

בעזרת

ספר

חק לישראל

פרשת פקודי

בלשון הקודש ואידיש

עם מ"ב פירושים, מגדולי המפרשים ראשונים ואחרונים
מיט אלע מפרשים אויף עברי טייטש, תנ"ך, משניות, גמרא,
מוסר, הלכה, איבערגעזעצט אויף א לייכט אידישע שפראך, מיט
שיינע ליכטיגע אותיות און קלארע דרוק

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה

ברוקלין יצ"ו

אור צדיקים

(טו) כתב רש"ל בתשובה ס"ד אני נוהג לומר י' דברות קודם ב"ש כי איתא במדרש דעשרה מאמרות נגד עשרת הדברות. ובברוך שאמר עשרה פעמים ברוך על בריאת עולם ומעשה בראשית:

(טז) ראיתי במדרש הנעלם שמזמור מי יגור באהלך בו מרומים עשרת הדברות. גם ראיתי בנוסחא סדר תפילה של הרמב"ם לומר מזמור זה אחר משנת אלו דברים, ורש"ל כתב ג"כ לומר עשרת הדברות קודם ב"ש כנזכר. על כן הנהגתי בעצמי לומר מזמור זה קודם ב"ש ולכוון בו עשרת הדברות כפי המבואר במדרש הנעלם והוא זה מזמור לדוד ה' מי יגור באהלך. מי ישכון בהר קדשך. הולך תמים נגד אנכי ה' אלהיך. כתיב הכא הולך תמים וכתיב התם תמים תהיה עם ה' אלהיך. ופועל צדק נגד לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' כי ההורג להמסית לעובר עכ"ם נקרא צדיק שנאמר ירך תהיה בו בראשונה להמיתו וכו' כי בקש להרחיק מעל ה' אלהיך. ודובר אמת בלבבו. נגד לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. לא דגל על לשונו לא עשה לדעהו רעה. נגד לא תענה ברעך עד שקר שזה עושה לרעהו דעה. וחרפה לא נשא על קרובו נגד לא תגנוב שעושה חרפה לקרוביו. אי נמי נגד זכור את יום השבת לקדשו שלא יחלל את השבת. נבזה בעיניו נמאס. נגד לא תרצח. כי הנבזה בעיניו והוא עניו לא יבוא לידי רציחה, ואת יראי ה' יכבד כנגד כבוד את אביך ואת אמך. אידי יוסף על הכל חייב אדם לכבד אביו ואמו. יצא מכלל זה אם יאמר לו לעבוד על ד"ת או לעבוד ע"ז שאינו חייב לכבדם דכתיב ואת יראי ד' יכבד. נשבע להרע ולא ימיר. נגד לא תנאף שאם יצרו יתגבר עליו ישבע נגד יצרו הרע. כספו לא נתן בנשך. האי כנגד לא תגנוב. וודאי הוא דמאן דלא אוזיף ברביתא. וודאי לא ייזיל ויגנוב. ושחר על נקי לא לקח. נגד לא תחמוד. עושה אלה לא ימוס לעולם. ומזמור זה הוא עצום בסודות נפלאות. וגם מסוגל להעלות חן להזהיר לאומרו בסדר הנזכר:

עניני עבדות ה'

אֱלֹהֵי פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הַעֲדוּת וְגו'. די תורה בְּאֵמַת טָאָהֶן מִצְוֹת נְיִיִל הַקְבִּיָּה הָאֵם גִּיבְאָמִין. אִיז מִצְוֹת וְאֵם הַקְבִּיָּה הָאֵם גִּיבְאָמִין וְעִנְעֵן צו מִיילִט אִין צְנוּיָא מִייל. אִיין מִייל אִיז וְאֵם מִיר דִּארְפִין טָאָהֶן. מִיר דִּארְפִין לִיגִין הַפִּלִין. מִיִּצִּית. מְוֹנָה. מִצָּה. סוּכָה. אִיז נָאָה אֲנַעֲלָקֶע מִצְוֹת. די אֲלֶע וְאִכִין וְעִנְעֵן גִּיט שְׁנוּעֵר צו טָאָהֶן. אִיז ווי די נִמְרָא וְאִנֵּט דֶּער קַענְטֶשׁ וְאֵם וייל בְּאֵמַת טָאָהֶן מִצְוֹת נְיִיִל הַקְבִּיָּה הָאֵם גִּיבְאָמִין וְעִנְעֵן דִּיא מִצְוֹת. אִיז גְּעוּוִים גְּרִינְג צו מְקַנִּים וִיין דִּיא מִצְוֹת. דֶּער עִיקֵר שְׁנוּעֵר־קִיִּים אִיז נָאָר טָעֵן וְאֵל אֲפִטָּאָהֶן פֿון זיך דֶּעם גָּזֵר הָרַע. טָעֵן וְאֵל אִויס-טָאָהֶן פֿון הָאָרְצִין אֲלֶע פִּאָוֹת. אִיז נָאָה שְׁנוּעֵר־קִיִּים אִיז אִויס צו וְאִרְצֵלֶען די פִּאָוֹת וְאֵם מִעֵן

קען איז געוואהנט מיט וויא פון דער יוגענד, נארום אזוי לאנג וויא די האות זענען ביי דעם מענטש אין הארצין. קען גיט אריין גיין אין הארצין די ליבשאפט צו הקב"ה און גיט די מורא פאר הקב"ה. אפילו ער לערנט אמאל אביסול הורה אדער ער מוהט אמאל אמצוה, דיא תייליקייט פון די הורה און מצות ווערן דער-טרונקען און במל אין די מוסאף פון די עבירות און אין די מוסאף פון די האות, אמת די הורה און מצות זענען ויס ווי דוד המלך עליו השלום האט גיזאנט וקדושים מדבש נוספת צופים. די רייד פון די הורה זענען ויסער פון האניק און פון אלע ויסע וואס. דאס איז נאר אז דיא רייד פון דיא הורה קוסען אויף אריינע הארץ. אדער אז די הארץ איז פוהל מיט ביטערקייט פון דיא האות. ווי אזוי קען די הארץ שפירען די ויסקייט פון די הורה, עס ווערט דאך אין הארצין אקריג, דיא האות וויל טאהן וואס זיא גלוקט, און דיא הורה זאגט ער זאל גיט טאהן דיא עבירות וואס זיין הארץ גלוקט, דריבער מוז יעדער יוד פריער אויסטראמען פון הארצין די האות צו די עבירות נאכדעם וועט ער לערנען הורה, דער ענין איז למשל אנביר האט געהאט אוואהונג אויף אדארף, און האט געהאט גערטנער און פעלדער און שפייכלערס, יעדער יאהר האט מען אראפ-גענומען פון די פעלדער פיל הבואה און פון די גערטנער האט מען אראפגענומען פיל פרוכטן און דאס האט מען אלץ געלייגט אין שפייכלער, אמאל האט גיטראפן אין אויסער ווען דיא הבואה זענען שוין גיטען באלד צייט צום שניידן האט דער גביר געדארפט גייטן אנוועק פארין, האט דער גביר גיזאנט צו זיינע מענטשן ווען איר וועט אפשיידן דיא הבואה פון פעלד זאלט איר זיין לייגן אין שפייכלער, און אזוי ווי איר וועט אראפ נעמען פסדר זאלט איר פסדר לייגן אין שפייכלער, דער גביר איז אנוועק געקארן ווען עס איז געקומען דיא צייט פון שניידן, האבן דיא מענטשן אנגעהויבן שניידן פון פעלד פסדר, ווי דער גביר האט זיי גיטאטן, פריער האבן זייא אפגעשניטען דיא דערנער וואס זענען גיטען געבין פעלד פאר אפארקאן, און האבן דיא דערנער באלד אריין גיטראגן אין שפייכלער נאכדעם האבן זיי אפ-געשניטען אביסול הבואה און האבן אריין גיטראגן אין שפייכלער, דערנוייל איז דער שפייכלער פוהל גיטארין, וויא דיא מענטשן האבן גיזעהן דער שפייכלער איז שוין פוהל, עס איז שוין מער קיין ארט ווא צו לייגן הבואה

צייט אין טאג וועט ער פאר די נשמה אויף געפערט
טאקן. עס בלייבט דאך אים אפער קיין צייט.
ווארום דער גוף דארף אזוי פיל אז ער קען נאר
ניט געארבעטן. דריבער בלייבט דיא נשמה
וויקט אן וואס אן מצות. ווייל דער שכל איז
פוקל מיט דיא דערנער פון עולם הזה איז שוין
ניט דא אארט ווא דיא וואס וואס וואס וואס
הקב"ה אזוי לאנג ווי דו ביזט גיווען אקניג אונ
האסט קיין שכל געהאט צו וואס אונ מצות
האסטו געדארפט שטארקן דעם גוף דו וואלט
האבן פיל צו דערהאלטן אין דיר דיא נשמה.
אפער אז דער גוף איז שוין געקומען צו ווינע
פחות אונ ביין שכל איז שוין צייטיג צו לערנען

הורה דארפסטו דיא ערשטע צייט אין טאג
אראפגעמען צו וואס אונ מצות. אונ דאס
בארעקעניש צום גוף וועט שוין הקב"ה
געזארגן מיט ווייניג ארבעט אפער מיט נאר
אן ארבעט. דריבער ווען יודן זענען גיווען
אין דער סדר אונ האבן געדארפט באלד
אריין קומען אין ארץ ישראל. אונ ווא
בשעפטענען מיט ערד ארבעט. וויא זאלן ניט
אנפילען דעם גוף מיט די דערנער אונ זאלן
די וואס לערנען האט הקב"ה זיי גיבטן צו
מאכטן אפגען. משכן העדות. דער משכן זאל
זיין אצרות צו די יודן אז הקב"ה האט זיי
גיבטן צו לערנען וואס אונ טאקן מצות:

פקודי יום א תורה

אונקרום

להבטיח סת' דא יהוה נש' י יהוה יהוה רח' יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיה יחיה ר' דמלי יוד אל שם
ב'ן שבעסיה בניקר חולמ :

כא א'ין מניג' משכנא כא אלה פקודי המשכן משכן העדות
משכנא דסהדותא די
אתקני ע' מימרא דמשה

רשבים

בער הטורים

(כא) אלה פקודי. מלא וי' ספק לכל ו' מאות אלף של
יחידות שלקח מן הכסף : המשכן משכן
גנתמשכן כ'פ כשיל עונות ישראל וזהו שאמרו אנשי כנע'ג

שפתי חכמים

רש"י

א דק"ל הוה ליה למימר ואלה הוא' מוסף על הראשונים
ומתכן דלא חטעה לומר דקאי דוקא אכלי המשכן
דמוסף ליה ותקשה לך למה מנה מנין המשקלות : מה היה לך
כתב אלה בלא וא"ו המוסף לומר דקאי נמי על משקלי נדבת
המשכן כמה משקלות היו ולא דוקא על כלי המשכן : ב וא"ת
הא לא מיותר לדעת אלא חד משכן וחד אלתעיר לנפוס וי"ל
מדשני פקודי בלשוננו וכח המשכן משכן ולא כתיב מרוויכו כה"ל
או בלא ה"א ודאי ה"א קאי על המשכן המיוחד דהיינו בית
משכן אלא רמז וכו' : ג אכל הא דנתן להם הלוותו אינו עדות דיש לומר דנתן להם שלא לדחות בידים כיון שנתניו וקבלו

ענין פקודי המשכן

דעת וקנים מבעלי התוספות

(כא) אלה פקודי. למה נא' המשכן ב' פעמים לפי שעריר
להחמישן ב' פעמים ראשון וישני : העדות. שהוא
עדות לאומות העולם שנתדצה הקב"ה על מעשה העגל
ששכינה שורה שם ר"א שהיה עדות למשה כי בשעה
זה. היה לו להשמיעו דבר זה כחלת עשיית המשכן כפרשת תרומה. וכח הכר א"ל ו"ל כי ידוע הוא שהמשכן היה כדי

פירוש לתורת אלהים

(כא) אלה דאם איז פקודי המשכן די צאל פון דעם
משכן משכן העדות דער משכן איז איין
גדות צו די ישראל אז נאם האט ניי מוחר גיווען
משלי

(כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות. דער מדרש זאגט
פאר וואס שפטים צוויי טאהל דער וואס משכן.
ווייל ער איז גענומען גיזארגן צוויי טאהל פאר אפגען אויף די
יגד וואס די יודן האבן גענידען ווי עס שפטים אין פסוק
וואס

עבדת הלויים ביד איתמר בן-
אהרן הכהן: כב ובצלאל בן-אורי
בן-חור למטה יהודה עשה את כל-
אשר צוה יהוה את משה: כב ואתו
אהליאב בן-אחיסמך למטה-הן

בעל המורים

בישראל שכיח ראשון עמד ח"י שנה כמנין משכן: (כב) וכללאל
בן אורי בן מור: ג"ס כחורס נחיתים כנגד ג' משלות פטיו טו

שפתי חכמים

מליסם טול חורס ומהמלח ואלע"ס שחטאו וכו' לכו בישראל ישראל
ממור לא פקע מיניה מס ישראל כדכתיב חטא ישראל וגו' אלע"ס
שחטא ישראל הוא: ברא"ס: ולי"ג כיון שחי שחטא כעדים
וכסתורס ככר נכרסו מ"י בני לוי: כעדים ולא כסתורס מחו
במטעס: כלל עדים וכלל סתורס כדק חורס כסוסות ח"כ
סנסלריום לא חסאו: ד דק"ל דסוסותו של קרל משמע דעבודת

(כב) ובצלאל בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה יהוה את משה: כב ואתו
אהליאב בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה יהוה את משה: כב ואתו
אהליאב בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה יהוה את משה: כב ואתו

ענין מקורי המשכן

למדיע לכל סנסלריום מחל לישראל על מעסה סעגל ומח"ס
במדרש שכל למס סדכר דומס למלך סנסלריום חסס: ומכנס יומר
מלך: לפעמים סכנס סליו וכנס עלים וכנס מחסס: וסיו
ממורס לס סכנסתים כעלך חינו חסר חלך עד: לעיס סלס
לס כנסל לחסר ככדי חס סנסלריום סליו וסלס חס סנסטות סכיוס
סליו סנסלריום: כיון סנסטיו חס סליו כל חלים וחסרס סנסס

פירוש לזכרון אלהים

מסשכן איז גיבענין גינארען צו דיא לויים בלוימ
זיין האבין בארארפס אויף צו שטעלען דעם
משכן בשעת דיא ישראל האבין גירענעס אונ צו
ווארפין אים אונ סראגין אים בשעת זיי זענין
גינאנגין גי אויף דעם האט גיהאט צו שאקען
משלי

וואס ער איז גאר גינען איינער אין דעם גאנצן לאנד, דער
אנדערער סווארן האט געהאט אקראם אונ אין זיין קראם זענען
גינען צו פארקלייפן דיא בליים וואס דער בעל סלאכה האט
געראפס, אונ אין אנדערע קראקען האט מען דיא בליים גיט
געקענט געקלייפן, ווען די סווארנים האבין צווישען זיך אפ
געשטעקט דעם שידוך, אונ מען האט געראפס איינגלייגן
אפשכונן די סווארנים וואלן גיט דערס האבין, האט איינער
גינאנס דער קרעסער זאל איינגלייגן די בליים וואס דער בעל
סלאכה בארף צו זיין אנדעם, דער בעל סלאכה וועט סווארן
בלייבן ביי דעם שידוך, ווארום אז ער וועט דערס האבין סווארן
דעם שידוך וועט מען אים גיט פארקלייפן דיא בליים וואס ער
בארף צו זיין אנדעם, אונ אויב דער קרעסער וועט דערס
האבין סווארן דעם שידוך, וועט דער בעל סלאכה גיט קלייפן סווארן
אין די בליים וועט ער גיט האבין צו וועסן ער זאל פארקלייפן
די בליים, מיט איין משכונ זענען גיידע פארבונדן גינארין זיין
וואלן סווארן האלטן דעם שידוך, אין אציט שטעטער האט דער
בעל סלאכה וועט געווארפן די אנדעם, אונ ער סווארן גאר
אין אנדער גישעפט, איינעס איז צו דעם שידוך פארבונדן גאר
דער קרעסער, ווייל זיינע בליים ליגען אפשכונן, אבער דער

האמס

פליסן זיין אי בידא
דאיתמר בן אהרן
כב ובצלאל בן אורי
בן חור למטה יהודה
עשה את כל דת
פקד ית משה:
כב ונעמיה אהליאב בן
אחיסמך למטה-הן

מכסה וכוונס דעת: (כב) ואתו אהליאב בן
אחיסמך למטה-הן

רש"י

מעסה העגל שהרי הסרה שכינוהו כיניס: עברת
הלויים. מקורי המשכן וכליו הוא עבודה המסורה ללויים
כמדבר לשלח ולהוריד ד' ולתקום חס חס למשלו המופקד
עליו כמו שחמור בפ' טא: ביד איתמר. הוא היה
פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו:
צוה ד' את משה. אשר טע חסו משה חס כתיב כלן
אלה כל אשר צוה ה' את משה ואלו דברים שלא חמור לו רבו
הסכימה דעתו למה שנחמור למשה בזאת כי משה טע
לכלל לעשות תחלה כלים ואחר כך משכן (לא לפניו לויי להחמור קחמור דהא חסרס לויסן טע הקב"ה

דעת וקנים מבצלי התנוסות

שחשדוהו שנגב שקרים במלאכת המשכן אמר רחם
דבזה אני שיהא המשכן עזרת חור וכו' וסנאו שיהשמו
בויה דעמודים ודריש ליה מהמלאכה ויהיה דים קח ראשי
חיבות ויעזר מ"י חין כלומר מ"י יותר חסיד נתן משה מ"י

ואח"כ נכנס חלס לפלסין ואכל ושתה עמם. ולא פיו סנסטות

איתמר דער וזהו פון אהרן הכהן: (כב) ויצא
דער וזהו פון אורי בן דער וזהו פון חור למטה יהודה
שכנס יהודה עשה ער האט גיטאן אי אלץ וואס
נאט האט גיבאמין: (כב) ואתו אהליאב בן אורי
אחיסמך בן דער וזהו פון אחיסמך צו שקנס דן חס

חכמים

בעל סלאכה איז גיט גיט סער פארבונדן צו דעם שידוך, ווארום
ער בארף שוין גיט דיא בליים, ווייל ער געשטעקט זיך איינס
מיט איין אנדער אנדעם, דאס זעלביגע ווי גינען ביי דעם
משכן, דער משכן איז גינען אפשכונן פאר גאט אונ פאר דיא
יידן, דער משכן איז גינען אפשכונן פון גאט ביי אונז, אז ער
זאל סקען אונז אויסלייזן, אונ ער איז גינען אפשכונן פון אונז
צו גאט אז ביד וואלן סווארן זיין פארבונדן צו גאט, אזוי וויא
גאט האט געמאכט האבין אונז ביד וואלן סאבין דעם משכן אונ
בקרוב זיין קרובות, אונ סאבין אלע זאכן אין משכן, ווייל
אין אנדער סאלק, מען דאס גיט פארן, אזוי האבין ביד געמאכט
האבין דעם משכן, ווייל סווארן גיט געמאכט דעם גאט אונ
אפשכונן, דאס מיינט מען דער משכן איז גינארין אפשכונן צוויי
סאבין, איין סאבין אפשכונן פון אונז צו גאט, אונ דאס אנדער
סאבין פון גאט צו אונז, דאס איז אלץ גינען אז ביד האבין
עוואלס דעם גאט, האבין ביד געראפס אפשכונן, איז דער
משכן גינען אפשכונן פון אונז צו גאט, אבער אז ביד האבין
געווינדנס אונ ביד בארפין שוין גיט דעם משכן, האט שוין
גאט גיט אפשכונן פון אונז, דאס וואס דער סאבין סבלט
לך. סווארן פון זיין געשטען אפשכונן, אבער די פון אונז

**חַרֵּשׁ וְחַשֵּׁב וְרָקֵם בַּחֲבִלֹתָ
וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבִישָׁשׁ׃
ס כִּי כָל־הַזָּהָב הָעֲשׂוּי לַמֶּלֶאכָה
בְּכֹל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זֶהָב
הַתְּנוּפֶה תִּשְׁעָ וְעֶשְׂרִים כֶּכֶר וּשְׁבַע**

זָהָב וְאֶרְצוֹ וְצִיר בַּחֲבִלָּה
וּבְאַרְגָּמָן וּבְצִבְעֵי זָהָב
וּבְבוֹשֵׁם׃ כִּי כָל דְּהָבָא
דְּאִתְעֻבַּד דְּעִבְדִּיתָא בְּכָל
עֲבִידַת קוֹדֶשָׁא וְהָיָה
דְּהָב אֶרְמוֹתָא עֲשָׂרִין
וְחִשְׁע בְּכָרִין וּשְׁבַע מָאָה
וְחִלְתִּין

בעל הטורים

(כד) כל הסכס. ס' מיני זהב. חמ וזוס ועכעת וכומו. וכל כלי זהב. כנגד העשוי לסס ס' עטין. סרך. מרר. יצטי. לתן. עבודה קסס :

שפתי חכמים

רש"י

הלוים הוא פקודי המושכן כלומר מנין כלי המושכן לכ"ס לשאת ולהוריד : ה' דק"ל דלי לא כסול היה חלל לא היו כ"ס ששים מנה ומנה כ"ס פלטים שסס שקלים זהו יפלו הפקע והגלגל לרי"א ככר וי"א מנה דס"א ש' ח'ף וח'ף ושכעת מלות ושכעת וחתמס שקלים שלמים היו וע"ו מלות שקלים עולין לככר כי עשרה מנה סס ר"נ שקלים ולפי המסכן זה ששים מנה סס פ"ו מלות שקלים נחמל מלת הככר סס פ"י ח'ף שקלים נחמל לפי המסכנון זה יס"ס רי"א ככר י"א מנה ומחרר דמנה של קודם כסול ס"י וז"ל ג' אלפים

בפרשת חרומה מחללה הכלים שלחן מנורה יריעות ואח"כ ציווי הקרשים וציווי משה רבינו ע"ה ריש ויקהל מחללה המושכן ואהלו ואח"כ הכלים אלא מיירי לענין ציווי לפועל איך יסעול כסדר. וחמלל כס' כי תשא ראה קראתי כסס כללל וגו' הוזכר מחללה את אהל מועד ואח"כ הכלים אכל לענין להחניכ' להכין מה שיצאו לריכין מה לי מה שמחניכ' מחללה ועיין בתוספות סרך הרואה (ברכות נט).

וא"ל מנלן שמרע"ה לזה כלללל הסך הענין. וי"ל דכתיב בפרשת ויקהל ויקרא משה אל כלללל ואל אליאב וגו' וקצר מה שדבר עמהם והאי קרא מדכתיב כל אשר זהו ס' את משה חזקן דהיה מלואה לסס ברהסוף : ודוק היטב) אמר לו כלללל מנהג שולס לעשות מחללה בית ואח"כ משים כלים כחוכו אמר לו כך שמעתי מפי האב"ה אל"ל משה כלל אל היות כי כוודאי כך לזה לי הקב"ה וכן עשה המושכן מחללה ואח"כ עשה כלים : (כד) ככר. ששים מנה ומנה של קדש כסול היה ה הכר ק"כ מנה והמנה כ"ה סלעים הרי ככר של קדש ג' אלפים שקלים

דעת אקנים מבעלי התוספות

מלמדות. אלא כיון שפיו מרומות רוח כשמים נחמס פסס ידעו שנתרם לס סלך. כך סקס"ס סיכב את יפולל וסכס"ס לפי ס' סני ונתן לסס סמורס. אחר חרכסס יום סמול. מותס עסס חמור ספס"ס חינו מתרלס להס עוד. שגלמר חמור כניוס אל יוספיו לנור. כיון שסלך משס לכסס ריומס עליסס מיד סלל לסס סקס"ה. שגלמר וסלמר ס' סלמתי כיכר. חמר משה רטון השולס סריני מסיס סמחלל ליסרלל חלל סודע לעיני כל הולמות שלין כלכך פליסס. חמר לו סקס"ס סיד סריני

שבחות דהקב"ה וכן בישתבח שיר ושבחה וכנגדן פ"ו בדרך שאמר וכנגדן פ"ו ויין באמת ויציב וכו' : אע"פ שמשנה דבינו סמונה על הכל הוצרך פמנות איתמר עמו מ"י שאין עושין שררה על הצבור בפומות שמינים :

פירוש לתורת אלהים

אסיינקסער פון האלץ חושב אונ אסיינקסער פון וועבען ויקס אונ אוועבער בַּחֲבִלֹתָ וכו' : (כד) ג' הַזָּהָב גָּאָר דָּאָס גָּאָלֶד הָעֲשִׂי דָּאָס וואָס איז וואַרין

משלי חכמים

ס'ס אַפֿאָהל פֿאַררִיגס שְׁלִיכֶע סוּינענד רובל אונ ער ווייס אז ג'ס אלץ אַהל פֿאַררִיגס קען אַזוי פֿיל, אונ אז אַין שְׁסוב וועט ליגן זעלס וועט דאָס זעלס אַזעק גיין די הוצאות, דריקער קויפט ער די גאלד אונ צירונג ער גאל וי אַזעק זייגן, סאָסער וועט אַפֿאָהל זיין אַזויס וועט ער האָבן וואָס צו פֿאַרקיפֿן אַדער וואָס צו זעבן אַפֿשטן, האָט דער סוחר געפֿראָכט וויאָ אזוי קען ער דאָס וויסען, האָט זיין בוך־האַלפֿער גִּיאָגס צום סוחר סיר וועלן באַלד וויסען, אַזיב דער סַעִקֶשׁ וועט זעסען די גאלד ס'ס די צירונג אונ וועט גיין אַזויס אונ וועט פֿון אונז ג'ס זעסען אַרעכענענ, איז אַזיבן אז ער איז אַגִּיר אונ ער קויפט די צירונג פֿאַר זיין ווייב אונ קינדער, ער וועט קיפֿען אַזויס וועט ער אַיינפֿיילן אונ וועט זעבן די צירונג סקנות פֿאַר זיין ווייב אונ קינדער, צו וואָס דאָרף ער וויסען אַרעכענענ אַזער אז ער וועט וועלן האָבן אַרעכענענ פֿון יעדער שְׁטִיקל צירונג זענענער ווי פֿיל עס וועט אונ ווי פֿיל ער האָט זאָהלס פֿאַר יעדער שְׁטִיקל צירונג, איז אַזיבן אז ער ס'ינס ויף צו פֿאַרנאָגן אויף אַשְׁלֶכְטֶע צייט, סאָסער וועט ער זאָס זאָרשן פֿאַרקויפֿן

האָסט קיין זשען, ווייל ס'ד היפֿען ג'ס זיינען קצות, זאָרשן ס'ד ג'ס דעס זשען : אַלדאָ פֿקירי זשען זשען חסרות, דאָס זענען די ציילונג פֿון זשען, צו וואָס האָט קען זעבן ציילן דיאָ גאלד אונ וילכער אונ די אַנדערע קבוצות וואָס קען האָט זעבן ציילונג צום זשען, האָט קען ווען חושד גייען זשען אַדער זעבן אַל אונ אַזויס אז וויאָ האָבן זענענען פֿון דיאָ קבוצות, גאר דער פֿסוק אַליין נאָכס דעס פֿאַר וואָס קען האָט זעבן ציילונג, זייע זשען זשען, ווייל דער זשען איז זענענען גינאָרין פֿאַר אַפֿשטן וועגן די ויגד פֿון די וידין, דריקער האָט קען אַלץ זעבן ציילונג, דאָס קענען ס'ד וויסען זשען פֿון אַפֿשטן וואָס איז אַזיין זענענען אין אַנדריסן זעבן ציילונג אונ האָט דאָס זעבן ציילונג פֿיל גאלד אונ זעבן ציילונג, פֿאַר שְׁלִיכֶע סוּינענד רובל, דער סוחר האָט זענענען וויכען צו וואָס קויפט דער זענענען די זעבן ציילונג, ווייל ער איז גאָנץ רייע אונ ער קויפט די צירונג אונ גאלד זיין ווייב אונ זינען זעבן ציילונג ויף צייען ס'ס זי, אַדער דער זעבן ציילונג איז ג'ס זייע, גאר ער האָט

מאות וישלשים שקל בשקל
הקדש: כה וכסף פקודי העדה
מאת כפר ואסף ושבע מאות
וחמישה ושבעים שקל בשקל
הקדש: כי בקע ללגלגת מחצית
השקל בשקל הקדש לבד העבר

ותפתין סלעין בסלעין
קודשא: כה וכסף מנני
כנשתא מאה כפרין
ואסף ושבע מאה ושבעין
וחמישה סלעין בסלעין
קודשא: כי תקרא
כנשתא פלגות סלעא
בסלעין קודשא לבד
תולדות אהרן
וכסף פקודי: כה וכסף מנני
כנשתא מאה כפרין
ואסף ושבע מאה ושבעין
וחמישה סלעין בסלעין
קודשא: כי תקרא
כנשתא פלגות סלעא
בסלעין קודשא לבד

רשבים

בעל המורים

(כה) וכסף פקודי העדה מאת כפר וגו'. כי השש (כו) בקע. כ' נמסר בקע ללגלגת. בקע משקלו שמו לו
מאות אלף בקע לגלגלותם שלש מאות אלף שקלים
ומנה כ"ה שקלים ומנה של קודש כפול היה חמישים שקל והכבר ששים מנה חרי לכל כנר ג' אלפים שקל
ולמאת הכנר ג' מאות אלפים שקל:

שפתי חכמים

רש"י

שקלים עולין לכנר ונמסר מאת כנר הם ש' אלף שקלים וק"ל:
א פירוש אם המנה של הקדש כפול אחי שפיר דמנה כפרותו
אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים ויחידים של הנשו לכנר
אלף אם אמרת דלמו כפול היה גיון שפ"ו מאות שקלים עולין
לכנר היה לו לחשוב שני מאות ככרים וכנר אחד ושני מאות

ענין פקודי המשכן

משרה שכינתי בכותש שנאמר ונשני לי מקדש ויכירו שמחלתי
להם לכך נאמר משכן העדות עדות הוא לישראל שמתל להם
הקדש ע"ל המדרש פ"ט. וסנה הנס שנאמר ע"ל המשכן
ידעו האו"ה שהקדש מתל להם עין העגל מאחר שרואים בעין
שהקדש משרה שכינתו במשכן. אלל עדיין ים להספק ולחשוב
בזה אם הקדש מתל לישראל קודם שעשו המשכן ע"ל תפלת
משה רבינו ע"ס ולא לזה אותם הקדש במשכן אלל כדי להודיע
ולפרסם בעולם המחלוקת והריון שנתנה להם. וכמ"ש במדרש
הג"ל. חו שהקדש לא קבל להתרצות ולמחול ע"ל תפלתו של
משה אע"פ שמה הפער והתפלת הרכה לא הועילה תפלתו
ומשלו לא לזה הקדש לעשות משכן. אלל משה רבינו ע"ה
ראה שהקדש נכנס על ישראל לזה אותם מעלמו לעשות המשכן
לזיו יתפיים הקדש בזה ויתרנה להם. וכן היה עתה שגמור
המשכן במשכן והקדומו אותו נחפיים הקדש שמהם ומחל להם
והסרה שכינתו עליהם. כן יס פתחון פה לאומות לעשות ספק
זה. וכדי לנטל הספק ולהירות להם שהקדש מתל לישראל עון
העגל תיקף ומיד ע"ל תפלת משה רבינו ע"ה והוא יח' לזה
אותם לעשות המשכן כדי להרבות לאו"ה שנתנה להם וכמ"ס
במדרש הג"ל ולא שמה רע"ה מדעתו לזה אותם כדי לשים את
הקדש בזה ח"ו. לכן השי"ת עשה גם פליאה במלאכת המשכן
מתחלת עשייתו עד גמר עשייתו והוא כמ"ס הרמב"ל ז"ל בזוית
הפסוק אשר פוקד ע"פ משה עבדת הלוים וגו' והוא כי דרך הוזה והכסף אשר יעשו מהם כלום לאחר ממשקלם כהנחה
ויניקה ובטיפה וכיוצא. וכן תכלת ובארגמן יחסר בשוירי פתלים וכיוצא ואח"כ במלאכת הספק היה גם פליאה מלתו

פירוש לתורת אלהים

כבר צענמער ושב פאות אונ ויבען הונדערט
ישלשים שקל אונ דרייסיג שקל בשקל הקדש אין
הייליגע שקלים: (כה) וכסף פקודי העדה אונ דאס
גויצייקע זילבער פון דער עדה מאת כפר הונדערט
צענמער ואסף אונ מווייניג ושב פאות אונ ויבען
משל

חכמים

פארקויפן אדער בארין אויף דעם צירונג נעלס, נאל אר
וויסן דער שטיקל צירונג ווי פיל עס וועגט אונ וויא פיל עס
קאסט, דאס זעלביגע איז גייען ביי דעם שטיקל, נאם האם
גיבאסין משה'ן קען נאל נעמען נדבות פון דא יידן נאָלד,
זילבער, קופער, אונ נאָד זאבין, אונ האם גיבאסין צו משה
וואס קען נאל מאכין פון די נדבות, אז עס איז אלץ נעמאכט
הכלה

דעבר עי מניניא מבר עשרין שנין וילעזא דשית מאה ותלתא אלפין וחמש מאה וחמשין : על-הפקדים מין עשרים שנה ומעלה לשש-מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים :

רשי

שפתי חכמים

מסקל של ז מחליט השקל : לשש מאות אלף וגו' .
כך היו ישראל וכך עלה מניינם אחר שהוקם ח המשכן
בספר במדבר ואף עתה כנדרת המשכן כך היו ומנין תלמי
השקלים של שש מאות אלף עולה מאת ככר כל א' של שלשת
אלפים שקלים כילד שש מאות אלף תלמיא הרי הן ג' מאות
אלף שלמים הרי מאת ככר והג' אלפים וה' מאות וחמשים
תלמיא עולין אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים :

ענין פקודי המשכן

יתברך שלא היה חסרון בכל הדברים המוכנים אפילו כמלא
ימלא והוא כי הסך של הכסף והזהב ושאר דברים הניתנים
לעשות המלאכה הנה הסך והמשקל ההוא הוא היה המשקל
והשיעור הנמצא אצלם של חסר כלום . ולזה אמר אשר מוקד
ע"פ משה עבדתי הלוים . כי השיעור אשר מוקד שקבל הוא ה' ה' ה'
הנמצא אחרי שהיה עבודת משה הלוים לא פחות ולא יותר ע"ד
ז' ע"ס . ולפי' הנה כזה נעשה מוסד גדול להאמור והוא שאם
היה דבר כמו שחשבים שהקב"ה לא נחלצה להם מקורם ע"י
תתן משה ע"ה אלא שמה ע"ה . לזה אוחס לעשות המשכן
והקיס אוחס לפי' יח' ואז נחלצה בו בדרך המלך שכנס על
אחד והכין לו מנחה ונחמיהם כס' . א"כ לפי' כשעת תחלת
עסקם כמשכן עדיין הקב"ה לא נחלצה עמהם א"כ ח"ד ח"ד
משעה שהחלו לעסוק במלאכתם עשה שקב"ה להם נס הסך
שעבד שלא נחסר מאותם הדברים שהיו עמוקים כהם כהכנה
ויניקה ושיפה וכיוצא . אלא ודאי הוא שהקב"ה ככר מלא להם
ח"כ ומיד והוא יח' . לזה אוחס לעשות המשכן כדי לפרסם
בסליחה לכל האומות . ומאחר שכבר נחלצה להם הקב"ה והם
עמוקים כמלאכת הקב"ה אשר לזה אוחס . לכן שרחה שכינה

פירוש לתורת אלהים

מין פון אלמט עשרים צוואנציג יאהר ופעלה
אונ העקער זשש צו עקם הונקערט מווינץ
אונ פיקה הונקערט וחסמים אונ פופציג :

משרי חכמים

תכלת , ארנסן , אונ נאך זאכין , אלץ מים דער וואס אונ מים
דעם צאהר , איז אציכין אז דער משכן איז געבאהט גינארין
ער נאל אפמאל קענען זיין אפשאבן פאר די זינר וואס דיא יודין
וועלן זינר'נען , דארף מען ווערן איינס געזין דאס אנדערע ,
ווי פיל די זינר זענען , אויב עס וועט זיין גענוג דער משכן
אנדער ווייניג , דריבער זאנעם דער פסוק אלה פקודי המשכן .
דאס זענען די ציילונג סוף משכן , וועקטו פרעגין צו וואס דארף
מען ציילן , זאנעם דער פסוק משכן קעדות . דאס ציילונג איז
אעדות אז דער משכן וועט אפמאל גענוקען ווערן פון די יודין
פאר אפשאבן אויף זייערע זינר , נאר מיר דארפן וויסען וויא
קוקט דער משכן צו זיין אפשאבן אויף די זינר פון דיא יודין ,
אז איינער גיט אפשאבן צו זיין נאך נאלד זילבער אונ בארנעם
ציא זיין חבד נעלם , איז דער משכן גלייך צו דעם נעלם ,
אויב דער לוח וועט גיט בצאהלין דאס נעלם צום פלנה , וועט
דער מלח פארקלייבן דעם משכן וועט ער האבן צוריק זיין
נעלם , אבער צו נעקען אפשאבן דעם משכן פאר זינר , וואס
אפארנלייכונג האט איינס צו דאס אנדערע , נאר מיר געזינען
אין דער תורה יען יעקב אבינו איז גיטלאשין אויף דעם בארג
מוריה , וואס דארט איז גינען די עקדה , אונ ער האט גינען
אין הלום דעם לייפער וואס שטייט אויף די ערד גיט צום היסעל
אונ מלאכים גינען ארויף אין היסעל אונ אראפ פון היסעל ,
דורך דעם לייפער , האט ער גינאנעם דאס איז דער מויער פון

ויעש

למשך מנה היא צבאות נפש צ צב צבא צבאות חיה יהודה נשמה דנצח ארני נשמה דוד יתה חיה יתרה דנצח יתה יתרה דוד אל שם בן שבעשה :

א ויעש חירום את-הבירות ואת-היעים ואת-
המזרקות ויכל חירום לעשות את-כל-
המלאכה אשר עשה למלך שלמה בית יהוה :
ב עמדים שנים וגלת הכתרת אשר-על-ראש
העמודים שהים והשכבות שהים לכסות את-
שתי גלות הכתרת אשר על-ראש העמודים :
ג ואת-הרמנים ארבע מאות לשתי השכבות
שני-מורים רמנים לשכבה האחת לכסות את-
שתי גלות הכתרת אשר על-פני העמודים :
ד ואת-המכנות אשר ואת-הבירות עשה על-
המכנות : ה ואת-הים האחד ואת-הבקר שנים-
עשר תחת הים : ו ואת-הסירות ואת-היעים ואת-
המזרקות ואת כל-התכלים האלה אשר עשה
חירום למלך שלמה בית יהוה נחשת מנרם :

סמאלה קרי

משכנא דעבר משה פן עבר חירום למלך שלמה בית סקדשא רני נחש סב :

מצורת דוד

(6) בית ה' : לאורך בית ס' : (ג) ושתי השכבות : הסעויות
לחלות כחמית השכבות שני טורים בכל טור מאה רמונים :
נכבות את שתי גולות : יאמר טהיו מכסים חלק העליון
מן הגולס סברי סיו חלון כחמית הסכנה וכו' יורדיו על
פניוטה הגולס : (1) בית ה' : לאורך בית ס' : בחושט
מסודר : סיו ממושת לריו ומנוק :

תרנום

כתובים משלי כ

למשך מיסור ומלכות היא שין דלת יור נפש שין שין דלת יור חיה יאהרונה נשמה דיסור א אר
ארני נפש ארני חיה ארף דלת גון יור נשמה דמלכות יו דה לו דה חיה יתרה דיסור יתה יתרה
דמלכות אל שם בן שבעשה :

א בולת-סוד חלק רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב : א דגלי דא אכיר קורא
מקל אכיו ואמו ידעה גרו באישון חשף : ג וכלה
לא תתחלב : ב דלגט לאכיו

סמאלה קרי

ולאסיה נדעה שרגיה איה אנתא דשוקא : ג יתה

רשיו

מצורת דוד

(6) בולת סוד וגו' : לא תתערב להחבר עם מי שטענו לגלות
הסוד ולא יוכל לעמוד על עצמו להסתיי דבר מה ולא עם
מי שחולך רכיל ככוונה מיוחדת ולא עם מי שדברי שפתיו המה
פחיתות אשר בעבור הסכנות יעלה הסוד לחשו : (ג) ידעך גרו
גשמת הדיוק ולפי שדימה את הנשמה לגר דימה את כמול לעת
פירוש ע"ם

(א) בולת סוד חלק רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב קען
ואל יך גים מישען וגים ויין חכר) מים
די דרייערליי קענקשין : גים מים דעם קענקש
וואס קען גים איין האלמין אין יך אסור : נאר
ער סוז ואגין וואס ער טיים : אונ גיים מים דעם
קענקש וואס זאגט רכילות : אז ער הערם
איינער דעם אויף דעם אנדערין דערציילט ער

מים

דמסרבהבאקדמיאוקסיפא מכללת בראשונה ואחריתה לא תבנה: ד אל-תאמר לא תהקרי: ד לא תסר אשכמה-דע קנה ליהוה וישע דה: ה תועבת יהוה אבן ואבן ומאונג מרמה לא טוב: ו מיתה מצעדי-גבר ואדם סה-גבין דרפו: סטבהלת קרי ומשקמא דרסיהא לא שפיר קרמו: ו סן קדם וי-הלכמיה דגברא ובר נשא לא מתבין ארמיה:

רשיי (ג) מבוהלת. הממך לטול תחלה כנון כני גד וכני רחוב שמארי לטול חלקם בעבר הירדן: לא תבויר. סגלי כמה שנים קודם שאר השנים: (ד) אשלמה דע. לחכמי: (ה) כפיני ה' וכל הדבר כמ"ס: (ו) מוח'. מדרכי כח רגלי האדם הוא מה' אבל האדם נולמו מה יכין דרכו ר"ל לא ידע כלל כמו ונחמו מה (שמות ט"ז):

פירוש ע"מ אים אונ ער נועם ויין אין דיא אונגליקליכע פינקערניס, ווייל ער וויל גיט ויין אויף דער נועלם דריבער נועם ער אויף איר מונין ויין מיט צרות: (ג) נהלה מכללת בראשונה אונ אויב ער פלוקט ויין פאטער אונ מוטער ווייל ויין נאלין שטארבין נועם ער ויין ירשנן. נועם ער אויף גיט טאהן גוט ווארום דיא ירושה וואס קומט צו אקענטש איילענדיג פאר דיא צייט ואחריתה יא תביר: איז איר סוף ויא נועם גיט גיבענשט דאס געלט האט מין העלחה ביי דעם מענטש: (ד) אל האמר אשלמה דע אויב איינער האט דיר שלעכטס גיטאקן, נאלקטו גיט זאגין איה וועל אים אויף טאהן שלעכטס, נאר קנט דה' וישע דה' האפין נאלקטו צו הקביה נועם ער דיר העלפין.

עיקר תוי"מ (ה) איז רומם לומר חלל לחם ליריד דאס בן און כין נוקבל לחם אלף שאל כס מעשר לכל המתנות: (ה) לפניהם. ומהנקה יס' כפיני כעל השדה פרק ו א המקבל שדה מלכות דלירה א אל פרק ו א המקבל שדה מישראל מן העכו"ם מן הכותי יחלק [ה] לפניהם. החובר שדה מישראל תורם ונותן לו. כל מניח לפניו חלק שכן הקרקע כשאינו מעשר ולא חייבו חכמים למקבל שיער על חלקו של כעל השדה ויתן לו מה שספק עמו כשהוא מעשר מפני יסוב א"י כדי שלא ימנעו מלקבל השדות בארסות: החובר, מקבל השדה בדבר קלוב כך וכך כורין לשנה. בין שהוא עושה הרבה בין שהוא עושה מעט: תורם ונותן לו. חלל לא מעשר פרק ו א המקבל שדה בישראל מן הנכרי וכן חבתי יחלק לפניהם נועם איינער נעמט אפעלד פון אייר אדער ער נעמט אפעלד פון איין עבדים אדער ער נעמט אפעלד פון אבותי ער זאל דיא פעלד אקערין אונ ויינען אונ טאהן אלע ארבייט וואס די פעלד דארף, אונ פון די הבואה זאל ער נעמען אפערטיל אדער אדריטול פון ויזא פיל עס נועם ויין. ויזא ויזא האבין אפ גירעם, דער מענטש ווערט גערופין ארים, אונ דער וואס האט אנגינעמען די פעלד ודער אריס צו טיילט דיא הבואה, דארף ער גיט נעבין

ברמנורא משנה דמאי פרק ו כל חמשי דחסד דמלכות דלירה א אל פרק ו א המקבל שדה מישראל מן העכו"ם מן הכותי יחלק [ה] לפניהם. החובר שדה מישראל תורם ונותן לו. כל מניח לפניו חלק שכן הקרקע כשאינו מעשר ולא חייבו חכמים למקבל שיער על חלקו של כעל השדה ויתן לו מה שספק עמו כשהוא מעשר מפני יסוב א"י כדי שלא ימנעו מלקבל השדות בארסות: החובר, מקבל השדה בדבר קלוב כך וכך כורין לשנה. בין שהוא עושה הרבה בין שהוא עושה מעט: תורם ונותן לו. חלל לא מעשר פרק ו א המקבל שדה בישראל מן הנכרי וכן חבתי יחלק לפניהם נועם איינער נעמט אפעלד פון אייר אדער ער נעמט אפעלד פון איין עבדים אדער ער נעמט אפעלד פון אבותי ער זאל דיא פעלד אקערין אונ ויינען אונ טאהן אלע ארבייט וואס די פעלד דארף, אונ פון די הבואה זאל ער נעמען אפערטיל אדער אדריטול פון ויזא פיל עס נועם ויין. ויזא ויזא האבין אפ גירעם, דער מענטש ווערט גערופין ארים, אונ דער וואס האט אנגינעמען די פעלד ודער אריס צו טיילט דיא הבואה, דארף ער גיט נעבין

דכל חוכר על מנת כן יורד לשדה שיתן לו הכירותו מפריות הגדלים כשדה כשכלם ומיהו משום דלחן להסכות התרומה דל"ל לגורן שחוקר אל"כ נתרמה משום הכי תורם וטותן לו ומסכתו דמנכה לו התרומה מחכירותו דמלוי סגול תרומה ממעשר: אמר רבי יהודה אימתי. סגי לחוכר שיתרום לכל ואינו מעשר כשנותן לו וזכירותו מלוי שדה ומלוי המין (ב): אבל אם נותן לו משרה אחרת. חף מלוי המין: או מבין אחר. חף מלואה שדה כגון

שורע מקלף השדה מין אחר כשיטור הכירותו חייב חף לשער דלמי לפורע חוכר ח' כמי חן דפת המחכיר לקבל פירות טבולים אלא כשטורע לו מלואה השדה ומלואו המין: ב החוכר שדה מן העכו"ם. קנס קנסו חכמים לחוכר שדה מן העכו"ם שיהא מעשר (ג) מה שנותן לו כדי שלא יהא שום ישראל חוכר שדה ממנו ותשאר בורה כילו ומתוך כך יטעור למכרה לשראף בדמים מועטים וימקבל כדריסות לא קנסו שיתר חפץ עכו"ם בחכירות מלואות: שדה של אבותיו. שגולו העכו"ם מלואותיו וקנסוהו שילמד לשער כדי שידמוק עמלו ויקנה מן העכו"ם שמתוך שהיה חביב' עליו שהיה כל אבותיו לא יניח

ג'ט מער אונ ג'ט ווייניגער. איז דער רין דיא תבואה וואס דער חופר ג'ט דעם בעל הבית מוז ער פריער נעבין פון זיין תרומה אונ ער רעכנט אפ דעם בעל הבית דיא תרומה נאר געבין מוז ער איהם די תבואה אז עס איז שוין גינומען גינארין דער פון תרומה. דער חילוק פון די. ביינע דייגים אין אזוי. דער חופר וואס ער דארף בריינגין דיא תבואה צום בעל הבית אהיים. מוז ער דאך נעמען דיא תבואה פון שייער. אונ קען קאר ג'ט נעמען פון שייער די תבואה ביי קען זאל פריער נעבין תרומה. דאריבער ג'ט דער חופר תרומה אונ רעכנט אפ דעם בעל הבית. אבער וואריסן וואס ער צו טיילט דיא תבואה אין שייער אונ דעם בעל הבית חלק לאזט ער ליגן אין שייער דארף ער ג'ט נעבין תרומה פאר דעם בעל הבית נאר דער בעל הבית אליין וועט נעבין תרומה אפר רבי יהודה אימתי ג'טן לו סאוקה השדה ומלואו חפין. אפר אס ג'טן לו שדה אחרת או מבין אחר מעשר וטותן לו רבי יהודה זאגט ווען איז גינוג פאר דעם חופר ער זאל נאר נעבין תרומה פון בעל הבית חלק אונ ג'ט מעשר. נאר אז דער חופר גוט דעם בעל הבית די תבואה וואס האט גינארקסין אין די פעלד פון בעל הבית. אונ פון דעם געלביגין מין וואס ער האט אים צו גינאגט. אבער אז ער ג'ט אים דעם געלביגין מין וואס ער האט אים צו גינאגט ווייץ אונ ער ג'ט איהם ווייץ וואס האט גינארקסין אין איין אנדער פעלד ג'ט אין די פעלד פון בעל הבית. אבער ער ג'ט אים פון דעם פעלד פון בעל הבית נאר איין אנדער מין ודהיינו ער האט אים צו גינאגט ווייץ אונ ער האט פאר נים אין דעם פעלד געשטין אונ ער ג'ט אים געשטין דארף דער חופר סעשרין איז נעבין. ווארום דער בעל הבית האט אנדערש ג'ט איינגעוויילגט צו נעמען אום

יודע שמה שנתן לו סוף סוף. סוף (ב) דלעחא דהכי ויודעס הסוכר' וזעקרא בשל רשות הסוכר גדלים ואלו זה פורע ומע' נמי לא סוי כחוכר סוף גע' (ג) נחם סר' ח' ח' סעיקר

גיטעשקע תבואה סיירין דער חופר ג'ט אים פון זיין פעלד אונ פון דעם געלביגין מין וואס ער האט אים צו גינאגט. אונ אויב ג'ט מוז דער חופר סעשרין אונ געבין דעם בעל הבית: ב החופר שדה מן תבואה פער וטותן לו ווען אישראל דינגט אפעלר פון איין עובר פובכים וער זאל אים געבין צעהן קאס תבואה איאדער אפילו עס וועט ג'ט וואקסען. דארף דער ישראל סעשרין דיא תבואה אונ געבין דעם עובר פובכים דיא צעהן קאס תבואה גיטעשקע. דאס האבין דיא חכמים געקנסט ברישען זאל ג'ט דינגן אפעלר פון א עובר פובכים אין ארץ ישראל. וועט דאך דיא פעלד בלייבן ליידיג ג'ט געוויס וועט דער עובר פובכים זיא מוזין פאר קויפן צו אישראל פאר ווייניג געלד. אונ דאריבער וואס קען נאר גינקסט ביי אחופר אונ ג'ט ביי א ארים. ווייל אעווער פובכים איז ג'ט דער שטייגער ער זאל געבין זיין פעלד צו א ארים נאר צו אחופר אונ וואס עס איז ג'ט דער שטייגער עס זאל זיין האבין די חכמים ג'ט גינקסט ביי יהודה אויפן אף חפף שדה אבותיו מן תבואה פער וטותן לו רבי יהודה זאגט אז אישראל האט אן גינומען א פעלד פון איין עובר פובכים ער זאל זיין א ארים וואס הייסט ווי פיל עס וועט וואקסן זאל דער ישראל געקען א חלק אדריטול אנדער אפערטול דער פאר וואס ער וועט ארבייטן אין דעם פעלד אונ דיא פעלד האט דער עובר פובכים גענוקט ביי דעם יודיסן עלטערין. איז דער דין אז דעם חלק תבואה וואס דער ישראל ג'ט דעם עובר פובכים מוז ער אים געבין געמשיקע אונ דיא סעשר האט דער ישראל שארין פון זיין חלק. דאס האבין אים די חכמים געקנסט ברישען זאל אים שווער זיין דיא סעשר צו געבין אלע נאדער נאונ האלטין די פעלד וויל ער דאך אפילו זיא קאסט אים שייער ווייל זיא איז פון זיינע עלטערין איז זיא ביי אים לויב וועט דער יודי זעהן ער זאל

לקבל' מן העכו"ם ביתר מן הראוי לה וכשיכבד עליו המעשר יקנה וכותיה דר' יהודה קיימא לן ללא פליג תנא קמא פליג: ג' בשם שחולקין בחולין כך חולקים בתרומה. כשנעל כעל שדה מחלה ושלש ורביע ממה שהיוצאה השדה טפל ג' מחלה ושלש ורביע מן התרומה והמעשרות המוטלות עליה ונתן הוא לכל כהן ולי שירא: אף המעשרות שלהן. אם המקבל כהן כל התרומה שלו ואם לוי הוא כל המעשר שלו: שער מנת כן ירדו. לקבל שדה זו בארסות ואין הלכה כר"א דאע"ג דטל מנת כן ירדו בנהקטו (ד): ד המעשרות לבעלים. כהא חסי' רבנן דפליגי עליה דר"א מודו זיבון דשדה של בעלים מקום מעשר שזוי שיריה: הקרתני. לשון קריה כלומר והוא הוסיף בקריה ככפרים שכן דרך בני הכפרים לקבל שדה מנני הכרס: יכול הוא הקרתני וכו'. הלכך כ"א נטל חלקו כמעשר שני וכן הלכה: ד המקבל ויתום לשמן. ישראל שקבל ויתום מכהן או מלוי (ה): בשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה. ואע"ג דלעיל לבעלים הכא שאני דלא קבל קרקע חלה חילנות ורבנן לא עבדי ויתום (ו) כקרקע: או למחצית שבר. שמכור השמן ויחלקו היותו לאמנע: המעשרות לבעלים. דר' יהודה עבדי וית' כקרקע ואין הלכה כו' יהודה: ויחלקו היותו לאמנע: המעשרות לבעלים.

בדינו מה שבי' (דברים ו) לא תכרות וגו' ולא תחנם וכל סקנלה לא תמן להם תניס כקרקע ולפיכך נדחוק אותם מלא יסכרו אותם ממנו עד שיתערך למוכרה: (ד) ור"א סתמו כהנהגה שהמעשרות שלהם דה"ל כמותרם לו חלוש מקרקע זה שהקנה לו. וכדפי' קני: (ג) הקרתני. מודה ככהן ממה שהוא שותף עם העוהר דחסי' הכי חולק עמו דהרי יוכל למכרו למסור לכל הכא חין רשאי למכור חוץ לישראלים: (ה) וכ"ס חסי' וסתמא תק: (ו) משמע

זיא אפ קויפין ביא דעם עובר בוקבים, אפילו פריער איז דאך געשטאנען אז ביי אַ אַרם האט קען גיט געקוקט ער זאל מעשלין וואס ער גיט דעם עובר בוקבים, אָבער אז די פֿעלר איז פון זיינע עלטערין האט קען געקוקט אפילו ביא אַרם: ג' נתן וני שקבלי שדה ישראלית בשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה אפלה אדער אלני האבין אן גענוקען אפערל פון אישראל וניא זאדין ארבייטן אין דעם פֿעלר אונ געקען אַרבייטל אָדער אפערטל, איז דער דין אזוי ווי זיי מייילן זיך מיט די חולין אזוי טיילן זיין זיך מיט דיא תרומה ומעשר, ודהיינו דער פֿעלר אָדער דער לוי געקט אַרבייטל אָדער אפערטל פון דיא תרומה אונ מעשר, אונ דער בעל הבית געקט זיין חלק תרומה ומעשר אונ קען דאס געבין וועלכין פֿעלר אָדער לוי ער וויל רבי אַליעזר אומר אף המעשרות שיהו שני מנת כן באו רבי אַליעזר זאגט דיא תרומה ומעשר גיהער צו זיין צו דעם פֿעלר אָדער לוי ווארום אויף דעם תנאי האבין זיי אן גענוקען די פֿעלד נדער פֿעלר אז די נאנצע תרומה זאל גיהערין צו אים אונ דער לוי אז די נאנצע מעשר זאל גיהערין צו אים: ד' ישראי שקבלי מכהן ומלוי המעשרות גבגלים או אישראל האט אן גענוקען אפערל פון אפלה אדער פון אלני גיהער די נאנצע תרומה ומעשר צו זיי צו דעם פֿעלר אָדער לוי, ווארום מן הסתם האט דער פֿעלר אָדער דער לוי איבער געלאזן פאר זיך אין די פֿעלד דעם ארם פון די תרומה ומעשר אונ ער האט דאס גאר גיט פארדונגען רבי ישמעאל אפי' הקרתני שקבלי שדה מירושלמי מעשר שני של ירושלמי

רבי ישמעאל זאגט אז אַראַפֿס קענוקש האט אן גענוקען אפערל פון אישראל וואס וואהנט אין ירושלים, געקט גיט דער אַראַפֿס קענוקש אַחלק אין דיא מעשר שני גאר דאס גיהער אין גאנצין צום ישראלי פון ירושלים, ווארום מעשר שני מוז קען דאך עסין אין ירושלים, אונ דער בעל הבית וואהנט אין ירושלים אונ דער אַרם וואהנט גיט, מן הסתם האט דער אַרם גירעכונגט ער זאל גיט האבין אַחלק אין דיא מעשר שני ובהקדים אומרים יכול הוא מקרפני געיות ויבאנו בירושלים אונ די חקמים זאגן דער אַראַפֿס קענוקש געקט אויך אַחלק אין די מעשר שני אונ ער עקט דיא מעשר שני אין ירושלים: ד' הקפני ויתום לשמן שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ונען אישראל געקט אן איילבירקען פון אפלה אדער פון אלני ער זאל פון זיי מאכין אייל אונ פאר זיין אַרבעט זאל ער געקען אַחלק אין די חולין אזוי געקט ער אַחלק אין דיא תרומה ומעשר, אונ ער קען געבין זיין חלק תרומה ומעשר צו וועלכין פֿעלר אונ לוי ער וויל רבי יהודה אומר ישראי שקבלי מכהן ומלוי ויתום לשמן למחצית שבר המעשרות לבעלים רבי יהודה זאגט אז אישראל האט אן גענוקען איילבירקען פון אפלה אדער פון אלני ער זאל פון זיי מאכין אייל אונ ער זאל געקען אַחלק פון דיא אייל ווי וניא האבין אפ גיסאכט, אָדער ער האט אן גענוקען ער זאל די אייל פארקויפֿן אונ ווי פֿיל עס וועט זיין פארדונקט זאלין זיין זיך צו טיילן, גיהער דיא מעשרות צום בעל הבית, ווארום מן הסתם האט ער דיא מעשרות גיט אָנעק גיגעבן אין וחלק

אחלק: ז בית שמאי אומרים לא יסבור אדם את ידיו
אבל דהרי בית שמאי ואגון איילבירשען אפ
גערקענע פון בוים און עם איז נאך אויף זיי נים
גיטען קיין משקה און זיי קענען נאך גים קמא
ווערן. ווארום פירות קענען אנדערש גים קמא
טערן סיידן נאך דעם ווי זיי זענען אפ געריסען
ניווארן פון בוים איז אויף זייא ארויף גינאסין
גינאורן משקה און דער נאך אויב זיי האבן אן
גערקס אמוקאח ווערן זיי קמא אזעלכע אייל-
בירקען טאר קען גים פארקויפן נאר צו אהכר.
וואס קען זייקס אז דא היט די דינים פון מקלות.
אבער גים צו איין עם הארץ. ווארום טאמער
וועט דער עם הארץ טרעטן די איילבירשען צו
מאכן פון זייא אייל. איז דאך ווי עם גיים נאר
ארויס פון זייא איין טראפן און זייא ווערן נאס
ווערן זיי באלד קמא פון דעם עם הארץ. ווארום
אעם הארץ איז אייביג קמא און קען טאר גים
בריינגען פירות פון ארץ ישראל צו אמוקאח ביה
הזא אומרים אפ יבשר און בית הלל ואגון אפילו צו
דעם וואס האט נאר אויף זיך גענומען ער ואל
מעשערן זיינע תבואה און ער היט גים מקלות
קען קען אים אויך געבן די איילבירשען. ווארום
דערנאך קענען זיי דאך גים קמא ווערן. ווארום
עם איז דאך נאך גים גיטען אויף זיי משקה. און
דאס היקס גים ער בריינגט איילבירשען זייא
ואלין קמא ווערן. ווארום פון וואנען ווייטס
קען אז דער עם הארץ וועט מאכן פון זיי אייל
טאמער וועט ער זיי אזוי עסן וועלן זייא דאך
נאר גים קמא ווערן זיינע ביה הדי היי טהני דכרי
ביה שמאי און די פרוקע פלמירים פון בית הלל
האבן גיקאחן ווי בית שמאי ואגון: ז שנים שבדיו

אבל לא יאמר לו מול אתה חמין ואני שעורין. לניכא למימר הכא זה חלקו המניפו חלל ואו כחלישים זה לזה ונמלא זה המעשר מוכר חלקו למי שאינו מעשר: מן חבר. הנאמן לטהרות וא"ל לומר למעשרות: שירשו את אביהם עם הארץ. ופירות שהניח הוו דמאי ובחוקת עמאים: מול אתה הלח. שהכשר לקבל סומא: ואני היבש. שלא הכשר לקבל סומא לני שאסור לחבר למכור לעם הארץ לח ויבש כדתן לפני כס"ג: י מול אתה עבודת גלולים ואני מעות. אף נול נב דחלושי ע"ג ויין נכר וסורים כנאלה הכא שרי עד שלא כלו לידו משום דירושא גר את אביו אהני מן התורה מלא מדברי סופרים (ט) ולא דמי לחבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ ואלו קידם כאלו לידו חסור לומר לו מול אתה חמין ואני שעורין דהתם הוי ירושה דלחוייתא והוי כאלו כל לידו: שבמקום פלוני. אבל לא יאמר לו. מול אתה חמין ואני שעורין. מול אתה יין. ואני (ס"א ל"ג אמור) שמן: מן חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ. יכול הוא לומר לו. מול אתה חמין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני. ואני חמין לא יאמר לו מול אתה חמין. ואני שעורין. (ד) מול אתה הלח ואני (ס"א ל"ג אמור את) היבש: י גר ועכו"ם שירשו את אביהם עכו"ם. יכול הוא לומר מול אתה עבודת גלולים ואני מעות. אתה יין ואני פירות. עס הארץ ואלו קידם כאלו לידו חסור לומר לו מול אתה חמין ואני שעורין דהתם הוי ירושה דלחוייתא והוי כאלו כל לידו: שבמקום פלוני דער נואם כעשרת קען זאגין צו דעם נואם כעשרת גיט געם די די נויץ נואם שטייט אויף דעם ארם אין דעם פערד אונ איף נועל פערד. אדער ביי אנויין גארטין קען ער צו אים זאגין געם די די נויץ נואם פון דעם ארם אונ איף נועל געקען די נויץ נואם פון דעם ארם. האט דאך יעדער זיין חלק בונדער דער נואם כעשרת געקט זיין חלק אונ גיט כעשר אונ דער נואם כעשרת גיט געקט זיין חלק אונ יאמר לו מול אתה חמין ואני שעורין מול אתה חמין ואני פלוני אפילו שפן אדער דער נואם גיט כעשר אונ גיט זאגין צו דעם נואם גיט גיט כעשר געם די דיין חלק נויץ אונ פאר דעם חלק נויץ נואם איף דארף געקען נועל איף געקען גערשטין. אדער ער זאגט צו אים געם די נויץ אונ איף נועל געקען אייל. טייל יעדער האט דאך א חלק אין דיא נויץ אונ אין די גערשטין. אין די טיין אונ אין דיא אייל. נאר זיי מאהשין איינער מיט דעם אנדערין דער נואם כעשרת גיט זיין חלק נויץ פאר יענעם חלק גערשטין אדער ער גיט זיין חלק טיין פאר יענעם חלק אייל דער נואם כעשרת גיט דאך אונעם זיין חלק צו דעם נואם כעשרת גיט אונ דער נואם כעשרת מאר גיט ארויס געבין פון זיין האנט אום געקענטע תבואה צו אנעלכין נואם כעשרת גיט: מן חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ אדער ער איז בגלויבט אויף טהרות אונ אויף כעשרות. אונ איין עם הארץ נואם ער איז אויף ביידע גיט בגלויבט אונ זיין האבין גערשטין זייער פאקער נואם ער איז אויף גיטען איין עם הארץ. זענען דאך די פירות אין דער חזקה אז זיי זענען גיט געקענטע אונ פאר יבול הוא לומר לו מול אתה חמין שבמקום פלוני ואני חמין שבמקום פלוני אהני יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני קען דער חבר זאגין צו דעם עם הארץ געם די די נויץ נואם ליגט אויף דעם ארם אונ איף נועל

נאך זאגט דער חבר צו דעם עם הארץ געם די דיא נויץ נואם איז אויף דעם ארם אונ איף נועל געקען דיא נויץ נואם איז אויף דעם ארם אונ יאמר לו מול אתה חמין ואני שעורין מול אתה חמין ואני פלוני אפילו שפן אדער דער נואם גיט כעשר אונ גיט זאגין צו דעם נואם גיט גיט כעשר געם די דיין חלק נויץ אונ פאר דעם חלק נויץ נואם איף דארף געקען נועל איף געקען גערשטין. אדער ער זאגט צו אים געם די נויץ אונ איף נועל געקען אייל. טייל יעדער האט דאך א חלק אין דיא נויץ אונ אין די גערשטין. אין די טיין אונ אין דיא אייל. נאר זיי מאהשין איינער מיט דעם אנדערין דער נואם כעשרת גיט זיין חלק נויץ פאר יענעם חלק גערשטין אדער ער גיט זיין חלק טיין פאר יענעם חלק אייל דער נואם כעשרת גיט דאך אונעם זיין חלק צו דעם נואם כעשרת גיט אונ דער נואם כעשרת מאר גיט ארויס געבין פון זיין האנט אום געקענטע תבואה צו אנעלכין נואם כעשרת גיט: מן חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ אדער ער איז בגלויבט אויף טהרות אונ אויף כעשרות. אונ איין עם הארץ נואם ער איז אויף ביידע גיט בגלויבט אונ זיין האבין גערשטין זייער פאקער נואם ער איז אויף גיטען איין עם הארץ. זענען דאך די פירות אין דער חזקה אז זיי זענען גיט געקענטע אונ פאר יבול הוא לומר לו מול אתה חמין שבמקום פלוני ואני חמין שבמקום פלוני אהני יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני קען דער חבר זאגין צו דעם עם הארץ געם די די נויץ נואם ליגט אויף דעם ארם אונ איף נועל

הנאה

יא מוריא . הם חרות שכנש דוד קלא היו מא"י כגון חרס נהיים וחרס לזה ולפי שעדיין לא נכנסה כל א"י יפיק לא קדשו בקדושת הארץ אף על פי שהיה כיבוש של רכוש ובמקנת דינים הוא כחך וקניס פירות בסוריא חינו חייב להפריש מהן דמאי לפי שרוב פירות האמכריס בסוריא מחל"ה הם בלויס הלכך כי אמר מעשרין הן נאמן מנו דלי כשי אמר של ח"ל הן והיה נאמן כדתנן בפ"ק מכיזי ולהלן נאמן השתא נמי כי אמר של ח"י

ואם משבאו לרשות הגר אסור : יא המוכר פירות בסוריא ואמר משל א"י הן חייב לעשר . [ב] מעשרין הן נאמן . שהפה שאמר הוא הפה שהתיר . משלי הן חייב לעשר . מעשרין הן נאמן . שהפה שאמר הוא הפה שהתיר . ואם ידוע שיש לו שדה אחת בסוריא חייב לעשר : יב עם הארץ לחבר קח לי אגורת ירק (ס"א אחת) קח לי גלוסקין א' לוקוז סתם ופסור .

כמה שהתיר כשחבר עשרתים : משלי הן . מן השדה שיש לי כאל בסוריא : חייבים לעשר . דכפירות של סוריא נזרו על הדמאי כשידוע שגדלו סם : ואם ידוע שיש לו שדה . אין כאל הפה שאמר הוא הפה שהתיר דכיון שידוע שיש לו שדה מסתמא מסדכו הניא הפירות ולא היה נאמן לומר מחל"ה הם בלויס הלכך כי אמר עשרתים חינו נאמן לליכא מנו : יב עם הארץ שאמר לחבר קח לי . כגון שהיה החבר הולך לשוק לקנות ירק לעצמו ואמר לו עם הארץ קח לי ג"כ אגודה של ירק ולקח חבר שתי אגודות סתם ולא פירש זו לי וזו לעט הארץ : פסור .

הנאה האפיון אונ גענין ווי פיל די וויין איז ביי דיר נערט וועל איך געקען אנדערע פירות . דאס קען קען אפילו דער דין איז קען קאר נים סאהשין געצין בילדער אונ גין גסה אויף אנדערע זאכין . ווארום קען קאר נים פון ווי הנאה האפיון נאר דער דין איז אבער מן התורה אז אגר ירשק נים ויין פאקער . דריבער איז דא ירושה סים די געצין בילדער אונ סים די גין גסה נאר נים ויין . ער האט ווי נאך נים וזכה גינען . אונ ער סאהשט ווי נים אויס . נאר עם איז גלייך ווי דער עובר פוקבים ויין ברודערן שיינקט אים די געלט . אדער די פירות . קען ער ווי געקען וואס ס'שבאו פירות ווי אסור אבער אז דער גר האט גענוקען די געצין בילדער אונ די גין גסה צו ויך אין רשות וואס ער ויין שוין וזכה גינען קאר ער ווי נים אויס סאהשין סים ויין ברודער ודעם עובר פוקבים ווארום די זאכין וואס קען געקט פאר געצין בילדער סים ויין גסה קאר קען נים פון ווי הנאה האפיון : יא חסוד פירות בסוריא . ואמר כשי ארץ ישראל מן . חייב געש דער דין איז דא פירות וואס קען קויפט אין סוריא דארף קען פון ווי נים געבין מעשר . ווארום דאס מעקסע פירות וואס אין סוריא נערט פארקויפט גענען פון חוץ לארץ . אונ אז איינער פארקויפט פירות אין סוריא אונ ער וואגט דא פירות גענען פון ארץ ישראל דארף קען פון ווי נים געבין מעשר מעשרין הן נאמן . שהפה שאמר הוא הפה שהתיר אבער אז ער וואגט ווי גענען פון ארץ ישראל נאר קען האט שוין פון ווי גינעבין מעשר איז ער בגלויבט . ווארום אז ער וואלט וועלן וואגן אלינען האט ער דאך ג'קענט וואגן דא פירות גענען פון חוץ לארץ וואלט קען דאך אויך נים געדארפט געבין מעשר . דאס היינט הפה שאמר . די מויל וואס האט די פירות געדארפט דער סים וואס ער האט

דער

בנויקין הוה. לא היו גילויס בכל גמרא של ארבע סדרים אלץ בתלמוד בני שלנו והלוי מילתא נקט הכא משום דמייירי שמוסרין נפסס על קדושת הכס ועד השלח איירי נמי במי שמכזה עולמו על קדושת הכס למשום כללית בשוק: הוהא שבוששת ירק או ויתים שכבשן במספריהן. משה הוה כמכתת עוקצין: משהוים עמוקים ויתים עם הענין כדי ללחו כהס דהוי לכו במספריהן משהוים אמר הויות דרב ושמאלא קא חוינא הכא ואזנא קא מהנינן

גילערוגס אין ריא מסקת עוקצין ריא משנה אה אשה האם איינגעלייגט גרינאוואג אין מאס ואמרי לה ויתים שכלן דפרסיהן משהוים ואנערע אגין ווען ער האט גילערוגס ריא משנה ריא אייבלידטען וואס מען האט זיי איינגעלייגט מיט ריא גלעקער זענען משהוים וואס האט רב יהודה גילערוגס הויות דרב ושמאלא קא חוינא הכא איה זעה דא רי גלשיות פון רב און שמואל. רי משנה איה ביי מיר אזוי שווער טו רי גלשיות פון רב און שמואל וואס קא מהנינן געקוצן מלכס מתיבא און מיר גלעקערען אין ריא מסקת עוקצין דרייצעהן צילי שמיים

מאל

אמרי

עוקין נס היל כ"ג פנים
כגון משנת רבי ורבי חייל
ומשנת בר קפרא ולוי וחננל
דבי שמאל והכי אמר' במס'
נדרים' מתני הלכתא כ"ג
פנים: כרב לתא. סס לנזס
מזכר כח פטעיהו
וכרב לתא: מתוך מתוך.
לשון מלת ד' מלות שני
פעמים שני מלות כלומר

ואלו רב יהודה בר שליו חר מסאניה אתי
ממרא ואנן קמצערינא נפשין ומצוות קא
צווחין ולית דמשנח בן אמר ליה קמאי
הו קמסרי נפשיהו אקדושת השם אנן לא
מסרינן נפשין אקדושת השם כי הא דרב
אדא בר אבהו חזיה דההוא כותית דהות
לבישא כרב לתא בשוקא סבר דבת ישראל
היא קם קרעיה מינה אנליא מילהא דכותית
היא שיימה בארבע מאה זוזי אמר לה מה
שמך אמרה לו מתוך אמר לה מתוך ארבע
מאה זוזי שויה רב גידל הוה רגיל דהוה קאזיל

הסם גרס ל' * לשון חר
מתוך מתוך לשון המתנה חר
המתנה חר מתוך ד'
מלות זוז: כי קאקי חיוורין.
לחודס לכוס: רבי יוחנן.
לחודס יפה חר' כדלמרי'
בשוקא חר הפעלים
שפריה דר' אבהו מעין
שפריה זוזי: עולי עין.
מסלקים מן העין שפריה

ויתבי אשערי דמבילה אמר להו הכי מבילה והכי
הרע אמר להו דמין באפאי כי קאקי חיוורין רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קאזיל ויתבי אשערי דמבילה
אמר כי סלקן בנות ישראל ואתיין ממבילה מסתכלין בי ונהוי להו זרעא דשפרי כותית איל
רבנן לא קא מסתפי מי מעינא בישא איל אנא מורעא דיוסף אחינא דלא שלמה ביה עינא בישא
דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין

אשערי סביה רב גידל איז גינען געוואהנעם צו גיין
צום מויער פון דעם הויף וואס דארט איז אסקנה
און טייכער גייען צו סבילה. און ער פלעגט
זיצען ביים דעם מויער. און נען דיא טייכער
פלעגט וועלן אריין גיין אין מויער צו סבילה
און דא פלעגט רב גידל צו זיין אונטן דא פלעגט וואס
סבילה אזוי נאלט איר אייה סובל' ניין און אזוי
נאלט איר אייה סובל' ניין. רב גידל פלעגט לערנען
די טייכער ווי אזוי זיי נאלין זיך סובל' ניין אסור' ו
רבנן דיא רבנן האבן גינאנט צו רב גידל יא קא
ססתפי מי מיער הרע האסטו גיט מורא פאר דעם
נער דער אסר דא האט רב גידל גינאנט צו דיא
רבנן דאסן האט זי קאקי חיוור' זיי נענען ביים מויער
גלייך וויא טייכע גענא. איך קראכט גאר גיט
וועגן זיי רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קאזיל ויתבי אשערי
דמבילה רבי יוחנן איז גינען געוואהנעם ער נאל
גיין צו די מויערין פון די קנאות. ווא די טייכער
גייען סבילה. און ער פלעגט דארט זיצען אסר
רבי יוחנן האט גינאנט כי סלקן בנות ישראל ואתיין
מסבילה ווען דיא יודישע טעקטער וועלן ארויס
גיין פון סקנה ססתפן זי וועלן זיין קוקען אויף
מיר ונהוי דא נעמא דשפרי כותית וועלן זיין האבן
קינדער וואס וועלן זיין שייין וויא איך אסר' זי
רבנן די רבנן האבן גינאנט צו רבי יוחנן יא קא
ססתפי מי מעינא בישא האסטו גיט מורא פאר אעצן
הרע אסר דא האט רבי יוחנן גינאנט צו די רבנן
אנא מורעא דיוסף קא אחינא איך בין גינארין פון
יוסף'ס קינדער דא שלמה ביה עינא בישא וואס אויף
אים גינעלשטיגט גיט דער עין הרע דכתיב ווארום
עם שטייט אין סבוק בן פורת יוסף יוסף איז אהרן
מיט חן בן פורת ער איז אהרן מיט חן ער איז
דיא אויג אסר דא אבהו אל תקרי עלי עין רבי אבהו
האט גינאנט נאלטס גיט לייענען עלי עין. אויף
די אויג אסר עלי עין גאר נאלטס לייענען עלי עין.
זיי נענען אפגיקאחן פון די אויג. וויא אויג קען

ואלו רב יהודה בר שליו חר מסאניה אתי
ממרא ואנן קמצערינא נפשין ומצוות קא
צווחין ולית דמשנח בן אמר ליה קמאי
הו קמסרי נפשיהו אקדושת השם אנן לא
מסרינן נפשין אקדושת השם כי הא דרב
אדא בר אבהו חזיה דההוא כותית דהות
לבישא כרב לתא בשוקא סבר דבת ישראל
היא קם קרעיה מינה אנליא מילהא דכותית
היא שיימה בארבע מאה זוזי אמר לה מה
שמך אמרה לו מתוך אמר לה מתוך ארבע
מאה זוזי שויה רב גידל הוה רגיל דהוה קאזיל
ויתבי אשערי דמבילה אמר להו הכי מבילה והכי
הרע אמר להו דמין באפאי כי קאקי חיוורין רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קאזיל ויתבי אשערי דמבילה
אמר כי סלקן בנות ישראל ואתיין ממבילה מסתכלין בי ונהוי להו זרעא דשפרי כותית איל
רבנן לא קא מסתפי מי מעינא בישא איל אנא מורעא דיוסף אחינא דלא שלמה ביה עינא בישא
דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין

שלטת בן: שלא רצתה רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא וידנו לרוב לזון. להחמא מלאת מלואו:
 בקרב הארץ מה רבים שבים מים מכסין
 עליהן ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם ואי בעית אימא
 עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו:

ג'ים ג'ינעלטינען אויף זיי רבי יוסי ברבי חנינא אומר
 פהיא רבי יוסי ברבי חנינא אומר פון ראנען ווייסין
 מיר אז אעין הרע ג'ינעלטינען ג'ים אויף דיא
 קינדער פון יוסף. ווארום ווען יעקב האט
 ג'יבענדיגט די קינדער פון יוסף האט ער ג'ינאנט
 ווירט רוב בקרב הארץ ניי נאלין ויין אויף דער וועלט
 אזוי פיל ווי די פיש פון רבים שבים מים מכסין
 חזן עין הרע שולטת בהם אזוי ווי די פיש וואס אין
 ים. ב'דעקט אויף זיי דיא וואקער. און דער עין
 ס'רע קען ג'ים ג'ינעלטינען אויף זייא אף ג'רע שיי

זוהר פקודי דף רכ"ג ע"ב תחת דלילות יוד הא ואו הא

אלה פקודי המשכן העדות אשר פקד על פי משה וגו'. רבי יוסף סבא אמר כיון דעבדו כל חכמיא ית
 משכנא אלטריך למדור חושבנא מכל ליוני עבדון דלחטעבדו ב'י' מאי עטמא בנין לכל חושבנא וחושבנא כד הוה
 לחטעבדו חושבנא הכי חתקים הוה עבדל וחתקים בחתריה. וישראל כללו כמה דלחטעו כמה דלדיכו בקדמיתא
 הכי נמי לחטעו כההוא חושבנא וכדין חתקים כל עבדל כההוא רעותא ועל כל אלטריך הכא חושבנא וגיין דכהאי
 חתקים עבדל. אלה כתיב ולא כתיב ואלה. אלא דא איהו חושבנא דפסל כל חושבנא דפסלמא ודא חתקים יתיר
 מכלהו דכהאי חתקים משכנא ולא בחתרא. פתח ואמר והיה אמונת עתיד חסן ויטע חכמת ודעת יראת ה' היא
 אורו האי קרא חוקמה חבריא. אבל הא חתין כל ב'י דלחטעבדו באורייתא כהאי עטמא וזכי למקבני עמון לה
 אלטריך בחמונה דרעותא דליה יתכיון לקב"ה יתכיון לשם שמים בנין דלחמונה להכי חתכוון חסן ויטע לחכללא
 רחמי דלחמא חכמת ודעת דחרין אלן ערלן דא ע"י דא. סמיר וגניו לאשרה דא על דא יראת ה' היא אורו חוהא
 דכל אלן בנין דהאי יראת ה' נקיס כל ליוני חתין וזיה לחטעבדו חוהא לכלהו וכד נפקין מינה כל ליוני גניון
 כלהו חסין לון בחושבנא מכלן דכתיב עיניך ברכות בחשבון. בחשבון ודאי עבד. חסין חסין ברכות וזיס חשבת
 (כ"א ואסקי לכלל) לאסקא כלל בחושבנא. ועל דא חסין חמונה וככלל חסין חמונה ודא חוקימא ומה אי הכא
 אלטריך לחחוא מהימנותא לשאר מיני דעלמא עכ"ל וע"ד קב"ה הוה או דע לכו לכל ישראל רוא דמיימנותא דלחון
 ככל מה דעבדו וכלל חתמא:

הלכה פסוקה

יוסף לחק

טומ

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ב'

מספר שיערי קדושה ח"ב שער ד'

(א) ביום הכפורים מתפלל בכל תפלה מוחש הפלות
 ו' ברכות ג' האשונות ו' החורגות ואכזעיות
 בעין חיום וחחם בכל אחת מהן מלך על כל הארץ
 מקרש ישראל ויום הכפורים ואם חל להיות בשבת
 השבת וישראל ויום הכפורים: (ב) כד"א ביום צום של כל שנה ושנה אבל ביום צום של שנת חובל
 לשון הרע אסור רבותינו וזכרונם לברכה די רבנן האבין
 ג'יאנט די עבירה פון לשון הרע ש'ש' עבירה
 וזה ו'ש'יבות רבים ונתי עריות איז עקנער וי"א דיא
 דריי עבירות עבירה וזה דינען. אקענטשין
 הרגנן און קונה זיין שיהו החמורות ככל הגבירות וואס
 די דריי עבירות זענען גרעסער פון אלע עבירות.
 און לשון הרע איז גאך גרעסער פון דיא דריי
 עבירות ואסור רבותינו וזכרונם לברכה גאך האבין דיא
 רבנן ג'יאנט די הספער לשון הרע ב'פר דער
 מענטש וואס רעם לשון הרע לייקנעט ער
 אין גאט כפי שכתוב נוי עם שטייט אין פסוק דור
 יום כפור. ווערט יעדער שמונה עשרה ג'יאנט
 זיגען ברכות שיש ראשונות ו'ש'ש' אחרונות די ערשטע
 דריי ברכות און די לעצטע דריי ברכות ואכזעיות
 בעין חיום די מיטעלע ברכה ווערט ג'יאנט וואס
 ג'יהער צו יום כפור וחחם כפי אחת מהן ביי יעדער
 תפלה ווערט אויסקלאזין די מיטעלע ברכה
 ס'רע על כל הארץ מקרש ישראל ויום הכפורים
 ואם חל להיות בשבת אוב יום כפור איז אים שבת
 חחם כפי תפלה מהן גאל ער אויסקלאזין דיא
 מיטעלע ברכה פון יעדער תפלה ס'רע על כל
 הארץ מקרש השבת וישראל ויום הכפורים: (ג) כפי דברים אחרים ווען זענען דיא דריי ג'יאנט
 ג'ינארין ביום צום של כל שנה ושנה ביי רעם יום כפור פון אלע יאקדא אפי' ביום צום של שנת חובל
 אבער

מתפלל תפלה המוספת ש' ברכות כמו שהתפלל
במוסף ראש השנה והם אותן הברכות עצמן לא פחות
ולא יותר ואין מתפלל אותן אלא בזמן שהיובל נוחה
(ג) בכל תפלה מהתפלות פותח קידם לברכה ראשונה
ה' שפתי תפתח ופי יביד תהלתך ויבשהוה תותם בסוף
התפלה אומר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך
ה' צורי וגואלי ואח"כ צועד לאחוריו :

אשר אתרו ללשונו כנביר שפוחט אתו מי ארון לט רכילות
פורג שלום ושלום כפסחית דמים ואינו נכנס כנ"ס כמ"ס
מי יצור כהמלך וגו' לא רגל על לשונו ופנס דואג אדומי
אביר הדעים ראש הסטגדרין מפני רכילות בערד מן הסט"ק
ונכרת כחלי ימיו וגרם הריגת טוב עיר הסטגנים ומיתת שאל
וכנו וכו' ביש :

אָבֶעֱר בַּיּוֹם דָּעִם יוֹם כְּפֹדֶר פֿון דָּעִם יאָהר נִואם
אין וועל סתפלי תפלה המוספת תשע ברכות ואל קען
ראונען אין דיא שמונה עשרה פון מוסף גיין
ברכות כמו שהתפלל במוסף ראש השנה אזוי וויא ער
האט געדאוונט מוסף אום ראש השנה והם
אותן הברכות עצמן לא פחות ולא יותר דאס זענען
דיא זעלבנע גיין ברכות פון ראש השנה גיט
ווייניגער און גיט מעהר וואס סתפליין איתן אלא דאס
שהיובל נוחה די גיין ברכות יום כפוד צו מוסף אין
יאהר פון יוכל האט קען נאר געדאוונט זען די
יודין זענען גיווען אין ארץ ישראל און האבן זיך
מאלטין אלע דיגים פון יובל : (ג) בכל תפלה מהתפלות
פותח קידם לברכה ראשונה ביי אלע שמונה עשרה
ואויר שבת יום טוב ראש השנה יום כפוד איידער
ער הייבט אן צו זאגן דיא ערשטע ברכה . ואל
ער זאגן ה' שפתי תפתח ופי יביד תהלתך ויבשהוה
תותם בסוף התפלה און אז קען זאגן אומיט אפ דיא
זאנצע שמונה עשרה זאגט קען יהיו לרצון אמרי
פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי ויבשהוה כו צועד
לאחוריו נאכדעם סרעם ער אפ אינגער נח
דרייט מרים :

המלך האט גיזאגט אשר אביר געשונט נביר שפוחט
אקטו מי ארון לט ווי האבין גיזאגט דורך אונזער
צונג ונואם ביר קענין גוט בידיו וועלן מיר
אונז שטארקין אז אונזערע לעפצין איז מיט
אונז . ווער איז אהער איבער אונז ווער האט צו
שאפן איבער אונז רכילות הויג שלשה רכילות הרגה
דריי מענטשין ושאיר בשפיכות דמים און עס איז
גלייך ווי ער טאלט דריי מענטשין געהרגה וואס
נכנס בן עדו און ער וועט גיט אריין גיין אין גן
עדן כמו שכתוב וויא עס שטייט אין פסוק דור
המלך האט גיזאגט צו נאם כי יביר האהר ווער
וועט וואהנען אין דין גיצאקלעס יא רגל על לשונו
דער וואס האט גיט גירעם רכילות מיט זיין צונג
והנה דואג הארומי אביר הרעים ראש סתגדרין דואג
האדומי נואם ער איז גיווען דער שטארקסטער
פון דיא פאסטובער פון שאול דער גרעסטער
פון דיא סתגדרין מפני רכילות נביר מן המלך הא
ווייר ער האט גירעם רכילות דריבער איז ער
פארטריבען גיטארין פון עולם הבא ונכרת בחי
גיו און ער איז גישטארבן אין זיינע העלקס
יאהרין ונרם מריגה טוב עיר הסטגנים דורך אים זענען
געהרגה גיטארין דיא פהנים פון די שטאט טוב
ומיתת שאל ונכנו וכו' ביש :

וסייתת שאל ונכנו וכו' ביש :

אונקלוס פקודי יום ב תורה

למשך מלח דא יהודה נש י יהודה יהודה . רוח יוד הא ואו הא . נשמה יהודה ויה יהודה . ר' דמייל ר' אל
שם ב'ן שבעשיר בניקוד חולם :

כי יהי מאת בכר הכסף לצקת את
אדני הקדש ואת אדני הפרכת
מאת אדנים למאת הכפר בכר

בעל המורים
(כו) מלח אדנים כנגד מוסדים כל אלני פו ונגדס תקנו ק' ברכות כל יום :
רע"י
(כו) לצקת . כתרנומו ללחמא : את אדני הקדש . כל קרשי המשכן כהם מ"ח קרשיו ולהם י"ז אלטים
פירוש לתורה אלהים
(כו) יהי און עם איז גיווען קאט דיא הונדערט שוועלער וואס און די שוועלער פון דעם פרוכת
זענענער וילבער זאקט צו גיטען אט דיא דייליגע קאט אדנים הונדערט שוועלער קאט הכפר צו
הונדערט

כִּכְרָא דְּסִמְכָא : כֹּה יִית
אֶלְפָא וְשִׁבְעָא מֵאָה
וְשִׁבְעִין וְחִמְשָׁא עֶבֶד וְיִין
לְעַמּוּדֵיָא וְחִפָּא רִישִׁיהוּן
וְכַבֵּשׂ יִתְהוּן : כֹּס וְנִחְשָׁא
בְּאַרְמוֹתָא שְׂבָעִין כִּכְרִין
וְתִרְיִן אֶלְפִין וְאַרְבַּע מֵאָה
סִלְעִין : לֵי וְעֶבֶד בְּהֵ יִת
סִמְכֵי תִרַע מִשְׁפָּן זְמָנָא
וְיִת מִדְּבָחָא דְנִחְשָׁא וְיִת
סִרְדָּא דְנִחְשָׁא דִי לִיָּה
וְיִת כִּד מְגִי מִדְּבָחָא :

תולדות אהרן

ואם האף . שם : ונחשת הכנופה . שם :

לְאָדָן : כֹּה וְאֶת־הָאֵלֶּף וְשִׁבְעָ
הַמֵּאוֹת וְחִמְשָׁה וְשִׁבְעִים עֲשֵׂה
וְיִים לְעַמּוּדִים וְצִפָּה רִאשִׁיהֶם
וְחִשֵּׁק אֲתָם : כֹּס וְנִחְשָׁת הַתְּנוּפָה
שְׂבָעִים כִּכָּר וְאַלְפִים וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שֶׁקֶל : לֵי וַיַּעַשׂ בְּהֵ אֶת־אֲדָנִי
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת מִזְבַּח
הַנִּחְשָׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנִּחְשָׁת
אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ :

שפתי חכמים

ש דקל דפשוטו של קרא משמע דקלי על הוויין דלרדך ללכות
דלשקין ולמה לרדין לכויה והא הוויין היו כולן כסף והוסיף מלת
מהן להורות שמכסף הזה נעשה הלפיו וגם הוויין והנשוקים ולא
הוויין לבד ורבינו שפירא לין כסף אחר מכל כסף פקודי העדה
והעכע מלות וגו' שלא הנשו לכלל ככר :

רש"י

ולדני פרכת ארכהה הרי מלה וכל שאר האלונים
נחשת כחוב כהם : (כח) וצפה ראשיהם . של עמודים
ש מהן שכולן כחוב ולפה ראשיהם וחשוקיהם כסף :
רק מלת הככר שנעשו מהם האלונים והאלף

פירוש לתורת אלהים

הונדערט צענטנער פֿיר זאָן אַצענטנער צו
אשונעל : (כח) וְאֵחָ אֹנִי טוֹיָענֶר אֹנִי וְיָבֶען
הונדערט אונ פֿירף אונ וְיָבֶעצִין שְׂקִלִים עֲשֵׂה
האט ער גִּימאַקט העקלאך צו די ווילין וְצִפָּה אֹנִי
ער האט פֿרעקט ראשיהם וַיַּעֲרַע עֲקִין וְחִשֵּׁק אִיתָם
אונ ער האט אָן גִּענוֹרֶט וַיִּי : (כס) וְנִחְשָׁת הַתְּנוּפָה
אונ גאט קופער פון דעם אויף הייבונג שְׂבָעִים

נביאים מלכים א

תרנום

לחמש' מנה ח'א צבאות נפש צ צב צבא צבא צבאות רח יהוה נשמה רנצח אדני נשמה דוד יהוה רח
יחידה רנצח יהוה רח יחידה דוד אל שם ב'ן שבעשית :

א בִּכְכֹּר הִירְדֵן יִצְקָם הַפֶּלֶךְ בַּמַּעֲבָה הָאֲדָמָה בֵּין
סְכוּת וּבֵין צִרְתָּן : ב וַיִּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַפְּלִים
מִרֶב מְאֹד מְאֹד לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת : ג וַיַּעַשׂ
שְׁלֹמֹה אֶת כָּל־הַפְּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבְּחוֹ
הַזֶּהָב וְאֶת־הַשִּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב :
ד וְאֶת־הַמִּנְרוֹת חֲמֵשׁ מִיָּמִין וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאל לְפָנֵי

א בְּמִשְׁרֵי יִרְדֵּנָא אֶהֱבִנוּן
מִלְכָּא בְּעוּבֵי גִרְנִשְׁתָּא בֵּין
סְכוּת וּבֵין צִרְתָּן : ב וַאֲצַנַע
שְׁרִמָּה יִת כָּל מִנְיָא מִסְּגִי
לְחָדָא לְחָדָא לִית סוּף
דְּמִתְקַל נִחְשָׁא : ג וְעֶבֶר
שְׁרִמָּה יִת כָּל מִנְיָא דִי בְּבִית
מִקְדָּשָׁא דְּיִי יִת מִדְּבָחָא
דְּדִהָבָא וְיִת פֶּתוּרָא דִי עֲלוּהִי
לְחֵם אֶפְיָא דְּהָבָא : ד וְיִת מִנְרֵתָא חֲמֵשׁ מִיָּמִינָא וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאלָא קֳדָם בֵּית כְּפֹרִי
רש"י

(א) יצקם . במעבה האדמה . בעוני
האלמה : (ד) חמש מימין . המנורה טעשה משה
פיה נחקר לדעת משקל הנחושת וכלל הדבר כח'ש לחוספת כח'שור : (ג) אשר בית ה' . אשר לבית ה' : ואח' השלחן .
ר"ל קולות השמחות כי עשר שולחנות עשם כח'ש כר"ה : זָהָב . מוסכ על השלחן : (ד) חמש מימין . ר"ל נומין מטרס
מנה

הַדְבִיר זָהָב סָגוֹר וְהַפֶּרֶחַ וְהַנֶּחֱרֵת וְהַמִּלְקָחִים זָהָב: דִּבְכָּא סָבָא וְשׁוֹשֶׁנֶתָּא
וּבְצִינָא וְצִיבְנָא דִּבְכָּא:

רשי

מצורת רוד

מִסָּה אֶחָד כֹּלֵס הַמִּיד דְּרִוּס סְהִיזְרָא אִמְרָה כֵּס. עַל זֶלֶז הַמִּשְׁכָּן וְחִמְטָא מִשְׁמַלְחָא: וְהַפֶּרֶחַ. טַל מְטוּרָה: וְהַנֶּחֱרֵת. כִּזְכִּיק
מִימְנָס (שְׁמוֹת ט): יִפְנִי הַדְבִיר. כִּי כְּהִיכֵל עֲמִיד: סְטוּחִינָן כְּהֵן הַשָּׁמַן וְהַפְּחִילָה: וְהַמִּלְקָחִים. שְׁמִירָמִין
הַפְּחִילָה מִחוּץ הַשָּׁמַן

והרגום

כתובים משלי ב

לְחַשְׁדָּךְ מִיִּסּוֹד וּמִלְכּוֹת חֵלָא שִׁין דְּלֵת יוֹד נָשָׁא שִׁין שִׁין דְּלֵת שִׁין דְּלֵת יוֹד רַח יֵאֵהְרֹנְהִי נִשְׁמַת יִיסוֹד אֵא
אֲרַנ אֲרַנִּי נָשָׁא אֲרַנִּי רַח אֲלֵף דְּלֵת נוֹן יוֹד נִשְׁמַת דְּמִלְכּוֹת יוֹד הֵז וְהֵז חֵה יֵחִידָה דִּיסוֹר יְהִלָּה חֵה יֵחִידָה דְּמִלְכּוֹת
אֵל שֵׁם בִּין שְׁבַעֲשִׁית:

א מוֹקֵשׁ אָדָם יֵלַע קֹדֶשׁ וְאַחֵר נְדָרִים לְבָקֵר: ב מִזְרָה א פָּחָא הוּא לְנִבְרָא דְנִבְרָא
רְשָׁעִים מִלֵּךְ חֶכֶם וְיֹשֵׁב עֲלֵיהֶם אוֹפֵן: ג גֵּר יֵהְיֶה נִשְׁמַת דְקִדְרָשָׁא וְכֹהֵן הָכִי מְדִינָא
אָדָם חָפֵשׁ כָּל־מְדִינָתָא: ד חֶסֶד וְאֱמֶת יִצְרוּ־מִלֵּךְ וְסָעֵד לִיָּה נִפְשִׁיָּה: ה סָבָר לְרִשְׁיָעִי
בְּחֶסֶד כִּסְאוֹ: ו חֶסֶד וְאֱמֶת יִצְרוּ. מְטוּרָה טַל יִשְׁכָּח דְּאֵלֶּהָא
נִשְׁמַתָּא דְבָנִי נָשָׂא וּבְצִינָא כּוֹלֵהוֹן נוֹיָא דְכָרִיקָא: ז חֶסֶדָא וְקִשְׁמָא יִנְסִירוּ לְמִלְכָּא
וְסִתְּקֵן פּוֹרְסִיָּה בְּחֶסֶדָא:

רשי

מצורת רוד

(א) מוֹקֵשׁ אָדָם. מִכְשׁוֹל מוֹקֵשׁ עֵינִירָא מִשְׁחִית קְדוּשָׁתָא סָלֵדס וְסִתְּקֵן לְבָקֵר אַחֵר נְדָרִים וְלִנְחָא לֵא' לְכָסָא עַל כִּסְאוֹ:
(ב) מִזְרָה. מִלֵּךְ חֶכֶם דְּרִיטוּ לְסוֹר אֵל סְרַשְׁעִים לְכָל יִסְיוֹ בְּחִטּוּרֵי
פָּחָא לְטַחְתִּיק עֵלָה רֵשַׁע וְחִסָּב לֵסָא כְּמֹחַל אִשְׁרָא כְּמֹחַל כְּאוֹפֵן
סְפִיחִילָנָא וְסָב לְמִקְוֵתוֹ כִּן יִסְיֵי כְּמֹחַל אֵל הַמִּעֲשֶׂה לְמַעַן יוֹסִירוּ:
(ג) גֵּר ה' . כְּמוֹ עֹדֵיךְ סָלֵדס לְחַשֵּׁשׁ כְּחֶסֶד ע"י כִּסְרָא כִּן חִסָּס
כִּי כָל מִשְׁחִית מְדִינָא כִּסְרָא ע"י נִשְׁמַת סָלֵדס כִּי סִיָּא יֵרֵדֵת סָלֵדס
וּמְעִירָא עַלִּי דְבִין: (ד) חֶסֶד וְאֱמֶת. אִשְׁרָא יִעֲשֶׂה סִתְּקֵן סָס
סוֹמְרִים מוֹת כִּי כֹה מְדִינָא לִסְכִּינָא וּמְטוּרִים נָשָׂא: וְסָעֵד בְּחֶסֶד. עֲשֶׂהס סִתְּקֵן לְכָסָא מִלְכּוֹתוֹ לְעִנּוּר עַל עֲמִידָא:

פירוש ע"מ

(א) מוֹקֵשׁ אָדָם יֵלַע קֹדֶשׁ עִם אִיזוֹ אֲשִׁמְרוּקְרֹנָא פִּירוּשׁ ע"מ
פִּירָא אֲמִעְנָשׁ אִז עֵר פִּירָא אֲרַרְרָאָבִי דִּי
סִיִּלִּיקִיָּיִם. אִז עֵר אִיז גִּימִס מְקִיָּים וִינֵעַ נְדָרִים.
וִינֵעַ עֵר נֵעַם גִּישְׁמָרָאָבִי וְעֵרִין וְאַחֵר נְדָרִים לְבָקֵר
אִז אֲפִילוֹ צו וּנְקֵן סְחִיר וִינֵעַ אֲבָרָא וִי דֵעַר דִּין
אִז דָּאס אִיז אוֹיָה גִימִס גוֹם. דָּאס בְּעִקְסָא אִיז
כֵּעַן וְאֵל גָּאָר קִיין גִּרָא סָאָהָן: (ב) מִזְרָה רְשָׁעִים לְכָל
חֶכֶם דֵּעַר קְלוּנְעֵר מִלֵּךְ פִּירָא פִּירָאָבִי דִּי רְשָׁעִים
עֵר נֵעַם דִּי רְשָׁעִים וְאִינֵעַ גִּימִס וִינֵעַ צו וְאִמְעֵן
וְיֹשֵׁב עֲלֵיהֶם אִינֵעַ גִּישְׁמָרָאָבִי עֵר אוֹיָה וִי דֵעַר
דָּאָר פִּירָא וִינֵעַ שְׁמִרָאָבִי: (ג) גֵּר ה' נִשְׁמַת אָדָם דִּי
נִשְׁמַתָּא וְאִם אִין דֵּעַר כֵּעַנְשָׁא אִיז דִּי לִיכָא פִּירָא

ברטנורא

משנה שבת פרק כג

ברטנורא

פֶּרֶק כָּג א שׁוֹאֵל. כִּי אֲמַלְטִי דְנִגְרָה דְּמִלְכּוֹת דִּילִיזָא אֱלֹהִים מְרֻבָּה מִשְׁמַת וְקִינִל סָחַס
וּבְלִבְדָּר שְׁלֵא יִאֲמַר פֶּרֶק כָּג א שׁוֹאֵל אָרַם מִחְבְּרוֹ כְּרִי וִינֵעַ וְכִרִי הֵלֵאס וְלִסָּס יוֹס הֵלֵכָא אֲחִי
לֹא הִלּוּיָנִי. דִּלְגוּלָה לִנְחָא שְׁמִין וּבְלִבְדָּר שְׁלֵא יִאֲמַר לֹא הִלּוּיָנִי. מְטוּרָה לְנִחְוֹס עַל פִּתְקָסוֹ כִּי

פֶּרֶק כָּג א שׁוֹאֵל אָדָם סְחִירָא דְבִין וִינֵעַ שְׁמִין אֲמִעְנָשׁ פֶּרֶק כָּג א שׁוֹאֵל אָדָם סְחִירָא דְבִין וִינֵעַ שְׁמִין אֲמִעְנָשׁ
כֵּעַן בְּאֲרָגִין אִים שְׁבֵת פִּירָא וִינֵעַ
חֶבֶר אֲקָרוֹן וִינֵעַ אֲרַעֵר אֲקָרוֹן אִיִּל. גָּאָר עֵר וְאֵל
וְאִנִּין סִיט דֵּעַר לְשׁוֹן שְׁאֵלָה. הַשְׁאִילָנִי. דָּאס
סִיטָא עֵר בְּאֲרָגִים גִּימִס אוֹיָה אֲלֵאנְקָע צִיִּים. נֵעַם

וכך הלוהי לפלוט כדי שלא יטכס: מניח מליתו אצלו. אם אינו מאמינו מליתו ולוקח אותו ומקדישו בשבת ויחבו' שקבעו לכן זמן יחול' להקדיש בשבת (ה): ב פרפרותיו. מיני מעדנים: אבל לא מן הכתב. אטו כתב מע"ש

[ה] ככרות. כנמרה אמרין אפי' תימא מחניחין כהלל דמ"ט פ"ה דכ"מ דל"ל דלף כחול אסור להלוה ככר ככר שמה ויקרו חישין וכלות לדי רבי. דהכא כחור דקין דמיא ולפיכך חיל וכן האשה לאשמעין דלפי' להלל כי קין דמיה שרי. ועמית' : [כ] בשבת. ולא נזכר מע"ש לקטא. רש"י והר"ן :

וכן האשה מחברתה [ה] ככרות. ואם אינו מאמינו מליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת. וכן ערב פסח בירושלים שחזר להיות [נ] בשבת. מניח מליתו אצלו. ונומל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יו"ט : ב מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב ומפנים עם בניו ועם בניו ביתו על השלחן. וכלכר שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה משום [ג] קוביא

אסורים: מפנים. מטיל גורל (ג) לתקן למי יניע כל מנה ומנה: עם בניו ועם בני ביתו. שהן סמוכים על שלחנו שאין כלל קפידא אכל עם אחר לא דכני חבורה המקפידים וע"ז שאין מוחלין ואינם מוותרים ול"ז עוכרים (ד) משום מדה ומשום מקל ומשום מנין ומשום לווי וסורעין דגזרו כהו רבנן שמה יתכנו: וכלכר שלא יתכוין וכו'. מחניחין תארי מחסר וכו' מפנים אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן ואפי' מנה גדולה כנגד קטנה ועם בני ביתו לא. וכלכר שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה שרי אבל אם נחטין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה לא קני והאי אסמכתא היא דסומך על הגורל ואם יפול לו הגורל על המנה הגדולה יוכה כה ולפיכך חלה עליו חף לגורל הקטנה על הספק וחלו ידע מחמלה וכן לא היה

נעסין אז קען האט ביים אים געבארנט וויל ער פארשרייבן טאקער וועט ער פארנעקין אז עס איז שבת און וועט פארשרייבן די הלואה אים שבת וכן האשה מחברתה ככרות און אזוי איז דער דין אז איין אשה בארגט ביי די אנדערע אשה בריוט זאל ויא גיט אגין מיט דעם לשון הלוואה הלנני ונוארום דאס הייקט אויף אלאנגע צייטן טאקער וועט זיא פארשרייבן אים שבת. נאר זיא זאל זאגן מיט דעם לשון שאלה השאלני ודאס הייקט זיא וועט איר באלד אפ געבן צוריק וועט זיא גיט פארשרייבן ואם איז פאסיג אויב איינער וויל בארגן זיין אנדער איין אנדער זאך אים שבת און קען גלויבט אים גיט מניח מליתו אצלו קען ער לאזן זיין קלייד אכשפון ועושה עמו חשבון לאחר שבת און נאך שבת מאכט ער אכשפון ווי פיל ער האט געבארנט און בצאהקט וכן ערב פסח בירושלים שחזר להיות בשבת און אזוי פלעגט קען טאהן אין ירושלים אויב ערב פסח איז גיווען אים שבת און ער האט גיט געקויפט אקרבן פסח פאר שבת מניח מליתו אצלו ונמי את פסחו לאזן ער זיין קלייד ביי דעם וואס האט צו פארקויפן שעקסין און ער געמט ביים אים אשעפס אויף אקרבן פסח ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב און נאך יום טוב מאכט ער מיט אים אכשפון ווי פיל דער שעפס האט און בצאהקט: ב מנה אדם את אורחיו אכשפון קען ציילן אים שבת ווי פיל אורחים ער האט ואת פרפרותיו און

שקפידים זה לזה ורגילים ליקח כמדה זה מזה נס כ"ט יעשו כך כי וכן כמשקל ומנין יחילו. לדי משקל ומנין מפני קפידתן ומשום לווי וסורעין דלשון הלוואה אסור כלעיל וזה שמשקפידים יוכירו לשון הלוואה לפי שיאמר השולל אם אזכיר לשון שאלה משמע דהדרה בעיניה לך אומר לשון הלוואה חו' : (ה) משום דכיון דהכל של כ"ט כ"כ קפידא כלל : (ו) סירכא דלישנא דגמרא לעיל ככני חבורה כי' ומשום לווי וסורעין כ"ט (דכנייה הם שטין) אכל הכל בשבת הוא : [ג] קוביא. שם נוסף על כל מיני שחוק שיחא אדם ממון חבירו כססכמת אותו השחוק :

ווי פיל חלקים ער האט פארי ער קען נאר ציילן אויסקווייגן אפי' יא מן הכתב אבער אז ער האט געשריבען אויף אפאפיר ערב שבת דא נעקען פון די אורחים. קאר ער זיין גיט געקען פון דעם צעמיל אים שבת. ווייל טאקער וועט ער פארנעקין אז עס איז שבת וועט ער איינגען אפ קעקין אדער צו שרייבן אים שבת ופאס עס גיי וסם גיי ביתו על השלחן אפאקער קען ווארפן גורל אים שבת אויף זיינע קינדער וואס עסין ביי זיין טיש וועקען זאל אן קוקען דער חלק איז וועקען זאל אן קוקען דער חלק ואפילו די חלקים זענען גיט גלייך איינער גרעסער און איינער קלענער פון דעם טענועגן קען קען אויף אבער פרעקדע קענעשין קארין גיט ווארפן גורל אים שבת אפילו ביי גלייכע חלקים און אין דער וואכן ביי גלייכע חלקים קענין פרעקדע קענעשין אויף ווארפן גורל ויגבר שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה אבער אז עס איז דא אגרייטער חלק און אקלייגער חלק קארין גיט פרעקדע קענעשין ווארפן גורל אפילו אים דער וואכן משום קוביא ווייל דאס איז גלייך צו דעם שפיל וואס הייקט קוביא נעדרער לייגט איין געלט און טייל דערער מייגט ער וועט געווינען דריבער לייגט ער איין דאס געלט. אבער אז ער וואלט וויקען אז ער וועט פאר שפילען וואלט ער גיט איין געלייגט דאס געלט. שיינקט ער דאך גיט זיין וזכר דא געלט מיט זיין גוטען ווילען. דריבער הייקט דאס

נעסין אז קען האט ביים אים געבארנט וויל ער פארשרייבן טאקער וועט ער פארנעקין אז עס איז שבת און וועט פארשרייבן די הלואה אים שבת וכן האשה מחברתה ככרות און אזוי איז דער דין אז איין אשה בארגט ביי די אנדערע אשה בריוט זאל ויא גיט אגין מיט דעם לשון הלוואה הלנני ונוארום דאס הייקט אויף אלאנגע צייטן טאקער וועט זיא פארשרייבן אים שבת. נאר זיא זאל זאגן מיט דעם לשון שאלה השאלני ודאס הייקט זיא וועט איר באלד אפ געבן צוריק וועט זיא גיט פארשרייבן ואם איז פאסיג אויב איינער וויל בארגן זיין אנדער איין אנדער זאך אים שבת און קען גלויבט אים גיט מניח מליתו אצלו קען ער לאזן זיין קלייד אכשפון ועושה עמו חשבון לאחר שבת און נאך שבת מאכט ער אכשפון ווי פיל ער האט געבארנט און בצאהקט וכן ערב פסח בירושלים שחזר להיות בשבת און אזוי פלעגט קען טאהן אין ירושלים אויב ערב פסח איז גיווען אים שבת און ער האט גיט געקויפט אקרבן פסח פאר שבת מניח מליתו אצלו ונמי את פסחו לאזן ער זיין קלייד ביי דעם וואס האט צו פארקויפן שעקסין און ער געמט ביים אים אשעפס אויף אקרבן פסח ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב און נאך יום טוב מאכט ער מיט אים אכשפון ווי פיל דער שעפס האט און בצאהקט: ב מנה אדם את אורחיו אכשפון קען ציילן אים שבת ווי פיל אורחים ער האט ואת פרפרותיו און

שמיילענ

צר נזקק ביי יצחק חכם, און רא ביי די חלקים און
 אויף אזוי ווייל יעדער מיינט מאַסער וועט ער
 געווינען דעם גרעסערן חלק דריבער פֿעשטייט
 ער מען נאל טארפֿין גורל און אז ער אַנערדער
 געוויינט דעם גרעסערן חלק אזוי אים די חלק
 גיט מוחל מיט זיין נאָמען ווילען הייבט דאס און
 ווי אַנגלעך, דריבער טארפֿין גיט פֿערמערע מענטשן
 ווארפֿין גורל אויף חלקים גרעסערע און קלענערע
 אַפֿילו אום דער אַרבעט ופֿייערן חלשים צו העלפֿט
 זינס מיט מען טארפֿין גורל אויף חלקים פֿון
 גרענזות וואס זענען געשאכטן גינזארין אום יום
 טוב טעלכער פֿון זאל נעמען דעם חלק און
 וועלכער פֿון זאל נעמען דעם חלק אַזוי נא צו
 הענט אָבער אויף די חלקים פֿון די גרענזות וואס
 זענען געשאכטן גינזארין עקב יום טוב טאר
 מען גיט ווארפֿין גורל אום יום טוב: ג יא
 לשבור אדם פּוֹלֵט בִּשְׁבֹּת אַמְעַנָשׁ טאר גיט
 דינען אַרבייטער אום שבת נא יאמר אדם חֲבֵירוֹ
 לשבור לו פּוֹלֵט אַמְעַנָשׁ טאר גיט זאגן צו זיין
 חבֵר אום שבת דינן פּוֹלֵט אַמְעַנָשׁ פֿון מיינעמענען
 אין מִשְׁכִּיטֵינוּ צו התחום לשבור פּוֹלֵט מען טאר גיט
 ארויס גיין שבת פארין נאכט אונטער די שטאמ
 ביי צום תחום שבת פֿרי ער זאל האבן נענטער
 ביא נאכט צו גיין דינען פּוֹלֵט לִיבֵי פִּיחֹת
 אָדער ער זאל האבן נענטער ביא נאכט צו

אלא אם כן באו ממקום קרוב. אלא אם כן עמד לו ככירור שכלו ממקום שבתוך החמס (א) ולא הביאוס מחין לחמס: ארון. לעמט שיקורכו עכו"ס או למטר: ה סבין. כשמ: ומריחין. כמס. ופוקקין נקבין (יב). סתמין נקבין העלונים והסתמנים כגניז או בשם דבר כדי שלא תכנס בהם הרומ ויתפח: ובלבד שלא יזון בו אבר. שלא יעטל ויגביה לא ידו ולא רגלו ולא ריסו טיטו שאסור לעטל המה או אבר מאבריו אט"ס שמוח' לוגע בו זכנ כל מוק'ה (יג) מותר כגניע' ואסור בעטלול וביאה שטלגה בשבת או כ"ע וסורה אפי' כגניעה שמפני כדוריתתה

אחילין סוכולו כפרהסוף אסורין עולמית אלא דמסתמי דכר: כסויה להא כדליתא ובהא כדליתא. ועתו"ט: (יא) רש"י וס' כה"י דהלל עכו"ס הביאוס דרך ר"ה מ"ל ארון שנעשה בשבת ומ"ל חלילין סוכולו דרך רה"ר וי"ל דהביאוס ממקום קרוב לא מהני כ"כ הכאמו. ולשיטת הר"ג לר"ך להמתין עד כדי שיביאו מרה"ר ממקום שכלו: (יז) יקבר בו. מיד ופ"ל להמתין כד"ל שיעשה ודג"ש טעמא כדליתא כגנ' דמנוקס לה כשומד כמסרטי פרש"י שזין דרך ישראל ליקבר סס דודאי לא נעשה כשכיל ישראל וארון מוקי כמולט על קברו של עכו"ס כמסרטיא. ולהר"ג מייירי דהדבר ידוע שיעשה לו לעמט ופ"ל הוכחה מתוך המעשה אלא שיהיה נודע ששאלו לעמט: (יח) לישנא דכריתתא כגנ' הוא: (יג) ופ"ל דכריתת מ"כ דדוחין כהרנגולת אבל לא מעטלגין ואחלי דוחין שגמאל שמעטלג מקלחו והכל אסורין אמילו לזוז מקלחו. ונראה דלעיל משום דער בע"ח נגשו ודוקא כשזריכין לך (יח) וענייט כלל שיתלחח כמו כר"ס לא יחפור מתוכה קספ כמות: (ח) בארכות. ככ"ף גר' כמ"ח פ"ק דסוכה והס אלוותה סכרדי המטה ספן ארוכין: (ט) אין מעמציין. כמו שז"ס טיטו וה"ל מהוסך כמו כגס כגס:

נגיעתה זה טעמיה: שוממין את הכר מתחתיו ונמנול מוטל על החול אבל לא מכלטלו להניחו על החול דהא חנא רישא וכלכד שלא יזון בו אבר: בשביל שימתיין. שלא יסרית (יד) מחמת חוס הסדריס וכר"ס: קושרים את הלחי. של מת שהיה פיו הלק ונסתח: לא שיעלה. להסגר מה שנפתח דהיינו מויו אבר שהרי תורה כלי עליו: לא שתעלה. דהו"ל כונה: אין מעמציין. לח עיניו: בשבת. אפי' לאחר ילשת נפש דהו"ל מויו אבר: שופך דמים. שדכר מועט מקרב מיתחו:

ש"כ"ען און וינגען קלאג לידער ביי אבותו און אים בן באו פסקום קרוב גאר ביידין קען ווייקט און דער עכרים האט זיי גיגראכט פון אנאקטין אקט. פון אין החום שבת, דא קען קען זיי צו נעקען ביי דעם עכרים עשו יז ארון והפשו לו גדר אויב איין עובר בוכבים האט געמאכט איין ארון אום שבת פאר איין אנדער עכרים אדער ער האט גיגראכט אנקער פאר איין אנדער עכרים. יקבר בו ישראי קעג קען נעקען דעם ארון און דעם קבר פאר איידנים נועגין צו גיגראכט אים ואם בשביל ישראי און אויב דער עכרים האט געמאכט דעם ארון אדער דעם קבר אום שבת פאר איידנים נועגין יא יקבר בו יוסיט קאר קען אין דעם ארון אדער אין דעם קבר קיין מאהל גיט בגראכט אייד: ד' עיניו קי צדדי תפת קען קעג מאכין אום שבת אלץ וואס דער מת דארף קיין יפדיחין אותו קען קעג אים שמייען מיט אייר, און קען קעג אים וואשין מיט וואקער ויבקר שלא יזון בו אבר קען ואל גיט רירין גיט אויף הייבין אנליר פון דעם מת שוממין את הכר סתמין קען קעג ארויס שיעפין די קישין פון אונקער אבת ופסיין אותו על החז דער

במרא שבת דף קנ"ג ע"א

כלכה כי בלה כלי החיטון דגמורה דמלכות דכריתת אכרמס
תנן התם ר' אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו

תנן התם מיר האבין גילערוקט אין דיא מסכתא נאנט שוב יום אחד לפני מיתתה איין מאג פריער אבות פרק שני, רבי אישיר אומר רבי אליעזר פאר דיין שטארבין ואלקטו קאדן השוכה שמי הלמידיו

וכל שכן. שלפי טעמו יודע כי זה יום ימות וטובה תהיה יום אחד לפני מיתתו נמצא כל ימיו יהיו בתשובה: בגדיך לבנים: כשתתן סעודה ונקיה: כלום חסר לבית המלך. בתמי' הכל מוכן וטמא יזהירו לבא פתאום ואנו נרביץ ליכנס למעודה

תמידיו את רבי אליעזר ובי אדם יודע אוהו יום ימות א"ל וכש"כ ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר אמר רבן יוחנן בן זכאי משל למלך שוימן את עבדיו למעודה ולא קבע להם זמן פקחין שבהן קששו את עצמן וישובו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך מפני שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש מעודה בלא מורה פתאום ביקש המלך את עבדיו פקחין שבהן נכנסו לפניו כשהו מקושטין והטשין נכנסו לפניו כשהו מוכסלכין שמה המלך לקראת פקחין ובעם לקראת ממשין אמר הללו שקששו את עצמן למעודה ישובו ויאכלו וישתו הללו שלא קששו את עצמן למעודה יעמדו ויראו. הנהנו של ר"ם משום ר"ם אמר אף הן נראין במשמשין אלא אלו ואלו יושבין הללו אובלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאין שנאמר כה אמר ה'

בא מורה ווי האבין גי'אגם איז דען דא אסעודה קען זאל גיט פריער דארפין אנגרייטן. ביי קען נועם אנגרייטן צו די סעודה. האבין סיר דאך צייט צו מאהן אונזער ארבעט פתאום ביש הפך אה עבדי פלוצלונג האט דער נאך גערופן דיא קנעכט ווי זאלין אריין גיין צו די סעודה פקחין שבהן נקטו לפניו קששו ממשין דיא קלונע קנעכט נענין אריין ניקסען פאר דעם סוף צו די סעודה אנגרייטן מיט שיינע קליידער. שוין געפוצט והטשין נכנסו לפניו קששו ממשין אבער די נארישע קנעכט נענין אריין גענאנגן פאר דעם סוף צו די סעודה ווי זאל נענין ניווען בעשפוצט פון דין ארבעט שמה הפך גי'אגם פקחין דער סוף האט זיך געפרייט מיט די קלונע קנעכט ונכנסו גי'אגם און איז בייז ניווען אויף די גארעשע קנעכט אפר האט דער סוף גי'אגם הלוי שקשט אה נכנסו נענין דיא קנעכט וואס נענין אריין געקוקען צו דיא סעודה מיט שיינע קליידער און געפוצט נישט ויאכלו וישתו זאלין ויצען און עסין און פרינקען הלוי שמה קששו אה נכנסו למעודה אבער דיא קנעכט וואס האבין זיך גיט אויסגעפוצט צו דיא סעודה נענין ונראו זאלין שטיין און נענין ווי די אנדערע קנעכט עסין און פרינקען הלוי שמה ש' רבי מאיר אמר דער איידים פון רבי מאיר האט גי'אגם אז רבי מאיר האט גי'אגם אף הו גי'אגם נכנסין די קנעכט וואס וועלן שטיין געבין מיש נועם דאך אויסקוקען וואו וויא געדינען בייא דיא סעודה איז דאך נאך גיט אזוי מיאוס פאר וויא אה נאר אזוי נועם ויין אה וואו יושבין הלוי אכלין והלוי רעבין הלוי שיתין והלוי צמאין אלע וועלן ויצען ביי דעם מיש. דיא קנעכט וואס נענין געפוצט מיט שיינע קליידער וועלן נענין און פרינקען. און דיא קנעכט וואס נענין מיט דיא סעודה קליידער וועלן ויין הונדערט און דארשטיג שגאב ווארם עס שטייט אין פסוק מה אפר ה' אזוי

הקדושים ולשמש שכן דרך הנה עברי יאכלו ואחם תרעבו הנה עברי שם משמן טוב וכתוב וראו המזרחים עומדים ואין כלן ישתו ואחם תצמאו הנה עברי יורנו משוב כל עמי הארץ כי שם ה' טושה: אלו ציצית. שמואלן לב ואחם תצקו מכאב לב ד"א בבל עת נקרא עליך ותנא ר"א הגדול הנגד: אלו תפילין. שם יהיו בגדיך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אר יחסר אלו תפילין:

האם נאם ג' ונאנאם חנה עבדי יאכיו ואחם תרעבו מיינע קנעקם וועלן עסין און איר וועט זיין הונגערדיג חנה עבדי יאכיו ואחם תצקו מיינע קנעקם וועלן קריגקען און איר וועט זיין דאך שטיג חנה עבדי יורנו משוב ג' מיינע קנעקם וועלן זינגען ווייל דאם הארץ וועט ביי זיי גוט זיין. זייער הארץ וועט זיין פרייליך ואחם תצקו מכאב ג' און איר וועט שרייען ווייל דאם הארץ וועט ביי אייך זיין

זוהר פקודי דף רכ"ט ע"ב ח"ה דלילות יוד הא ואו הא באמצעיתא דהיכלא דא חית אחרת דקיימא. לשילא לשילא כד' פתחין לד' פטרי עתמא עזר ממנן לכל פתחא ופתחא וחד ממנא עליהו והאי כליל כנזאר דחקרי אהדיא"ל והאי חיה אופן ביוצר האופן משלכין דא כדא חלין ארבעין נטלי דינא מבי וכותא לאלקא להאי נשמתא דחכאח לאלקא ואלין קיימי בשלחובא גורא לגבי חילון נשמתין וסאסן לכר מהיכלא דא ואלקאן לנשמתא דא וקיימא נויסא לכר כל חילון יומין דאחנורת טלה ולא עלת לפרגודא ואלין ארבעין חילון דקיימין ואליוס וזמנדין לכל חילין דאספיקו מסומייהו מלה דלא אספיקא וכתר דא חסיקו מסומייהו מלה קדישא מלה דאורייתא וזמנדין חסיקו קיימא וזמנדין לון וקיימא כהאי נדווי ארבעין יומין דלא אשחמט לזוחאון וכן לכל חילון דחאכו חילון חוכין דעשיין לנוסא עשרה כריון נסוק ככל יומא ומכריו ככל חילון ריקעין וזכר חילון חוכין אודארו כסלניא דליה נויסא נויסא חיה על חוכא פלוט יומא ומכריו ככל חילון ריקעין וזכר חילון חוכין אודארו כסלניא דליה נויסא נויסא חיה על חוכא פלוט דעכד עד דחב קמי מאריה רחמנא ליזוכן כד חב מהיכלא חוכא מתכנסא חלין ארבעין ושראן ליה וזכרין וזכריו עליה פלניא שרא נויסא מכאן ולהלאה לזוחא עאלת ועד לא חב נויסא חיה לעילא ותחתא ונסקרו דמאריה חזעדי מניה חסי' בליילא נשמתיה נויסא דסתמין לה כל תרעא שמיא ולא סלקא ודחין לה לכר הא חילון אופן דקיימא על חלין ארבעין כד נטיל מטא להוא אחר דחקרי חא הרי"ם וכד עאל עאל חילון ארבעין די ממנן בלויסע פתחין וסלקין כל חילון מגינין די דהכא ואלין חילון מלאכים דחקרון חסמלי"ם וחיטין מגינין וסיפין ורומחין דהכא לאנא עליהו דישאל מש"ג ולאנא קרבא כהו ולנקמא לון כסוס שעתא בלא אריכו ובגין כך חקרי חא הרי"ם אחר דחיטין ריטס רהסי וזוחא לאנא ולנקמא נוקמין לקבל ריטס אחרין דהכסין לאכאשא ולאחרעא מולין לשלשא עליהו ורוא דא הריטס ילאו דחוסים ריטס מסערא דא וריטס מסערא דא ובגיתיהו והעיר שושן זללה וזמחה או נבוכה חי מקדמי חלין דהכא העיר שושן שמחה וחי מקדמת חלין דס"א העיר שושן נבוכה וחי אוקוננא דככלא קיימין חלין לקבל חלין סערא דא לקבל סערא דא ובגין כך חלין מגינין לכלא כד סלקין חלין בלילן נטין חד אוריא דלעילא ואחעכידו כלהו מן חד וסימניך אכזי מן נך:

הרכה פסוקה יוסף לחק מוסר

הרמב"ם הל' תפלה פ"ג סמפר שפרי קדושת ח"ב שער ד' חסלכין פנים ומננה שם רע לחכיו והמתכבד בקלון חכיו יורדין לניסוס ואינן עולים ואין להם חלק לעולם סוף של מועד מתפלל תפלה המוסף כמו שמתפלל ראשונות וג' ראשונות וז' אחרונות ואמצעית בעין קרבן ראש המלכין פנים וסכנה שם רע לחכיו ותתכבד בקלון חכיו ווען אייגער פארשעקט זיין חקר אדער ער רוקט זיין חקר מיט אמיאוסין נאקוען אדער ער האט קבור רוקה דעם נואם זיין חקר איז פארשעקט גינארין יורדין גינאנען וזיגט זיין וועלן זיין אריין גיין אין גיהנם און וועלן קיין קאהל גיט ארויס גיין פון גיהנם וזיין נאם וזיגט זיין חקר

זו מוסף דאנוינט קען די שמונה עשרה פון יום טוב ובאשוי תדשים מתפלל שבע ברכות ביי מוסף פון ראש חודש נאנאם קען אין שמונה עשרה ויגען ברכות שש ראשונות ושש אחרונות דאן ערשטע דריי ברכות און דא לעצטע דריי ברכות אזוי ווי קען דאנוינט אלע קאג ואפער בעבודת אלהים ואיזי אבותינו יעלה ויבא פאר וסתחניה נאנאם קען יעלה ויבא במוסף בחולו שם מועד מתפלל תפלה המוסף כמו שמתפלל ביום טוב חול המועד

חורש וחורש בה מִקְרָא יִשְׂרָאֵל וְרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים: (ב) שָׁבַת וְשֹׁחַל בְּחֹרֶל שֶׁל מַעֲדָה וְכֵן רִיחַ שֹׁחַל לְהוֹיֵת בְּשֵׁבַת הַמִּסְתַּלֵּל עֲרֵבִית וְשִׁחְרִית וּמִנְחָה שֶׁבַע בְּכֹכּוֹת בְּשֵׁבַת הַשְּׁמִיטָה וְאֹמֵר יַעֲלֶה וְיִבֵּא בְּעֵבֶרֶת. בְּמִסְחֵל בְּהִכְרָה אֲמַצְעֵי מַעֲדָה שָׁבַת וּמִשְׁלֹם בְּעֵינֵי שָׁבַת וְאֹמֵר קִדְּשֵׁת הַיּוֹם בְּחִמְצֵת בְּכֹכּוֹת חֲדָשִׁים בְּרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים מִקְרָא הַשְּׁבִיט וְיִשְׂרָאֵל וְרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים וּבְחֹלֹל שֶׁל מַעֲדָה חֲדָשִׁים בִּה מִי שֶׁהָיָה תִּתֵּן בְּיוֹם מִיֹּם שֹׁחַל לְהוֹיֵת בְּשֵׁבַת:

און וויא וועלען גיט האבן אפילו צו עולם הבא
 ווען בעלזא האט געזאגט און דאס איז אין לאו פון לא
 תרצה. זאלסט גיט רעדן אפגעשט. און דאס
 איז אויך אזוי ווי געברענגט בשם אפרים ברוחני זכרונם
 לברכה בפרק הובא אזוי ווי דיא רעדן האבן זיגאנעם
 אין דיא מסכתא בלא קציעא פרק הובא זעכצנא
 בשם ר' יוחנן שם מיט וואס היט קען ייך בעהר אין
 ארץ ישראל זאגן סתם וואס היטא וואס עס גייט
 אונזעק דיא רויסקייט און עס קוקט ווייסקייט
 דאס סינים קען אין ארץ ישראל היט קען ייך
 קען זאל גייענעם פארשעקען. ווארום אז קען
 וועט פארשעקען איינעם. גייט אונזעק פון אים
 די רויסקייט פון זיין פנים און ער ווערט בלאס
 און ווייס אזוי ווי אמוסער זענט דא איד בברכע
 געזאגט פאנעלען פני שכינה דער מענטש וואס
 זאכט פון תורה און מצוות איז ער איינער פון די
 פיר ערליי מענטשן וואס וועלען גיט וועהן דיא
 שכינה זאגט ברוחני זכרונם לברכה דיא רעדן האבן
 זיגאנעם פון התפלתו של גינתם דער מענטש וואס
 זאכט פון תורה און מצוות וועט ער פאלן אין
 גיהנום זאגט ברוחני זכרונם לברכה דיא רעדן האבן
 זיגאנעם אפילו יושב בשם הוי"ה און נאכט זיגט אפילו דער
 מענטש וואס וועט ליידיג ער מוהקט ביין האגדיל
 ביין ארבעט און לערונג ביין תורה. איז גלייך

[illegible]

לחמש ין סתית דרא יהוה נפש י יה יהו יהוה. רוח יוד הא ואו הא. נשמת יהוה חיה יחידה' דנינוי יהא
שם ב'ן שבע שיה בניקוד חולם :

לא ונת סמכי דדרתא סחור סחור ונת סמכי
תרע דרתא ונת כל סיפי
משכנא ונת פ' סיפי
דרתא סחור סחור: ומן
תכרא וארגנא וצבע
זהרי עבדו דבוישי
שמושא דשמשא
בכודשא ונכדו ית
דבוישי קודשא די לאהרן
כמא די פקיד יי ית
מישה: ונעבד ית אפודא
דחבא תכרא וארגנא
יצבע זהרי ובין שזיר:
וורידו ית מסי דהבא
וקציצו חוטין דמעבד
בגו תכרא ובגו ארגנא
ובגו צבע זהרי ובגו
תולדות אהרן
וקץ פטילים. יומא עב: לעשות כבוד.

ואת-אדני החצר סביב ואת-
אדני שער החצר ואת כל-יתדות
המשכן ואת-כל-יתדות החצר
סביב: לט' ומן-התכלת והארגמן
ותולעת השני עשו בגדי-שרד
לשרת בקדש ויעשו את-בגדי
הקדש אשר לאהרן כאשר צוה
יהוה את-משה: פ שני חמישי כשהן מחוברין
ב ויעשו את-האפוד זהב תכלת
וארגמן ותולעת שני ושש
משזר: וירקעו את-פחי הזהב
וקצין פתילם לעשות בתוך
התכלת ובתוך הארגמן ובתוך
תולעת השני ובתוך השש

בעל המזרים
(ג) וקץ. ג'. וקץ פטילים. וקץ חנית ומד קץ עבות רשעים שנוכח המעכן היו מתגברים על אויביהם ומקלצין חניתותיהם:
רש"י

(א) ומן התכלת וגו'. שם לא נאמר כלל ומכאן חני
אומר שאין בגדי שרד הללו בגדי כהונה שבגדי כהונה
ה' שם חלף הם בגדים שמכסים בהם כלי הקדש כשעת
סלוק מסעות שלא היה בהם שם: (ג) וירקעו. כמו
(תהלים קלו) לרוקע הארץ כתרנוט ורדיו ססין היו
מרדדן מן הזהב אשענדר"א בלעז (אויזדענשען) ססין

פירוש לתורת אלהים
און וי'א האבין געמאכט דין אה דרא גילדיגע
קלעכין וקצין פתילים און ער האט געהאקט פערדים
פון דרא בלעכין געשות צו מאהן בתוך אין דעם
בלאהע וואל ובהוד און אין דעם הארגמן קען
האט געדרייט אפאדים גאלד מיט תכלת בוונדער
און מיט ארגמן בוונדער און מיט תולעת שני
בוונדער און מיט שש בוונדער און דער נאך
האט קען וי'א צו נוף געכרייט אלע פיר פערדים
אין

מעשה השב : ד בתפת עשו לו : בוצא עובר אומן :
חברת על שני קצוותו חבר : על תרין סמרוהי סלפא :

למקומם על התורה
(א) בתפוח עשו לו חבורות. דער באר מים חיים
שתיבתם יעדער מענטש וואס וויל שאקן
אשוקה דאך ויך דערנאכערן אפילו מן די זאכן וואס
סען מען זיי שאקן. דמינו גר ואל ויך דערנאכערן מן
נוטע עסין אויב פרינקען, אפילו דאס נאכט מען מען
פערנעניגונג אפילו וואס מען מען זיי שאקן. ווייל ער איז
גערעכטעניגט וואס מען מען זיי שאקן, אזוי וויא וויינער וואס האלט
ארום וואס איז איינגעבויגן, אויב ער וויל די רום אויס-גלייכן מן ער וואס צוריק איינגיין, אויף די אנדערע זייט.
אויף אפאנגע צייט, גאנצע וועט דאס ווילן גלייך, אזוי דער מענטש וואס איז גיטען איינגעוואקסן צו תפוח
וואס מען שאקט גיט, מן ער ויך צוריק ציהען אפילו מן אנדערע תפוח וואס מען מען, אז ער וועט שוין זיין אפ-
געוואקסן מן אויסר, וועט ער גאנצעם קענען אן געקען אמיטל פונקט מיט עסין אויב פרינקען אפ'ן וואס מען מען
דאס לערנעניג האט געראקט ווייזן דער בלויז צו די יידן, אויב ער האט דאס געווינען מיט די צוויי גענערע
מן אפוד, וואס איינער איז גיטען אויף דעם רעכטן אקסיל, אויב דער אנדערער איז גיטען אויף דעם לינקען
אקסיל אויב האבן ויך בהעקט צום ווען, צו ווייזן אז דאס וועט מען מען, וואס דאס וועט רעכטס, אויב די
זייט וואס מען שאקט גיט, וואס דאס הייבט דעם, אפילו זיי זענען ווייט איינס מן דאס אנדערע, מן דעקטעניג
קענען זיי ויך בהעקט צו נאכען דער מענטש ואל מן אפ'ן תפוח האבן אויב מען מען :

נביאים מלכים א :
למשלך מנה דאס צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהודה נשמה רצח ארני נשמה דודר יתנה ויהי
יהודה רצח יתנה ויהי רצח דודר אל שם ב' שבעשית :

א והספות והמזמרות והמורקות והכפות והמחתות
והב סגור והפתות לדלתות הבית הפנימי
קדוש הקדשים לדלתי הבית לחיכל זהב :
ב ותשלם בלחמלאכה אשר עשה המלך שלמה
בית יהוה ויבא שלמה את קדשי ידוד אביו
את הפסס ואת ההוב ואת הכלים נתן
באצרות בית יהוה : ג אז יקהל שלמה את זקני
ישראל ואת כל ראשי המשות נשיאי האבות
לבני ישראל אל המלך שלמה וירושלם להעלות
את ארון ברית יהוה מעד ידוד היא ציון :
ד ויקהל אל המלך שלמה כל איש ישראל
בירח האתנים בחג הוא החודש השביעי : ה ויבאו
כל זקני ישראל וישאו הכהנים את הארון :
זות סלכא שלמה כל אנש ישראל בקרא דעמיקא דקנן ליה
הוא יקרא שביעאה : ה ואתו כל סבי ישראל וקסלו כהנא ות ארנא :

מצודת דוד
(א) הבית הפנימי, ולחוספות ביאור ככל ואמר לקדש
סקדשים, וכן, דלתי הבית, ככל לחוספת ביאור ואמר,
דחיכל זהב, מוסק על הפתות שפס סיו מוסק : (ב) את
קדשי, מה סקדשים דוד אביו וכו' כי כל הכהנים וכליו קדש
שלמה מוטל ממש שקבן סוף (לכד כל נחשת פסח ממה טלקת
לכח מערי סדרעור כח' כד' א' א) : (ג) כהן, כהן ונתן ר'ל
סכניא קדשי אביו ונתן חוסס כחליות בעשויות ככית ס' : (ד) או, כלשך נשלים כל מלכות סכנין : נעווא, האבות, סכניא
לכל כתי סלכות סל בני ישראל וסס הם רלמי העעות סוכר ולחוספות ביאור ככל : (ז) בירח האתנים, חודש תשרי נקרא יום
סליתנים מלשון איתן וחוסק ט"ס כי בחודש תשרי הם כחוסדים סוכר חוקים ומיישרים את סלדס אל סליתנות :
דעם פירוש עברי סייטש בעמינס מען ביא דער הפסוקה מן דער חזק :

תפארת

והמשך סיפור ומלכות ד'א' ש'ין דלת יוד נפש ש'ין דלת ש'ין דלת יוד רוח יאדרונה נשמה ריסוד א' אר' ארנ' ארני נפש ארני רוח אלף דלת נון יוד נשמה רמלכות י' הו' ו' הו' חיה יחיה דמור י'ה'ה ויה' יחיה דמלכות אל שם בין שבעש'ה :

א שבהקרא ד'ע'ל'מ'א א תפארת בחורים פחם וחדר זקנים ש'יבה : כ חבורות פצע תקפחון ושקחא דסכא ס'בתא : ב שוחגי ופודעקא פנעו קבישא ומחנהא בגוה דקריסא : ג ה'ה סופי דמ'א לביה דסלכא בארדי דאלקא ולאתר דר'כ'י נר'כ'ן ליה :

ד פולחון אר'חסיה דגב'קא תריצ'ן אינון באפוי ואלקא קתנן לביה : ה מן דעכד צר'קתא ודינא סת'רצי ביה אלקא מן דב'קא :

רש'י (ז) חבורות פצע. כל'ס: תמרוק ברע. לממרוק ע'למ'ו דלכר עכירה: ומכות חרדי' במן. הדוקון: (ג) פלגי מים. כנחלי מים כן עמוקים לכ מלך ועכ"ו הוא ביד ה': (ד) ותוכן. ומונה: (א) תפארת. כמו שכת הכתובים הוא לס' לתפארת כן ש'כת הזקנים הוא לס' דלכר: (ב) חבורות פצע. החבורות ופלגים הם המזכירים כל'ס רע להעביר ממנו עכירה ע'טון כי באלה יקבל הנמול ותלך השון: ומכות. גם מכות כחזרי' כעון יוככו השון: (ג) פלגי מים. כמו פלגי מים המה כ'ידי סלד'ם להנעוטים אל מקום הנדל'ה פ'י חסירות וחריט'ים כן י'כ סמלך כיד ה' להנעוטים אל כל אשר יחסון: (ד) ישר בעיניו. כי אינו רואה חובה לע'למה: ותוכן. כי הוא כחול לבו ויודע סוף א'ם ישר דרכו או לא: (ה) עשה. עשיות דק'ה ומשפט נכחר בעיני ה' מהלכת זכ'ה :

פירוש ע'מ

(א) תפארת בחורים בהם פאר יונגע קענטש'ין איז ש'ין אז וי' וענען געוונד אונ שטארק והדר זקנים ש'יבה אונ פאר אקסע קענטש'ין איז ש'ין אנוויקע בארד אגרוי'קע אגרייטע: (ב) חבורות פצע חסידן ד'ק' אבער די יונגע קענטש'ין וואס טוה'ען ש'לעקט'ם. ווי' קענוצ'ין צו פ'יר הש'מיש. קוקט אויף זיי סבות אונ יסורים אונ פארלענד'ין וייער כ'ם יפכות חרדי' כ'סו אפילו אין בויה קוקט אויף וי'א סבות אונ יסורים: (ג) פלגי מים גב פלג ב'ר ח' אזוי וי'א אקנואל וואסער איז ביי אפעקטש'ין אין האנט ווא הי'ן ער וויל קען ער ציה'ען די וואסער. אזוי איז די הארץ פון מלך ביי הקביה אין האנט

ברטנורא

משנה כתובות פרק ז

עיקר תו"מ

(א) כיון שהוא מדיר אותה כלשון הזה ליהנות משלו כו' דאלו כתשמיש לאו כל כמיני' אלא כאומר הנחת תשמישך עלי לסי שאין מחבילין לאדם דבר האסור לו כר"ן: (ב) וחיתה דאפי' אם תספיקין אף יחול הנדר דהא קי"ל דעיקר תקנתא מוונות וכמי' כפ"ס מ"ד ונמצא שהוא משועבד לה למוונות אלא שחכמי' תקנו לה כנגד זה שיהיה מעשה ידיה שלו וכיון שהוא משועבד לה אין כח כנגד להספיקו אף על פי שיהיה מעשה ידיה מספיקין לה כו' הלכך קילור לשון אפי' רואה ככאן שהי"ל להכריז להנחות עוד כדליתני כנמ' כאומר לה לאי מעשה ידך למוונותיך וכיון דתספיקין לה יכול להדירה והנדר תל כו' ומיירי ששק'ה דלית' איהו מסער דכך דא"כ מה הוצילו חכמים בתקנתן דאלו לא ר'נחם בדבר הזה ולא סמכה דעתה ה"ל לחוכמו זה כלכד יעמיד כו'. כלומר עד ל' יום ממתינ' כין אם סירש נדרו ושלמו. או לא סירש והתיר נדרו דהלכ' כשמואל' דלמר אפי' כנס' כו':

פרק ז א המדיר את אשתו מליהנות לו. ע'ל הכחת תשמיש אין הנדר תל (א) משום דמשועבד לה ולאו כל כמיניה להספיקו שטובדו ונול' הנחת מוונות (ב) אפי' דמשועבד לה אשכחן דתל הנדר כגון שמשפיקין מעשה ידיה למוונותיה ובגמרא סיפ' ח"כ למה יעמיד פרנס. ע'ל למה יעמיד פרנס ומצי' כגון [א] שלשים יום יעמיד פרנס. שאין מספיקין לדברים שהיתה רגילה בהם כבית אביה ועל זה כלכד יעמיד פרנס שיפרנסנה ולא שיעמיד עליה לפרנס' שהרי ולוחו של

אדם כמותו אלא שאומר כל המפרנס אינו מפקיד (ג):
 יותר מכן יוציא ויתן כתובה דעד ל' יום לא
 שמעתי איכתי וליכיל וילתה עמי מל' יום שמעתי איכתי
 ואיכיל וילתה (ד): ובישראל. אם ישראל הוא

ייתר מכן יוציא ויתן כתובה ר"י אומר בישראל
 [ג] חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה.
 [ג] ובכהנת שנים יקיים ושלשה יוציא ויתן
 כתובה: ב המדיר את אשתו שלא תמעות
 א' מכל הפירות יוציא ויתן כתובה ר' יהודה
 אומר בישראל יום אחד יקיים שנים יוציא
 ויתן כתובה ובכהנת שנים יקיים שלשה
 יוציא ויתן כתובה: ג המדיר את אשתו
 [ד] שלא תתקשט באחת מכל המינין
 יוציא ויתן כתובה רבי יוסי אומר בעניות
 שלא נהן קצבה. ובעשירות שלשים יום:
 ד המדיר את אשתו שלא תלך לבית
 אביה. בזמן שהוא עמה בעיר [ה] חדש

קצבה. לדבר עד מתי חסר עליה הוא דלילא ויתן
 כתובה אבל אם נהן קצבה תמחין עד אותו זמן וכמה
 קצבה י"ז חדש: ובעשירות ל' יום. שכן אשה חסידה נהנית מריה קטומה ל' יום וזאת תהנה מרי

נאמרין אקאנא שנים אונ אויב דער גדר איז און
 צוויי טאג יוציא ויתן כתובה ואל ער איר גטין או
 געבין כתובה ויבנה אונ אויב ויא איז אנויב פו
 אבדן אז ער נועט איר גטין נועט ער גים קענען
 איר צוריק געקען שנים אויב דער גדר איז און
 צוויי טאג גטין ואל ער איר האלטין אונ ויא
 ווארטין צוויי טאג שנים אונ אויב דער גדר אי
 אויף דריי טאג יוציא ויתן כתובה ואל ער איר גטין
 אונ געבין כתובה ועין במשנה א': ב המדיר
 אשתו נוען אייגער האט קננים גיווען דעם גדר
 פון זיין ווייב, דהיינו ויא האט גיטאקאן אגור
 שלא תתקשט באחד מכל המינים ויא ואל ער צירע
 אפילו מיט איין מין צירונג פון אלע מינים צירונג
 יוציא ויתן כתובה ואל ער איר גטין אונ געבין
 כתובה רבי יוסי אומר רבי יוסי ויא ואל ער איר גטין
 ארבעטע לייט שרא נהן קצבה אז ער האט גו
 געגעבן אויסקינעצטע צייט ביז ויא לאנג ע
 ואל אויף איר אסור זיין צו צירען ויה דארף ע
 איר געבין גט, אבער אז ער האט אויסקינעצט
 דעם איסור ביז אגורה, מוז ויא ווארטין אגורה
 גאר אז ער האט אויסקינעצט דעם איסור אוי
 מער ווי אגורה דארף ויא גיט ווארטין גאר ע
 גים איר גט אונ כתובה ויבנה אונ אויב רייכ
 שנים יום אז ער האט אויף איר געאסרען דרייסיג
 טעג צו צירען זיך מוז ויא ווארטין. אבער:
 דער גדר איז אויף לייגער ויא דרייסיג טאג
 דארף ויא גיט ווארטין גאר ער גיט איר גט או
 כתובה: ד המדיר את אשתו דען מאן האט גיטאק
 אגור אויף זיין ווייב שרא נהן קצבה אגור ויא ואל
 גיט גיין צו איר פאקער גטן שהוא עמה בעיר:
 דער פאקער איז מיט איר אין איין שטאט חוד

(ג) כיון שאינו אומר כן השומע יתן לא עניד שליח משא"כ בזה
 פ"ו דנישין כלאומר כל השומע קולי יכתוב נס דעבדניסו שלומין
 נמי ודוקא נמי דלאומר כל המפרנס דלעמלא קאמר אכל אכל א:
 אומר ליחיד אם תהון לא תפסד טוי שלומי דמכונא כפס"ד דנדרתי:
 וע"פ דשרי נמי על ידי טעמי. תוספות: (ד) ואל דהמפרנס
 בתי"ט י"ס. שלא על ידי נדר
 הוא. והר"ם וכו' דלעיל דוק
 כשקבלה עליה: [ג] הר"ם
 אנוי אומר בכהנת לחוד פלי
 וחדש היט ל' יום דהאמר מ"י
 ודכל אחר חדש מלא וחדש חסו
 איכא בינייהו. גמ': [ג] ובכהנת
 ד"ל אשת כהן כר"מ: (ה) גמ'
 דל"ת: מ"ס נועל דתנן ע
 שלשים יום ומיירי אפי' כשהן
 במ"ס ופעמא דשליח היכא נדר
 איהו ופעמא דמרתה רתח על
 והשתח מתיב דשתיס אכל הכי
 דנדרה איהו ושתק ל' סביר
 מכאן הוא דמי' ל' סביר
 ואשתיו ואל הפסד ואינס יכול
 לגיר אגור כלל: [ד] שרא כי
 אגורה קונס תשמישך עלי דאפי'
 אלא אמרה קונס בית אפי' עלי אינו יכול להפסד. טור: [ה] חדש
 פ"כ במפרנס חדש איירי דלי כשהן חוץ קיימא לן לעיל דנדר

מקענ נועט גיט שארין האבין יתר כפז אויב ער האט
 אנדר גיטאקאן אויף מער וויא דרייסיג טעג יוציא
 ויתן כתובה ואל ער איר גטין אונ געבין כתובה
 רבי יהודה אומר רבי יהודה ויא ואל ער איר גטין
 מאן איז אישקאא חרש אהר אויב ער האט אנדר
 גיטאקאן אויף איין חרש ויא ואל פון אים גיין
 הגאה האבין גטין ואל ער איר האלטין אונ ויא
 ווארטין אגור ויא ואל ער איר גטין אונ געבין
 גיטאקאן אויף צוויי חרשים ויא ואל פון אים גיין
 הגאה האבין יוציא ויתן כתובה ואל ער איר גטין
 אונ געבין כתובה ויבנה אונ ויא איז אנויב פון
 אבדן וואס ער טאר גים געקען אגורשה, אז ער
 נועט איר גטין אונ נועט איר נועלן צוריק געקען
 נועט ער גים קענען שנים אז ער האט אנדר
 גיטאקאן אפילו אויף צוויי חרשים ויא ואל פון
 אים גיין הגאה האבין גטין ואל ער איר האלטין.
 אונ ויא דארף ווארטין צוויי חרשים ויששה אז
 ער האט אנדר גיטאקאן אויף דריי חרשים ויא
 ואל פון אים גיין הגאה האבין יוציא ויתן כתובה
 ואל ער איר גטין אונ געבין כתובה: ב המדיר את
 אשתו נוען אייגער האט קננים גיווען דעם גדר
 פון זיין ווייב, דהיינו זיין ווייב האט גיטאקאן אגור
 שלא תמעות א' מכל הפירות ויא ואל גיט פאקער
 אפילו איין פרי פון אלע פירות פון דער נועלע.
 אונ דער מאן האט געשוויגען איז דער גדר
 געבליבען אנומער גדר יוציא ויתן כתובה ואל ער
 איר גטין אונ געבין כתובה רבי יהודה אומר רבי
 יהודה ויא ואל ער איר גטין מאן איז אישקאא
 אז ער נועט איר גטין נועט ער קענען איר צוריק
 געקען יום אהר אויב דער גדר איז גאר אויף איין
 טאג גטין ואל ער איר האלטין אונ ויא ואל

הקשימים שנתקשטה לפני הדרד' ל' יום והלכה כר' יוסי:
ד' רגל אחד יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה:
ה' מתניתין מפרש' לה כגמ' הכי רגל א' יקיים כד"א
כאש' ישראל אבל ככהנ' שנים יקיים שלשה יוציא ויתן

כחובת ומתני' רבי יהודה הו'ה
דמפליג בין ירחל' ללכנת
ולית הלכנת כחובי' :
ה' שנועל בפניה' . לנת על
שמה' והסרת יגון וכבית
האכל נועל בפניה' שלמה
ה'ח מתה ואין סוסד' :
שחמ' ד"א . בגין' לחתוק
שב'א פרו'וס קליין ס' :
שתאמרי לפלוני וכו' .
דב'ס' קול' : שתהא
ממל' ומערת לאשפה .
אז' דמפליג לחסר שמש' .

וימלא רחמה שכבת זרע תנפלו כדי שלא יקלט הזרע
המפני שגראי' כשועה: ו' מאכילתו שאינו מעושר.
הן (ז) תיקן לי אהת הכרי ואזיל שילי ואשכח שיקרא (ח):

זאל זיך גיט קענען אפמאךל פריילאזן מאכין
ארויס צו טרייבן פון זיך ריא זאגן, איז אז ער
לאזט איר גיט גיין צו אפאל פארשליקט ער
פאר איר אז וואו וועט שטארבן וועט מען צו
איר לווה אויך גיט וועלן קומען נאך קיין פלוג
אונ אויב דער מאן זאגט מיט דאס אחר מלכות איין
אנדער נאך לאזט ער איר גיין, ווייל דאך
זענען דא שטיקעטע קעגנשטיק האט ער מורא
פאר זונת דשאי מען ער איר פארקלאמט וואו
זאל גיט גיין אפ דאס על כנה שהאמרי נעמי פה
שפירט זי אפאש האט גיטאן אנדער אונ וואו האט
גיטאקט דער מאן זאל איר סתיר זיין דעם גדר
זאגט דער מאן צו איר אויב דו וועסט נאגין צו
זענעם וואס דו האסט צו מיר גיטאקט זאל דיין
גדר בטל זיין אונ אויב דו וועסט גיט נאגין זאל
זיין אנשער גדר אונ עס איז אפער גיט שוין
פאר איר וואו זאל דאס נאגין צו אפערקוין וואס
זי האט גיטאקט צום מאן וועט דאך דער גדר
בלייבן אנשער גדר אז אדער ער זאגט צו איר
דו זאלסט נאגין צו זענעם פה שפירט דא וואס
איר האב דיר גיטאקט, אונ וואו קען גיט גיט
נאגין, וועט דאך דער גדר בלייבן אנשער גדר
אז אדער דער מאן האט גיטאקט פון זיין ווייב
שפירט מלכות וואו זאל שפעין וואסער וועט זאגט
אונ זאל גיטען אויך דעם מיסט וועט זי אים
זעהן וויא מלכות, אונ אויב וואו וועט דאס גיט
מלכות זאלן אירע גדרים זיין נעמט גדרים וויא
וועט מלכות זאל ער איר גיטן אונ נעמין מלכות;
וואו וואו זאלט שלא מלכות אונ דא ווייבער זענען
ארויס פון דא מלכות אן מלכות העברות על דא משה
ויהיה זי איר היט גיט וואס עס שטייט אין דא
מלכות פון משה רבינו, אדער זי היט גיט דא

יגד' יאזאן

אִיבֹו וְקִיִּים אִיבֹו וְיֹוֹאֵל מוֹד. כ"י: [ו] אַחֲרֵת. דָּרָךְ כִּתּוּם לִלְנָת
אֵלֶם כְּרִגְלִים בְּרַל אִי מִנִּי מוֹקֵמָה אֲפֶסֶס (וְלֹא יוֹחֵר). רש"י:
[ו] אַחֲרֵת. שְׂדֵדָה הָיָה וְתִלְתֵּל כִּשְׁמֵי שֶׁהֵמָּה הֵמָּה וְקִיִּים לֵאמֹר
טוֹר: [ז] ע"ם. שְׂדֵדָה הָיָה דָּרָךְ לֵאמֹר נֶפֶשׁ אִי מְדַרְבֵּי
שְׂבִיבוֹ לִבְנֵי שְׂעִלֵּי לִסְרֹא וְאִחֵר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵךְ ע"מ כ"י.

אחר יקיים שנים יוש
 שהוא בעיר [ו] אחר
 בפרש יוציא ויהי כה
 אשתו של תוך כדי
 המשתה. יוציא ויהי
 בפניה. ואם היה שו
 אמר לה [ס] ע"מ שתא
 י או מה שאמרתי
 ומערה לאשפה יוצ
 ו ואלו יוצאות שלא
 ע רת משה [ט]
 דת משה מאבילות
 פוסקים. ועחו"ט: [י] משער.

והתעבר וא"ת דמפרשי שתמלא י' כדי מים ותערה לאשפה ולא נודע לו אלא אחר שאכלו (ו) כגון שאמרה ליה פלוני כ

אהר אויבדער גרד איז גאר אויף איין חודש דער
 סאן האט אויף זיין נויב געאקערט זיא זאל איין
 חודש גיט גיין צום פאטער ימים זאל ער איר
 האלטן, און זיא זאל טארקטן אהודש שנים אויב
 דער גרד איז אויף צוויי חרשים זיא זאל צוויי
 חרשים גיט גיין צו איר פאטער יוציא יומן בחובה
 זאל, ער איר גטן און געבן בחובה יומן שטח
 גמיר אהר און אז דער פאטער וואהקט איז
 אנדער שטחאט רבי אהר אויב דער גרד איז אויף
 איין יום טוב זיא זאל איין יום טוב גיט גיין צום
 פאטער ימים זאל ער איר האלטן און זיא זאל
 טארקטן איין יום טוב און גיט גיין צום פאטער.
 אבער אז דער גרד איז גינען אויף צוויי ימים
 טובים זיא זאל צוויי ימים טובים גיט גיין צום
 פאטער זאל ער איר גטן און געבן בחובה.
 דאס איז גאר אז דער סאן איז אישקאל אז ער
 וועט איר גטן וועט ער זיא נאכדעם קענען
 צוריק געקען, אבער אז ער איז אהר אויב ער
 וועט איר גטן וועט ער גיט קענען אפן נאכדעם
 צוריק געקען, אפילו דער גרד איז גינען אויף
 צוויי ימים טובים זיא זאל צוויי ימים טובים גיט
 גיין צום פאטער זאל ער איר אויף האלטן און
 זיא זאל טארקטן, גאר שלשה יוציא יומן בחובה אז
 דער גרד איז גינען אויף דריי ימים טובים זיא
 זאל דריי ימים טובים גיט גיין צום פאטער זאל
 ער איר גטן און געבן בחובה: דה המיר את אשתו
 דער סאן האט גיטאקט אנדער אויף זיין נויב שזא
 חלד רבי חגיג זיא זאל גיט גיין צו אהרל קנסם
 אהרל זיין אז רבי חשמה אנדער ער האט גיטאקט
 אנדער זיא זאל גיט גיין אויף אשטקה יוציא יומן
 בחובה זאל ער איר גטן און געבן בחובה סגן
 שטענן בפני חויל ער פארשליסט פאר איר זיא

ומשמשותו נדה . כגון שהזוהר נדה בשכנותיה
שראה לזכרה נדה . נדות ולכעלה חמרה עהור' אני:
ולא קוצה לה חלה . דאמר' ליה פלוני תיקן לי את
העיסה ואלו שיליה ואשכח עקרה: וזוהר בשוק .

ומשמשותו נדה . ולא קוצה לה חלה .
ונודרת [וא] ואינה מקיימת . ואיזו הוא דת
יהודית . יוצאה וראשה [ינ] פרוע וזוהר
בשוק . ומדברת עם כל אדם . אבא שאול
אומר אף המקללת יולדיו בפניו . רבי פירש
אומר אף הקולנית . ואיזו היא קולנית כל
שהיא מדברת בתוך ביתה ושכניה שומעין
קולה: ז המקדש את האשה על מנת שאין
עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה
מקודשת . כנסה [ינ] סתם ונמצאו עליה נדרים
תצא [יד] שלא בכחובה [טו] ע"מ שאין בה
מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת כנסה
סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכחובה .
כר המומין הפוסלים בכהנים פוסלין בנשים:

באלו נדרים אמרו של חכמינו בשר ולא תשתה יין ולא
חמקט כגדיו לזכרונם כלל בשאר נדרים מקודשת (ט):
כל המומין הפוסלין בכהנים . ובכורות קח מני
לה והוסיף עליה נשים וזהו ורית הפה (י) או
רית רע במקום חדר בנוסה וזמא (יא) שיש בה
שהיה חסד כשה נדרים וזמאין דלל מתחזק שחם הוא במקום המנוגה חמיר ראו
ונחפיים ולם השמא און בה שער אינו מוס עד שחלה גדולה כאיבר וקולה עבה ומשנה מקול שאל
הנשי' ונסכה כלב ונעשה במקום הנשיכה ללקח כלומר כוון כמו מכות אל ודוריה נשים מתבררות ספו
ושדיה דחוקים זה מזה עד שיש ספח בין דלד ללל מומין נשים ואל"ס שאינם מומין בכהנים

יודישע בנהגים אפילו עם שמיים נים אין דער
הורה ואיזו דת שח נואם מייננט קען ויא הימ
נים נואם עם שמיים אין דיא הורה פון משה
רבינו באכיתו שאינ' קישר ויא נים דעם סאן עסין
נים געמען שרדע וישקששו גר ויא איז מים אים
משמש המטה ווען ויא איז אנדה ויא קוצה לה חלה
ויה נים נים חלה פון איר שייג ונדרת ויאנה
קיינמ ויא מוקם אנדר און איז נים מקיים ואיזו
דח יהודית נואם מייננט קען ויא הימ נים די יודישע
בנהגים יוצא וראש פרוע ויא גיים מים דעם
בריוען קאפ נים צו גידעקט ופיה בשוק ויא ויצמ
אויף דיא גאס מים בריוען ארעקם און שפינט
וידברת דם בן אדם און ויא שמועקט מים אלע
פענקשין אבא שאול אומר אבא שאול ואנט אף
המקללת יולדיו בפניו און ויא פלוקם דעם מאנים
עלשערין אים אין דיא אויגין רבי פירש אומר רבי
שרפון ואנט אף הקולנית און ויא דעם מים אהויבע
שמיקמק איהו דא קולנית נואם מייננט קען ויא
דעם מים אהויבע שמיקמק וקשהו פדנה בחוד
ביתא און ויא דעם אין שמוב מים איר סאן
פון וועגין השמיש המטה וישכניה שומעין קולה
און אירע שגנים הערין איר שמיקמק נואם
ויה דעם און ויא שעקמ ויך נים: ז המקדש
את האשה על מנת שאין עליה נדרים איינער האם
קקבש ניוען אאשה אויף דעם תנאי און ויא

וכ"ס שקלים ורמשים הר"מ . ופתי"ט: [וא] ואינה כו' . דכסו
נדרים כנים מתים . נמי . ופיה דקדק סר"ס דכסיהו . כעלמס
אכלת דבר איסור לא כפסידה כחובתה דית יהודית ממוס חזיתו
ומשד זמא היא: [ינ] פרוע . דמלכותיה שמוכס כמסמך
ספיר דמי ופסלו ברבי"ט .
ש"ס על ראש ריד: (ט) דמי
דקפדי ביה אינטי פיה קטידי
קפידא דמי דלא קפדי אינטי
פיה קפדי קפידא קפידא גמרא . ויא
שרפון אפי' לא קפדי חו' . וכן
הר"ן וז"ל דכדים שכיט לניכ
אפי' דלא פירש: [ינ] סרס
חריש קאי דקדש ע"ה וכנס
סחם דלמחא אחריו אחריו
לחנאס כיון סנסס כנסס כדרו
כמחא: [יד] שלא כו' . וכן
מיהא ופיה . דמספקא לן א
אחריו חלילה לחנאס וזאכור
לחומרא . ולחומרא כמיהא
הר"ן: [טו] ע"ה סרס כו' . אפי'
כנסס נמי דלא כנסס מ' .
גורין ורומס דת ישראל לבס
לא חלל כחומרא שחא ימלא
כס מוס כו' ומשוס סופל דכנסו
סחם נקט קדש ע"ה לשומעין דלע"ה דקדש ע"ה כע"ה נס
חו': (י) דלף דלגני כנסס אפסר דנקט סלפלא כפומי' ועכו'
ענדס חלל לגני אשה שחא מדבר עתה ככל שש לא אפסר
(יא) רש"י . פי' שחא ורומס כנסס . ושומעין שחא כלי

האם נים ניקמאן אנדר ונקבא עליה נדרים און ענ
אין געפונען גיטוארין און ויא האם אויף זיך נדרין
קריינט ויא האם ניקמאן אנדר ויא נאל נים עסי
פליש און נים קריינקען ויין נים גיין אין שייג
קריינער: איה קיינמ ויא ויא האם אים גענארם . און ויא
קידושין וייר ויא האם אים גענארם . און ויא
בראף קיין נים נקבא פסם און ער האם מים און
חתונה געהאט סחם . ער האם מים איר נא
נים גירעם . וועגין נדרים ונקבא עליה נדרים און
נאך דער חתונה און געפונען גיטוארין און ויא
האם אויף זיך נדרים נאך שחא נקבא נאל ויא
ארויס גיין מים אנט און כחונה נאך גיין שחא
מוסין אויב דער סאן האם איר קקבש ניוען און
דעם תנאי און ויא האם קיין פעלער ונקבא
מוסין און עס איז געפונען גיטוארין און ויא האם
פעלערס איה קיינמ ויא ויא האם אים גענארם . און ויא
קידושין און ויא בראף קיין נים נקבא פסם און ער
האם מים איר חתונה געהאט סחם . ער האם
מים איר נאר נים גירעם וועגין פעלערס ונקבא
בה מוסין און עס איז געפונען גיטוארין און ויא האם
פעלערס נאך שחא נקבא נאל ויא ארויס גיין פו
דעם סאן מים אנט און כחונה נאך גיין שחא
בנהגים אלע פעלערס נואם מאכין פסול די פהגין
ווי נאלין נים קאדן די עבדה פסולין נשים מאכ'
פסול ביי ווייבער ווי נאלין ארויס גיין און כחונה
עין

ח והאב צריך להביא ראיה. אם כה לחצות כתיבתה מן האירוסין מזה שממאן לקחתה לנישואין שיביל ראיה שלאחר שנתארסה היו בה מומין הללו וזע"ס שיש לאשה חוקה דגופה (יב) והואיל ונמלאו המומין כרשות האב ואיכא למימר כהן הוא קידם אירוסין לפיכך אם לא הביא ראיה כעל מדינתו: נכנסה לרשות הבעל. נשאה ושמע כה להאיסא כלל כחובה על מומין שבה: עליו להביא ראיה שקודם שנתארסה היו בה מומין הללו. דכיון דלא נמלאו בה מומין הללו אלא כרשותו ואומרים כהן נמלא כלל הוא ולאחר שנשאת כהן לה ונסתתא שדה: אינו יכול למעון. לידע ונתפיים: מן שנולדו בו מומין. משנשאה (יב):

וואר"ן ועתו"ט: (יב) כלומר והא קי"ל כר"ג כמ"ו פ"ק דהעמר אשה על חוקה וי"ל יס לה חוקה דכלל מומין נולדה. הכל שאני הואיל כ"י. וכפ"ק פלוגתא דרש"י ורש"י דכלל הוא. ובה אמר ר"ג דלא הורע חוקה אביה כדכ"ר וכתב התו"ט דאורייתא כתיב שיכול להיות שנאנסת חתם בעלה כ"י ועתו"ט כספ"ק ה"ר: [עו] שלא כ"י. אבל אם הביא ראיה שמתארסה לא סגי ולא אמרינן כהן נמלאו כביה אביה כהן היו משום דאיכא תרתי העמד הנוף כ"י וחוקה אין אדם מזהב ככוס אלא כ"י בודק: ור"ה ונתפיים. גמ' ועתו"ט: [יז] שבגלוי כ"י. שפ"ס. שפ"ס. דלמיתנין דלמיל קא"י. לא על מומין שבגלוי נתיבין דלוחין ראה ונתפיים אלא על מומין שלא ראה נתיבין וכש"כ גמ' מרחץ נמי לא נתיבין אלא על מומין אלא לבודק ע"י מרחץ כגון ריה פסק ת"ר: [יח] שנולדו. וכ"ס היו. גמ': (יג) וי"ל פ"ק אחר שנשאה. ונראה דר"ל דאי לאחר שארסה אע"ג דלח כופין להויא. ה"י אין כופין אותה שחכס משא"ל משנשאת דלם אינה רוצה שחכס עמו דנין אותה דין מורדת כמ"ל הר"ם שם: [יט] כופין כ"י. דגמ' איס ליכא למימר כסתתפה שדה של אשה דליס ליט שדה

ועיין בהרע"ב: ח ה"י בה מומין או יא האם נעהאם פעלעקס ויערה בבית אביה נוען יא איז נאך גיווען ביא איר פאטער פאר דער חתונה דער מאן נאנט יא האם נאך דיא פעלעקס בעקומען איידער ער האם איר מקדש גיווען. האם יא אים גענאקט קומט איר קיין חתונה, און איר פאטער נאנט יא האם בעקומען דיא פעלעקס נאכערעם ווי ער האם איר שוין מקדש גיווען האם ויין מיל מיט געבראכט, קומט איר דיא חתונה האב צוויי קהבא ראה דארף דער פאטער בריינגען גדות שטשנאקסאס ה"י בה מומין הללו אז דער נאך ווי דער מאן האם איר שוין מקדש גיווען האם ויא בעקומען די פעלעקס נאכערעם שדה איז ויין פעלד פארגלייזט גיווארין, דאס הייסט ויין מיל האם מיט געבראכט יא ואל בעקומען דיא פעלעקס נכנסה לרשות הבעל אז די אשה איז אריין גענאנטען אין מאנס דשדה, דער מאן האם מיט איר חתונה געהאט, דער נאך האם ער דער נעהן די פעלעקס חבלי צוויי קהבא ראה דארף דער מאן בריינגען גדות שער שדא נהאקסאס אז איידער ער האם איר מקדש גיווען ה"י בה מומין איז האם ויא געהאט די פעלעקס ויהי מקדש מקדש שעה איז גיווען ויין קויפין ודי קידושין גענאקט דבר רבי באיר אזוי נאנט רבי באיר נאכד"ס אפריס און דיא חקמים זאגן דאס דברים אפריס ביי וועלכע פעלעקס זענען די רייד פון דער משנה גיוואנט גיווארין אז דער מאן קען זאגן ער האם ויך גענאקט נוארים ער האם גיט געוואקט אז ויא האם דיא פעלעקס בטימן שפסטר ביי די פעלעקס וואס ויא האם אין בעהאלטענע ערשער אגל בטימן שפגלי

מומין גדולים. נסמית עינו נקטעת ידו נשברת רגלו ואין הלכה כרשב"ג ואפילו כדמיון גדולים אין כוסין אפער ביי די פעלעקס וואס ויא האם אויף דיא ערשער וואס אלע קענען זעהן, דהיינו אויף די הענט און אויף דעם פנים איז יא נאנט געווען ער מאן נאך גיט טעגן, נוארים ער האם געווען גיווען די פעלעקס און ער איז בעשטאנען ער זאל מיט איר חתונה האבין מיט די פעלעקס נאך איצט וויל ער חקקה האבין וואס יא מרחץ באיתא הייזר און אויב עס איז דא אפאר אין דיא שטאמא אף מומין שפסטר אפילו אויף די פעלעקס וואס ויא האם אין בעהאלטענע ערשער איז יא נאנט געווען ער אויך גיט טעגן ער האם גיט געוואקט כפי שהוא בודקת בקרובותיו ווייל ער האם געווען נאך געוואקט דורך וייע קרובות אויב ויא האם פעלעקס, און ויא האבין ביא איר גיווען דיא פעלעקס און האבין אים דערציילט האם ער געוואקט פון דיא פעלעקס און איז בעשטאנען חתונה צו האבין מיט איר מיט די פעלעקס נאך איצט וויל ער חקקה האבין קען ער גיט היינט חקקה האבין: מן האיש שנולדו בו מומין אויב דער מאן האם בעקומען פעלעקס נאך דער חתונה אין כופין אותו להוציא אים גיט ער נאל ויא נמין אפר רבי שפען בן גמליאל בסי דברים אפריס האם רבן שמעון בן גמליאל גיוואנט ביי וועלכע פעלעקס זענען די רייד גיוואנט גיווארין אז קען גייט אים גיט צו גמין בטימן הקסנים אז ער האם נאר קליינע פעלעקס אגל בטימן הגדולים אפער ביי גרויסע פעלעקס ודהיינו ער איז בלינד גיווארין אפער אפוס צו קראכין אפער נאך אעלכע פעלעקס) מומין אותו להוציא גייט קען אים ער נאל איר גמין: י ואלו שכופין אותו להוציא אויף די פעלעקס

חתונו להוריו: * מוכה שחין. מורע: בעל פורזיפוס.
 יריה החוטם: והמקמץ. מקץ: זאת הכלבים.
 והמחצץ נחשת: המהך הנחת מקום מלואו מן
 חזקו וממירו הוא: והחבורים. מעכ: עורות
 מפני שמתקרו. ממסחו
 נקטן המק כהו (זכריה יד)
 והנה כהמים:

של אשתו חו' [ב] בבורה בר' . תוקים . הו' דליל כל אשת
 ותרומה וזו' כלי שיתן לו בחסות וזו' אשת חסד ופדוה
 אחרים כל חסותה לו ליק כל דבריו סודו וזו' חסד וזו' חסד
 ואכסיה שבתה וזו' שבתה כל דבריו לו [ב] שבתה .
 ולפיכך אפי' מדעתה של כל ברתה [ב] חסד וזו' חסד
 שמו דין סכנה היא לו :
 [ב] אינה ידעה בר' . ויתן
 ויתן חסותה . בר' :

דני מאיר אע"פ שהתנה עמה יבולה היא שתאמר [כ] סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו
איני יכולה לקבל וחכמי מקבלת היא על כרחי חזון ממוכה שחן. מפני [כא] ששמקניו. מעשה
בצידון בבורסי אתר שמת והיה לו אל בורסי אמרו חכמים יבולה היא שתאמר לאחיד הייתי
יבולה לקבל. ולך [כב] איני יכולה לקבל;

גיט מען אים ער זאל איר געבן מיטן שוין אז ער
 האט אפארן אדער ער איז קרעצט געווארן זענע
 פליס אדער ער האט אשלעכטן ריט פון די נאז
 וועגן אדער ער נעמט צו זאגן די צוואה פון
 הינט צו אנאבראנע וועגן נחשת אדער ער
 האט אים קופער פון די ערד וואו ריא קופער
 נאקט. איז אשלעכטער ריט וועגן אנאברא
 בן שני בן ער זאל גיטן סיי ווי האבן געהאט
 פעלעס פאר די חתונה בין משגשג וועגן סיי ווי
 האבן געקוקט די פעלעס נאך די חתונה. גיט
 מען ווי זאלן זיך געבן און אויך דא אלע
 אסאך דאס האט רבס מאיר געזאגט אז ער וויל
 ער אפילו ער האט מיט איר אים געגעבן פאר
 די חתונה אז דאס איז נין מלאכה. פון דעם-
 וועגן מיטן האט שטארק קען נאך זאגן מיטן היינטיגן
 איר האב געטיינט שניי מיטן געבן איר נעל

פאר טראגן די מלאכה זעכשו איז נאך געבן אונ
אויס קען איר נישט פארטראגן נאכמיס אויפן אונ
דיא נאכמיס זאגן פארגעט האט ער געזאגט וואו מוז פאר
טראגן אפילו וואו וויל נישט חוץ זענען שוין אויסער
אמאדורע, אפילו וואו ווילט מיר אים וואהנען קאמ
טען איר נישט קען פארגעט וויל דיא נאכמיס מאכט
אויס קראנקער, ווארעם העכערע האטען מאכט
אויס קראנקע מענטש צווישן צווישן איר שפילט עס האט
ווי געטראפן אויפצוהאלטן איז נישטאדערן אנאנדאר
אן קאדער וואו וואו געט אונ ער האט געהאט
אברודער אויף אנאנדאר איר חסדים האבן דיא
חסדים געזאגט וואו האט שטאנען דיא קען וואגן
נאכער וואו וואו געט אונ וויין פאדער האט איר
געקענט פאר טראגן וואו איז געווען געבן אונ דיא
קען איר נישט פאר טראגן, דריבער נישט ער איר
האט אונ אונ איז נישט געבן :

נמרא כתובות דף ע"ב ע"א:

בלמה ה' כלם כלי החילון דת"ת דמלכות דבריאה השתפא

ונודלה ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים
בשרך וגו' ואינו הק' מעשה ידיו של אדם
הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה
ונודלת ואינה מקיימת אאשה וואם נעקט אויף
נדרים אונ אזי גיט מקיים דיא נדרים.
סעג איר דער כאן גטין אונ דארף איר גיט
נעקין ברוקה דאסר יט ווארום דער מנא האט
גיוואקט געזי נדרים גיטס מיתם דורך דיא ינדל וואס
סעג אזי גיט מקיים די נדרים וואס סעג וואס
שטארבן די קליינע מינדער שטארב ווארום עס
שטייט אין פסוק וקחלת ה' אז תתן לה פיך תתן
את בשרך ווא ואלקט גיט געבין דיין מויל וקום
נדרים וואס דורך דעם וועסטו מאכין ינדרגען
דיין ליב. וויינע קליינער וואס זיי נענן דיין ליב
ווא האבד געבן תתן לה פיך שטובת היא ואלקט גיט וואס
פאר דעם סלאך דאס האקט גיוואקט דעם נדר
אונגענין אדער מיט א מעות לפי געזאגט האט
פי סלאך וחבי את משה ידך פאר וואס ואל גאט

ונודרת ואינה מקיימת דאסר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר אל תתן אה פוך לחמיא את
בשרך וגו' ואיזוהי מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו רב נחמן אמר מהכא לשוא
הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה רמ"א כל היודע באשהו שנודרת ואינה מקיימת
גורדת ואינה מקיימת אשה וואס נעסט אויף ויך
נדרים און איז גיט מקיים דא נדרים,
סעג איר דער כאן גטין און דארף איר גיט
געבן בתופה דאסר פד ווארום דער מנא האט
גיזאנט גען נדרים גיט פתח דורה דא ינד וואס
סעג איז גיט מקיים די נדרים און סעג אנטן.
מארגן די מקיינע קינדער שאנד ווארום עס
שטייט דאן פסוק וקהלת ה' אי פתח את פד נפשי
את בשרך איר ואלקטם גיט געבן דיין מויל וביט
גדרים וואס דורה דעס נעסטו כאכין וינדירען
דיין לייב, דייע קינדער וואס ניי ועגן דיין לייב
וואס האבד לפי התורה כי שגגה היא ואלקטם גיט נאמן
פאר דעס סלאך רוא האקט גיזאנט דעס נדר
אונגעריין אדער מיט א מעות לפי גזעף האחים
פי מלה וחבי את פדשה נדיד פאר וואס נאל נאט

עא

וירירנה. משמע בעצמו קינס עליך דבר פלוני: יחזור ויקניימנה. אין לו להוציאה חלל כך תתקנ': **בכפיה.** בחזק של אחד ששכלא ישיעיר יטכנו חף זה רמתני לה אהא. דרבי יבא לירי שתקלקלו: **מאן** יהודה דתני תתנ' חללה כ"ס אלדריס דלא שכיחי: **דאורייתא הוא.** ומהילא חלל הקרינו דת משה: **אזהרה.** למודעדיקן לה הכי נטולה **מזדעזע** כנגד מדה כמו ששט' להחמאו' על נטולה מכלל **המקור** ח"י מלדיכוי ופרע **ממכלל** דההיא ששטא חלל ופרוע הוה שטע מיהא לאו **דדך** בטח ישראל לללא **פרעושת** חלס וכן עיקר: **שקלתה.** שלם שיש לו מלמטה **גית** הכול בלחשן ברחמ' **אפילו**

וואס ווייס אז זיין ווייב מ'האט גדרים און איז נישט
מקיים יהודי וידיעה זאל ער אויף איר געבן נאך
אגדר, פֿרעגט דיא גמרא וידיעה גמאי סתמו לה אז
ער נועט אויף איר ארויף געבן נאך אגדר מיט
וואס נועט ער דען פארקענען אירע געבורות אזא
יהודי וקניסות דבי שטורי בקני ופר לה נאר ער זאל
איר דערצערענען זיא זאל שטארק אגדר נוען ער
ווייסט הערין נועט ער איר שטערין דעם גדר
אזוי וז האבין דיא גמרים גיאנקט צו רבי מאיר
זיין אדם דר עס נחש בקניסות אחת אזוי ווי
קען נישט וואהנען מיט אשלאנג אין איין קארב
אזוי קען נישט וואהנען אמאן מיט אשלאנגע
ווייב דריבער זאל ער זיא גטין סתמי היה דבי יהודה
אמר מיר האבין גילערונגט רבי יהודה פלעגט
זאגן די חידוש באשטו שאניק קוצה וז חיה דער סאן
וואס ווייס אז זיין ווייב נעמט נישט חלה פון דיא
שטייג יהודי חרש אחריה זאל ער אפשיידן חלה
פון דעם ברויט וואס זיא גוט אים צום עסן אפרי
זיא האבין דיא גמרים גיאנקט צו רבי יהודה אזוי
וואס זיא אדם דר עס נחש בקניסות אפענקשט קען נישט
וואהנען מיט אשלאנג אין איין קארב, אזוי קען
קען נישט וואהנען מיט א ווייב וואס איז גוט פֿרום,
גמרא ער סאן זיא גטין סאן דסתמי לה אחא דל שבו אחד
דער וואס לערונגט די רייד פון רבי יהודה בייא
חלה, אז אפילו זיין ווייב גוט נישט חלה פון דעם-
נוענין קעג ער אויף האלטן זיין ווייב אונז ער
דארף זיא נישט גטין, איז געווען אויב זיין ווייב
געזאקלט נישט אירע גדרים פון דעםסונגענין קעג
דער סאן זיא האלטן פאר א ווייב אונז דארף זיא
גוט גטין זאל סאן דסתמי לה אחא אפער דער וואס
לערונגט די רייד פון רבי יהודה אויף גדרים, אז
זיא שטעה גדרים אונז געזאקלט נישט פון דעם-
נוענין מעג ער זיא האלטן פאר א ווייב, דאס

ואמר רב כל פסוק מדברי תורה נוסף בניהולו ומאכליו לו נחלי רחמים שג' הקושים מלוח עלי סית וגו' ואמר רבתינו ז"ל המפיה לנו נבילה הרי זה מתחייב בנסיון שג' רק פסוק לך וגו' אמרו רז"ל חין תחלת דיוט של אדם אלא וכל דברי תורה שנאמר פסוק מים ראשי מדין וכתוב וכהניח בו יוםם וליה וגו' כי אז תלנה את דרכיך ולא תשכיל וכל רגע ושטיו ויום שלשם וחמרון לא יוכל להמנות

וזמנים לששון וכו' ובמוצאי שבת ובמוצאי י"ט של כל השנה מבריל באתה חונן מע"פ שהוא מבריל על הכוס : (ב) בחנוכה ובפורים מוסיפין בהוראה על הנסים. שבת שחל להיות בחנוכה מוסיף על הנסים במוסף כמ"ש שמוכר בשאר תפלות :

כטל מד"ת עליו נאמר

ער די תורה. ער טייטש אז די תורה איז ביי אים גאר גיט ווערט וואס רב און רב האט גיזאגט ב' הפירש כדברי תורה נאסר בניהולו ופאקילן יו גמלי רחמים דער מענטש נאם שייךט זיך אפ פון תורה לערנען פאקט ער אין גיהנם און מען גיט אים עסין ברענגענדיגע קולין שטאמער נוארום עס שטייט אין פסוק ואיוב ל' הקופים מית עלי שית ויפוש רחמים חסדים ריוואס רייסין אנוועק וייער מויר פון תורה לערנען. וועגן צו שמועטין. וועט וייער ברויט זיין דיא ברענגענדיגע קולין וואס רבתינו זכרונם לברכה נאך האבין דיא רבון גיזאגט הקפנה וכו' ב'פלה הרי זה מתחייב בנסיון יער נואם קערט אנוועק זיין הארץ פון דיא תורה צו גיט גייטינער זאכין האט ער פארשולדיגט זיין לעבן זאקסט דיה הימנען און זאלסט הימנען דיין לעבן מאקער וועסטו פארגעסן די בריי פון די תורה זאונ אז מען לערונט גיט פארגעסט מען אסרו רבתינו זכרונם לברכה די רבון האבין גיזאגט אין תחלת דיוט ש' אדם אלא ער דברי תורה ווען מען געבט משפט דעם מענטש איז דער אנהייב משפט גאר וועגן תורה לערנען. פאר נואם ער האט גיין תורה גילענדע שטאמער נוארום עסן שטייט אין פסוק ומשירי יו פוסר פים ראשית סדן דער אנהייב פון משפט איז ווייל ער האט זיך געמאכט פסור פון די נאקער ופון די תורה נואם זיך איז געגליבן צו וואסערן יקחיב און עס שטייט אין פסוק והושע או והיך בו יוםם וזלח גי אז פגליה את דרכיך וזא שטייט דו זאלסט ביידין אין די תורה מאג און נאכט דאקאלס וועסטו בעגליקען דייענע וועגן און דאקאלס וועסטו דיה קליגען וכל רגע ושעה יום ש' אדם בפי כדברי תורה יעדער רגע און יעדער שעה און יעדער מאג נואם דער מענטש גייט ליידיג און לערונט גיט תורה עלי נאמר וחמרון יא יוכי הקפנה אויף אים האט שלמה הקלן גיזאגט וקהלת א' דאם איז אזוי אפגעלונג נואם מען קען דאם גיט צו ציילן. מען קען גיט געזאגט דעם שארין :

סדרים ובמוצאי יום טוב ש' כי השנה אונ אנאנץ יאקער מוצאי יום טוב ואפילו ווען עס איז גיט שבת כדרי באתה חונן זאל ער נאגין הקדלה ודאם איז אהה חוננתנו אין די ברכה אהה חונן אה ער ש' שהיא סדרי על הכוס אפילו ער וועט מאכין הקדלה אויף אכוס פון דעקטונענין זאל ער זאגין אהה חוננתנו : (ב) בחנוכה ובפורים מוסיפין בהוראה על הנסים חנוכה און פורים נאגט מען ער הנסים אין שמונה עשרה פאר ועל כולם שבת שחל להיות בחנוכה מוסיף על הנסים במוסף כמ"ש שמוכר בשאר תפלות דער שבת נואם איז אין חנוכה זאל מען זאגין על הנסים אין מוסף פון שבת אזוי ווי מען זאגט אין אלע תפלות פון חנוכה :

שנאמר נוארום עס שטייט אין פסוק ודברים ד' השקר דה ושטור נפשה כאר פן השבת את דרכים דו זאלסט דיה הימנען און זאלסט הימנען דיין לעבן מאקער וועסטו פארגעסן די בריי פון די תורה זאונ אז מען לערונט גיט פארגעסט מען אסרו רבתינו זכרונם לברכה די רבון האבין גיזאגט אין תחלת דיוט ש' אדם אלא ער דברי תורה ווען מען געבט משפט דעם מענטש איז דער אנהייב משפט גאר וועגן תורה לערנען. פאר נואם ער האט גיין תורה גילענדע שטאמער נוארום עסן שטייט אין פסוק ומשירי יו פוסר פים ראשית סדן דער אנהייב פון משפט איז ווייל ער האט זיך געמאכט פסור פון די נאקער ופון די תורה נואם זיך איז געגליבן צו וואסערן יקחיב און עס שטייט אין פסוק והושע או והיך בו יוםם וזלח גי אז פגליה את דרכיך וזא שטייט דו זאלסט ביידין אין די תורה מאג און נאכט דאקאלס וועסטו בעגליקען דייענע וועגן און דאקאלס וועסטו דיה קליגען וכל רגע ושעה יום ש' אדם בפי כדברי תורה יעדער רגע און יעדער שעה און יעדער מאג נואם דער מענטש גייט ליידיג און לערונט גיט תורה עלי נאמר וחמרון יא יוכי הקפנה אויף אים האט שלמה הקלן גיזאגט וקהלת א' דאם איז אזוי אפגעלונג נואם מען קען דאם גיט צו ציילן. מען קען גיט געזאגט דעם שארין :

אונקל'ס

פקודי יום ד תורה

להשיך מלח דיה יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא הא נשמה יהוה חיה חיה י' רטילו י'ד אל ש' ב"ן שבעשה בניקר חולם :

ה ותמן תקניה די געוהי מניה הוא פעבדיה דתבא תבא ווארונא וצבע ודורי ובוץ שזיר כמא די פקיד יית משה : יגעדו ית אבגי בורלא

פירוש לתורת אלהים

(ה) וחסב אונ דער גארמיר אפיקחו פון דעם אפור גיוועקט פון אים קעשהו אזוי וויא דער אפור איז אשר עלי נואם אויף אים קעטו הוא זאל זיין אויך - גימאכט גיווארן : (ו) געשו און זיין האבין

גיםאכט

את־אבני השֹׁהם מסכת משבצת
זהב מפתחת פתוחי חותם על־
שמות בני ישראל : וישם אתם
על כתפת האפד אבני זכרון לבני
ישראל כאשר צוה יהוה את־
משה : פ ויעש את־החשן מעשה
חשב במעשה אפד זהב תבֹּכֶת
ואדגמן ותולעת שני ויש משור :
רובע הנה כפול עשו את־החשן
זרת ארבו וזרת רחבו כפול :
וימלאו־בו ארבעה טורי אבן טור
אדם פטדה וברקת הטור האחד :

בעל המורים

(1) אולם ובי' ג' כמק' כי לאסור ולדק בעדן בן ובי' מסיכת אולם ובי' מלמד שזולתו לכס אבני אסור מניע :

פירוש לתורת אלהים

נימאכט ארום גערניגלעט משבצות זהב קעסבאלאך
פון גאלד מפתחות אויסגעקריצט פתוחי חותם אזוי
אקריצונג ווי פון אחריותה צי אויף די געטען פון
דיא שבתים : (1) וישם איהם אונ ער האט גיטאהן
זיין צי אויף די אקסיל גענדער פון דעם אפוד
אבני די שטייגער וואס זענען אנדעקעניש צו די
קונדער ישראל באשר אזוי ווי גאט האט גיבאמין :
(2) וישם את החשן אונ ער האט גימאכט דעם חשן
דעם מעשה חשן האבין מיר שוין מפורש גיטען
אין פרשת תצוה אין דער אנדעקער פרשה :

תרגום

נביאים מלכים א ח

להשק' מנה ח"א צבאות נפש צ צב צבא צבאות רוח יהודה נשמה הנצח אדני נשמה הרוח יהנה חיה
יחידה הנצח יהנה חיה יחידה הרוח אל שם בן שבעשים :

א ויעלו את־ארון יהוה ואת־אהל מועד ואת־
כל־כלי הקדש אשר באהל ויעלו אתם הבחנים
והלויים : ב והמלך שלמה וכל־עדת ישראל
הנועדים עליו אתו לפני הארון מופחים צאן
ובקר אשר לא־יספרו ולא ימנו מרב : ג ויביאו
ותורין דלא ותחשבו ולא יקמנו מסגי : ד ואשרו
רשי

מצודת דוד

(א) ואת אהל מועד . כנעטון הים ומסע העלוהו וגמולו
באזניות בית ה' בהעלות אהל מועד להיכל ולדביר :
הבהנים והלויים . הכהנים העלו הארון והניס את אהל מועד וכליו : (ב) אתו לפני הארון . ללכת עמ לפני הארון .
בגמי

הַפְּחָנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־מִקְוֵי אֶל־
דְּבִיר הַבֵּית אֶל־קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כְּנָפֵי
הַכְּרוּבִים : ו כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנָפִים אֶל־
מְקוֹם הָאֲרוֹן וַיִּסְכּוּ הַכְּרוּבִים עַל־הָאֲרוֹן וְעַל־כַּדָּיו
מִלְמַעְלָה : ה וַיֵּאָרְכוּ הַכְּדִים וַיֵּרְאוּ רֵאשֵׁי הַכְּדִים
כֹּן־הַקְּדָשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרְאוּ הַחֲצוּצָה וַיְהִי
שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה : ו גִּזְיוֹן בָּאֲרוֹן רַק שְׁנֵי לַחֲזוֹת
הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הֵנִחַ שֵׁם מֹשֶׁה בְּחֶרֶב אֲשֶׁר כָּרַת
יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם :
כִּרְיִן לֹחֲמֵי אֲבָנִים דָּאֲצָנַע הֵמָּן מֹשֶׁה בְּחֶרֶב דִּי עֲלִיָּהוֹן כְּתִיבִין עֲקָרָא פְּתִיבִי קִמְיָא דְקִרְיָא
עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַסְקָהוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם :

רשי

(ג) כנפי הכרובים . שטח העמודים על רגליהם
(ד) כי הכרובים וגו' . ר"ל כי מתחלה נעשה שימוש הכרובים
כנפיהם על מקום עמידת הארון ולזה נבנום הארון אל מקומו
היו אם כן הכרובים מסבכים עליו : (ה) ויארכו הכרובים . ר"ל
משכו הכרובים לחזק כלפי מוצאם וסיו נראים לפני הכרוב כחיותם
דוחקים וכולטין כפרכת שפיס מול הפתח אבל לא היו נראים
בחוליהם למקדש כפרוכת ללאת חוליהם : והיו שם . על הכרובים יאמר שחז שם כחותם הנחם ומלך : עד היום ר"ה .
ר"ל עד אשר נבנו כימי יאשיהו : (ו) אשר כרת וגו' . כעת שנחמם :

דכס פירוש עברי פייטש נעשינס מען ביא דער הפסוקה פון רער וואך

מצורת דוד

כתובים משלי ב

תרגום

לחמשוך ביסור ומלכות ד'א שין דלת יוד נמש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהרונה נשמה ד'סד א אר
ארנ ארני נמש ארני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות י' הו וו הו חית יחיה ד'סר י'הוה חיה יחיה
דמלכות אל שם ב'ן שבעשה

א רמות עיני וקצי לכא * רום עינים ורחב לב נר רשעים חמאת : ב כחשכות
ושקא דרשעי חשאת : חרוץ אהלמותר וכל אץ אהלמוחור : ג פער אצרות
ב מחשבתא דגבין ליוחנא
ורקלא דמסרהקא לחוסקנא : ג מעקנחא דסיקחא

רשי

(א) רום . נמות רוח : ורחב לב . חסן למלאות חלואת
לבו הוא : גיר . חריפות מחשבתם של רשעים הוא
חמאתם : (ב) חרוץ . חס יצר : למותר . לריוח :
בל אץ . דוחק את השעה וגו' :
חסרון מס : (ג) פער . המאסף חלואות על ידי לשון שקר המס הכל נדף כי לא יחסימו כילו וינקשו עוד את המות כי המה

מצורת דוד

פירוש ע"מ

(א) רום עינים דער מענקש וואס קוקט מיט וויינע
אויגין אין דער הייך . ער קלערט מיט ויין
שכל אזעלכע זאכן וואס זענען איבער ויין שכל
דחב זכ אונ דער מענקש וואס קלערט נאר גיט
ער וויל נאר טאהן וואס ויין הארץ גלוקט יר
רשעים ביינע זאכן זענען אפראכטונג פון רשעים
חמאת אונ דאס וועט זיי בריינגען צום ויגריגען :
(ב) כחשבות חרוץ אה ד'סר וואס דער קלוגער
דער מענקש וואס פארוואמולט אוצרות מיט ויין

פאלשין

[illegible]

הנזכרת אין להם חזקה כלומר האין מלשין גדרות לאן. אין להם חזקה והוא הדין לכל בעלי חיים היינו חזקה
לחלוקה הוא דאין להם שום האין והעבד ידועים שהם של אדם אחד ונכנסו בכיתו של אדם אחר וטען
זה שנכנסו בכיתו לקחים הם בידו. והרי אני מוחזק בהם אין זו חזקה שכן דרכם ללכת מכית לביתו. אבל אם
החזיק העבד ג' שנים הוא חזקה ואין לרד לשטר מכירה: שדה הבעל. המסתפק ממי נשמים אינה עושה פירות

חזקתן שלש שנים מיום [א] ליום. שדה
הבעל. חזקה ג' שנים [ב] ואינה צריכה
מיום ליום. ר' ישמעאל אומר שלשה חדשים
בראשונה. ושלשה באחרונה. ושנים עשר
חודש באמצע. [ג] הרי שמונה עשר חודש.
רבי עקיבא אומר חודש בראשונה. וחודש
באחרונה ושנים עשר חודש באמצע.
הרי ארבעה עשר חודש. אמר רבי
ישמעאל במה דברים אמורים בשדה לבן.

פחלת פתחה: [א] ליום.
למשמעין דנענין רלוטיוס ונכחם
דדירי כסו חף כנולות מלן
ידעי להעיד. שכי' מידע ידעי
חף כלילס ויכולין להעיד על ג'
שנים רלוטיוס. גמ': [ב] ואינה
צריכה כו'. ומה היא חזקה
ר"י אומר כו'. רש"י. ופתו"ט:
[ג] הרי כו'. ק' וכי מניח
חתי למשמעין ונראה דלרש"י
חתי למשמעין. ופתו"ט:

שחח וירקות לפיכך אם חללם ארבעה עשר חדש הוא חזקה ור' ישמעאל סבר דבאכלי' שחח וירקות לא הוא חזקה
אלא באכלית חבואה ופירות גמורים: במד"א. שרץ שמונה עשר חדש גרסה הנעל: בשדה הלבן. שכל פירותיה

קובט צו ראובן און נאנט אויף די אלע זאכן או
דאס זענען ניינע. און ראובן נאנט ער האט דאס
גינאפט פון שפען. דעם שטר מכירה ודעם
פאר קויף צעטייל האט ער נישט געהיט אין ער
פארלארין גינאראין. אויב ראובן האט ערות
חזקה שלש שנים מיום ליום אז ער האט זיי גיהאלטן
דריי יאהר פון מאן צו מאן. ריכטיגע דריי
יאהר און שפען איז אין די דריי יאהר נישט
געקוקט צו ראובן פערעגין פאר וואס נאנט מיט
די זאכן זיי זענען דאך מיינע איז ראובן בגלויבט
צו זאגן אז ער האט זיי געקויפט פון שפען און
דעם שטר מכירה האט ער פארלארין נויט אז
אמענגש האלט אואך דריי יאהר און קיינער
קרינט נישט אויף אים. היט ער שוין נישט דעם
שטר מכירה שיה תנע אז ראובן האט גיהאלטן
אפעלר וואס זיא וואקסט דורך רעגין וואסער.
און די הבואה וואקסט נאר איין מאהל אין יאהר
און שפען נאנט דיא פערלר איז זיינע. און ראובן
נאנט ער האט די פערלר גיקויפט און דעם שטר
מכירה האט ער פארלארין. אויב ראובן האט
ערות חזקה שלש שנים אז ער האט איר גיהאלטן
דריי יאהר איז ער בגלויבט. ואינה צריכה מיום ליום
און קען דארף נישט ראובן זאל זיא האלטן דריי
יאהר פון מאן צו מאן. רבי ישמעאל אומר רבי
ישמעאל נאנט שלשה חדשים בראשונה אויב ראובן
האט גיהאלטן די פערלר דריי חדשים אין דעם
ערשטן יאהר. דיא לעצטע דריי חדשים אין דעם
יאהר. תבואה אב אלול ער האט גיזיט און אראפ
גינאקטן די הבואה פאר ראש השנה ושלשה באחרונה
און דיא ערשטע דריי חדשים פון יאהר האט ער
גיהאלטן אין דעם לעצטן יאהר אין השני חשון
פסלו האט ער גיזיט און אראפ גינאקטן תבואה
ישנים עשר חודש באמצע און צוועלף חדשים האט
ער גיהאלטן אין מיטען. דעם גאנצן יאהר הרי
שמונה עשר חודש האט ער גיהאלטן דיא פערלר

נלקטין כפרק אחד לפיכך צריך שלש שנים: אבל בשדה האילן. שפירותיה נלקטים לפקדים ענבים כפרק אחד וזיתים כפרק אחד וחלונים כפרק אחד: כנס את הבואה. יין של גפנים (ד): כנס את זיתיו וזיתיו וזיתיו את קייצו. לקט חלונים וזיתים והכניסם לביתו: ה"ל חזקה. כאלו כן שלש שנים ואין הלכה לה: כרבי עקיבא ולא כרבי ישמעאל (ה): ב שלש ארצות לחזקה. שלש ארצות בל"ה חלוקות זו מזו לענין חזקה שלש החזק בל' מחלו הארצות והי' בעל הקרקע

באחרת אין חזקה חזקה לשיטת שירות מלוות מלווה נזקק שאלו שנים לא שני. ועבר הירדן. והגליל. היה ביהודה והחזיק בגליל בגליל (ו) ואם הי' בעל הקרקע מוכה לא היה מי שידוע לזה הממוק לפיכך היה ראוי לזה הממוק ליזהר בשטרו וזכין שלא נזקק הפסד: עד שיהיו עמו במדינה. שהיו שניהם ביהודה או שניהם בעבר הירדן ואע"פ שזה צריך אל' וזה בעיר

נאף דעם אבדערי. און שמעון דער בעל הבית פון די פעלד אין גיווען די גאנצע דריי יאָהר אין דיא קדינה גליל. דער נאף איז שמעון גינסען און קאנט ראובן נאל וויס צוריק געבן ויין פעלד. און ראובן נאנט ער האט דיא פעלד גיקויפט ביי שמעון און ער האט איר גיהאלטן דריי יאָהר. און וייל קיינער האט אים גיט גיווערשט האט ער גיט געהיטען דעם שטר כבידה און ער האט אים פאר לארין איה חזקה דאס הייבט גיט גיזאלטין. ווארום שמעון קען נאמין וייל גליל און יהודה זענען צוויי קדינות. גייען גיט פיל מענטשן פון גליל אין יהודה און גיט פון יהודה אין גליל. דריבער האב איה גיט געוואקט אויב דו נאקט געאקערט און געוויס און אראפ גענומען הבואה פון מיין פעלד. און אפילו איה וואלט געוואקט און וואלט געלויבן דיר ווערן. וואלטן מיינע בייד גאר גיט געקומען צו דיר. וייל פון טיר צו דיר זענען גיט געגאנגען אזוי פיל מענטשן מען זאל דיר נאמין אז איה וייל גיט דו וואלטן האלטן די פעלד מיינע. דריבער האט ראובן געדאקט היטען דעם שטר כבידה. און אז ער האט גיט דעם שטר כבידה. געקט שמעון ביי אים אונזעק דיא פעלד ער שטאט גיט גיזאלט דען עס איז אנדערש גיט אונזעק סיידן דער בעל הבית פון די פעלד און דער וואס האלט די פעלד זענען ביידע אין איין קדינה. ביידע אין יהודה אדער ביידע אין גליל. אפילו שמעון איז אין איין שטאט און ראובן איז אין אונדערשטן שטאט. אויב גאר אין איין מדינה איז אונזעק חזקה. וייל מענטשן גייען פון איין שטאט אין די אנדערע האט שמעון געוואקט אז ראובן האלט ויין פעלד. און אז שמעון וואלט דאקט גיזאלט פאר מענטשן אז די פעלד וואס ראובן האלט אין זענע שטאט איז וינע. וואלטן מענטשן דאס דעקציילט צו ראובן וואלט ראובן געהיט דעם שטר כבידה. און וייל שמעון האט פאר גיוועס גיזאלט איז געווען די הבואה פון פעלד דריי יאָהר איין יאָהר

אין קאהל אבי בשדה האין אבדער ביי אפעלד מיט בויסער. וואס די פירות ווערן אפ גיקליבן בייסלאקוויי. יעדער מין פירות ווערט אראפ גענומען פון בויס אין איין אנדער צייט. ווייג קרויבן אין איין אנדער צייט. איילבירטען אין איין אנדער צייט. פייגין אין איין אנדער צייט. און ער האט געהאט אין די פעלד די דריי ערליי בויסער ווייגשטאקן און איילבירטען בויסער און פייגין בויסער כנס את הבואה און ער האט אראפ גענומען דיא ווייגקרויבן פון דיא ווייגשטאקן אין חודש השני כנס את זיתיו און ער האט אראפ גענומען דיא איילבירטען פון דיא בויסער אין חודש שבט כנס את קייצו און ער האט אראפ גענומען די פייגין פון בויס. און האט די פייגין געקריקנט אין פעלד. און האט זי אריין גענומען אין שבט אין חודש אב ועתוויט) ה' אז שלש שנים דאס איז גליל וויא ער וואלט געהאלטן דיא אלע דריי ערליי בויסער דריי יאָהר. און אז ער זאגט ער האט דיא בויסער געקויפט. און דעם שטר כבידה האט ער פארלארן. איז ער בגלויבט און מען קען גיט אונזעק געמען פון אים די בויסער: ב שלש ארצות חזקה ארץ ישראל איז צו טייטש אין דריי טייל. יעדער טייל הייבט אבונדער לאנד. צו דעם דין פון חזקה וואו איינער האלט אפעלד ער זאל ניין בגלויבט צו זאגן ער האט זי געקויפט יאָהר וצדק וצדק איין לאנד הייבט יהודה. און די אנדערע הייבט עבר הירדן. און דיא דריטע הייבט גליל היה ביהודה וחזק בגליל ראובן האט געהאלטן אפעלד אין גליל און האט איר געאקערט און אראפ גענומען דיא הבואה פון פעלד דריי יאָהר איין יאָהר אבדערין. און שמעון דער בעל הבית פון דיא פעלד איז גיווען די גאנצע דריי יאָהר אין דיא קדינה יהודה. אדער פארקערט בגליל וחזק ביהודה ראובן האט געהאלטן אפעלד אין יהודה און האט איר געאקערט און געוויס און אראפ גיזאלטן די הבואה פון פעלד דריי יאָהר איין יאָהר

ראובן

כיון דקביע ב"ד שכיחי שירותי. היינו לענין עידי קיום לפי
 סהאס רביה לחזור אחריהם הכל הכא חין המחזיק מחזיר על
 שמחלה ואי לא דשכיחי טובא לעולם לא ישמע ממחלתו. ח' :
 [ד] באספמא. טוה רחוק מהלך שנה מאי ויותר מזה אין
 דרך להרחיק מביטוי וחקנו לפי הסוה רש"ס. ואם הרחיק יותר
 לא פלוג. ח' : [ה] שנה.
 וכתוך שנה ראשונה יאל
 סקול רש"ס כל' לא דמי
 למחזיק בפניו דלאלתר הוי
 חוקה. משום דליכא ידע
 כדדידיק ושניק לאחרינא לאחזיק
 ביה הליך כשחוק שנה אחת
 הוי חוקה לכל לאחריהם דלא רמי'
 עניניה לדעת סאחרים מחזיקים
 בשל זק קבעו זמן שנה אחת :
 [ו] ייבא. ל"ד דכ"ע דמחא'
 שלא כפניו הוי מחלה אלא
 טוה טובא קמ"ל כ"י נ"י :
 [ז] שדא כ"י. אט"ג דזו פסוקא קמ"ל מ"ד דלמא שטרא הוה ליה
 וזיכרם ואיבו סבר אי חמיכא מוכן זכא לי הוי ארעא אמרי
 לי אחוי שטרא. הילכך יומא ליה א"ל דלמא שטרא הוה לך
 וארכס כנון זה פתח סיד לאלס הוא. קמ"ל דלא. גמ' : (ו) דאין
 ארס כק' בקרקעות אכיו הילך כאלו לידו. ה"ל :

אמר ר' יהודה לא אמרו ג' שנים אלא כרי
 שיהא [ד] באספמא ויחזיק שנה ויכבו
 ויודיעוהו [ה] שנה [ו] ויבא לשנה אחרת :
 ג כל חזקה שאין עמה מענה אינה חזקה
 כיצד א"ל מה אתה עושה בתוך שלי והוא א"ל
 [ז] שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חזקה.
 שמכרת לי שנתת לי במתנה. אביך מכרה
 לי. אביך נתנה לי במתנה ה"ו חזקה.
 והבא משום ירושה. אינו צריך מענה. האומנין
 שיעטון למא מחזיק בשל חבירו אינה חזקה : והנא מחמת
 ירושה. שהחזיק בה ג' שנים מכא ירושה אכיו שהיתה של
 אכיו כיום מוחו אין צריך טענה לכר איד כל ליד אכיו
 (י) ומיהו רביה כתי שאלו אכיו דר כיום א' : והאומנים.

קען אפר זו פה אתה עושה בתיך שני שמעון ואנאם צו
 ראובן ונאם מוהקסמו אין מיין פעלד פאר ונאם
 אקקערסטו אונ וייעקסם הבואה אין מיין פעלד
 והא אפר זו אונ ראובן ואנאם צו שמעון שדא אפר
 זי אפר דבר פשיט עם האם מיר קיין מעקש קיין
 מאהל גיואנא איה זאל גיט אקערין אונ וייען אין
 די פעלד. אונ איה אקער שוין אונ וייען אין די
 פעלד דריי יאהר אינה תהא דאם איז מיין חזקה.
 ונארום ראובן אללין איז דאך מודה אז די פעלד
 איז גיט וייען אפר אז ראובן עקקערט צו שמעון
 שפיקר זי דו האקס מיר דא פעלד פארקויפט.
 אדער צו עקקערט צו שמעון שנתה זי בשנתה דו
 האקס מיר דא פעלד געשיינקט. אדער צו
 עקקערט צו שמעון אידה פנה זי דיין טאמער
 האם מיר די פעלד פארקויפט אדער צו עקקערט
 צו שמעון אידה פנה זי בשנתה דיין טאמער האם
 מיר דא פעלד געשיינקט. אונ איה האלט שוין
 דא פעלד דריי יאהר אונ די נאנצע דריי יאהר
 האם מיר גייער גיפערענט דריבער האב איה
 גיט געהיט דעם שטר מכהנה אונ גיט דעם שטר
 מכירה דריי יאהר איז תהא דאם אנושע חזקה ויהא
 פשוט ירושה ראובן האם געהאלטין אפערלי דריי
 יאהר. אונ אז שמעון פרעגט אים וויא אזוי
 קוקט צו די פעלד. ואנאם ראובן צו האם די
 פעלד גענישט פון ויין פאטער איז צויד פנה
 דארף גיט ראובן ואנין ווי אזוי דא פעלד קוקט
 צו ויין פאטער. ראובן דארף גאר גיט וויסען
 ווי אזוי ויין פאטער האם געהאלטין דא פעלד.
 צו דארף גאר גייענען עדות ויין זאלין ואנין
 ווי האבין גייענען ווי דער פאטער האם געארבעט
 אין דא פעלד אפילו די עדות ואנין ויין האבין
 אים גאר גייענען ארבעטין אין דא פעלד איין
 טאג איז אויך גענוג האפנים בעלי מלאכה האבין

ראובן, אונ דריבער האם ראובן גיט געהיט דעם
 שטר מכירה אפר רבי יהודה רבי יהודה האם
 גיואנאם יא אפר שיש שנים ונאם קען האם גיואנאם
 אז אהזקה דארף דאערין דריי יאהר אלא כ"י
 שיהא באספמא דאם איז גאר אויב שמעון דער
 בעל הבית פון דא פעלד וועט ויין אין אספמא
 טייטס יאהר נאנג פון ראובן ונאם צו האלט
 זיין פעלד ויחזיק שנה אונ ראובן וועט האלטין די
 פעלד יאהר ביו עם וועט דער וואקס ווערין צו
 מעקששין אז צו האלט די פעלד פון שמעון וייען
 ויידעוהו שנה אונ מעקששין וועלן גיין פון דעם
 ארט ווא ראובן איז ביו צו שמעון אנאנץ יאהר.
 אונ וועלן אים ואנין אז ראובן האלט זיין פעלד.
 אונ שמעון וועט ויין דארט ואנין אז דא פעלד
 איז וייען צו האם ויא גיט פארקויפט צו ראובן
 ויבא שנה אחרת וועלן וי קוקען אין סוף יאהר
 אונ וועלן ואנין צו ראובן ונאם שמעון האם
 גיואנאם אז צו האם אים די פעלד גיט פארקויפט
 וועט ראובן היטען דעם שטר מכירה. אדער
 שמעון אללין וועט קוקען אין סוף דריטען יאהר
 אפ צו נעמען ביא ראובן דא פעלד וועתו"ט.
 אדער אז ראובן מיט שמעון ווענען צו ואמען אין
 איין שטאט. איז פאלד אהזקה. ווי ראובן האם
 גאר פאר ויט אדער געאקערט אין שמעון'ס
 פעלד אונ שמעון האם געשוויגען. איז שוין
 ראובן בגלויבט צו ואנין צו האם געקויפט דא
 פעלד פון שמעון. אונ דעם שטר מכירה האם
 צו פארלארין. אונ אין די דריי קעגנער יהודה.
 עבר הירדן. הגליל. וויא פריער איז געשטאנען
 איז אויך מיט דריי יאהר אהזקה : ג די חזקה
 שאין אפה פנה יערער חזקה ונאם מיט איר איז
 גיט דא אטענה. פאר ונאם צו האלט די פעלד
 מינה חזקה איז דאם קיין חזקה ביצי ויין מיינט

שמחקים כלים. אין להם חוקה אם הם מוחזקים בכלים של אחרים (ח) אין יכולים לעשות לקוחים הם בידו ואפי' הם כלים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר וה"מ כשהכלי מלוי בפניו ביד האומן (ט) אבל אם לא נמצא הכלי בפניו ביד האומן אלא שכל אחד מן השוק וטען לאומן כלי

[ח] והשוותין והאריסין

(ח) ולא נזקקת ג"ש מירי דתסח אומן לא שייך אלא במעלותין וחוקת ג"ש לא נאמרה אלא נחקקת אבל במעלותי מי שחזק מוחזק בשל מזכיר אפי' שטח אבית ואלו רואים שחזקים ממיר אפי' שים לחכרו עדים שהים גילו נאמן זה המחזק לומר לקוח הוא כיצד דתסח לקוח מעלותין מחכירו בלא עדים ה"מ קונה וכלא שטר חזק מדברים השטחין וי' ואמר לקוחין הן בידו דלית נאמן. פ"ט

והשוותין: (ט) אין פסוקים בפנינו ביד כשחזק פסוק עלי דודאי הוא נאמן כמנו דלא הלאסו אלא כלומר שחזק מלוי בפניו ביד. פ"ט עדים שראוהו בידו קודם שכלא לעיניו כפסוק מיד שלא היה יכול להחזיר בינו הכי קודם שכלא לעיניו כפני ביד: (י) אם נחט שלא כעדים הוי מלי למיחר לסדרים ואם נחט כעדים יכול לומר החזקתי לך. פ"ט. וכחט שוד והאי נאמן ר"ל אחר שישכס בו כעצמת לקוח נשכס טיטח ונמסור וכעצמת כן פסקת נשכס כק"מ וטעם: [ח] והשוותים כו'. כשדעו כעדים שהוא שוחט או אריסו או אפטרופוסו אבל אם אין ידוע זה כעדים אלא שהודם מעצמו ואמר הן. הוא שוחט ואמר לי נאמן כמנו שהי יכול לומר לא היה שוחט משום. גרמא: (יא) שכן דרך השוחטין ללבוש לו פירות ג' או י' שנים ואח"כ יאכל זה כמו כן הר"ם: (יב) משמע שכלכל טולא ולא מליה ורובא למיח כמותה החלי שפלה למלו. וי"מ כשהחלי הפא טוכה מסמלי (שני) וי"ב דתסח החספוס דבעי דמיחא לכול. וסמליט: (יג) שרבינן לשמור שדות וז משלם הן ואנחיתין כחריסות ולא הכן אבל הארום שדוריד בעל הקרקע עמלו ואכל כל

גים אדווקה. אז ראובן קויבט לכושל צו אשניידער און זאגט צו אים איך האב דיר גיגעבן אקאפאטע צו פארדיקטען. גיב זי איר צוריק, און דער שניידער זאגט איך האב געקויפט בייא דיר דיא קאפאטע. אז דער שניידער גיט בגלויבט. דאס ער מוז צוריק געבן די קאפאטע צו ראובן. דאס איז נאר אז מיר זעהן דיא קאפאטע בייא דעם שניידער. אבער אז מיר זעהן גיט דיא קאפאטע. אז דער שניידער בגלויבט צו זאגן ער האט זי געקויפט, ווארום אז דאס איז גיט אקט. ער האט דיא קאפאטע גיט געקויפט. ער וויל נאר גלויבן דיא קאפאטע. וואלט ער דאך גיקענט זאגן ער האט נאר גיט גענוקטן ביי אים די קאפאטע. אדער ער קען זאגן ער האט טאקי גענוקטן די קאפאטע צו פארדיקטען. ער האט זי שוין צוריק אנועק גיגעבן. דריבער אז ער זאגט ער האט זי געקויפט איז ער אויך בגלויבט. נאר מיט אשכנעה. ער זאל שווערן אז ער האט די קאפאטע געקויפט ווהשקפים אויב צוויי מענטשן האבן בשותפות אקלייגע פערלד וואס מען קען זי גיט צו טיילן. און איין שותף האט געהאלטן אלליין די פערלד ער האט אין איר געאקערט און געווינעט און אראפ גענוקטן דיא תבואה דריי יאהר, און איצט זאגט ער די גאנצע פערלד איז וויינע. ער האט געקויפט ביי ויין שותף ויין חלק. און ווייל דער שותף האט אים גיט גיוועקט דריבער האט ער גיט געהיט דעם שטר כבירה און האט אים פארלארן. אז ער גיט בגלויבט. ווארום אז דיא פערלד איז קליין. אזוי דער שטייגער. איין שותף האלט די גאנצע פערלד עטליכע יאהר, דער נאך האלט דער אנדערער שותף די גאנצע פערלד עטליכע יאהר

דריבער האט ער אים גיט גיוועקט והאריסין ראובן האט גענוקטן אפערלד פון שטקען ער זאל איר אקערן און זייען און שניידן און אראפ געקען די תבואה פון פערלד. און זי זאלן ביידע צו טיילן די תבואה. דער בעל הבית זאל געקען העקלפט תבואה און דער אריס נראובן זאל געקען העקלפט תבואה. אדער דער אריס זאל נאר געקען אדריטול אדער אפערטיג פון די תבואה און די איבעריגע זאל געקען דער בעל הבית. אויב דער אריס האט אראפ גענוקטן די גאנצע תבואה פון פערלד דריי יאהר, און שטקען האט גיט גיוועקט, און דער אריס זאגט ער האט געקויפט ביי שטקען די פערלד און ווייל שטקען האט אים גיט גיוועקט דריבער האט ער גיט געהיט דעם שטר כבירה און האט אים פארלארן אזוי אריס וואס ער איז גיווען אששענדיגען אריס ביי וויינע אלטערין ער האט געהאלטן די פערלדער פון ויין בעל הבית פאטמור און פון ויין יידן אזוי אריס גלויבט מען און עס קען כרעפין מען זאל אים לאזן עסין דיא גאנצע פירות פון פערלד עטליכע יאהר, דער נאך זאל דער בעל הבית עסין די גאנצע פירות פון פערלד עטליכע יאהר, דריבער אז ער זאגט ער האט די פערלד געקויפט. אז ער גיט בגלויבט. אבער אריס וואס נאר דער איצטיגע בעל הבית האט אים גיגעבן ויין פערלד. און דער אריס האט גיגעבן דיא פירות פון דיא גאנצע פערלד דריי יאהר, און ער זאגט ער האט דיא פערלד געקויפט פון דעם בעל הבית. און ווייל דער בעל הבית האט אים גיט גיוועקט דריבער האט ער גיט געהיט דעם שטר כבירה און האט אים

הפירות שלם שנים יש לו חזקה : [ט] והאפוסטרוסין. ארזים. הר"ש ועמ"ס :
 בנכסי אשתו. ואפי' כתב לה בעד' ארוסה דין
 ודברים אין לי בנכסיה ולא בפירותיהן דהשתא איט
 וכלל פירות מן הדין ואח"כ הביא רמב"ם שאלו פירות ג'
 שנים לא הו"ל חזקה דאורחא
 דאח"כ להניח לזוה"ל
 פירות נכסיה בין כדון בין
 שלא כדון : ואין לאשה
 חזקה בנכסי בעלה.
 ואפילו ייחד לה קרקע למוזנותיה ואלה פירות מקרקע אחר של בעלה ג' שנים חפ"ה לא הו"ל חזקה שדך
 האם להניח לאשתו שחלל בנכסיו חפ"ה בדבר שאין לה בו זכות : ולא לאב בנכסיו הבן ולא וכו' וכו'.
 לפי שהן כאלו שחפ"סם זה על זה : במה דברים אמורים. דלמה חזקה (יד) המחזיק בחזקה שיש עליה
 פדיון שחברו טוען גזולה היא כידו : אבל הנותן מתנה. בפנינו ואמר (טו) למקבל המתנה לך חזק וקנה כל

פארלארין איז דער ארץ בגלויבט. ווייל אבעל
 הפית נועם גיט לארץ ויין ארץ נאל עסין דיא
 פירות פון די גאנצע פערלר רביי יאהר ואפטרופין
 איז דאס חזקה ראובן איידער ער איז גישטארבן
 האט ער גיבעטן שמעון ער נאל ויין אבעל הפית
 אויף דעם פארקענין וואס ער לאזט פאר ויינע
 קינדער, אונ שפען האט אזוי גיטארבן, אונ
 שמעון האט גיבעטן די פירות פון דיא פערלער
 דריי יאהר אונ ער ואנט די פערלער וענען ויינע.
 ער האט ויין געקויפט פון ראובן האט ער גיט
 אפזעהן ווארם ראובן איז דאך גישטארבן אונ
 די קינדער וענען קליין ווער האט אים גיבעטן
 שפעטער ער נאל גיט עסין דיא פירות פון פערלר
 פון יאזש חזקה בנכסי אשה אסאן האט גיבעטן דיא
 פירות פון ויין ווייבס פערלר רביי יאהר, אונ ער
 נאנט ער האט די פערלער געקויפט פון ויין ווייב.
 אונ ווייל יא האט אים גיט גינערט רביעער
 האט ער גיט געהיט דעם שטר כבידה אונ האט
 אים פארלארין, איז ער גיט בגלויבט. אפילו
 איידער ער האט חתינה געהאט מיט ויין ווייב
 האט ער איר געשריבען אז ער נאל גיט גינערט
 צו אירע פערלער אונ גיט צו די פירות פון אירע
 פערלער, פון דעםמוענין איז ער גיט בגלויבט
 צו נאגין אז ער האט די פערלר ביי איר געקויפט.
 ווייל אנווייב ווערט גיט דעם מאן צו עסין פירות
 פון אירע פערלער. אפילו עס קוקט אים גיט די
 פירות נאל דאס חזקה בנכסי אשה אסאן האט
 גיבעטן צו ויין ווייב אפערלר ווא נאל דיא פערלר
 אפערלר אונ ויינע אונ אראפ געקען דיא הבואה
 אונ פון די פערלר נאל ויין האבן איר פרזקה.
 אונ ויין האט גיבעטן פירות פון אגדערע פערלער
 דריי יאהר אונ דער מאן האט גיט גינערט, אונ
 די ווייב נאנט ויין האט דיא פערלער געקויפט.
 אונ ווייב דער מאן האט איר גיט גינערט
 דריבער האט ויין גיט געהיט דעם שטר כבידה
 אונ האט אים פארלארין, איז ויין גיט בגלויבט.
 ווייל אסאן ווערט גיט ויין ווייב נאל עסין פירות

לחומר דקנה לוקח בחזקת : (טו) עמ"ש ירמ"ק אורח ג' :
(טז) כדי שיכנס בזה פריש : [יג] כך שהוא : כלל כל שפוטק
בגדרו וסולתו אף על פי ששטחיו כבר חולל ששטחיהם וסולת
בשטחיהם : גמרא : [יד] את הכל : כני דמי הקרקע שהיו
רואים להפסידו יבנה מהן לכד קרקע שלו שיעול מן המחזיק :
ר"ס : ונדרש : כתב דאם יפ
למעטער ערות כמה פירות חלל
משלמין נמי דמי פירות :
ועתו"ס : [טז] בראשונה :
אפי"פ שאין פירות מועיל לענין
חוקה מ"מ י"מ כעדותן נלמדי

הבך דחמרי' לעיל כמתני' דאין להם חזקה משהחזיקו
בשאר מקבלי מתנה קנו ואין הנותן יכול לחזור בו ואשה
מתנה או שמכרה לבעלה נכסי מלוג שלה משהחזיק בהן
הבעל קנה. ואינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי לדוקא
בנכסי מלוג או בקרקע
שייחד לה בכתובה חמרי'
שאין מכרה מזה ואין מתנה'
מתנה מפני שיכולה לומר
נחת רוח עשיתי לבעלי מפני
שום לבעלה שייכות בהן
חבל בנכסי מלוג שאין לבעלה
בעיקרן שום שייכות אינה יכולה לומר כ"ד עשיתי לבעלי.

ועיקרן שום שייכות חל לא היו עמונים אלא המכר קיים ויהיו אותן הנכסים ואשה והבעל אוכל
פירות ואם היו אותן עמונים אלא המכר בטל לחמור ככל דלמור לגלויי זוזי שהיו עמונים אלא חמרי' שאני
מוכר לה : והאחין שחלקו : והחזיק כל אחד מהן (טז) בחלקו אין יכולים למחר : והמחזיק בנכסי
הגור. שמת ואין לו יורשים וכל הקודם להחזיק בנכסיו זכה : בעל. טעם דלח : ונדר. או טעם חומה : ופרץ.
או שפרץ בה פרה (יז) : ד' משלשין ביניהם. כל כת יתן השלים שהיו הן שלשה ביתות לשלשה שנים :
שלשה אחים. לכל שנה אח אחד : ואחר. טס האם שאותו אחר מעיד טס כולן כולן ג'. ערות דמארי דמסאיד

ראובן ואלין דיא ערות בצאהלין צו שמעון ויאי
פיל די פעלד צו אים : והאחין שהיו קרובי' האבין צו
פיי'לם אפערד און יעדער האם גיטאקן אפוקה
ואנגענוקען ויין חלק. קענען זיי שוין גיט חרקה
האבין והפחית בנכסי הגר און גישמארבין און
עם אים גיטא ויער עם נאל אים גרשן. ווער עם
אין דער גרשטער וואס נעמט אן זינע פעלדער.
צו רעם גיהעריין זיי. און קען קען גיט אנועק
געמקען פון אים. וואס הייבט אן גענוקען דיא
פעלד. ואנאם די משנה גי' ער האם פארשלאסין
די פעלד. דאס הייבט ער האם געמאכט אמיד
צו די וואנט וואס אין שוין גיווען פון פריער וידי
אדער ער האם געמאכט אנואנט צו דיא פעלד
ידי אדער ער האם אים געבראכין אשמיק
וואנט ער זאל קענען אריין גיין אין דיא פעלד
גי' שהוא ווי פיל ער האם צו געבראכט אדער ווי
פיל ער האם אים געבראכין דריי יי' חסד דאס
הייבט ער האם אנגענוקען דיא פעלד. גיהער
שוין די פעלד צו אים ווערתי' : ד' היי' שנים מעדיה
אחיו שאלה שלש שנים אויב צוויי קענטשין האבין
גי'אנט ערות זיי ווייסן אז ראובן האם גי'עסין
פירות פון שמעון פעלד שוין דריי יאהר ונאנא
ידיקין און עם אין געפונען גיווארין אז זיי זענען
לינגער. אנדערע צוויי ערות זאגן צו די גרשטע
ערות. ווי אזוי קענט איר זאגן אז איר ווייסט
אז ראובן האם גי'עסין די פירות פון שמעון
פעלד דריי יאהר. צוויי יאהר וואדער איין יאהר
פון די דריי יאהר זענט איר דאך נאר גיט גיווען
אין דיא שטאם. איר זענט דאך נאר גיווען מיט
אונז אין איין אנדער שטאם שששין ד' אה חבל
דארפין דיא גרשטע ערות בצאהלין צו שמעון
וויא פיל זייא האבין אים גיוואלט שארין קאהן.
אויסער די פעלד וואס שמעון נעמט אנועק פון

ראובן ואלין דיא ערות בצאהלין צו שמעון ויאי
פיל די פעלד צו אים : ווערתי' שנים בראשונה
אויב צוויי ערות האבין גי'אנט אויף דעם גרשטין
יאהר זייא ווייסן אז ראובן האם גי'עסין דעם
יאהר דיא פירות פון דיא פעלד שנים בשנה און
צוויי ערות האבין גי'אנט אויף דעם אנדערין
יאהר זייא ווייסן אז ראובן האם גי'עסין דעם
יאהר די פירות פון דיא פעלד שנים בשנה און
צוויי ערות האבין גי'אנט אויף דעם דריטען
יאהר זייא ווייסן אז ראובן האם גי'עסין דעם
יאהר די פירות פון דיא פעלד שנים בשנה און
געקוקען צוויי ערות און האבין גי'אנט צו דיא
דריי פאר ערות. וויא אזוי קענט איר זאגן פון
איר ווייסט אז ראובן האם גי'עסין די פירות פון
שמעון פעלד דריי יאהר דיא דריי יאהר זענט
איר דאך נאר גיט גיווען אין דיא שטאם. איר
זענט דאך נאר גי'ען מיט אונז אין איין אנדער
שטאם שששין ביניהם זאלין דיא ערות דריטלען
צווישען זיה דאס זעלט. שמעון נעמט אנועק
די פעלד פון ראובן. און ווי פיל דיא פעלד אין
ווערתי' דארפין דיא דריי פאר ערות בצאהלין צו
שמעון. יעדע פאר ערות גיט אדריטל נעלט צו
שמעון שששין אים יאהר וואדער עסן דריי ערות
ראובן שמעון לוי זענען גיווען ברידער און נאך
איין ערות אפערקדער האם ערות גי'אנט מיט
זיי. האם ראובן מיט נאך איין ערות. שמואל.
גי'אנט זיי ווייסן אז אברהם האם גי'עסין דיא
פירות פון קרדכים פעלד איהר. דער נאך האם
גי'אנט שמעון מיט שמואל זיי ווייסן אז אברהם
האם גי'עסין די פירות פון קרדכים פעלד דאס
אנדערע יאהר. דער נאך האם גי'אנט לוי מיט
שמואל זיי ווייסן אז אברהם האם גי'עסין דיא
פירות פון קרדכים פעלד דאס דריטע יאהר
דרי

הא לא מסהיד האי ולכן עדותו כשרה: והן עדות אחת לענין הזמה. שאם הוזהר משכשך בניהן ואין נעשין זוממין עד סיומו כלן (יח): ה' שיש להן חזקה. אם החזיק בקרקע הכירו לענין זה ג' שנים הוה חזקה: והן עדות שלשה עדיות. והן עדות אחת להוזהר: ה' אלו רבדים [עו] שיש להן חזקה ואלו רבדים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר. [וין] תנור וכירים וריחים. ומגדל תרנגולין. ונותן ובלו בחצר. אינו חזקה. אבל עשה מחיצה לבהמתו. נבונה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים. הכנים [יח] תרנגולין לתוך הבית ועשה מקום לובלו [עו] עמוק שרשה.

הרי אלו שלשה עדיות. והן עדות אחת להוזהר: ה' אלו רבדים [עו] שיש להן חזקה ואלו רבדים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר. [וין] תנור וכירים וריחים. ומגדל תרנגולין. ונותן ובלו בחצר. אינו חזקה. אבל עשה מחיצה לבהמתו. נבונה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים. הכנים [יח] תרנגולין לתוך הבית ועשה מקום לובלו [עו] עמוק שרשה.

הרי אלו שלשה עדיות. והן עדות אחת להוזהר: ה' אלו רבדים [עו] שיש להן חזקה ואלו רבדים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר. [וין] תנור וכירים וריחים. ומגדל תרנגולין. ונותן ובלו בחצר. אינו חזקה. אבל עשה מחיצה לבהמתו. נבונה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים. הכנים [יח] תרנגולין לתוך הבית ועשה מקום לובלו [עו] עמוק שרשה.

סרי ודבר שלם הוא כלומר ולא היו בכלל סרי דמריין דבר ולא חיי דבר. טי' ועתי'ט: (יח) וז"ל הר"מ שאם הוזהר עובד הרי ג' האחרין משלמין חלי דמי הסדה וזה שולטק עם כל אחד משלם חלי דמיס. עתי'ט: [עו] שיש בו. ויכל לטמן אהם נחת לי להשמים זה במתנה או מכרה לי. ר"ש: [יח] תנור כו'. מטלטלין כן. וכן רחיס ברחיס דידא. ר"ש: (יט) הא ה' קפדי הוה חזקה וזה דמי' דהשקטין אין להם חזקה כנחית לכולה כמס'ט: ה"ל כו'. ועתי'ט: (כ) שאם תאמר החזיק אין לך אדם שמשאל מקום לחכירו. הר"מ: (כא) וככה כטעמם. סמני כסא זכר מינס: [יח] תרנגולין. אפי' דלא עכיד מעשה מקפיד אדם. כהם משום דמטנסי כל מה שכתב י"י: [יט] עמוק שרשה. כדי ודלי הוה חזקה ורמב"ם סי' דכשחף קפיד אעתי'ט. מחילה אם עשה שחטף מחיל' ולא מיחה לאלתר הו' חזקה אבל אינס דעתי'ט עשה מחילה ולא מיחה לא הוה חזקה (כ) עד לאחר ג' שנים (כא):

הרי אלו שלשה עדיות ראם הייבם רביי ערתי. בליבם די פעלר כיי אברהם וזה עדות אחת להוזהר אברהם צום כיום ויין. או קען מאבם ויין פאר לינגער. איז גלייך ווי ניי וואלטין גיווען איין פאר עדות אונ קען קען ויין גיט כיום ויין גיט אויף איין יאהר אונ גיט אויף צוויי יאהר נאר קען קען ויין כיום ויין אויף אלע דריי יאהר מיט איין קאהל. אויב דער נאך נענען געקויפט אונדערע צוויי עדות אונ האבן גיאגט צו ראובן שקען לוי שמואל ווי אזוי קענס איר נאגין או איר ווייבט אז אברהם האם גיגעסין די פירות פון קררכים פעלר דריי יאהר. די דריי יאהר נענס איר נאך נאר גיט גיווען אין די שקאט. איר נענס נאך נאר גיווען מיט אונז אין איין אנדער שקאט. נענס קררכי אונדעק די פעלר פון אברהם אונ דיא פיר עדות דארפן בצאהלין צו קררכי וויא פיל דיא פעלר איז וועקט. אויב דיא פעלר איז נעקט דריי יאהר הונדערט גילדין. דארף שמואל אליין בצאהלין הונדערט אונ פופציג גילדין. אונ די דריי ברידער ראובן שקען לוי. בצאהלין די אנדערע הונדערט אונ פופציג גילדין: נענער ברידער גיט פופציג גילדין: די איר דברים שיש להם תוקף די ואכין וואס שטייען אין די ערשטע משנה. אויב איינער [ראובן] האם געהאלטן דעם חכרם ושקעוין אונדא דריי יאהר. אונ ויין חכר ושקעוין האם געשוויגען. אונ ראובן נאנט ער האם דיא נאך געקויפט ביי ויין חכר ושקעוין אונ ווייל שקעוין האם געשוויגען דרידער האב איה גיט געהיט דעם שטר מכירה אונ האב אים פארלארין איז ראובן בגלויקט אונ דיא נאך בלייבט ויגע דאזי דברים שאין להם תוקף אונ די ואכין וואס שטייען אין דיא משנה. אויב ראובן האם געהאלטן שקעוין אונדא דריי יאהר. אונ שקעוין האם געשוויגען. איז ראובן גיט בגלויקט צו נאגין או ער האם די נאך געקויפט ביי שקעוין ווארוב עם

אנווייזיג

ו המרוב. לומר קטן שטחנים אותו כסוף. לומר הגדול ההולך על פני כל הנג : אין לו חזקה ויש למקומה חזקה. אם היה שם מרוב וכל ככל החצר נלקח למרוב שלא יספיקו מי כנגד לחוף חצרו אינו יכול שכבר יש לו חזקה לזה שהיו מי נגד שופכים דרך אותו מרוב אבל אם כח להפכו שהיה מונח לרוח דיומו וכל לחת אותו לרוח נסויו אין ככל המרוב יכול לשכב עליו. ללאו מידי אפסדיה ואין לו חזקה שהיה חמיו עומד כמות זה : מרוב. מקום שהפס' של גשמים וזה ממונו : מר. ספה כמו הן גוים כמר מדלי (יטעיה מ) : מזחילה. לומר גדול המחזיק כל אורך הנג והיו מלחא דקביעותא לכך יש לו חזקה : סולם המצרי. קטן (כב) ואינו קבוע ולא מקפיד עליה אם נטח אותו לחוף חצר חבירו כדי לעלות בו לנגו ולסוככו לכך אין לו חזקה : חלון המצרית. חלון קטן שאין ראשו של חדר נכנס בו : אין לו חזקה. ואי כשי ככל החצר נכנסת כנגד החלון ולחמנו לא מלי ככל החלון לומר כבר החזקתי בו ואיך יכול לסתום דלחור לו האף לא נחסיסתי חללא לפי שלח היה לי בו היזק ואפ"ה אי היה כשי מעיקרה כשפתחו היו מלי מעכב עליה שלא יפתחו (כג) ואפ"ה היה גבוה יותר מל' אמות אינו נחסיסתי אריין גישאמין די מיקם א גבה פדשה

פסחים. אדער ער האט אויף גישאמין ערד אונ האט געמאכט אבארן דא הייך דרייא פסחים. אויף דעם בארג האט ער געלייגט דא מיקם. אונ דא אלע זאכין האט האבן אזוי געהאלטן דרייא יאהר אונ שפען האט געשווינען. אונ ראובן זאגט ער האט געקויפט דעם רשות פון שפען ער זאל אזוי טאהן אונ שפען זאגט ער האט געשווינען טייל ביו איצט האט אים דאס ביון שארין געמאכט אקער ער האט גים פאר- קויפט איצט מאכט דאס אים שארין וויל ער גים לאזין ראובן זאל טייטער אזוי האלטן ברי י חזקה איז דאס אהזקה. איז ראובן בגלויבט צו זאגן אז ער האט געקויפט. טייל עס איז גים דער שטייגער איין שוהף זאל לאזין דעם אנדערין שוהף ער זאל אזוי טאהן אונ זאל שטייגן : ג. הפס' פון יו חזקה אויב דער דאך פון ראובן'ס שטוב גיט אריין אין דעם הויף פון שפען. אונ אנדער דעם דאך איבער דא נאכע לינג פון דעם דאך איז געמאכט ארינע. ודי רינע הייבט סתילה. אונ אז עס רעניגט ריגט אריין דא וואסער פון דאך אין די סתילה. אונ די סתילה האט בייא דעם עק אקליינע רינע. ודי אקליינע רינע הייבט סתוב אונ די וואסער פון די סתילה ריגט אריין אין דעם סתוב אונ פון דעם סתוב ריגט אויף די ערד. אין דעם הויף פון שפען. אונ אזוי איז גינען דרייא יאהר אונ שפען האט גים גינעקט. אונ ראובן זאגט ער האט געקויפט בייא שפען דעם ארם אין זיין הויף. אז דא וואסער פון דאך זאל אריין גינאסין נעדין דורך דא רינע אין הויף. אויב שפען וויל איצט צו געקען דעם סתוב. טייל ער זאגט ער האט גים פארקויפט דעם הויף די וואסער זאל אין אים אריין רינען נאר ביו איצט האט ער פון דעם ביון שארין געהאט האט ער געשווינען אונ איצט האט ער שארין וויל ער גים שטייגן סאר גים שפען צו געקען דעם סתוב. אונ אויב ער

שלא יתפור סר"ס : [ג] חזקה. לכל מקום חוץ המסילות : (כב) כל שאין לו ד' שליכות. גמרא : (כג) גמרא וסעמא לפי

זינגער

תיו לחצר השותפין.
 לא יפתחה להצר
 ע"ג ביתו. [כא] לא
 עפין אלא אם רצה
 שם מביתו. [כב] ובונה
 ופותרה לתוך ביתו.
 לחצר השותפין
 כנגד חלון. היה קמן
 לא יעשנו שנים.
 לרשות הרבים
 חלון. [כג] כנגד חלון.

(ג) כשפיל פתח בר וילא ויהא נאסות כ' שנה ר' דלי' פתח פתחא כהוא נעול ויכולי להאמנות כהור' ר' אבהו ויהא נאסות כ' שנה כנגדו. אבל כ' פתחיה לא תמינא לאסותי כל ק' דלי' אס הא' נעול ויהא פתוח ר"ס [כד] דרשות הרבים. הכי וקט' תכנו ר' אבהו כעין ר"ס אמה אלף ויון שש ראש לכל אסי' ליק' אר"ר' וכח שור בשם הר"ב דמכוי מפולס כרס"ר ושמי' מפולס. חזר. ושמי' ע: [נס] כנגד בר'. מידי' כחלון כחור' ופתי' מפולס.

1000

כמין פתח דאפסר דחוי ליה בני ר"ה להדיא . הכי ופתח'ט :
 [נ] אין כו' . לכתחלה ואם עשה וכסה כראוי פטור . המגיד :
 [נ] חלל . ומס' ואולי מה הוא אומר חלל כורות שחין ומערות
 ר"ש ופס' דכרס"כ מסרס הכ"כ מערה מקורה ולא חיצ' . הכה
 פירי במקורות . ופתח'ט : (לד) ורכנן ומיין דמפתח שילע
 מחוכו ולאו אדעתיה דטוב
 כרס"כ ויפסור וסול . גמרא :
 (לס) ולפיכך למעלה מנחל ודוכנו
 פירי . פירי' : (כח) כונס .
 ול"ת שלא יסא רשאי לפשות כן
 לטי דדחקו רבים ואולי לסתם
 ויוזקו קמ"ל כיון דכשלו הוא
 פושט כן . על סריס להרחיק
 שאלו או לפשות גדר להסתיק
 שלא יזיקו ל"ל : (לו) משמע
 דלא לטעון שמה רבים מחלו לו
 לא טענין דמאן מחיל . ופתח'ט :

סוף סוף קא כפי' לאזעטנשי מבני רה"ר : דא אין עושין
 חלל תחת רשות הרבים . אפי' קבל עליה כל הויקא
 דלח' מחמתיה שאין בני אדם רוצין (ליוזק ולירד לדיון)
 לדון על עסק ממונס : רבי אליעזר מתיר . וכלכד
 זיכסנו כחוק כדי שמה
 מנלה מהלכת עליו טעונה
 אכניס ולא חייסין שמה
 לימס יתקלקל הכסוי
 (לד) ואין הלכה כרבי
 אליעזר : וזוין . רהיטס
 קניס : גוזזמראות .
 קורות גדולות שמה יכשלו
 ביה בני רה"ר . (לה) :
 כונס לתוך שלו . שמכניס בקרקע שלו כשע"ה הולכת
 הויזין ומולא : הרי זו בחזקתה . דטענין ללוקח ואמרין שמה זו שמכרה לו כנס בתוך שלו (לו) :

פון זיין תכרם שטוב היה קמן עושה אותו גרוי אויב
 דיא מיר אדער דער פערנסטער איז גינוען קליין
 מעג ער אים אויס האקן און מאכין גרעסער
 אדער עושה אותו שנים אויב עס איז גינוען איין מיר
 אפרייטע אדער איין פערנסטער אפרייטער . מעג
 ער מאכין צוויי מירען שקמאלע און צוויי פערנס-
 טער שקמאלע : דא אין עושין חלל תחת רשות הרבים
 מעג מאר גיט גראבין אונטער די ערד פון גאס .
 מאקער נועט דיא ערד איינגיבראכין ווערין . און
 מענטשין וועלן האבן שאדין בורות שחין ופערות
 און מעג מאר גיט גראבין אין גאס קליינע-
 דיגע גריבער . און גיט שקמאלע און לאנגע
 גריבער . און גיט פיהר קאנטיגע גריבער
 צו גידעקע רבי אליעזר פתח רבי אליעזר נאנט
 קען מעג גראבין אונטער די גאס כדי שמהא ענינה
 תהלקת ופעינה אכניס נאר עס נאל זיין צו גידעקט
 אזוי שטארק אז אונאנין מיט שטיינער נאל גיין
 הויבין און עס נאל גיט איינגעבראכין ווערין
 צו מוציאין זיין וגו' ופראות גרשות הרבים מעג מאר גיט

רש"י גמרא כ"ב דף ט' ע"א רש"י
 בורקין למזונות . אס כח הלכה ה' כלה כלי החלון דנצח דמלכות דנציח כח
 עי וחמר פרכני אמר רב הונא בורקין למזונות ואין בורקין לבסות .
 בורקין לבסות . אי בעית אימא
 קרא ואי בעית אימא סברא אי בעית אימא סברא האי קא מבוי והאי לא קא מבוי
 אסר רב הונא בורקין למזונות ואין בורקין לבסות רב
 הונא נאנט אויב . אאדעם מאן קוקט צום
 גבאי פון צדקה ער נאל אים געבין פון צדקה
 געלט צו עסין . דארף דעם גבאי נאך פערעגין
 אויף אים מאקער נאנט ער ליגען . מאקער האט
 ער צו עסין . אז דער גבאי נועט וויקען געוויס
 אז ער האט גיט צו עסין דאקאלס נועט ער אים
 געבין פון צדקה געלט . אדער אז אאדעם מאן
 קוקט צום גבאי אפגעריסען און בעט מען נאל
 אים געבין אויף אמקבוש . נאל דער גבאי נאר
 גיט פערעגין נאר ער נאל אים באלד געבין אי געית
 אימא קרא אויב דו וויקסט נועל איה דיר נאגין פון
 אפסוק אז דער רין דארף אזוי זיין ווי געית אימא
 סברא און אויב דו וויקסט נועל איה דיר נאגין מיט
 דעם שכל אז אזוי דארף זיין אי געית אימא סברא
 אויב דו וויקסט נועל איה דיר נאגין מיט דעם
 שכל אז אזוי דארף זיין האי קא מבוי והאי לא קא מבוי
 דער וואס גייט אפגעריסען ווערט דאך פאר-
 שעקט . דריבער אז ער וואלט געהאט אקלייד
 וואלט ער זיך גיט פארשעמען . און אז ער גייט
 אפגעריסען

אם כל פרוש ואמר כסותו אי בעית אימא קרא הלא פרוש לרעב לחמך פרוש. דרוש וסגר חמלה: טקסין ט כסות מיד: בשו"ן כתיב פרוש והדר הב ליה והתם כתיב לבשיראה לך שמיט כי תראה ערום וכסיתו כי תראה לאלתה. ור"י

אמר בודקין לבסות ואין בודקין למוננות אי בעית אימא סברא ואי בעית אימא קרא. אי בעית אימא סברא האי קמצערא ליה והאי לא קמצערא ליה אי בעית אימא קרא הכא כתיב הלא פרוש לרעב לחמך פרוש לאלתה וכדקרינן התם כתיב כי תראה ערום וכסיתו כשיראה לך תניא כותיה דרב יהודה אמר בסוגי בודקין אחרי פרנסונו אין בודקין. אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו משליש השקל בשנה שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו ואמר רב אסי שקולה צדקה בנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות וגו'

אפגריסען געוויס האט ער קיין קלייד. דריבער דארף קען אים באלר געבין אויף אקלייד. אפער דער וואס קוקט געטין אויף עסין פארשעקט ויה דארף גיט. עס קען ניין ער איז נאט אונ האט ווייטער אויף צוא עסין דריבער דארף קען אויף אים נאך פרעגן אי געזיט אפא קרא אויב דו ווילסט וועל איך דיר וואגן פון אפסוק אז דער דין דארף אזוי זיין. ווארום עס שטייט אין פסוק וישעיה נחזי פרוש נרעב נספד נאלסט געבין צום הונגערענען דיין ברויט גלייך פרוש שטייט מיט אשין פרש והדר הב ליה פארשט ופרעג אויף אים אויב ער איז טאקי ארעטס נאכדעס וועסטו אים געבין והתם כתיב אונ דארף ביא קליידונג שטייט כי תראה ערום וכסיתו אויב דו וועסט וועהן איינער איז נאקעט. ער האט קיין קלייד אגצו טאהן. נאלסטו אים בדעקן מיט אקלייד כי תראה נאכער אזוי ווי דו וועסט נאר וועהן דער סענאטש האט קיין קלייד נאלסטו אים באלר בדעקן מיט אקלייד אונ נאלסט גיט ניין פרעגן אויף אים דב יהודה אפר אונ רב יהודה וואגט פארקערט בדקין לבסות ואין בודקין למוננות אויב אארעם מאן קוקט געטין קען נאל אים געבין אויף אקלייד. נאל קען אויף אים פרעגן. טאמער איז ער קיין ארעם מאן. אונ ער קען אליין פאר ויה קויפן אקלייד. אפער אז איינער קוקט אונ בעט קען נאל אים געבין עסין. נאל קען נאר גיט פרעגן אויף אים נאר קען נאל אים באלר געבין עסין אי געזיט אפא סברא אויב דו ווילסט וועל איך דיר וואגן פון אפסוק אז דער דין דארף אזוי זיין אי געזיט אפא סברא אויב דו ווילסט וועל איך דיר וואגן מיט דעם שכל אז אזוי דארף ניין הא קמצערא ליה אז ער בעט עסין קען ניין ער איז הונגערענע האט ער צער ער קען שטארבן פון הונגער. דריבער נאל קען אים שוין געבין עסין אונ גיט ווארמין בוי קען וועט נאך פרעגן אויף אים והאי לא קא סדערי ליה אפער אז ער גייט אצוריסענע קאפאטע האט ער גיט צער. וועט ער גיין נאך אטאג צוריסען. קען קען גיט שטארבן פון דעם. דריבער נאל קען אים גיט געבין אקאפאטע בוי

ועהן

רמאי: מעשה הצדקה. מוצה אין כתיב כאן אלא מצות (מימן גרולל מקד"ש משה) אמר ר' אלעזר גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום ועבורת הצדקה השקט ובטח עד עולם ובה הלא פרוש רעב לחנך לא ובה ועניים מרודים. מרודים הביא בית. אמר להו רבא לבני בלעזו כמו אריר נשחי: מחווא במשותא מנייכו עושו כהדי הרדי בי גרס

היכי דליהוי לכו שלמא במלכותא איר אלעזר בזמן שבית המקדש קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו עבשיו שאין בית המקדש קיים אם עושים צדקה מוטב ואם לאו באין אומות העולם ונוטלין בורע אעפ"כ נחשב להן לצדקה שנאמר ונוגשין צדקה אמר רבא האי מלתא אישתעיא לי עולא משגש ארחתיה דאמית משמיה רבא אלעזר מאי דכתיב וילבש צדקה כשריון לומר לך מה שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרף לשריון גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול:

ועתה מיר אז צו געבין ארריטול קאלער אינארה אויף צדקה הופט מען דאס מצות. פיל מצות דאס אין כתיב באו עם שמיים גיט מיר האבין אויף אונז גענוקען אמצנה. איין מצוה אלא מצות נאר עם שמיים מיר האבין אויף אונז גענוקען מצות. פיל מצות וסימן גדול מקדש משהו אפר רבי אלעזר גדול המעשה יותר מן העושה רבי אלעזר נאנט דער מענטש וואס איז ויה מסרית אונ געקט צו זאקען געלט פון מענטשין אויף צדקה. ער האט קער שער ווי דער וואס גיט צדקה שגאט ווארום עם שמיים אין פסוק ויהי מצוה הצדקה שלום וטובות הצדקה השקט ובטח עד עולם דער וואס מוהט אונ בשעפטיגט ויה מיט דיא צדקה וועט האבין פרידען אונ דער וואס ארבעט ביי די צדקה וועט האבין שטיקלייט אונ ויקערונג ביו אייביג וכה היא פרוט דעם דער מענטש וואס איז ווכה גיט ער פון ויין ברויט צו ארעמקע לייט יא וכה דער מענטש וואס איז גיט ווכה ציגט פרידען פביא בית קושען צו אים אונעלעך ארעמקע לייט וואס גינעלטיגען אויף אים ודאס קיינט מען דיא פארצימטיגע קליים וואס פלעגין שיקען ווייערע מענטשין צום פאלק אונ פלעגין מאבין בלובלים אויף ווי צו געקען וייער פארקעגין אפר רבא דבני סחויא רבא פלעגט זאגן צו די מענטשין פון מחווא במשותא מנייכו עושו כהדי הרדי איה קעט פון אייה איר נאלט גייטין איינער דעם אנדערין צו געבין צדקה כי היכי דליהוי לכו שלמא במלכותא איר זאקט האבין שלום פון די מלוכה. מען זאל גיט קושען צו אייה פון קלף אונעק געקען איינער פארקעגין אפר רבי אלעזר רבי אלעזר האט גיזאנט דאסן שבית המקדש קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו עושו

דער בית המקדש איז געשטאנען או אקענטש האט גיגעבין אקאלער אויף דעם בית המקדש האט מען אים מוחל גינען זיינע זיגד נכשיו שאין בית המקדש גיט אקער איצט. אז דער בית המקדש איז גיטא אס עושה צדקה מוטב אויב ער גיט צדקה איז גוט וואס נאר אונ אויב ער גיט צדקה באין אומות העולם ונוטלין בורע קושען די פעלקער אונ געקען ביי אים מיט שטארקייט וואס ער יא נחשב דער צדקה פון דעסמאנעגין ווערט דאס בייא דיא יודין גירעכונגט פאר אצדקה שגאט ווארום עם שמיים אין פסוק ונוגשין צדקה וואס די פעלקער דריקען דיה אונ געקען בייא דיר נעלט. דאס וועט דיר גירעכונגט ווערין גלייה ווי דו וואקסט גיגעבין די נעלט. אויף צדקה אפר רבא האט אשתען לי עולא משגש ארחתיה דאמית משמיה רבא אלעזר רבא האט גיזאנט דיא זאן האט מיר דעציילט עולא וואס ער האט פארקריקט די וועגין ודעם פירונג פון ויין מוטער. אזוי האט ער גיהערט פון רבי אלעזר וועגין פאר דכתיב וואס קיינט דער פסוק ויקבש צדקה בשליון ער האט אנגעקליידט צדקה ווי פאפאציר יוסף דה צו זאגן דיר מה שריון דה כל קליפה וקליפה מצטרפת לחשבון גדול אזוי ווי דער פאנציר וואס ער איז צו זאקען גישטעלט גינארין פון קליינע שטיקלאך אזוי ווי שופין. אז די אלע שופין ווערין צו זאקען גישטעלט איינס געבין דאס אנדערע ווערט פון דיא שופין אנדריסער פאנציר אף צדקה כי פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול אזוי איז בייא צדקה דער מענטש גיט צדקה ביסלאבנוויי פון דעסמאנעגין ווערין צו זאקען גירעכונגט אלע פרוטות ביו עם ווערט אנדריסער רעכענונג:

וזהו פקודי דף רס"ב ע"ב ת"ת דאליט יוד הא וואו הא

בהר דסיים קאים ענ רגלי לאודאה על חוכיו בגין דלא יהא פקודא דשומא לסערא אחרא לאסעאה ליה ולחכמיה קניה ויקום בקיומיה לאחברכא מבי מלכא. וזכאה חולקיה מאן דאחקדש בהאי גוונא כללוא כדקאמרין וקשר קשרין ויחכוון ככלא דקדא יאות ולא יסבי לימינא ולשמאלא. כלותיה לא אהדר בריקתיה קב"ה גויר ואיכו מבטל על דא כתיב ישמח אביך ואמר ותגל יולדתך אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דחתי (בערב ביא כאה כינוי) כתיב ותקם כבוד לילה ותמן סוף לביתה ותק לערותיה מההוא רבייא דכרכאן וקדושה ותוספת מדוכה

הלכה פסוקה

יוסף לחק

מוסר

משערי קדושה ח"ב שער ה'

משערי קדושה ח"ב שער ה'
אור"י אלו דברים שהלך שוקם וזולת מביחין ופירש' כע"ז ויבקר
 קיימת לו געב'ז וזי' אור"י כנגד כולם וזה שור אלה
 העוסק בתי' פקור מכל המלוא שהם שקורב כלל המצוה
 ומהל' לו אלהיו וזי' אשיר אדם משקים עצמו כשור לעול
 ומחומר לשארו ויבש וקורב' כסוד בתי' כלי חסד ומיד ומה
 בקורב' מלאו קולו אלהיו כע"ז נעטע י"ח ק"ו מ' שמתל'ן
 בשלם שיהא עטעם גורמים לירי גורלות' כלי חסד ופירש' וזי'
 עטעם שיהא לו מושב גורם ונעטע עושים גדלים כ"ז בענין הליכות

אומר מורידי הגשם מחפלת המוסמין של יום טוב האחרון

(א) בְּקוֹמֵי חֲתָנֵינָא אֲמִילוּ יָחִיד שְׁהָתַעְנָה מוֹסֵף בְּשִׁפְטֵי תַּפְלָה עֲנֵנָה ה' קִנְנוּ וְעַן קַעַן פֶּאָקֻם . אֲמִילוּ וְעַן אִין מְעֻנְשׁ אֲלִין פֶּאָקֻם . זֶאל עַר זֶאנִין אִין שׁוֹמֵעַ תַּפְלָה עֲנֵנָה ה' עֲנֵנָה וְשִׁמְעִי צִדּוּר אִמְרֵי דְבִרָה לְפָנֵי עֲצָה בִין גִּזְרֵי דְרֹפֵא אֹנֵן דְּעַר וְאִם דְּרִאנוּנֵם פֶּאָר דְּעַם עֲמֹד וְדְעַר חֲזֹן וְעַן עַר לֹאֻם אִים דִּי בִרְכָה נֹאֵל . יִשְׂרָאֵל זֶאל עַר זֶאנִין עֲנֵנָה אֲמַעֲוִינְדֵּר בִּרְכֹון וְחֹמֶם בָּה הַעֲנָה בֵּשֶׁת צִדּוּר וּמוֹשִׁיעַ אֹנֵן עַר לֹאֻם אִים דִּיא בִרְכָה בִּרְוֵךְ אֲמָה ה' הַעֲנָה בֵּשֶׁת צִדּוּר וּמוֹשִׁיעַ . אֹנֵן עַר הִיבְטֵם אָן דִּי בִרְכָה לְפָאנֵן וּמִקָּדָּה מְחַלְלֵי עֲשִׂים בְּרִית דְּרִאוּנוּם עַר דְּעַם אִין שְׂמֹחֵה עֲבֵרָה צִוְּאֵנִינֵן בִּרְכֹון בְּתַשְׁחָה גָבֵם מוֹסֵפִין בְּבִנְיָה יְרוּשָׁלַם תַּשְׁחָה בְּאָב דְּאִנְתֵּם קַעַן אִין דִּי בִרְכָה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם רַחֵם ה' אֲפִלְתֵּינוּ עֲלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירָךְ וְעַל הָעִיר הָאֲבֵלָה זֶאנֵן וְיֵאָם עִם שְׁמִיטֵי וַיִּשְׁמַע אִין סְדוּרָה : (ב) דִּי מוֹת חֲשָׁשִׁים דְּעַם נִאֲנִין וְיִמְקַעֲר אִמֵּר בִּבְרָכָה שְׁנֵה מוֹרֵד הַנֶּשֶׁם זֶאנְתֵם קַעַן אִין דִּיא אֲנִדְעֵרע בִּרְכָה מְשִׁיב הַרֵּחַ וּמוֹרֵד הַנֶּשֶׁם וּבִמֹת הַחֶמֶת מוֹרֵד הַיָּם וּמִקַּעֲר זֶאנְתֵם קַעַן מוֹרֵד הַסֵּל מִפְּאִסְתִּי אִמֵּר מוֹרֵד הַנֶּשֶׁם וְעַן הִיבְטֵם קַעַן אָן זֶאנִין מוֹרֵד הַנֶּשֶׁם בְּתַפְלָה הַמִּסְפִּיעַ שֶׁ יֵאָם מוֹת מִקָּדָּה שֶׁ חָג וְעַן קַעַן דְּרִאוּנוּם מוֹסֵף רַעַם לְעֲצִין מִקָּדָה יֵאָם מוֹכּ פֶּון מוֹכּוֹת וְרֵאֻם אִין שְׁמִינִי עֲצִירַת צִדּוּסֵם עַר תַּפְלָה שְׁחִירַת שֶׁל יוֹם מוֹכּ הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֶפֶס בִּין דִּיא

אמר רבותינו זכרונם לברכה די רבנן האבין גיזאמין
אין דברים שאדם עושה ואוכל מפרותיהן בעולם הזה
ותקון מביא לו לעולם הבא דאם זענען דיא זאכן
די מצות וואס אמענטש מוהמ זייא אונ זאמט
זיך פירות אויף דיא וועלט אונ דער קרן
בלייבט שטין אויף די אנדערע וועלט ואין דיא
משנה איז אויס גערעכנט וועלכע מצות דאס
זענען ותקמוד תורה בנגד ביום הורה לערנען איז
זענען אלע מצות דיא גרעסטע מצוה איז צו
לערנען תורה ויא עוד אלא שחשפם במלמוד תורה
מסור מבי המצות נאך מער איז דער דין דער
מענטש וואס לערנט תורה, דאמאלס ווען ער
לערנט אויף ער פאר פון צו קומען אלע מצות
שחיה שקלה ככל המצות נויל תורה לערנען איז
געוואונן זענען אלע מצות וואס די אלה זכרונם
לברכה אליהו הנביא האט גילערנט אשי אדם
שששים עצמו בשור דעו ובחבור למשא וואהל דעם
מענטש וואס ער מאכט זיך וויא דער אדם צום
קראנץ אויף זיך דעם יאה אונ ווי דער אייזל צו
קראנץ אויף זיך משא וישב קובא ושונה בתורה בבי
יום חמדי אונ ער זינט אונ לערנט שטענדיג אלע
מאג תורה ויפי דוח הקדש שורה עליו אונ באלד
דוהט אויף אים דעם רוח הקדש וואס הייבט בפי
זינט בן אונ מאכט דאס וואס זינט וואס זינט ליידיג
אונ זידיקט גיט ווערט אזוי פיל גיטשקראפט נויל
ער לערנט גיט תורה בן וחומר דמי ששתהוצץ ממש

דער וואס לאמט פון די תורה וועט דאך גענוים גיטשטראפאט ווערן שיקה כפלה נדבט ל' ציבורות
 גדולות אומקוסטע ליידגע שמועסין בריינגען צו גרויסע עבירות צי הרי אפילו יושב בשר הרי זה מושב
 צדים ווארעם אפילו דער וואס ויצט ליידיג איז אויך גלייך ווי ער וואלט געמאכט פון די תורה
 וועט ער נישט גרויס גענוג זיין בענן העלענט און ער ווערט בשטראפאט מיט גרויסע שטראף ווייל עס

שמונה עשרה פון שחרית דעם ערשטן טאג שטייט פריער ב"י די עבירה פון ליצנות מבי שם

[illegible]

פון מענטשן און ביידין שטערליכע רייד אויף זיין חבר
און צו לאבן פון תורה און מצות און צו לאבן
המשיח וצדקתו וצדקתו וצדקתו וצדקתו וצדקתו
פון די עבירות :

פקודי יום ה תורה

א. וסדרה ב. פנינה י. והפסוק השני נפד ספיר ויהלל :

יב והמור השלישי לשם שבו
ואחלמה: והמור הרביעי מרייני

שָׁהֵם וַיִּשְׂפֹּה מוֹסֶבֶת מִשְׁבָּצֹת

שְׁמַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שְׁתֵּי

עֲשֹׂהָ עַל־שְׂמַתָּם פְּתוּחֵי חֹתָם
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנַיִם עֹשֶׂה שֵׁבֶט:

שָׁבִיטִין : מו' וְעָבְדוּ עַל
חֹשֶׁנָּה תָכִין מִתְחַמֵּן
עוֹבֵד נִדְיָדוּ דָּבָר דָּבִי :

וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֲשֹׁן יִשְׂרָאֵל
נִבְלָת מַעֲשֵׂה עֶבֶת זֶהָב מְהוּר :

נביאים מלכים א ח

א וְהָיָה דְּמַסַּק פִּתְגָּמָא סָן א וְיֵהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהָעֵנִי מֵלֶא

אֶת־בֵּית יְהוָה : וְלֹא־יִכְלֹוּ הַזִּבְחִים לַעֲמֹד
לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הָעֲנָן פִּי־מֵלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית
לְשֹׁמֵשׂ מִן הָרָם שָׁנָא אֲרֵי אֲחִמֶּלִי וַיִּבָּא דָּוִד יְהוָה בְּיָמָיו

(ה) בצאת הכהנים מן הקדש. שנאלו הארון כדכיר: (ה) מן הקדש. אחר שסעמיו נכח אל הארון: והענין. סוף
הענין ענין: (ז) יימרו. שמיכל ובערש: כבוד ה'. סוף
כענין

יהוה: ג אז אמר שלמה יהוה אמר לשפן בערפל: ד בנה בנתי בית זבל לך מכון לשבתך עזרמים: ה ויסב הפלך את פניו ויברך את כל-קהל ישראל וכל-קהל ישראל עמד:

סגדשא דיו: ג בן אמר שלמה וי אחרעי לאשרא שכתיה בירושלם: ד סבנא בנתי בית מקדשא קדמא אחר סבנא לבית שכתיה עזרמים: ה ואחר סבנא נח אפוזי ובריה ית כל קהל ישראל וכל קהל קהל קאם:

רשי

מצורת דוד

סענ שנזכר: (ג) אז. כללות הענן אמר רואם חני כי באה השכינה כי ס' אמר לשכון בערפל כח"ס אל הערפל אשר שם סלובים (שמות כ) וערפל הוא ענ הענן: (ד) בנה בנתי זור. ר"ל הוולו וכלה השכינה בנתי ח"כ בית זבל לך ולא היה עמלי כחנם ואחר בדרך עמל כלום הדר בבית אחד: מבין. ימים מכן לשכתך כה עד עולם כי מעתה לא תשרה השכינה עוד במקום אחר: (ה) ויסב זור. אל מול העם: עיבור כי אין ישיבה בעורה וכו':

דעם פירוש עברי מיישם נעמינס מען בייא דער הפסורה פון דער וואך:

כתובים משלי כ

תרגום

לחמשין מיסוד ומלכות דרא שין דלת יוד נפש שין דלת שין דלת יוד רוח ואהרונה נשמה דיסוד א אד ארג ארגי נפש ארגי רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יו הו הו חיה יחידה דיסוד יחידה חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבועיה:

א נפש רשע אתהדרע לא יחון בעיניו רעהו: ב בענין צדיק יחכם פתי ובהשגיל יחכם יקח דעת: ג משכיל צדיק לבית רשע מסלף רשעים דרע: ד אפם אונן מועקתיה דחכמא יסב ידיעתא: ג מסכפיר צדיקא בביתיה דרשעא ומשכיל רשעא בביתיה: ד דמסכפיר

רשי

מצורת דוד

(א) אהיה רע. אין מעשה הרע על כי יטעה להטוב שמעתי טובים אבל ידע הוא כרעהו ונפשו חסדה לטוב ולא יחון בעיניו רעהו רשע כמותו כ"א חסדה לטובה אם כן מהרואי להטוב לרעהו ומחשפט אפסי הדיק: (ב) בענין. כעת הוא טועם על הן אם לא יפסל לעלות מועיל הוא לפתי המסולל הכנה כי יתחכם על כי יפחד לנפשו: ובהשכיל. אבל לחכם אף בלמוד דברי השכל הוא עזוז יקבל תועלת ויקח דעת טסק על מה שבידו: (ג) משכיל צדיק. כלשר הדיק עומד בבית רשע נחמד בבית רשע על הרשע כי נחמד בנגזו ופיו סיכה לסלף את הרשע. לעשות רע כי יחשוב בעבורו נחמד בביתו ומעשיו טובים פטיו ס': (ד) אפם. סתום אונן משטיו

פירוש ע"מ

אזוי נישטראפמ ווערין ויהשקף יחכם יקח דעת אז דער קענטש וואס אזוי איבערגירעט גיטארי פון אהבם ער זאל אויף לערנען חכמה. אז ער זעהט דעם גבור פון דיא חכמה פון זיין רב געקט ער אויף וויסענשאפט. אונן געקומן אפאנה צו לערנען חכמה: (ג) פשטי צדיק רבי רשע אויב דער צדיק וועט אכטונג נעבין אוין די שטוב פון רשע מיט חכמה. וועט ער זעה סבף רשעים זייע אז חכמה פארקרימט דעם רשע ויין פארשטאנד ער זאל מיינען אז חכמה גוט גיט אכטונג אויף דער וועלט, אונן ווייס גיט פון זיין שלעכטס וואס ער שוט דריבער וועט ער ווייטער וינדיגען אונן עס וועט אים שלעכט זיין צו עולם הקא: (ד) אפם אונן מועקת דע וואס פאקמאכט זיין אויער אונן וויל גיט דערין דאג

בעשרי

אודניה דלא גשמע לצותתיה
 דסספינא אף נקרא לאקא
 ולא נענוי: ח מודקא בטישא

קדעבא ריגא ושורדא בעובא חקמא גשינקא :

מצורת דוד

(פ) מתן בסתר. לזקה: שוחד בחיק. שאלס מתן
 ללזקה בחיק בסתר: יכפה. חמה עזה:
 מלאס עוד: שוחד בחיק. סטתן שוחד בחיק ריל כססתר אז יכסר כזה חמה עזס וחוקס וכפל סדכר כמ"ס:

פירוש ע"ט

געשרייא פון ארעם מאן. וואס גר בעט בייא
 אים גר זאל אים העלפין גס הוא יקרא ויא יענה ויעט
 הקביה מאכין גס זאל אים אויה שלעקט ווערין
 אונגער וועט רופין צו הקביה גר זאל אים העלפין
 אונג הקביה וועט אים גיט גענערין: (ח) פמן דסתר
 יקפה אף דער קענטש וואס גוט צדקה אין דער
 שטייל גס זאל קיינער וויקען. אפילו הקביה איז
 מיט בעס אויף אים. וועט דער בעס געשטיקט
 ווערין וועט דער בעס אונגער אז איינער נומ
 שוחד איז דער שטייל צו ארעין גר זאל אים
 גערעכט מאכין צו קשפט. גר זאל פארש
 פסקנן. דערנענטער דער מענטש בייא הקדוש
 קרוה הוא שטארקין בעס אויף זיך אונג אויף
 דעם דין:

ברמנורא

משנה מנחות פרק ב

עיקר תו"ט

פרק ב א שתי מדות. עשרון עשרון וחצי עשרון. שתי מדות של עשרין היו א' מודדים אותה
 גדולה שהיתה קטנה ולא היתה מחזקת כשהיא גדולה אלא עשרין כשעור חכמתה כשהיא מחזקת
 ד' מאיר גמר מקרא דכתיב (כמדכר כח) עשרון עשרון לכבש הא' דשתי עשרונות היו שם ותי שתיים שיות הויה לכו
 מדה א' אלא א' מחזק' וא' גדוש' גדוש' שבה היה מודד לכל המנחות מחזק' שבה ה' מודד לחכתי כ"ג (א) וחכ"א
 לא ה' שם אלא עשרין א'
 דכתיב (סס כט) ועשרין א'
 לכבש הא' (ב) ואותו עשרון
 מחזק ה' וכו' היו מודדין
 לכל המנחות והלכה כחכמים:
 לא בשל שלשה לפר.
 כמנחת נסכים של פר דכתיב
 ביה (סס כח) ושלשה עשרונות
 לפר הא' לא ה' מודדין כמד' א' שהתא מחזקת ג' עשרונים שלא היתה שם מדה גדולה מעשרון: אלא
 מודדין עשרונות. כל עשרון ועשרון כפ"ע. הכי גרסי' חזי עשרון מה ה' משמש שבו ה' מודד לחכתי
 כהן גדול והכי פירושא לחכתי כ"ג מביא מנחות עשרון שלם וחלוהי בחזי עשרון שנמדקט ולס כל חזי עשרון כפ"ע

פרק ב א שתי מדות ש' יבש חיי דקקדש אין בית
 המקדש איז גינען צוויי קאסין צו
 קעקסטין מיט ווי קרוקענע זאכין עשרין וחצי עשרין
 אנאנצער עשרין אונג אהאלקער עשרין ודי פאיר
 איפר רבי מאיר זאגט עשרין עשרין צוויי קאסין
 זענען גינען יעדער קאס איז גינען אעשרין.
 ואיין קאס איז גינען קלענער וויא אעשרין אז
 קען האט איר אן גישאמין פיר אונג קען האט
 גישאמין העכער איבער די קאס ווי פיל גס
 האט זיך נאר גיקענט האלמין. איז איצט גינען
 אעשרין. מיט דעם עשרין האט קען גיקאסטין
 דיא קעהל צו אלע מנחות. אונג איין קאס. איז
 גינען אריבער עשרין אז קען האט אן
 גישאמין גלייך מיט די פלי איז גינען אעשרין.
 מיט דעם עשרין האט קען גיקאסטין דעם
 עשרון קעהל וואס דער פון גדול האט גיבראכט
 אלע מאגז וחי עשרין אונג אהאלקער עשרין איז

מודד

ועשה מכל תצי עשרון זה הלוח שהן לבי הלחי עשרון שנים עשר הלוחות ואלוהם כולן יחד ואלוהם כולן הלוחות
לשנים ומקריב שנים עשר הלוחות בבקר ושנים עשר הלוחות בערב וקודם שיקריב פיתת אוחן לפתח כזית וכיפול כי
פיתתה לשנים ואינו מכליל הכל פתיתי כל שאר מנחת חט"ט שפתיו שלחן כזית כופל אוחן לבי ובי' ומכדני
כדחתן כס"ו: ב שנתות היו בהין. לא היו שם אלא היו וכו' היו סימנים מסמרות או פנימות: עד כאן לפי.
תצי הכין: עד כאן לאיל.

שלישית הכין: ועד כאן
לכבש. רביעית הכין ואין
הכל' כר' אליעזר: ובי' מה
היה ההין משמש. שלא
הי' במקדש דבר שהי' נרדף
להין שלם שלעולם לא נדרשו
להין אלא בשמן המסחה כימי
מטה ואוחן שמן עדיין הוא
קיים ועומד וח"כ לא היו
לריבוי להין: אלא מדה
יתירה היתה שם
להשלים השבע מדות (ג): למנחת כ"ג. היו לה ג' לוגין שמן לוג ומחלה שמרים ולוג ומחלה בין הערבים
ג רביעית מים למצורע. דכתיב (ויקרא יד) ושהט את הנפוח הא' אל כלי הרס על מים חיים למים שדן
הנפוח נראה כהם וסיעה חכמים רביעית הלוג: רביעית שכן לנזיר. ללחם נזירות (ד) ורביעית לא קדו
להיות כלי שרת משום רביעית מים של מירע דהא חז' הוא (ה) ולא משום להם של מיר. דלחן להם של נזיר
קדוש אלא בשחיטת הנזח אלא מפני שבה הי' מודד להכניס כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה שהי' י"ב חלות ונסכיה
ג' לוגין שמן: חצי לוג מים לסוטה. דכתיב (במדבר ה) ולקח הכהן מים קדושים בכלי הרס חצי לוג מים היו
ממלא מן הכיור: חצי לוג שמן לתורה. הלכה למשה מסיני. וכן רביעית של נזיר וחצי לוג נמי לא משום חז'
מודר חביתי בהן גדול מחצה. בבוקר ומחצה בין הערבים: ב' ז' מדות של לח היו במקדש
הין וחצי ההין ושלישית ההין ורביעית ההין
לוג וחצי לוג ורביעית לוג ר"א בר' צדוק
אומר שנתות היו בהין עד כאן לפי. עד
כאן לאיל. עד כאן לכבש. ר"ש אומר לא
היה שם הין. וכו' מה היה ההין משמש אלא מדה יתירה של לוג
ומחצה היתה (גמ' שם) שבה היה מודד למנחת כהן גדול. לוג ומחצה
בבקר. ולוג ומחצה בין הערבים: ג' רביעית מה היתה משמשת.
רביעית מים למצורע. ורביעית שמן לנזיר. חצי לוג מה היה
משמש. חצי לוג מים לסוטה. וחצי לוג שמן לתורה. ובכלוג היו

למנחת כ"ג. היו לה ג' לוגין שמן לוג ומחלה שמרים ולוג ומחלה בין הערבים
ג רביעית מים למצורע. דכתיב (ויקרא יד) ושהט את הנפוח הא' אל כלי הרס על מים חיים למים שדן
הנפוח נראה כהם וסיעה חכמים רביעית הלוג: רביעית שכן לנזיר. ללחם נזירות (ד) ורביעית לא קדו
להיות כלי שרת משום רביעית מים של מירע דהא חז' הוא (ה) ולא משום להם של מיר. דלחן להם של נזיר
קדוש אלא בשחיטת הנזח אלא מפני שבה הי' מודד להכניס כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה שהי' י"ב חלות ונסכיה
ג' לוגין שמן: חצי לוג מים לסוטה. דכתיב (במדבר ה) ולקח הכהן מים קדושים בכלי הרס חצי לוג מים היו
ממלא מן הכיור: חצי לוג שמן לתורה. הלכה למשה מסיני. וכן רביעית של נזיר וחצי לוג נמי לא משום חז'

מודר חביתי בהן גדול מחצה. בבוקר ומחצה בין הערבים: ב' ז' מדות של לח היו במקדש
הין וחצי ההין ושלישית ההין ורביעית ההין
לוג וחצי לוג ורביעית לוג ר"א בר' צדוק
אומר שנתות היו בהין עד כאן לפי. עד
כאן לאיל. עד כאן לכבש. ר"ש אומר לא
היה שם הין. וכו' מה היה ההין משמש אלא מדה יתירה של לוג
ומחצה היתה (גמ' שם) שבה היה מודד למנחת כהן גדול. לוג ומחצה
בבקר. ולוג ומחצה בין הערבים: ג' רביעית מה היתה משמשת.
רביעית מים למצורע. ורביעית שמן לנזיר. חצי לוג מה היה
משמש. חצי לוג מים לסוטה. וחצי לוג שמן לתורה. ובכלוג היו
למנחת כ"ג. היו לה ג' לוגין שמן לוג ומחלה שמרים ולוג ומחלה בין הערבים
ג רביעית מים למצורע. דכתיב (ויקרא יד) ושהט את הנפוח הא' אל כלי הרס על מים חיים למים שדן
הנפוח נראה כהם וסיעה חכמים רביעית הלוג: רביעית שכן לנזיר. ללחם נזירות (ד) ורביעית לא קדו
להיות כלי שרת משום רביעית מים של מירע דהא חז' הוא (ה) ולא משום להם של מיר. דלחן להם של נזיר
קדוש אלא בשחיטת הנזח אלא מפני שבה הי' מודד להכניס כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה שהי' י"ב חלות ונסכיה
ג' לוגין שמן: חצי לוג מים לסוטה. דכתיב (במדבר ה) ולקח הכהן מים קדושים בכלי הרס חצי לוג מים היו
ממלא מן הכיור: חצי לוג שמן לתורה. הלכה למשה מסיני. וכן רביעית של נזיר וחצי לוג נמי לא משום חז'

וואם האם קען געראקטא אהין אין בית המקדש
צום גיטאקטין די מנהג פון ביה גדול דער פון
גדול האם געבריינגט אלע מאג אנאנצין עשרון
קעגל. אונ דעם עשרון האם קען געטיילט אויף
צוויי טאהל פחצה בבקר ופחצה בין הערבים אהאלבין
עשרון האם קען מקריב גיטען אין דער קרית.
אונ אהאלבין עשרון האם קען מקריב גיטען
פארין גאכט: ב שבע מדות של לח היו במקדש אין
בית המקדש אין גיטען ויפגן מאסין צו קעקטין
מים וייא נאקע ואכין וטוין. אייל' היו וחצי מהו
אנאנצער הין אונ אהאלבער הין וישלישית מהו
ירביעית מהו אונ אריוטול הין אונ אפערטיל הין
ואהין איז צוועלף לוגין לוג וחצי לוג ורביעית לוג
אנאנצער לוג וראם איז אצוי אקאסו: אונ
אהאלבער לוג אונ אפערטיל לוג רבי אעקר בר
צדוק איפר רבי אלעזר בר צדוק ואגט אהאלבער
הין אונ אריוטול הין אונ אפערטיל הין איז גיט
גיטען אין בית המקדש. נאר אנאנצער הין איז
גיטען שנתות הין נאר אין דעם הין איז גיטען
צייכונגס אהאלבער הין האם געהאט אצייבין.
אונ אריוטול הין האם געהאט אצייבין. אונ
אפערטיל הין האם געהאט אצייבין דר נאן נפר
בין אהאלבין הין האם קען גיטאקטין צו אקרבין
קאם איז אפר דר נאן נאן ביו אריוטול הין האם
קען גיטאקטין צו אקרבין וואם איז אאיל דר נאן
לכבש ביו אפערטיל הין האם קען גיטאקטין צו
אקרבין וואם איז אשעפס רבי שבען איפר רבי
שבען ואגט לא היה שם הין אין בית המקדש איז
גיט גיטען אהין ובי מה היה הין משמש ווארום

בבוקר

(א) גם לאן גרם רש"י חזק הוא ופי' שהיה משקה אותה בחזק
 שבער וקושר ואלה הי' לר"ל הכניס המים בעורה ולקדש
 בעצלו. ושמעתי (י) לדשעושה חזרה הלא ידקדקו גמ' (ח) כך
 אמר ר' מנחם כרבי לרבי וקטור וכו' חתנו למע המה הי' רש"י
 ולקדש השמן כ"ל (א) ס' מוב. בגמרא ילפי לה מקרא
 ויחזי לוג (ו) ויחזי לוג שמן של תורה (י) הוא
 דקדוש להיות כלי שרת אלא מופי שבו מחלק חזי לוג שמן
 לכל כר וער של מעשה (ח) : אין לה אלא לרובא. לוג
 אחד לכל ששים משמנו ואין הלכה דרבי אליעזר דו יושר :

מודר לכל המנחות אפילו מנחה של ששים
 עשרון. נותן לה [א] ס' לוג. רבי אליעזר בן
 יעקב אומר אפילו מנחה של ס' עשרון. אין
 לה אלא דונה. שזאמר. כמנחה ולוג שמן.
 ששה לפר. ארבעה לאיל שלשה לכבש
 שלשה ומחצה כמנחה מחצי לוג ככל
 נר: ד מערבין נסכי אילים בבנסים פרים.
 נסכי כבשים. בבנסים כבשים. של יחיד
 בשל צבור. וש' היום בשל אמש.
 [ג] אבל אילין מערבין נסכי כבשים
 בבנסים פרים ואילים. ואם בלול אלו בפני
 עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו. כשרין.

ששה לוגים לפר. דהיינו
 חצי הסין (ט) כדכתיב
 (סו) כלול בשמן חצי
 הסין וארבע לאיל. דהיינו
 שלשית הסין: וג' לכבש.
 דהיינו רביעית הסין כההן
 י"ב לוגין (י): מחצי לוג
 לכל נר. שז"ר שיתן כה
 מנחה שחזק דוקלת והולכת
 מערב עד בקר ושעור
 מכמים חצי לוג שמן ללולי
 מקושט ענת הארזים וכן
 ר"ח חמ"ח חמ"ח חמ"ח

(יא) ואם כנחה נעסלה ארחת פתחיה והשמן והמלח הדליקין
בכן עוד אלא מסירין ונותן חצי שמן אחד ומפליגין
חדש וחמילין; ד' מערבין הנסיי פרים. מנחת נסכי
הזאת שחולקת בשלושה חלקים

[illegible][illegible]

געמישט

כסירות כרצון דלגני עליה דרכי יהודה בהקומן רבה
ואמרו מרבה שחשכר ככלולה קרבה. ואם עד שלא כללן
נחשבו (יד) פסולות דכע' ראוי לבינה וליכא דחמרה
לכ שלא ככא וכל איל יתירה: אע"פ שמנחתו כפולה.

כדכתיב באמור אל הכהנים
ומנחתו שני עשרונים:
ה שהיה נדרשה בתוכה.
כסיה מוחק היה מחזיק
כשאר עשרון גזם ומחזיק
ר' מאיר היא (טו) דלמך
כרש פקדון עשרין עשרון
היה במקדש ח' מחזק וא'
גדוש ולית הלכתא כותיה:

בירוציהן. גודש דלח נמי איכא גודש פירחא: מרת הלח בירוציהן קדש ומדות היבש בירוציהן חול.
בגמ' מפרש דלח תנא טעם (טו) מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ הלכך שפת הכלי מקדש לביצועין. מדות
איכא נמשכו מבפנים ולא נמשכו מבחוץ הלכך בירוציהן שאין נוגשים מבפנים מבחוץ משיחתן לא קדש: ר"ע אומר
מדות הלח קדש. דסבר מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ: מדות היבש חול. דלח נמשכו כל עיקר
ומיחומה שמודלים בהן קדוש קדושת הכה. ונברא למאי דלרין מקדש כפה בירוציהן לא מקדש לטו דלח כרית ליה:
רבי יוסי אומר לא משום זה. רבי יוסי סבר אידי ואידי נמשכו נוגשים ולא נמשכו מבחוץ והכא היינו טעמא
נעמישם דיא מנחה פון דעם שעפם בונדער
מים וינע אייל. און די מנחה פון דעם אקם
האם ער אים נעמישם בונדער מים וינע
אייל. דער נאך זענען דיא מנחות צו מישם
ניוארין איינע אין די אנדערע. זענען זייא קשר
אם ער שניא בנז פסול אויב די מנחה פון שעפם איז
צו מישם גינארין מים די מנחה פון אקם איינער
דיא מנחות זענען אויפגעמישם גינארין יעדער
בונדער מים אינע אייל. זענען זיי פסול הנכש
הנא עם היסוד דער שעפם וואס קען האט אים
געבראכט פאר אקרבן מים דעם עומד אף עי פי
שפחתו כפולה אפילו דיא מנחה ודיא סעהל איז
גינען סאפול צווייא עשרונים. פון דעסמיוועגין
נא היי נסביו כפולין דיא אייל איז גיט גינען סאפול
גם איז נאר גינען דריי צווייגן אייז. אזוי ווי צו
איין עשרון סעהל: ה כל המדות שהיו במקדש היו
נגדשות אלע קאסין וואס קען האט מים זייא
געקאסטין אין בית המקדש האט קען אויף
געשאמין העקער איבער די קאס ווי פיל די קאס
האט גיקענט פאר האלשין חוץ פיל בלן גרז נאר
די מנחה פון בלן גרז שהיה נדרשה לחוקה האט
קען געקאסטין מים אנדעסערע קאס. אז דיא
סעהל וואס אין דיא קאס מים די סעהל וואס
העקער איבער די קאס. איז אריין גענאנגען אין
דיא גרויסע קאס אינגווייניג און קען האט גיט
געארקט שיטען העקער מידת הנה בירוציהן קדש
דיא קאסין וואס קען האט גיקאסטין מים זייא
פייקטע זאכין (וויין אייל). די ביסול וויין אדער
די ביסול אייל וואס איז העקער ווי די קאס. איז
אויף הייליג אזוי ווי דיא וויין אדער אייל וואס
אין די קאס ומדות הנכש בירוציהן היי און די קאסין
וואס קען האט גיקאסטין מים זייא סרוקענע
זאכין (סעהל). די ביסול סעהל וואס איז העקער

אם עד שלא כללן. פסול. הכבש הבא עם
העומר. אע"פ שמנחתו כפולה. [ג] לא היו
נסביו כפולין: ה כל המדות שהיו במקדש
היו נדרשות. חוץ משל בהן גדול שהיה
נדרשה לתוכה מדות הלח [ד] בירוציהן קדש
ומדות היבש בירוציהן חול. ר"ע אומר מדות
הלח קדש. לפיכך בירוציהן קדש ומדות היבש חול. לפיכך
בירוציהן חול. רבי יוסי אומר לא משום זה אלא שהלח נעבר

בירוציהן. גודש דלח נמי איכא גודש פירחא: מרת הלח בירוציהן קדש ומדות היבש בירוציהן חול.
בגמ' מפרש דלח תנא טעם (טו) מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ הלכך שפת הכלי מקדש לביצועין. מדות
איכא נמשכו מבפנים ולא נמשכו מבחוץ הלכך בירוציהן שאין נוגשים מבפנים מבחוץ משיחתן לא קדש: ר"ע אומר
מדות הלח קדש. דסבר מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ: מדות היבש חול. דלח נמשכו כל עיקר
ומיחומה שמודלים בהן קדוש קדושת הכה. ונברא למאי דלרין מקדש כפה בירוציהן לא מקדש לטו דלח כרית ליה:
רבי יוסי אומר לא משום זה. רבי יוסי סבר אידי ואידי נמשכו נוגשים ולא נמשכו מבחוץ והכא היינו טעמא
נעמישם דיא מנחה פון דעם שעפם בונדער
מים וינע אייל. און די מנחה פון דעם אקם
האם ער אים נעמישם בונדער מים וינע
אייל. דער נאך זענען דיא מנחות צו מישם
ניוארין איינע אין די אנדערע. זענען זייא קשר
אם ער שניא בנז פסול אויב די מנחה פון שעפם איז
צו מישם גינארין מים די מנחה פון אקם איינער
דיא מנחות זענען אויפגעמישם גינארין יעדער
בונדער מים אינע אייל. זענען זיי פסול הנכש
הנא עם היסוד דער שעפם וואס קען האט אים
געבראכט פאר אקרבן מים דעם עומד אף עי פי
שפחתו כפולה אפילו דיא מנחה ודיא סעהל איז
גינען סאפול צווייא עשרונים. פון דעסמיוועגין
נא היי נסביו כפולין דיא אייל איז גיט גינען סאפול
גם איז נאר גינען דריי צווייגן אייז. אזוי ווי צו
איין עשרון סעהל: ה כל המדות שהיו במקדש היו
נגדשות אלע קאסין וואס קען האט מים זייא
געקאסטין אין בית המקדש האט קען אויף
געשאמין העקער איבער די קאס ווי פיל די קאס
האט גיקענט פאר האלשין חוץ פיל בלן גרז נאר
די מנחה פון בלן גרז שהיה נדרשה לחוקה האט
קען געקאסטין מים אנדעסערע קאס. אז דיא
סעהל וואס אין דיא קאס מים די סעהל וואס
העקער איבער די קאס. איז אריין גענאנגען אין
דיא גרויסע קאס אינגווייניג און קען האט גיט
געארקט שיטען העקער מידת הנה בירוציהן קדש
דיא קאסין וואס קען האט גיקאסטין מים זייא
פייקטע זאכין (וויין אייל). די ביסול וויין אדער
די ביסול אייל וואס איז העקער ווי די קאס. איז
אויף הייליג אזוי ווי דיא וויין אדער אייל וואס
אין די קאס ומדות הנכש בירוציהן היי און די קאסין
וואס קען האט גיקאסטין מים זייא סרוקענע
זאכין (סעהל). די ביסול סעהל וואס איז העקער

מ"ב ומיחו ככל במעבר מדעת איירין וע"פ: (יד) וי"ב כתיב
וח"ל הכ"מ אם כללן טו' מנחה כחפי נפשה היא דכא לא קאי
לויין דרישא אלא אסלת ושמן ע"כ. והיינו אפי' להחשקת
שכבתו כסמוך. וסתו"ט: [ג] דא כו'. במנחה יליף ליה
מקדש. וסתו"ט: (טו) ודע"פ דלפי' לדידה נמי ליכא אלא
חד גרים ומאי פל המדות
ה"ק כל המדינות. גמרא:
(טו) כגמרא ילפינן לטו מקדש:
[ד] בירוציהן כו'. ודע"פ שאין
טו' כגמרא אלא אפ"ה שגגו
כלכד גורם שלא יאמר ונזילין
מכלי פרת לחול גמ' פגל יבש

בירוציהן. גודש דלח נמי איכא גודש פירחא: מרת הלח בירוציהן קדש ומדות היבש בירוציהן חול.
בגמ' מפרש דלח תנא טעם (טו) מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ הלכך שפת הכלי מקדש לביצועין. מדות
איכא נמשכו מבפנים ולא נמשכו מבחוץ הלכך בירוציהן שאין נוגשים מבפנים מבחוץ משיחתן לא קדש: ר"ע אומר
מדות הלח קדש. דסבר מדות הלח נמשכו בין מבפנים בין מבחוץ: מדות היבש חול. דלח נמשכו כל עיקר
ומיחומה שמודלים בהן קדוש קדושת הכה. ונברא למאי דלרין מקדש כפה בירוציהן לא מקדש לטו דלח כרית ליה:
רבי יוסי אומר לא משום זה. רבי יוסי סבר אידי ואידי נמשכו נוגשים ולא נמשכו מבחוץ והכא היינו טעמא
נעמישם דיא מנחה פון דעם שעפם בונדער
מים וינע אייל. און די מנחה פון דעם אקם
האם ער אים נעמישם בונדער מים וינע
אייל. דער נאך זענען דיא מנחות צו מישם
ניוארין איינע אין די אנדערע. זענען זייא קשר
אם ער שניא בנז פסול אויב די מנחה פון שעפם איז
צו מישם גינארין מים די מנחה פון אקם איינער
דיא מנחות זענען אויפגעמישם גינארין יעדער
בונדער מים אינע אייל. זענען זיי פסול הנכש
הנא עם היסוד דער שעפם וואס קען האט אים
געבראכט פאר אקרבן מים דעם עומד אף עי פי
שפחתו כפולה אפילו דיא מנחה ודיא סעהל איז
גינען סאפול צווייא עשרונים. פון דעסמיוועגין
נא היי נסביו כפולין דיא אייל איז גיט גינען סאפול
גם איז נאר גינען דריי צווייגן אייז. אזוי ווי צו
איין עשרון סעהל: ה כל המדות שהיו במקדש היו
נגדשות אלע קאסין וואס קען האט מים זייא
געקאסטין אין בית המקדש האט קען אויף
געשאמין העקער איבער די קאס ווי פיל די קאס
האט גיקענט פאר האלשין חוץ פיל בלן גרז נאר
די מנחה פון בלן גרז שהיה נדרשה לחוקה האט
קען געקאסטין מים אנדעסערע קאס. אז דיא
סעהל וואס אין דיא קאס מים די סעהל וואס
העקער איבער די קאס. איז אריין גענאנגען אין
דיא גרויסע קאס אינגווייניג און קען האט גיט
געארקט שיטען העקער מידת הנה בירוציהן קדש
דיא קאסין וואס קען האט גיקאסטין מים זייא
פייקטע זאכין (וויין אייל). די ביסול וויין אדער
די ביסול אייל וואס איז העקער ווי די קאס. איז
אויף הייליג אזוי ווי דיא וויין אדער אייל וואס
אין די קאס ומדות הנכש בירוציהן היי און די קאסין
וואס קען האט גיקאסטין מים זייא סרוקענע
זאכין (סעהל). די ביסול סעהל וואס איז העקער

דלא אחי מנוסיה דמנא לא אחי למימר ביה מוילאי כ"י. רש"י:
[ה] קרבנות. שכן זכה לאסוקי שוף שאינו זכה והרי הוא אומר
כפר' נסכים או זבח. במד' [ו] שעיניו. כנמרה יליף ליה
מקרא: (וי) בלומר קרבנותיו חזק בלוי על חטאו כמו דמיר
חבל ודאי דמלורע נופיה חוטא חיקרי כדחנן כפ"ה דקלים.
מ"ג: [ז] כל כ"י. ה"נ נכבדה
דאלו שוף חזק טעון סמוכה:
[ח] חזק כ"י. שנאמר קרבנו
ר"ל הדבר שנחתיב לעשותו
קרבן כמחור לא הכור כ"י כ"מ:
[ט] ודורש. כנמ' יליף ליה
מקרא: (וי) דאלו חטאת שמתו
בעליה תמות ואשם ירעה כ"י

משום דלא נעבר מה בשבולי הכלי כשמוסיפין עליו נענו
ומתעבר ונכלל ושוכל מלמעלה וממל שזכר קדשו הכיזוי
כתוך הכלי: והיבש אינו נעבר. אלא כמקומו שמת
הלכך מה שנפטים קדוש ומה שנחזק אינו קדוש: ו' חזק

מן הבור והמעשר
והפסח והחטאת
והאשם. משום דכתיב
בפרשת נסכים (במדבר לו)
לעלל נדר או נכדבה כל
נדר ונכדבה טעון נסכים
ילאו ככור ומעשר ופסח
ומחטאת ואשם שכן כלים
חובה ולא לנדרה שאין

והיבש אינו נעבר: ו' כל [ה] קרבנות הצבור
והיחיד [ו] טעונים נסכים חזק מן הבור
והמעשר והפסח והחטאת והאשם. אלא
שחטאתו של מצורע ואשמו טעונים נסכים:
ז' כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה.
חזק מן הפר הבא על כל המצות.

ושעיר המשתלח רבי שמעון אוסר אף שעירי ע"ג. כל קרבנות היחיד
טעונים סמיכה [ח] חזק מן הבור והמעשר והפסח. [ט] והיורש מוסר
טעונים נסכים יכול אף חובות הכא' מחמת הרגל כגון עולות ראות ושלמי חגיגה ולא יהיו טעונות
נסכים ת"ל או כמועדיכם כל הבא כמועדיכם טעון נסכים ושעירי חטאת שכלים חובה לרגל חזק טעונים
נסכים דכתיב כפ' נסכים וכי תעשה בן בקר. בן בקר ככלל היה בכלל ועשייתו אשה דמשמע כל אשה
טעון נסכים חזק מחמת שמיעט ולמה ילאת להקיש אליו מה בן בקר מיוחד שכל נדר ונדרה אף כל כל
נדר ונדרה ילאו שעירי רגלים שכן בלוי חטאת. שאין חטאת כל נדר ונדרה שאין טעונות נסכים:
חטאתו ואשמו של מצורע טעונים נסכים. לפי שאין כלים על חטא (וי) כשאר חטאות ואשמות
וחטאת נזיר אינה טעונה נסכים משום דנזיר חוטא הוא כדכתיב (במדבר ו) מחטא חטא על הנפש שניסר
עליו מן היין: ז' פר הבא על כל המצות. על אחת מכל המצות כגון הורו ב"ד שחלב מותר וזה פר
העלם דבר של זכור שנמקרא וסמיכה כתיבה ביה (ויקרא ד) וסמכו וקני העדה את ידיהם על ראש הפר
ושלש מוקני ב"ד היו סומכין עליו: ושעיר המשתלח. לעוול כתיב ביה (שס טו) וסמך אהרן את
שתי ידיו על ראש השעיר החי: שעירי ע"ג. דכתיב בפרשת שלח וכן תשנו כ"י ואין הלכה כר"ס: כל
קרבנו' היחיד טעוני' סמיכה. דעיקר סמיכה בקרבן יחיד הוא דכתיב (שס ג) וסמך ידו על ראש
קרבנו: היורש מוסר. אש התנדב אכיו בקרבן עולה ושלמים (יח) ומת. בן נדר וסמך עליו ומכיו נסכים על קרבן:

וויין אדער איינ' ווערמ אויסקעמישט אז קען
גיקט הויבין איבער די קאם. שפייט דאס נים
הויבין. נאר דאס ווערמ אויסקעמישט מיט דיא
נויין אדער מיט די אייל וואס אינווייניג אין דיא
קאם. אונ די נויין אדער אייל וואס ווערמ הויבין
גיינען אריין אינווייניג אין די קאם אונ דיא נויין
אדער אייל וואס ווערמ אינווייניג אין די קאם
קוקען ארויף הויבין. איי דאך די נויין אדער די
אייל וואס הויבין איי. פון אינווייניג ארויף
געקוקען. דריבער ווערמ וויא הייטיג ותיבש איי
געזי אבער פרוקענע זאכן וקעהל ווערמ נים
אויסקעמישט. נאר דיא קעהל וואס קען שים
איבער די קאם. כלייבט לינען איבער די קאם.
אונ די קעהל ווערמ דאך נים געהייליגט גינארין.
נוייר דער ברעג קאם איי נים הייליג: ו' די קרבנות
הצבור והיחיד טענין נסכים אלע קרבנות כ"י דיא
קרבנות וואס קען בריינגט פאר אלע יודיגס
ווענין אונ כ"י דיא קרבנות וואס אקענטש
בריינגט פאר זיך. דאך קען בריינגען צום קרבן
אסנהה חזק מן הבור והמעשר והפסח והחטאת והאשם
נאר אסנהה אכבור. אונ אסנהה פון מעשר. אונ
אקרבן פסח. אונ אסנהה. אונ אשם. צו וויא
דאך קען נים בריינגען אסנהה אלא שחטאתו ש'
פצורע טענין נסכים נאר דער חטאת אונ
דער אשם וואס אקצורע בריינגט. דאך קען
בריינגען צו זיי אסנהה אויף: ז' די קרבנות הצבור
אין בהם סמיכה אלע קרבנות וואס זיי ווערין גע-

בריינגט צו ככפר זיין פאר אלע יודיגס ווענין.
דאך קען נים ארויף לייגן די הענט אויף דעם
קרבן חזק מן הפר הבא על כ"י במצות נאר אויב בית
דין האבין סתיר גינען אונא וואס איז אסור. אונ
אלע יודין האבין גיפסקת ווי בית דין. דער נאך
איז בעוואקסט גינארין או בית דין האבין אסעות
גהאט דאך קען בריינגען אקרבן אויף דעם קרבן
דארפן כ"י אלטע לייט פון בית דין ארויף לייגן
וויינער הענט איידר קען שעקט אים שפייט פסח
דער שפייט וואס ווערמ אונעק געשיקט יוד
אין דער סדר. דאך דער פון גרול ארויף
לייגן ווינע הענט אויף אים. כ"י שפייט אסור כ"י
שפייט וואס אף שפייט גבורת בוכים אויב אלע יודין
האבין געריקט גבורת בוכים. אונ זיי שוהען
תשובה אונ בריינגען אקרבן אשעיר. דאך קען
ארויף לייגן די הענט אויף דעם שפייט איידר קען
שעקט אים די קרבנות היחיד טענין סמיכה אלע
קרבנות וואס איין קענטש בריינגט פאר זיך.
דאך קען דער ארויף לייגן דיא הענט אויף דעם
קאפ פון קרבן איידר קען שעקט אים חזק מן
הבור והמעשר והפסח נאר אויף אסנהה וואס איז
אכבור. אונ אסנהה וואס איז מעשר. אונ
אקרבן פסח. אויף וויא דאך קען נים ארויף
לייגן דיא הענט ותיבש סופה אויב איינער האט
אפ גישייקט אסנהה ווא נאל זיין אקרבן. וואס
דער קרבן איז אקרבן אונ ער איז גישקארבין.
דער וואס וואס בריינגט דעם פאטערס קרבן.

דאך

וּסְמִיר. אֵם הַמִּירוּ בְּהֵמָה אַחֶרֶת תַּמּוּרָה הִלָּה עָלֶיהָ
וַתִּיחַן קְדוֹשׁוֹת כָּלֹו הַמִּירוּ אֲבִיו: ה' חוּץ מִחֶרֶשׁ
שׁוֹמֵר וְקָמָן. לֹפֵי אֵשׁ לָהֶם דַּעַת: סוּמָא. דְּלִכְתִּיב כֹּפֶר
עֲלֵיהָ דְּבֶרֶךְ הָאֵל צִדּוֹר וְסִמְנָן זִמְנֵי הַעֲדָה וְהֵם סְנֵהֲדֵרִי

דגלה וצמחיהו לא היה
בהן סומא (ית) כדמוכה
במכתה סמיהו וזהו לכל
שאר סמיות שאל סומא
יכול למסך. ונבדל
דכתיב דבר אל בני ישראל
וגו' בני ישראל סומכי ואלו
הנכרי סומכי. והעבר
השלישי. דכתיב (ויקרא
א) וסמך ידו ולא יד עבדו
וסימיה שפיר מצוה.
דכתיב בשעיר המסחל (סס ז)
והסמך ששומכים שוחטין. שאל
סמך חן לעושה
שחימה. דכתיב וסמך וזמט:
קרבנות נדבה יכולים
היה ציון ידו של אל וליקצו
דאל סמך חטפה כדעלים:
עצרת ששנינים חטפה חיים
והסמך חיים וסחטום: דבר
שיש בן חיים כגון כל
חיים.

[illegible]

וַיִּסְגְּרוּ לָהֶם לְמַדְהָא [א] וּמְבַאֲרֵי נִסְיָנִים . שִׁירָם מְאֻבִּי דַּסָּה יוֹרֵר
קָרָה לֵהֶם : [ב] הֵבֵן . הַחֲסִידִי כֹחַ . מִגְרָל . וְחִמְמָה לֵהֶם תִּחְלֵל
רִישָׁה יוֹרֵר לְחֹרְרוֹתָהּ דַּהֲמָה לֵהֶם כִּי יוֹרֵן גִּלְגָּל וְיִתְחַלֵּל לֵהֶם בְּכָן
רִישָׁה תִּיבֵה א' תו' : (ע) וְחִמְמָה לִּילָךְ כֹּחֵם מִסְתַּגְרֵינֵם וְיִתְחַלֵּל
(כ) וְחִמְמָה לֵהֶם דַּסָּה מ"ס דְּלִין . מְבַאֲרֵי אֲלָף יוֹרֵם חֹסִים
[א] וְחִמְמָה . כְּמִגְרָל הֵבֵן כְּמִגְרָל
סְמוּמִין שְׁמוּמִין שְׁמוּמִין שְׁמוּמִין
שְׁמוּמִין : וְחִמְמָה .

וסמא ונכח ונחב
 כה שירי מצוה על
 ובמקום שסומכין שוחמין [כי] ותיקא למסביב
 בסמיכה מבתנפה וכתנפה בסמיכה
 בריס ואין אחד סומך לכל החברים והומו
 נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור
 ר שיש בו רוח חיים, ובדברי שאין בו רוח חיים
 בני ישראל סומכין ולא צות' ישראל (כ) סימכות
 וי מעלה עליו הכתוב כאלו לא כשר: בשתי ידיים
 וי ידיו זה ציה אל לכל הסמיכו' סיהיו כשתי ידיים
 חוזר וקומד בעזרה במקום שמישה: ותיקא לסמיכו
 לכל החברים, שנתחברו להמגיד קרנן אחד שב
 עי' כולן, אבל כולן יחד אין יכולין להניף להיו
 ד הכעלים ומניף והוא יד בעלים תינה לא אכפת
 רוח חיה ושוק של עמיס, ובקרבנות צבור, כד
 רחן חיים, קרנ כהנס: ובדברי שאין בו רוח
 חיה תולה ונזיר:

קרנן דארט שעקט מען דעם קרנן וויבן מיין
שטייט באלד וויא מען נעמט אראפ די הענט פ
קרנן, זאל מען אים שעקט: מ'חזר בסני
במקומו דער דין פון סמיכה וארויף לייגן די
הענט אויף דעם קאפ פון קרנן איז הארבע
ווי דער דין פון תנופה, ואויף צו הייבן דע
קרנן ובמקומו בסמיכה און דער דין פון תנופה
ואויף צו הייבן דעם קרנן איז הארבער ווי דע
דין פון סמיכה וארויף צו לייגן דא הענט או
דעם קאפ פון קרנן שטאנד נתיב לך להבדיל
עטליכע מענטשן האבן גיבראכט אהר
בשוקפות, היינט איינער אויף דעם קרנן פ
זינע אלע חברים וועגן וואס איד סוף לך חזון
אבער איינער זאל נישט ארויף לייגן דא הע
אויף דעם קרנן פאר ווינע אלע חברים וועג
נאר יעדער בונדערער מוז ארויף לייגן זי
הענט אויף דעם קרנן, איז סמיכה הארבער
תנופה ויחזר בתנופה און תנופה איז הארבער וו
סמיכה שחטופה טענה בקבלת היידי ויבדיל
דעם קרנן וואס אפעקט בריינגט פאר די
דארף מען אויף הייבן, און דעם קרנן וואס ב
גריינגט פאר אלע ידידים וועגן דארף מען א
אויף הייבן וואס מיינט מען דא צוויי שעפ
וואס מען איז מקריב שבעותו בתיים ובשתיים
די צוויי שעפסין דארף מען אויף הייבן צו
מאהר, איין מאהל ווען זיי לעבן און איין מא
מאח דעם שעקטן דער שני ב' רות מים מען דא
אויף הייבן אקרנן וואס איז אלעבעדיגע ווא
אברהם ודבר שני ב' רות מים און מען דארף א

מייבין אקרבן נים פון אלעבעדיגע וואך. אמנה איז גאר סומך אויף לעבעדיגע זאכן. קהמות.
 פה שאין פון בסמיכה ביי סמיכה איז נים אזוי. קען אבער ביי אפגאנג איז גיטא קיין סמיכה.

רש"י

נמרא מנחות דף מ"ד ע"א

רש"י

ציצית. מצוה קלה. כלס ס' כלס כלי סמלון דהוד דמלכות דכריה במובן. נחוי המלך שהיה שרה של
 עשה. בעלמא : תניא אמר ר' נתן אין לך כל מצוה קלה פס: ב"פ. כפליק אחרון של
 גפה של פס. נשנה שכחובה בהורה שאין מתן שכרה פס: כתיב שני פעמים חני ה'
 בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה צא
 ולמד ממצות ציצית מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית שמע שיש זונה בכרכי
 הים שנוטלת ארבע מאות והובים כשכרה שיגר לה ר' מאות והובים וקבע לה זמן כשהגיע
 זמנו כא וישב על הפתח נכנסה שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששיגר לך ארבע מאות
 והובים כא וישב על הפתח אמרה היא יכנס נכנס הציעה לו שבע מסות ששה של כסף ואחת
 של זהב וכן כל אחת ואחת סולם של כסף והעליונה של זהב עלתה וישבה על גבי עליונה
 כשהיא ערומה ואף הוא עלה לישב ערום כנגדה כאו ארבע ציציותיו וספחו לו על פניו נשמש
 וישב לו על גבי קרקע ואף היא נשמטה וישבה ע"ג קרקע אמרה לו גפה של פס שאני מניחתך
 עד שתאמר לי מה מום ראית בי אמר לה העבודה שלא ראיתי אשה יפה כמותך אלא מצוה
 אחת צונו ה' אלהינו וציצית שמה וכתיב בה ב' פעמים אני ה' אלהיכם אני היא שעתיד ליפרע
 חסדיא אפר רבי נתן. מיר האבין גילערוקט רבי נתן
 האם גינאנט אין דך כל מצוה קלה שכתובה בתורה
 שאין מתן שכרה בעלמא תהי יבעלם הבא אפילו דיא
 גרינגסטע מצוה וואס איז געשריבען אין דיא
 הורה גיט מען אויף פאר איר שכל אויף דיא
 נועלט אונ אויף די נועלט וואס נועט קומען איז
 יודע גיט איה ווייס אבער גיט וויא פיל איז דער
 שכל פון די מצוה צא ילמד ממצות ציצית דאס קענען
 מיר אפלערנען פון די מצוה ציצית משה באדם
 אחד שחיה זהיר במצות ציצית עם האם אקאהל
 גיטראפין ביי אקענטש וואס האט געהיט דיא
 מצוה ציצית שמע שיש זונה בכרכי הים שנוטלת ארבע
 מאות והובים בשכרה ער האט גיהערט אז אין דיא
 שקעט פון ים איז דא אונגה וואס וואס נעמט פיר
 הונדערט גילדין ביי דעם מענטש וואס איז מיט
 איר מונה שיגר דא ארבע מאות והובים האט ער
 געשיקט צו איר פיר הונדערט גילדין וקבע דא יפו
 אונ ער האט בעשטימט אציט נוען ער נועט צו
 איר קומען בשעה ופנו דא וישב על הפתח נוען עם
 איז געקומען דיא צייט איז ער געקומען צו איר
 אונ האט זיך גינעצט ביי דיא מיר נכנסה שפחתה
 ואמרה לה די דיקט איז אריין געגאנגען אונ האט
 גינאנט צו איר אותו אדם ששיגר דך ארבע מאות והובים
 דא וישב על הפתח דער מענטש וואס האט דיר
 געשיקט די פיר הונדערט גילדין איז געקומען
 אונ האט זיך גינעצט ביי די מיר אפרה היא יכנס
 האט די זונה גינאנט ער ואל אריין גיין נכנס איז
 ער אריין געגאנגען הציפה לו שבע מסות ויא האט
 אויסגעשפרייט פאר אים ויבען בעמין ששה של
 כסף ואחת של זהב וקבע בעמין פון וילבער אונ איין
 בעט פון גאלד. דיא בעמין ונען געשטאנען

עשראפין

בבית מדרשו של רבי חייא.
היו רבי חייא ברבי
נחן שניה חסון מרבי כדלמרי
(כ"כ קל) ילדות היתה כי
והעתי' פני נחמן כדלמי לא
סוס מביא ראש מרבי חייא
ותוספתא גרסינן לבי מדרשו
של ר"ע :

ואני הוא שעתיד לשלם שבר עבשיו נדמו ערי
כאובכה עדים אמרה לו איני מניחך עד
שתאמר לי מה שמך ומה שם עירך ומה שם
רביך ומה שם מדרשך שאתה לומר בו תורה
כתב ונתן בידה עמדה וחלקה כל נכסיה שליש
למלכות ושלש לעניים ושלש נמלה בידה
הוציא מאותן מצעות ובאתה לב"מ של ר' חייא
אמרה לו ר' צוה עלי ויעשוני ניוורת א"ל בתו שמא עיניך נתת באחד
מן התלמידים הוציאה כתב מידה ונתנה לו א"ל לכו זבי במקחך
אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר זה מתן שכרו
בעוה"ז ולעוה"ב איני יודע כמה :

אלהיכם חקך כרפ"ו וחלל
כספיה: שליש למלכות.
שיניהם להתניין : אותן
מצעות. לא מברה והביאחן
והוא היה מתן שכר בשלם
הזה : הוציאה כתב
מידה. ומסרה לו כל המאורע
שלם שמים היא מתנייה
לפי ששמה נס גדול של חומר
מאות שפסול לו ארבע זליות
של פניו :

שקראפין דעם כענקש וואס וועט די מ'נה נים
מקנים זיין ואני הוא שעתיד לשלם שבר אנ' איה בין
דער נאט וואס וועט בעלוינען קים אנושע
בעלוינונג דעם כענקש וואס וועט די מ'נה נים
מקנים זיין עקשיו נדמו ערי כדלמרי צדים איצם האבין
די ציצית ויה בעונוען צו מיר אזוי ווי פיר עדות
זיי נאלין עדות זאגן פאר נאט אויף דיא עבירה
וואס איה וויל מאהן אפרה לו די זונה האט גינאגט
צו דעם יוד איני מניחך איה וועט דיה גיט אנועק
לאזין עד שפאר די פה שפך ופה שם עירך ופה שם רביך
ופה שם מדרשך שאתה לומר בו תורה ביו דו וועסט
מיר זאגן דיין נאמען און דעם נאמען פון דיין
שטאט ווא דו וואהנקסט און דעם נאמען פון דיין
רבי און דעם נאמען פון דיין בית המדרש וואס
דו לערונקסט דארט הוצר'ה כתב ונתן בידה דאס אלץ
האט ער אויפגעשריבען און האט איר גינעבין
דמיה ותקמה פי נכסיה אזי נא אויפגעשטאנען און
האט צו טיילט איר פארקענין שניש למלכות ושניש
לעניים ושניש נמלה בידה אדריסול האט זיא גינעבין
צום קלף. אדריסול האט זיא גינעבין צו ארבעט
ליים און אדריסול האט זיא גילאזין פאר זיה
הוציא מאהן מצעות אויסקער דיא אויפגעשרייטונג פון
די בעטין האט זיא אויך גענומען מיט זיה וזאת
בבית מדרשו של רבי חייא און זיא איז געקוקען אין

וזהר פקודי דף רס"ב ע"ב ת"ת דאליט יוד הא ווא הא

קרבנא כלל לסטרא דא חולקא דקדושה ורעותא דקדושה. ולסטרט דא הכוה חולקא דליטון חובין ומטאין דלחתיבה
בהולאה על ההוא בשאר דקרבנא כמה דכתיב אס רעב שונאך האכילהו לחם וגומר כי גחלים אתה חותה
וגו'. וסימניך יבא המלך והמן אל המשחה וזכאה איהו מאן דידע ארתיא למיהך בלרע קשוע וכל מאן דלא ידע לסדרת
שבחא דמאריה סב ליה דלא אברי בגין דלזטרין כלותא דאיהו שלמא לעילא (בגין דלזטרין כלותא) מבו מחשבה
ורעותא דלכא וקלא ומלה דשטון למעבד שלימו וקשורא ויחודא לשילא כנוונא דאיהו לעילא. כנוונא דנסקא שלימו
משילא לתתא הכי אלזטרין מתתא לעילא לקשרא קשרא כדקא יאות רזא לחברייה דיהטון בלרע מיסור. מחשבה
ורעותא וקלא ומלה אלין ארבע מקשרין קשרין לבתר דקשריו קשרין כלאו כחדא חתעבידו כלאו רחיבא חדא לאשראה
עליהא שכינתא וחתעבידו כולאו לבתר ארבעה סמכין לאחטערא בהו ושכינתא אסתמיך עליהו בכל איטין קשרין
עלאין. מחשבה אפיק רעותא (רעותא אפיק קלא). רעותא דנסיק מבו מחשבה אפיק קלא דאשתמע והאז קלא
דאשתמע סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין קלא דאיהו קשרין ומשך ברכאן משילא
לתתא בלחישו סמוך אלין ארבעה סמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסימא דקשורא חתר דכלא חתקאר
זה כחדא וחתעבידו כולאו חד. זכאה איהו ב"ז דקשר קשרין דמאריה וסמיך סמיכין כדקא יאות וחתכוון בכל הפי
מלין דקארמן זכאה איהו בהאי עלמא וכעלמא דלתי :

הרמב"ם הלכות תפלה פ"ב יוסף לחק

מספר שערי קרושה ח"ב שער ה'

אמר ר"ל השם שיהא נקלה ויכיר בעשה שנאמר ודברתם כס ואתם על ריב"ז ועל דבר שמעיתו לא שמו שיהא חולין וכו' ואולי מלה כסות משחקת בחייו. ואולי לא מלחתי לנוף טוב משחקת וכתוב ישכ כלל וידוע יתן כספר פסוק וכתוב מות וחיים כיד לשון ואולי סיג לחקמה שחקת ואמר שלמה אל חנהל על פיר ולכך אל יתבר להויל דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואחל על הארץ על כן יהיו דבריו משמים ואולי האמנם אלם לזק חזקתו מה אומנתו של אלם בשנים כוס. ימים עומה אלם וכו' ואולי רבי כל כזה מטי להלי קרא כוס כבי כי הנה יולד הרים וכורא רוח ומגיד לאדם מה שיחא אפי' שיהא קלה שאדם משיח עם אשתו עתיד ליתן ענינים את הדיו ה' יולט כ"ר :

אמר רבינו זקונים לברכה די רבנן האבין גיזאנט השם שיהא נקלה ויכיר בעשה שנאמר ודברתם כס ואתם על ריב"ז ועל דבר שמעיתו לא שמו שיהא חולין וכו' ואולי מלה כסות משחקת בחייו. ואולי לא מלחתי לנוף טוב משחקת וכתוב ישכ כלל וידוע יתן כספר פסוק וכתוב מות וחיים כיד לשון ואולי סיג לחקמה שחקת ואמר שלמה אל חנהל על פיר ולכך אל יתבר להויל דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואחל על הארץ על כן יהיו דבריו משמים ואולי האמנם אלם לזק חזקתו מה אומנתו של אלם בשנים כוס. ימים עומה אלם וכו' ואולי רבי כל כזה מטי להלי קרא כוס כבי כי הנה יולד הרים וכורא רוח ומגיד לאדם מה שיחא אפי' שיהא קלה שאדם משיח עם אשתו עתיד ליתן ענינים את הדיו ה' יולט כ"ר :

דיינע בייד ויין ווייניג וואסיר רבתינו זקונים לברכה די רבנן האבין גיזאנט השם שיהא נקלה ויכיר בעשה שנאמר ודברתם כס ואתם על ריב"ז ועל דבר שמעיתו לא שמו שיהא חולין וכו' ואולי מלה כסות משחקת בחייו. ואולי לא מלחתי לנוף טוב משחקת וכתוב ישכ כלל וידוע יתן כספר פסוק וכתוב מות וחיים כיד לשון ואולי סיג לחקמה שחקת ואמר שלמה אל חנהל על פיר ולכך אל יתבר להויל דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואחל על הארץ על כן יהיו דבריו משמים ואולי האמנם אלם לזק חזקתו מה אומנתו של אלם בשנים כוס. ימים עומה אלם וכו' ואולי רבי כל כזה מטי להלי קרא כוס כבי כי הנה יולד הרים וכורא רוח ומגיד לאדם מה שיחא אפי' שיהא קלה שאדם משיח עם אשתו עתיד ליתן ענינים את הדיו ה' יולט כ"ר :

(א) משבעה ימים במרחשון שואלין את הגשמים בכרכת שנים כל וכן שמוכר הגשם כמה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בשנער ובסוריא ובמקומות המסוכים לאלו והדומין להן שואלין את הגשמים ביום ששים אחר תקופת תשרי : (ב) מקומות שהן צריכין לגשמים בימות החמה כגון איי הים הרחוקים שואלין את הגשמים בעת שהן צריכין להן בשומע תפלה . ומקומות שהן עושין יום טוב שני ימים אומר מוריד הגשם בתפלה מוסף של יום ראשון של שמיני עצרת ומתפלל וחולך כל ימות הגשמים :

(א) משבעה ימים במרחשון שואלין את הגשמים בכרכת שנים כל וכן שמוכר הגשם כמה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בשנער ובסוריא ובמקומות המסוכים לאלו והדומין להן שואלין את הגשמים ביום ששים אחר תקופת תשרי : (ב) מקומות שהן צריכין לגשמים בימות החמה כגון איי הים הרחוקים שואלין את הגשמים בעת שהן צריכין להן בשומע תפלה . ומקומות שהן עושין יום טוב שני ימים אומר מוריד הגשם בתפלה מוסף של יום ראשון של שמיני עצרת ומתפלל וחולך כל ימות הגשמים :

דיינע בייד ויין ווייניג וואסיר רבתינו זקונים לברכה די רבנן האבין גיזאנט השם שיהא נקלה ויכיר בעשה שנאמר ודברתם כס ואתם על ריב"ז ועל דבר שמעיתו לא שמו שיהא חולין וכו' ואולי מלה כסות משחקת בחייו. ואולי לא מלחתי לנוף טוב משחקת וכתוב ישכ כלל וידוע יתן כספר פסוק וכתוב מות וחיים כיד לשון ואולי סיג לחקמה שחקת ואמר שלמה אל חנהל על פיר ולכך אל יתבר להויל דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואחל על הארץ על כן יהיו דבריו משמים ואולי האמנם אלם לזק חזקתו מה אומנתו של אלם בשנים כוס. ימים עומה אלם וכו' ואולי רבי כל כזה מטי להלי קרא כוס כבי כי הנה יולד הרים וכורא רוח ומגיד לאדם מה שיחא אפי' שיהא קלה שאדם משיח עם אשתו עתיד ליתן ענינים את הדיו ה' יולט כ"ר :

ב"ז פסוקי שמו"ת נגד בינוי ב"ן ור' ה' ו' ה' והעשה מסנן צירוף ויהי בנקוד ששי

ויעשו שתי משבצות זהב ושתי
טבעות זהב ויהנו את שתי הטבעות
על שני קצות החשן: ויהנו
שתי העבתת הזהב על שתי
הטבעות על קצות החשן: ואת
שתי קצות שתי העבתת נהנו
על שתי המשבצות ויהנם על
כתפת האפד אל מול פניו:
ויעשו שתי טבעות זהב וישימו
על שני קצות החשן על שפתו
אשר אל עבר האפד ביתה:
ויעשו שתי טבעות זהב ויהנם
על שתי כתפת האפד מלמטה
ממול פניו לעמדת מחברתו ממעל
לחשב האפד: כא וירכסו את החשן
מטבעתיו אל טבעת האפד
בפתיל תכלת להיות על חשב
האפד ולא יזה החשן מעל האפד
כאשר צוה יהוה את משה:
שלישי ששי כשהן מחוברין כב ויעשו את מעיל
האפד מעשה ארג כליל תכלת:
כג ופיה מעיל בתוכו כפי תחרא

כא ועבדו פרתין כרמון
דדחב ותרפין עזון
דדחב ויהבו ית פרתין
עזקתא על תרין סמרי
חושנא: י" ויהבו פרתין
גדידן דדחב על פרתין
עזקתא על סמרי חושנא:
י" וית פרתין גדידן דעל
תרין סמריה ויהבו על
פרתין סמריה
ויהבונן על פתפי אפודא
לקביל אפודי: י" ועבדו
פרתין עזון דדחב וישויו
על תרין סמרי חושנא
על סמריה די דעבדא
דאפודא מלניו: כ" ועבדו
פרתין עזון דדחב
ויהבונן על פרתין פתפי
אפודא מלרע מלקביל
אפודי לקביל בית דופי
מעצוי קמנן אפודא:
כא ויחדו ית חושנא
מעזקתיה? עזקתא
דאפודא בחומא
דחביתא דמנהו על קמן
אפודא וקא יתפרק
חושנא מעצוי אפודא
כמא דיפקיד ית משה:
כב ועבד ית מעיקא
דאפודא עובד סחי גמיר
תכלא: כג ופומיה
דמעיקא כפי לנה כפום
תר"א ויטע אס מעיל כאלס . ינחמס פת *

פירוש לתורת אלהים

(כב) ויעשו אונ ער האט גימאכט את קצוי ידעם מיר שוין מפורש גיווען אין פרשת חצות אין
מעשה מעיל האפוד אונ דעם ציץ האקען דער גריסער פכשהו:

שָׁפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקְרַע :
 כִּד וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲיֵל רְמוֹנֵי
 תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מְשֻׁזָּר :
 כה וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמָנִי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ
 אֶת־הַפַּעֲמָנִים בְּתוֹךְ הָרְמָנִים עַל־
 שׁוּלֵי הַמַּעֲיֵל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרְמָנִים :
 כו פַּעֲמָן וְרִמָּן פַּעֲמָן וְרִמָּן עַל־שׁוּלֵי
 הַמַּעֲיֵל סָבִיב לְשֵׁרֶת בְּאֶשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס כִּד וַיַּעֲשׂוּ אֶת־
 הַכֶּתֶת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אָרָג לְאַהֲרֹן
 וּלְבָנָיו : כה וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ
 וְאֶת־פָּאָרִי הַמִּגְבַּעַת שֵׁשׁ וְאֶת־
 מִכְנָסֵי הַבֶּד שֵׁשׁ מְשֻׁזָּר : כס וְאֶת־
 הָאֲבִגָּט שֵׁשׁ מְשֻׁזָּר וְתְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
 וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֶקֶם בְּאֶשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס ל וַיַּעֲשׂוּ
 אֶת־צִיץ נֹזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר
 וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתָּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם
 קֹדֶשׁ לַיהוָה : לא וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל
 תְּכֵלֶת לְתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת
 מִלְּמַעְלָה בְּאֶשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

שרין תורא מקה לפומה
 סחור סחור לא יתבוע :
 כו ועבדו על שפולי
 מעילא רמוני תכלא
 וארגמא וצבע זהרי
 שזיר : כה ועבדו ונין
 דזהב דכי ויתבונות וניא
 בגו רמוניא על שפולי
 מעילא סחור סחור בגו
 רמוניא : כו וניא ורמוניא
 וניא ורמוניא על שפולי
 מעילא סחור סחור
 לשמשא כמא די פקיד
 יי ית משה : כו ועבדו ית
 פתונין דבוצא עובד מחי
 לאהרן ולבנוהי : כה וית
 מצנפתא דבוצא וית
 שכת פובעא דבוצא וית
 מכנסי בוצא דבוי שזיר :
 כס וית המניא דבוי שזיר
 ותכלא וארגמא וצבע
 זהרי עובד ציר כמא די
 פקיד יי ית משה :
 ל ועבדו ית ציצא פקידא
 דקודשא דזהב דכי וכתבו
 עדוהי פגדוף דעוקא
 בכת מפרש קודש דיי :
 לא ויתבו עדוהי חומא
 דתכלתא דמפן על
 מצנפתא מלעלא כמא
 די פקיד יי ית משה :

תולדות אהרן

ויעשו על שולי המעיל . יומא סא : ויעשו
 על הכתם שש . יומא סא :

בעל המורים

(כו) את הכתנת וגו' את ציץ . כל הנין חסין לרכות שהיה לכא"ל
 התיק שלו :

רש"י

(כח) ואת פארי המגבעות . תפארת י המגבעות
 המגבעות המפארים : (לא) לתת על המצנפת
 מלמעלה . וע"י הפתילים היה מוסיפין על המצנפת כמין

רש"י

(כס) ואת האבנט שש משוזר . בדבר הזה נחלקו
 רבותינו אם מדבר מאבנט של הדיוט או בכהן גדול

שפתי חכמים

י הוכרח לפירוש זה כדי שלא ננטה לומר כי פארי מל' מסעף
 פארה כמסעף (ישעיה י) . ל"פ שהוא תפארת המגבעות ופארי
 כתר וא"ל לומר הנין על המצנפת שהרי בשחיתת קדשים
 שניט

מִשֶּׁה׃ ס לֵב וְהִתְכַּל כָּל־עֲבֹדַת
 מִשְׁכַּן אֱהֵל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה בֶּן־עֲשׂוֹ׃ פ רְבִיעִי לֵב וַיָּבִיאוּ אֶת־
 הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֱהֵל
 וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָיו
 וְעַמֻּדָיו וְאֹדְנָיו׃ י וְאֶת־מִכְסֵּה עוֹרֹת
 הָאֵילָם הַמְּאֻדָּמִים וְאֶת־מִכְסֵּה
 עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֶת־פָּרֶכֶת הַמָּסָךְ׃
 יא אֶת־אֲרוֹן הָעֵדֻת וְאֶת־כִּדְיוֹ וְאֶת־

לֵב וַיִּשְׁלִימֵת כָּל עֲבֹדַת
 מִשְׁכַּנָּא מִשְׁכַּן זִמְנָא
 וַעֲבָדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
 דִּי פִקִּיד יְיָ יְהִי מִשֶּׁה בֶּן־
 עֲשׂוֹ׃ לֵב וַיָּבִיאוּ אֶת־
 מִשְׁכַּנָּא אֶל־מֹשֶׁה אֶת־
 פָּרָסָא וְיָת כָּל מְנוּחֵי
 פִּרְוֹתֵי דְפִרְוֵי עֲבָדֵי
 וְעַמֻּדֵי וְאֹדְנֵי וְאֶת־
 כִּדְרֵי מִסְמְקֵי וְיָת
 חוּפָאָה דְּמִשְׁכַּן סְסוּנָא
 וְיָת פְּרוּכָתָא דְּפָרָסָא׃
 יא יְהִי אֲרוֹנָא דְּסִדְרוּתָא
 וְיָת אֲרִיחֵי וְיָת

לברו : (לב) וחבל . כמו והרב משאת בנימין : (לג) וחבל כל עבודת חשבון . בנימ' בעשרים וחמשה ככסלו
 נגמר : וחבל . אית לומר כי עשה כלה מלאכה כל העולם :
 רש"י

שפתי חכמים

שנים שש עשר היה נראה בין יצ' למלכות שש מניח חסילין
 והצ' היה נתון על המלך הרי המלכות למעלה והצ' למטה
 ומהו על המלכות למעלה . ועוד הקשיתי בה כלן הוא
 אומר ויתנו עליו פתיל תכלת ובענין המלכות הוא אומר
 (שמות כח) ושתות אותו על פתיל תכלת ואומר אני פתיל
 תכלת זה חוטין הן לקשרו בהן במלכות לפי שהצ' אינו
 אלא מחוץ לחוץ ובמה יקשרו במלכו והיו קבועין בו היינו תכלת
 במלכות כשהוא בראשו ושני חוטין היו בכל קצה וקצה אחת
 מוטלת על פתיל תכלת ולעיל פתיל תכלת וקושר ראשיהם
 בשנים יחד מחוץ לחוץ למול ערפו ומושיכו על המלכות . ואל
 תמהו שלא נאמר פתיל תכלת הואיל ומרובין הן שהרי
 מצינו בחשן ואפוד וירכשו את החשן וגו' וע"כ פחות משנים
 לא היו שהרי בשתי קצות החשן היו ב' טבעות החשן ובב'
 כתפות האפוד היו ב' טבעות האפוד שכנגדן ולפי דרך קשרה
 ד' חוטין היו ומ"מ פחות משנים א"ל : (לג) ויעשו בני
 ישראל . את המלכה כ כל אשר צוה ה' וגו' : (לג) ויביאו את
 המשכן וגו' . שלא היו יכולין ל להקימו ולפי שלא עשה מכה
 שום מלאכה במשכן הניח לו הקב"ה הקמתו שלא היה יכול
 להקימו שום אדם

ענין גמר מלאכת המשכן
 (לג) וחבל כל עבודת המשכן אהל סודר וגו' ויעשו בני
 ישראל וגו' . הקשה הרמ"א ז"ל הו"ל חסלה ויעשו בני
 ישראל ואח"כ יאמר וחבל וגו' אך יאמר הנם שהקב"ה מסייע
 את עשיו המלכות מ"מ מעלה הקב"ה על העובד בה כלל הוא
 עשה כולם . והנה בעבודת המשכן לא היו בישראל אנשים
 טיבין בקיאים במלאכה אך היתה נעזרת מלאכה ע"י השגחתו
 יתברך . וחבל כל עבודת כלל מלאכה כי מן השמים

פירוש לתורה אלהים
 אונ די דעק עזריה וואס זיא איז גימאכט גינאריין
 פון פערל פון דיא רויט געפארקטע ווידער וואת
 קאמט אונ דיא דעק וואס זיא איז גינען פון פערל
 פון דער חיה וואס זיא הייבט תחש וואת אונ דעם
 פרוכת וואס ער איז גינען אצווישן שיר : (יה) את
 איין דעם קאסטין וואס דארטין ליגן דיא לחות
 וואת דיו אונ זיינע שטאנגין וואת הפפרת אונ דעם
 (יג) ותבי אונ עם האם ויך אים גילאמט כי צביות
 גאר דיא ארבעט פון דעם משכן : (יג) ויביאו אונ
 זיא האבין גיבראכט את המשכן דעם משכן צו
 משה את האוהי דעם גינעלם וואת כי בתי אונ גאר
 זיינע פלים קרשי זיינע העקליה קרשי זיינע
 ברעטער בדיחי זיינע ריגלען וצמדיו אונ זיינע
 זילין וצמדיו אונ זיינע שוועלער : (יד) ואת מכתם

כְּפֹרְתָא : לו ית פְּתוּרָא
 ית כָּל מְנוּהי וְיֵת לְחֵם
 אֶפְיָא : לו ית מְנִרְתָּא
 לְכִיתָא ית בּוֹצִינְהָא
 בּוֹצִינִי סְדָרָא וְיֵת כָּל
 מְנָהָ וְיֵת מִשְׁחָא
 דְּאֶטְרוּתָא : לה וְיֵת
 מִדְּבָחָא דְּהִבְחָא ית
 מִשְׁחָא דְּרִבְכוּתָא וְיֵת
 הַמּוֹרֶת בּוֹסְמִיָּא וְיֵת
 פְּרָסָא דְּהִרְעֵ מִשְׁפָּנָא :
 לט ית מִדְּבָחָא דְּנִחְשָׂא
 וְיֵת סְרָדָא דְּנִחְשָׂא דִי
 לִיָּה ית אֲרִיחוּהִי וְיֵת כָּל
 מְנוּהִי ית פִּירָא וְיֵת
 בְּסִיסִיָּה : ס ית סְרָדִי
 דְּדִרְתָּא ית עֲמוּדָהָ וְיֵת

סמכא

בעל המורים

(ג) עמודים . ד' במס'. אה עמודיה . אנכי חנכתי עמודים . חנכה עמודים . ועמודיה יתללון שעמודי המשכן הם עמודי עולם שנוצתם העולם עומד :

שפתי חכמים

והח"כ מרז'ן את בנינים ועו"פ מפני שלא היו יכולין להקימו -
והו ק"ל הכה בעצם המצב ככל מקס. ומעו הכה הקימים אותו
הו ק"ל ה"ל ע"פ הלקומו. ועו"פ ולפי ה"ל הו ק"ל ע"פ
כפעם ראשונת מאלו ומן היום ההוא והלאה נזקק מאלו ע"פ
ההקימו. וזו כל מקס. (נח"ל) כל שחמט דגם שיהי קימס
וגרסו. לחו חמט דהסא הי גרסו. שחמט כל סיה כל ה

דעם"י

מחמת כובד הקרשים שאין כה בלדם לוקפן ומשה העמידו
אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר הקמתו ע"י אדם א"ל
עשווק אחת בידך נראה כמקימו והוא נזקק וקם מאליו
ע"פ"ס הנם אכל כדרכות דף נ"ו וכשנת דף ז"כ וכדכורות מ"ד

ענין גמר מלאכת המיטב

רבותיו ו"ל ואחריו חביבין יצטלל יותר ממלכתי השרה. הנה ידוע כי הדיכר המלכתי והמחשקס בחולר דבר אחר יהיה יותר אכזר ויותר נכבד מנכד המלך שהיה מחשקס לנצרות. כמו אם חשקס דמות אלם מען לו מלכן ותרכיכוהו כשחבולות גדולות עם יצטלל בו מעשים כמעשי אלם. היינו עשין לו מעט ול דבר אחרו המלכות. ידוע ידוע ישנו אלשים לרלות אותו וכת משטותיו ודבריו ואם חלמך לחמד מדוע תרוד לשטות מלות אחרות. אנכי אלכר עמך דבורים למכירי. הלא נגד עיני עינך. כי משטותיו והמלות כמעטות שכן חלמךם בו. כינותו והאכזרות אשר כחלם ען הוא. ען דיכר כסמלכניס. עם ששטותיו וכת רכיתם ההלך היה ידוע נכבדו מרכיתם האדם. ע"ז מלך המלכיתם הם משולים וזכים מעלם הכריאה. וא"כ מלך ידוע כד נצורם ותחלתם. ללן כן אלםם וללך מלך הכריאה כחמר מוחם. והטורה למלכדו לשעיל ואללך חורו עד

שפוט חטור. תסו חובל לחץ. זה משה שנקרא מלך. מו
 חבל. שיהיו לו תשקן. שריו אנא החשן הליחורו אלו.
 שפוט סאלי. ודבר כל ויזי אל הכחור מלה אחרת חשכן
 בלח המעלה שיהי תשקן חטור. שוד חיחא כחרש כשע
 שחור הקריב למשע לעשות תשקן. כחורש ויזי אלוסי אס
 שחור כח. שחור הקריב למשע עש כחורש אס אס
 מדרס קר. שחור אסח אס למשע למשע ויזי מויה שחורש
 ואלר אלוטל שחור כיויה למשע. וסאליה נכבא איה
 איסע דין שחן כך. לחור אס תשעש למשע לחור למשע איה
 מויה ויזי. אכל כלל שחור שוד הוא דין המלך ע"פ חור
 חור ויזי ודחורו שן שחור וחסחשכו ארס הלכל דחור
 נרץ הכין חורט קטיר דוד כי"ב שחור אסח אסח אס
 ויזיה כוה אחרת דכרביה אס הכרלמס שחור. אכל דס אכל
 ויזיה שחור סורמח חכורו יסרל אסח אסח אסח אסח

פירוש לתורת אלהים

צו דעק וואס דעקט צו דעם ארון : (ו) את השלח
דעם מיש את כל בלוי אונג גאר נייגע בלויס ואת להם
הקנים אונג דער להם הקנים : (ז) את המטרה דרא
מנורה די בייגע את גרותה איבער ערדליך גרות די
כערליך וואס ווי זענען אים גיסרעהת אונג אונג גאר
איבער בלויס ואת שטן אונג דעם בוימאטיל אויף צו
לייכטיגן אין דער מנורה : (ח) ואת מנפת הזהב אונג
דעם מנפה פון גאלד ואת שטן אונג בוימאטיל אויף

תח

וְאֶת־אֲדֹנֶיהָ וְאֶת־הַמֶּסֶךְ לְשַׁעַר
הַחֹצֵר אֶת־מִיתְרֵיהֶם וְיִתְּדֵיהֶם וְאֶת
כָּל־כְּלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵי
מוֹעֵד: מֵא אֶת־בְּגְדֵי הַשָּׂרָד לְשָׂרֵת
בְּקֹדֶשׁ אֶת־בְּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן
הַכֹּהֵן וְאֶת־בְּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן:

מִכְבָּהָ וְיֵת פֶּרֶסָא לְתַרַע
דְּרָתָא יֵת אֲמוֹנָה יֵת
וּסְבָהָ וְיֵת כָּל מְנֵי פֶלֶסֶן
מִשְׁכָּנָא דְּמִשְׁכָּן וּמִנָּא:
מֵא יֵת דְּבוּשֵׁי שְׂמֹשָׁא
דְּשִׁמְשָׁא בְּקֹדֶשׁ שְׂא
יֵת דְּבוּשֵׁי קֹדֶשׁ שְׂא
דְּאַהֲרֹן כְּהֵנָּה וְיֵת
דְּבוּשֵׁי בְנוֹהֵי דְּשִׁמְשָׁא:

מִב כָּכֵל דִּי פִקִּיד יֵת
מִשָּׁה בֶן עֲבֹדוֹ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל פְּלִחְנָא:
מִב וְחֹזָא מִשָּׁה יֵת כָּל
עֲבֹדָתָא וְהָא עֲבֹדוֹ יֵתָה
כְּמֵא דִּי פִקִּיד יֵת בֶּן עֲבֹדוֹ
וּבְרִיָּה יִתְדוֹן מִשָּׁה:

תולדות אהרן

למ כגרי יומא עב:

יום ו כרי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשומם
מִב כָּכֵל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
בֶּן עֲשׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־
הָעֲבֹדָה: מִב וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־
כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוֹ אֹתָהּ
כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בֶּן עֲשׂוֹ וַיְבָרֶךְ
אֹתָם מֹשֶׁה: פ חמישי שביעי בשחן מחוברין

רש"י

וזה שנאמר הוקם המשכן הוקם מאלו מדרש ר"ת: (מג) ויברך אתם משה. אל"ר שחשבה שכינה
ענין גמר מלאכת המשכן

שְׂמֵעָה מִשְׁפָּה מִלֵּאךְ. וְהַדְבָר כֹּזֵב מַעֲלֵה חָן לִפְנֵי יוֹתֵר
וְיוֹתֵר מִלֵּאךְ. וְזֶה כְּשֶׁאֵל וְנִחְמָדָה לְאַמֵּר ה' מֵה אֵלֶם וְחִדְעָה:
וְהַתְּשׁוּבָה אֵלֶם לְהַבִּיל דָּמָה. כְּלוֹמַר מִסִּכַּת הַיּוֹתוֹ דּוֹמֶה לְהַבִּיל
וְחִתְּשָׁה כְּלוֹמַר נִכְדָּת וְכִתְּשׁוֹת וְנִשְׁלָתוֹ כְּלִמְדָּה מִלֵּאכֵי מְרוֹס.
וְזֶה חִיבוּתוֹ וְחִיבוּתוֹ. וְזֶה נֶקֶד דְּמִיּוֹן עַל הַמִּשְׁכָּן. כִּי מִשָּׁה
עָיָה מִשָּׁב כְּלִמְדָּה חֲלוּי יוֹת לְשִׁמּוֹת לוֹ מִשְׁכָּן שִׁיבִים הַכְּרִית
נִשְׁמָתוֹ עַל דְּוִגְמַת מִשְׁכָּן עַל מַעֲלָה מְלֹכּוֹת עֲלִיזִים. הָיִינוּ בְּנֵי
רוּחָנִי וְדָק מֵה שְׁאִין כִּכַּת כִּי"ד לְשִׁמּוֹת. וְזֶה הַתְּשׁוּבָה וְאַמֵּר
וְכִי אֱלֹהִים אֵלֵינוּ לְשִׁמּוֹת כֹּזֵב. אֲמַר לוֹ הַקְּבִילָה כְּתִיבָתָם וְכִי
כְּלוֹמַר הַדְּמִיּוֹן שְׁמֵעָה וְחִיבוּתוֹ אֵלֵינוּ מִבְּקָשׁ. וְיִסִּים עֵד יִתְרוֹן
לֹא עַל שְׁמֵעָה כְּמִשְׁפָּט אֵל הַמִּתְדַּמֶּה וְהַתְּשׁוּבָה לְמִלּוֹא חָן וְיוֹתֵר
מִהַעֲלָם. וְלֵכֶן אֵם תְּשַׁעֵה לְמַעַס כְּמוֹ שְׁמֵעָה מִנִּית אֵלֵינוּ

(מכ) בן עשו בני ישראל את כל העבודת. היה לו לומר את
כל המלאכה. אבל הכתוב קרא למלאכת המשכן עבודה.

פירוש לתורת אלהים

אֵת עֲשׂוֹתֶיהָ אֵיךְ וַיֵּלֶךְ וְהָא אֲדִינָה אֹנֵי אֵיךְ
שְׁוֹעֲלֵעֵר וְהָא הַסֶּפֶד אֹנֵי דְעָם פִּיר הָאֵנֶק יִשְׁעֵר
הַחֹצֵר צוּם שׁוֹיַעֵר פֹּון דְעָם חֹצֵר אֵי מִיְהִרֵי וַיִּינַע
שְׁמִרִיק וְיִתְּדוּתִיהָ אֹנֵי אֵיךְ פִּלְעֶקֶר וְהָא כִּי בְנֵי
אֹנֵי אֵלֶם פִּלִּים עֲבִידֵי וְהָא בְּעִדְיָנִי צוּ דְעָם מִשְׁכָּן יֵאֵיִלִי בִינֵי צוּם אֹהֶל מוֹעֵד: (מא) אֵת בְּנֵי רִיא
קְלִידֵּר קִשְׁרָה צוּ בְרִינֵעֵן בְּקִדֵּשׁ אֵין הִיילִיקִיִּים רִאִם מִינִים קֵעֵן רִיא קְלִידֵּר וְהָא מִעֵן הָאֵם
בְּרִעֶקֶם דִּי פִלִּים פֹּון מִשְׁכָּן אֹנֵי דְעָם אֶרֶן נִוְעֵן קֵעֵן הָאֵם גִּיצִינֵי אֵי בְנֵי רִיא הִיילִיקֵי קְלִידֵּר
וְהָא צוּ אֶרֶן הַכֹּהֵן וְהָא בְנֵי אֹנֵי רִיא קְלִידֵּר פֹּון וַיִּינַע קִינְדֵּר נִכְמָה צוּ בְרִינֵי: (מב) בְּנֵי אֹוִי
וְהָא מִשָּׁה גִיבָאִין צוּ מִשָּׁה בֶן גִּשׁוֹ אֹוִי הָאֵבִין גִּיבָאִם רִיא קִינְדֵּר וְשִׁנְאֵל גָּאֵר רִיא אֶרְבֶּעַם:
(מג) וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוֹ אֹתָהּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בֶּן עֲשׂוֹ וַיְבָרֶכְהוּ מֹשֶׁה
וְכָל־הַבְּנִיִּים אֹתָם וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹלֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְרְכוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־יְהוָה:
וְזֶה הַתְּשׁוּבָה לְמַעַס כְּמוֹ שְׁמֵעָה מִנִּית אֵלֵינוּ

לקומים על התורה

(מג) וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוֹ אֹתָהּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בֶּן עֲשׂוֹ וַיְבָרֶכְהוּ מֹשֶ�ה
וְכָל־הַבְּנִיִּים אֹתָם וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹלֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְרְכוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־יְהוָה:
וְזֶה הַתְּשׁוּבָה לְמַעַס כְּמוֹ שְׁמֵעָה מִנִּית אֵלֵינוּ

וידבר

מ" וידבר יהוה אל משה לאמר:
ב ביום החדש הראשון באחד
לחדש תקים את משכן אהל
מועד: ג ושמית שם את ארון
העדות וסבת על הארץ את
הפרכת: ד והבאת את השלחן
וערכת את ערכו והבאת את
המנרה והעלית את נרתיה:
ה ונתתה את מזבח הזהב לקטרת
לפני ארון העדות ושמית את מסד
הפתח למשכן: ו ונתתה את
מזבח העלה לפני פתח משכן

א ומליל יי עם משה
ב מימר: ב ביום ראש החדש
בדמא בחד לחדש
תקים ית משכנא משכן
ומנא: ג ותשוי תמן ית
ארונא דסידותא ותמיל
על ארונא ית פרוכתא:
ד ותעל ית פתורא ותפדר
ית סדריה ותעל ית
מנרתא ומדלק ית
בוצינא: ה ותתן ית
מדבא דדבא
לקטורת בוסמא לקדם
ארונא דסידותא ותשוי
ית פרסא דתרעא
למשכנא: ו ותתן ית
מדבא העלתא לקדם
פתח משכנא משכן
תולדות אהרן

וסבת על הארץ. סוכה ו סוכה לו מנחות סכ:
ונסכה את מזבח. זמרים נח:

שפתי חכמים

רש"י

במעשה ידיכם (תהלים ז) ויהי כ נועם ה' אלהינו
עלינו וגו' והוא א' מי"א ב מזמורים שכתפלה למשה:
(ג) וסבת על הארץ. ל' הגנה שהרי מזילה היחה: (ד) וערכת את ערכו. שתי מערכות של לחם הפנים:

ענין גמר מלאכת המשכן

ועבדו כי יס דברים שהיו נורם למעשה שיעשה. למשל בקיד
שהיו חס ביותר נורם שאנשים יקראו עמם כחלום כנהר.
וכחורף שהיו קר ביותר נורם שיחממו את התנור. ויש דברים
שהמעשה מתנה על הזמן. דהיינו אם הרופא לזה לחולה שירחץ
לקומים על התורה

א וידבר יי: (ב) ביום אין רעם מאד החדש הראשון פון
דעם ערשטין חורש ראם מיינט מען ראש חורש
גידן בארץ איין מאד אין חורש תקים ואלקטו אויף
שטעלן את הפשן ראם משכן אהל מועד: (ג) ושמית
שם אונ רוא ואלקט דארטין אריין מאהן דעם
ארון העדות וסבת על הארון את הפרוכת אונ רוא
ואלקט ברעקין איבער דעם ארון ראם פרוכת:
(ד) והבאת אונ דו ואלקט אריין ברענגען את השלחן
דעם מיש וברק אונ דו ואלקט אן רעקטין את ערכו
זיין אן רעכטונג דו ואלקט לייגין אויף דעם מיש
דעם לקם הפנים והבאת אונ דו ואלקט אריין
ברענגען את המנרה דיא מנורה והעלית אונ דו
ואלקט אנצינדען אירע רערליך: (ה) ונתת אונ דו
ואלקט געבין דעם מזבח פון גאלד קשית צו
קטורת לפני פאר דעם ארון וואס אין אים ליגען די רוחות וסבת אונ דו ואלקט מאהן את מסד דעם
פיר האנג פון דער מיר צו דעם משכן: (ו) ונתת אונ דו ואלקט געבין דעם מזבח העולה לפני פתח

אֶהְיֶה מוֹעֵד : וְנָתַתָּ אֶת־הַכִּיֹּר
בֵּין־אֶהֱל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ
שָׁם מִים : וְשָׁמַתָּ אֶת־הַחֶצֶר
סָבִיב וְנָתַתָּ אֶת־מִסַּךְ־שַׁעַר הַחֶצֶר :
וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וּמִשַּׁחְתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
כֵּלָיו וְהָיָה קֹדֶשׁ : וּמִשַּׁחְתָּ אֶת־
מִזְבֵּחַ־הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ
אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ
קִדְשִׁים : וּמִשַּׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־
כָּנוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ : י וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
אֹהֶרֶן וְאֶת־בָּנָיו אֶל־פֶּתַח אֶהֱל
מוֹעֵד וְרַחֲצִיתָ אֹתָם בַּמַּיִם :
י וְהִלַּבַשְׁתָּ אֶת־אֹהֶרֶן אֶת־בְּגָדָיו

זמנא : ו ותמן ית כיורא
בין משכן זמנא ובין
מדבקה ותמן תמן מיא :
ו ותשני ית דרתא סחור
סחור ותמן ית פרסא
דתרע דרתא : ו ותסב
ית משקה דרבותא
ו תרבי ית משכנא וית
כל די ביה ותקדש יתיה
וית כל מנהי ויהי
קודשא : ו ותרבי ית
מדבקה בעלתא וית כל
מנהי ותקדש ית מדבקה
ויהי מדבקה קדש
קודשין : ו ותרבי ית
כיורא וית בסיסיה
ותקדש יתיה : י ותקרב
ית אהרן וית בנהי
לתרע משכן זמנא ותסחי
יתחון במיא : י ותלבש
ית אהרן ית לבושי

קודשא

תולדות אהרן

ספר שמות כ"ג : וספר שמות כ"ג :
כ"ג : וספר שמות כ"ג :
כ"ג : וספר שמות כ"ג :

ענין גמר סלאבת המשכן

במרחצאות בני הנדר . והזמן הוא בחורף . ולא יוכל לעשות
בזאת . ע"כ בהכרח מחכה המעשה על הזמן . שיגיע הקץ וירחוק
כמים כמו נהר ורפא לו . וכן היה כלן המשכן נגמר כד"ל שנת
ועמד שלשה ירחים באהליו של משה מפורק כל דבר בפני עמלו .
זהו ישראל חמהין חדע . לא יטוה בקציה להשמירו כי היו
מתאוס שיטנון כבוד ה' כיניהם . לזה אמר ה' למשה לא כמו
שכם סגורים שכל יום מוכן להקמת המשכן . רק המעשה מחכה

פירוש לתורת אלהים

פאר דער טיר פון דעם משכן אהל מועד :
(ו) ונתת אונ דו ואלקם געבין את הפיור דעם האנט
פאם צווישען דעם סנפס ונתת אונ דו ואלקם
געבין דארטין טאקער : (ח) וישחת אונ דו ואלקם
סאהן דעם הויף ארום ונתת אונ דו ואלקם געבין
את ספס דעם פיר האנג שער החצר פון דעם מויער
פון דעם חצר : (ט) ונתת אונ דו ואלקם געמען
את שכן המשחה דאם ואלב אייל וישחת אונ דו
ואלקם ואלבין את המשכן דעם משכן ואת כי אונ
אלץ וואם איז אין משכן וקדשת אונ ואלקם
הייליגען אים ואת את אלע וייגע בלים ויהי קודש

קליידער

קדש יתיה ותרבי יתיה
 ותקדש יתיה וישמש
 קדמי י ית בנהי
 תקרב ותקדש יתהו
 בתענין: מו ותרבי יתהו
 קמא די רביתא ית
 אבהו וישמשו קדמי
 יתהי קמאוי להו
 רבותהו לכהנות עקם
 לדיהו: מו ועבד משה
 בבל די פקיד יי יתיה בן
 עבד: יי וקה בירחא
 קדמא בשתא תניתא
 בחד לירחא אפקם
 משכנא: יי ואקם משה
 ית משכנא ויהב ית
 סמכוי ושו ית דפוחי
 ויהב ית עברוי ואקם
 ית עמודוי: יי ופרם
 ית פרסא על משכנא
 ושו ית חופאת דפרסא
 עדותי מעילא קמא די

תולדות אהרן

ויטי בחדש . שנת פ ר"ס ג חפית כט :
 ויקם פסח חם המשכן . מנחות טז : ויפרס
 פסח . שנת פסח חם המשכן . מנחות טז : ויפרס
 פסח . שנת פסח חם המשכן . מנחות טז : ויפרס

הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו
 ובהן לי : י ואת בניו תקריב
 והלכשת אתם כהנת : מו ומשחת
 אתם כאשר משחת את אביהם
 ובהנו לי והיתה להיות להם
 משחתם לכהנת עולם לדורתם :
 מו ויעש משה ככל אשר צוה יהוה
 אתו בן עשה: ס ששי י ויהי בחדש
 הראשון בשנה השנית באחד
 לחדש הוקם המשכן : יי ויקם
 משה את המשכן ויתן את אדניו
 וישם את קרשיו ויתן את בריהו
 ויקם את עמודיו : יי ויפרש את
 האהל על המשכן וישם את
 מכסה האהל עליו מלמעלה

בעל המזרים

כדכתיב ראה לא חנכי יושב כניתי ארזים וגו' הוקם על . כט
 יסודכ בן רכב שהקמו דכרי אביהם וכו' למע שנאמר לא יכרת
 איש ליונדכ בן רכב עומד לפני כל הימים : (יח) ויקם משה את
 המשכן משכן לא נאמר אלא המשכן לרבות משכן על מעלה
 שפתי חכמים

(טו) משחתם . צ' דין ואליך כי משחתם כהם מוס כה פי' כומן
 שסם תמימים יחי' להם משחתם לכהנות טולם חבל כשיסיה כה מוס
 לא לרשון יסיו : (יז) הוקם . הוקם על גבי
 צוד . הוקם את דכרי יסודכ בן רכב . כזכות שהקים דוד המקדש
 רש"י

(יט) ויפרש את האהל . הן יריעות העזים : נראה דהנזקך לראיה לפי שנת"כ ר"ס שמיני אמרו שהם ח"ל ויהי

פירוש לתורת אלהים

אין דעם ערשטין חודש בשנה אין דעם אנקערין
 יאהר פון דעם ארזים נאנג פון סצרים באהד חודש
 אין איין טאג אין חודש הוקם איז גינוארין אויף
 גישטעלט דאס משכן : (יח) ויקם האם משה אויף
 גישטעלט דאס משכן ויתן אונ האם גינעבין ויגע
 שוועלין וישם אונ האם גיטאהן ויגע ברעטער
 ויתן אונ האם גינעבין ויגע רינגלען ויקם אונ האם
 אויף גישטעלט ויגע ויילין : (יט) ויפרש אונ ער
 האם פאר שפרייט את האוהי דאס גינעלט דאס
 מיינט קען דיא יריעות פון האר פון ציגען וישם
 אונ ער האם גיטאהן את סכסא די דעק פון דעם
 גינעלט דאס מיינט קען די דעק פון די רויט

אונ ואלקם אים הייליגען וקמן יי אונ ער נאל
 בדינען צו מיר : (יד) ויהי אונ ויגע גינדער
 ואלקם גינעבין ויקם אונ ואלקם אן קליידין
 וי פתות העמקער : (טו) ויקם אונ ואלקם וייה
 ואלקין באשר אזוי וייה דו האקם געזאלקט וייער
 סאקער אהרן וקמן יי אונ וי ואלקין דינען צו מיר
 והיתה אונ עם נאל ויין צו וי משחתם וייער ואלקבונג
 לכהנת צו בנהים אויף אייביג לדורותם אויף דור
 דורות : (טז) ויעש משה גיטאהן ככל אזוי ווי
 נאם האם אים געשאקט בן עשה אזוי האם ער
 גיטאהן : (יז) ויהי אונ עם איז גינוען בחודש הראשון

בְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס
 ב וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדוּת אֶל־הָאָרֶן
 וַיֵּשֶׁם אֶת־הַבָּרִים עַל־הָאָרֶן וַיִּתֵּן
 אֶת־הַכִּפֹּרֶת עַל־הָאָרֶן מִלְּמַעְלָה :
 כ א וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֶן אֶל־הַמִּשְׁכָּן
 וַיֵּשֶׁם אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְכָּה וַיִּסֹּךְ עָלָהּ
 אֶרֶן הָעֵדוּת בְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה : ס ב וַיִּתֵּן אֶת־הַשְּׁלֶחֶן
 בְּאַהֲל מוֹעֵד עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁכָּן
 צִפְנָה מִחוּץ לַפְּרֻכָּת : ב וַיַּעֲרֹךְ
 עָלָיו עֹרֹת לָחֶם לִפְנֵי יְהוָה בְּאִשֶּׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס ב וַיֵּשֶׁם
 אֶת־הַמִּנְחָה בְּאַהֲל מוֹעֵד נֹכַח
 הַשְּׁלֶחֶן עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁכָּן נֹגֶבֶת :
 ג וַיַּעַל הַנֶּחֱסֵת לִפְנֵי יְהוָה בְּאִשֶּׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס ב וַיֵּשֶׁם
 אֶת־מִזְבַּח הַזֹּהֵב בְּאַהֲל מוֹעֵד

פקודי י' ית משה :
 כ ונסמיכ ויהב ית סהדותא
 בארוןא ושני ית אריסטא
 על ארוןא ויהב ית
 כפורתא על ארוןא
 מלמעלא : כ א ונאעל ית
 ארוןא למשכנא ושני ית
 פרוכתא דפרסא ואמל
 על ארוןא לסהדותא
 כמא די פקודי י' ית
 משה : ב ב ויהב ית פתורא
 במשכן ומנא על צדא
 דמשכנא צפונא כפרא
 לפרוכתא : ב וסדר עלוהי
 סודר דלחם קדם י' כמא
 די פקודי י' ית משה :
 ב ו ושני ית סגרתא
 במשכן ומנא דקבד
 פתורא על צדא דמשכנא
 דרוסא : ג א ונאדלק
 בוצינא קדם י' כמא די
 פקודי י' ית משה : ב ו ושני
 ית סגרתא דהבא
 במשכן ומנא קדם
 בער המזרים
 דליתא כסיוקתא פלוס הכ"ס למלאכיס
 של מעלה להקוס משכן למעלה :
 (כא) ויסך ד' דין וליך ויסך פלוס
 כעזו . ויסך כדלתיס . ויקח ויסך
 כזי דוד . כזות ויסך כדלתיס של
 זמן סהיס אונן לא נכנס למקדש עד
 שוירחן ויסך זכס לויסך על ארון ויסך
 מלוס כעזו :

רש"י

(כ) את העדות . כלומר : (כב) על ירך המשכן צפונה . (יונה ג) כחצי הלפזי של רוחב הכית : ירך . פירוש לתורת אלהים

געפארקטע קער אונ די קעל פון דער חיה וואס
 זיא הייסט חש באשר ציה : (כ) ויקח אונ ער האט
 גענומען וימן אונ האט גיגעבן דיא לוחות אין
 ארון אריין וישם אונ האט גיטאהן דיא שטאנגען
 אויף דעם ארון ביא דער זייט וימן אונ ער האט
 גיגעבן את הספירה דיא דעק צי הארין אויף דעם
 ארון פון אויבין : (כא) ויבא אונ ער האט געבראכט
 דעם ארון אין דעם משכן אריין וישם אונ ער האט
 גיטאהן את פרוכת דעם פרוכת וואס ער איז
 אנצווישען שייך ויסך אונ ער האט גיגעקט צי ארון
 אויף דעם ארון באשר ציה : (כב) וימן אונ ער האט
 גיגעבן את השלחן דעם מישלחן דעם מישלחן אויף דער
 זייט פון דעם משכן וואס צו צפון אויסין ווייניג
 פון דעם פרוכת : (כג) וישרך אונ ער האט אויס
 גיגעקט אויף אים ערד דעם ארעכטונג פון גרויס
 דעם דעם דעם דעם דעם דעם דעם דעם דעם דעם דעם
 (כד) וישם אונ ער האט גיטאהן דיא סגרתא נוכח
 אקענין מיש על ירך אויף דער זייט דעם ארון דעם
 זייט : (כה) ויניח סגרתא אונ ער האט אן געצינדן די
 קנייטליך דעם י' פאר נאט באשר ציה : (כו) וישם
 ער האט גיטאהן את סגרתא דהבא דעם סגרתא פון
 גאלד

פְּרוּכָתָא : כו וַיִּקְרָא עָלָיו
עֲדוּהִי קְמוּרָת בּוֹסְמִין
כָּמָא דִּי פְקִיד יִי יֵת
מִשָּׁה : כח וְשׂוֹי יֵת פְּרָסָא
דְּתַרְעָא דְּמִשְׁכְּנָא : כט וְיֵת
מִדְּבַחָא דְּעֻלָּתָא שׂוֹי
בְּתַרְעָא מִשְׁכְּנָא מִשְׁכָּן
וְיִמְנָא וְאִסְק עֲדוּהִי יֵת
עֲלָתָא וְיֵת מִנְחָתָא כָּמָא
דִּי פְקִיד יִי יֵת מִשָּׁה :
ל וְשׂוֹי יֵת פִּיּוּרָא בִּין
מִשְׁכָּן וְיִמְנָא וּבִין מִדְּבַחָא
וְיֵהֵב תְּמִין מִיָּא דְּקָדוּשׁ :
לא וַיִּקְדָּשׁוּן מִגִּיד מִשָּׁה
וְאַחֲרָן וּבְנָהִי יֵת יִדְיָהוּן
וְיֵת רִגְלִיהוֹן : לב בְּמַעֲלָהוֹן
לְמִשְׁכָּן וְיִמְנָא וּבְמַקְרָבָהוֹן
לְמִדְּבַחָא מְקַדָּשִׁין כָּמָא
דִּי פְקִיד יִי יֵת מִשָּׁה :
ואקם

תולדות אהרן

זכאז ממנו זכאים יט כח : זכאיבזם
חל : זכאים כג :

לְפָנֵי הַפָּרֹכֶת : כו וַיִּקְרָא עָלָיו
קְמוּרָת סָמִים כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה : ס שְׂבִיעִי כח וַיִּשֶׂם אֶת־
מִסַּךְ הַפֶּתַח לְמִשְׁכָּן : כט וְאֵת
מִזְבֵּחַ הָעֹלָה שֶׁם פֶּתַח מִשְׁכָּן
אֶהְיֶה־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַמִּנְחָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה : ס ל וַיִּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר
בֵּין־אֶהְיֶה מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן
שָׁמָּה מַיִם לְרִחְצָה : לא וּרְחֲצוּ מִמֶּנּוּ
מֹשֶׁה וְאַחֲרָן וּבְנֵי אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם : לב בְּבֹאֵם אֶל־אֶהְיֶה
מוֹעֵד וּבְקִרְבָּתְכֶם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ
כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה : ס

רשבים

(כט) ויעל עליו . אהרן ובניו את העולה ואת המנחה כל הימים :

שפתי חכמים

רש"י

טעם וכו' וכו' בלשון : ס הא דכתיב כח ויקרא עליו קטורת
קאי על משה שהקטיר בו ימי המלוכה קודם שנמשח אהרן ואף
ביום שמיני למלוכה שהתחיל אהרן להקטיר היום משה מקטיר
חזן מאותן שנעשו לאהרן לבו ביום ואהרן ובניו הקריבו קרבנות
שנעשו לבו ביום : ע לאשוקי שולת אהרן ושולת העם שכיום
השמיני הקריב אהרן ולא משה כמו שמפורש בפרשת שמיני :
פ אע"פ שהכריז מנחות הן מ"ח מדכתיב ואת המנחה סתמא

בחרגומו לרא כירך הזה שהוא כלדו של אדם : (כו) ויקרא
עליו קטורת . שמריה ועריבית כמו שנאמר (שמות ל)
בבקר בבקר בהיעיבו את הנרות וגו' : (כט) ויעל
עליו וגו' . אף ביום השמיני למלוכה שהוא
יום הקמת המשכן שמש משה ס והקריב קרבנות
זכור חזן מאותן שנעשו אהרן בו ביום שנאמר (ויקרא

ט) קרב אל המזבח וגו' : את העולה . ע שולת התמיד : ואת המנחה . מנחת נסכים של פ תמיד כמי
שנאמר (שמות כט) ועשרן סלת כלול בשמן וגו' : (לא) ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו . יום שמיני
למלוכה הושוו כלם לכהונה וחרגומו ויקדשון מניה בו ביום קדש משה עמהם : (לב) ובקרבנם . כמו

פירוש לתורת אלהים

גאלר אין רעם איהל מועד פאר רעם פרוכת :
(כו) ויקרא עליו אונ ער האט אויף אים מקטיר
גיווען קטורת : (כח) וישם אונ ער האט גיטאהן
את מסך השתח רעם פיר האנג פון דער מיר גיטשן
צום משכן : (כט) ואת מזבח העולה אונ רעם סגב
העולה שם האט ער גיטאהן ביא דער מיר פון
דעם משכן ויעל עליו אונ האט אויף אים אויף
געבראכט דא עולת הקטיר וואס טען בדארף
מקריב זיין אלע מאג ואת המנחה אונ דא מנחה

אין

וַיִּקַּם אֶת־הַחֹצֵר סָבִיב לְמִשְׁכַּן
וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מִסְךְ שַׁעַר
הַחֹצֵר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמִּלְאָכָה׃
פ מִפִּטִּיר לְד וַיְכֹס הָעֵנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד
וַיְכַבֹּד יְהוָה מֶלֶא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃
ל וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד כִּי־שָׁבַן עָלָיו הָעֵנָן וַיְכַבֹּד

ל וַאֲקָם ית דרתא סחור
למִשְׁכָּנָא
וּלְמִזְבֵּחָא וַיִּתֵּב ית
פִּרְסָא דחֹצֵר דרתא
וַיִּצְי מֹשֶׁה ית עבִידתָא׃
פ לִי נִחָא עֲנָנָא ית מִשְׁכָּן
וּמָנָא וַיִּקְרָא בִּי אֲתִמְלִי
יִת מִשְׁכָּנָא׃ יֵה וְלֹא יָכִיר
מֹשֶׁה לְמִיָּעַר דְּמִשְׁכָּנו
וּמָנָא אֲרִי שָׂרָא עֲלֵיהִי
עֲנָנָא וַיִּקְרָא בִּי
תִרְא וְלֹא יָכִיר׃ יִתְבָּא ד׃

בעל הטורים

(ג) ולמזבח. כי כמסורה למשכן ולמזבח בין האולם ולמזבח רחוק למדי שחלל מזבח הנחשת היה הדבור כל למשה כי למשכן ולמזבח שנייה סורה על המזבח וכן כתיב בין האולם ולמזבח וגו' ואלמזבח חוסה כי על עמך ששם היו סודרים ומתפללים: כאשר טעם כי את משה כתיב על כל דבר ודבר כנגד מה שאמר משה מחייב לא הרכה להסדירו. וסע ית פסוקים כאשר טעם כי את משה וכל אשר טעם כי את משה וכנגדם חקט ית זרכות ואחד כאשר טעם כי כן טעם וחקט כנגדו זרכות פסוקים וסע כסס קי"ג חכונות וכן כסופי הזרכות כמו זרכות חסס כי מן הזרכות זרכות חסס כי חסס המחס וסע קי"ג חכונות וקי"ג פסוקים לל כחמשה שליוכין כונת סלל:

רשבים

(לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד. בשעת הקמתו: כי שכן עליו הענן. מיד להראות חיבתו של הקב"ה על ישראל אח"כ היה מסתלק הענן מעל האהל ושכן על הארון כדכתיב ונוערתי שמה ודברתי אתך מבין שני הכרוכים. ואז בא משה אל אהל מועד כדכתיב ובבא משה אל אהל מועד לדבר איתו וישמע את הקול וגו' מבין שני הכרוכים וידבר אליו. וכן אתה מוצא בבית עולמים ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת משני הענן כי בלא כבוד י"א את בית יי. בשעת השלמת הבית היה הקב"ה מקרשו בענן ואח"כ היה מצמצם שכונתו על הארון בין הכרדים:

חללת ספר ואלה שמות מיסוד רבינו שמואל

רש"י

והקרבם כשקרבנו: (לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד. (ת"כ פ' ויקרא) וכחז"ל אומר (במדבר ז) ובכא משה אל אהל מועד כל הכתוב השלישי והכריע ציניהם כי שכן עליו הענן ואמר מעתה כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא כסתלק הענן נכנס ומדבר ענין גבר מלאכת המשכן

שפתי חכמים

מדבר נמנהס על תמיד שאל היה מנחה נס"ע הי"ל להזכירה נס"ע בין שנים עשרים ליום קרבן הע"כ מיידי כמנחה התמיד שהיה נכלל שולת התמיד דכתיב את הכנס האחד חמשה ככקר ציניהם כי שכן עליו הענן ואמר מעתה כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא כסתלק הענן נכנס ומדבר ענין גבר מלאכת המשכן

ענין גבר מלאכת המשכן

משה באהלו ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה. לזה אמר חז"ל כיוון דומה כי חז"ל הסתלק שנייה ככל פירושם על התורה

לכותים על התורה

(וה) ולא יכול משה וגו'. דער בלי יקר שרייבם דער קב"ד פון גאט וואס דאס איז די אמתה ליקטין קיים, וואס אפילו מלאכים קענען נישט קוקען אין דיא ליקטין קיים פון גאט, דריבער מוז אייביג זיין דער קב"ד פון גאט מיט אונאלקין צו זאקען, דער וואלקין זאל פארשטעלן קען זאל נישט זעהן די ליקטין קיים פון גאט. און ווען דער מלשן איז אייגנלישעלעם גינארין האבין זיך אפ געטיילט, דער קב"ד פון גאט איז אריין געקוקטען אין מלשן, און דער וואלקין איז געבליבען אויסגוייג, דריבער זאגט דער פסוק משה האט נישט געקוקט אריין קוקען אין אהל מועד, ווייל דער וואלקין האט געזעהט אויף דעם מלשן, און דער קב"ד פון גאט האט פוה"ל געמאכט דעם מלשן, איז דאך דער קב"ד פון גאט גינען געזעהן דער וואלקין, דריבער האט משה נישט געקוקט אריין גיין אין מלשן דער וואלקין זאגט דער וואלקין איז גינען צו זאקען געמישט מיט דעם רויך פון דעם פויער וואס אברקם אבינו האט געמאכט אויף דעם קנפס וואס סקריב זיין ויחזקין אויף דעם קנפס, ווער גייט דאס אויף פון דער קב"ד אזוי נוי אויף וואס איז גרייכעקט גינען דעם רויך און האבין זיך געוואנדערט, ווער גייט דאס אויף פון דער קב"ד אזוי נוי אויף וואס איז גרייכעקט פון די געקוקטען קנפס וואס זייסן מור און לבונה:

אתמרי ית משכנא :
 לו ובאסתלקת עננא
 מעזוי משכנא נמלין בני
 ישראל בכל מטגניהון :
 לו ואם לא יסתלק עננא
 ולא נמלין עד יומא
 דאסתלקתיה : לו ארי
 עננא יקרא דיי על
 משכנא בימקא וחיו
 אשתא חוי בלידיא ביה
 לעיני כל בית ישראל
 בכל מטגניהון : חזק

יהוה מלא את המשכן : לו ובהעלות
 הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל
 בכל מסעיהם : לו ואם לא יעלה
 הענן ולא יסעו עד יום העלות :
 לו כי ענן יהוה על המשכן ימים
 ואש תהיה לילה בו לעיני כל
 בית ישראל בכל מסעיהם : חזק

וחסרין וחסל כל המלאכה במלכים א' סימן ו' :

מכוס פסוקי דספר ואלה שמות אלף ומאתים ותשעה . ארם סימן וחצוי אלהים לא תקלל : ופרשיותיו ו"א אי זה בית אשר חבט לי סימן . וסדריו כ"ט ולילה ללילה יחודה דעת סימן . וסרקיו מ' תורת אלהיו בלבו סימן : מנין הפסוקים תשע' וששים והסתומות חמש ותשעים סך הכל מאה וששים וארבע פרשיות ישלח עורך מקודש ומליון יסעוך סימן :

שפתי חכמים

עמו : (לו) לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם .
 כל מסע שהיו נוסעים היה הענן שוכן במקום אשר יחט
 שם מקום חנייתו אף הוא צ קרוי מסע-וכן (בראשית
 יג) וילך למסעיו וכן (במדבר לג) אלה מסעי . לפי
 שמקום המנוחה חזרו ונסעו לכך נקראו כולם מסעות :

ונו' ופסוקים האלה סוף למנחת ונו' : צ דקל סוף כשנסעו
 ישראל לא חנה הענן על המשכן אלא כשחנה הענן חנו שם בני
 ישראל ובקרא משמע בכל נוסעיהם אף כשנסעו חנה פעם
 ומחרן מקום חנייתו וכו' והרי הוא כאלו אמר כלל חנייתם ואל
 כנסעיהם חנה שאל לא היה הענן על המשכן :

חסלת פרשת פקודי

ח ס ל ת פ ר ש ת פ ק ו ד י

ענין גמר מלאכת המשכן

תקום שזה בכתיבה אחת כי שם במדרשו של משה לא היה רק
 השלמה כלל מה אך עתה כבוד ה' היה מלא במלואו הראוי לו
 כעצם וזה היה טורח מאד ע"כ ולא יכול משה לבא אל אהל
 מועד . עד שקראו הקב"ה . כי שם אלא משה כאלו לא היה

כאף השכינה נטבון בקביעות . ע"כ לא היה כבודו ית'
 כמלאו . אלא כשנמנר במשכן וכל השלמה השכינה בקביעות
 ע"כ מלא כבוד ה' את המשכן כבוד ה' בא כמלאו ע"כ לא
 יכול משה לבא פנימה :

פירוש לתורת אלהים

נוארום דער ענן האט אויף דעם אוהל כווער
 געוועהעט ויבטד יי אונ דער קבור פון גאט בלא את
 המשכן האט דער פילט דעם משכן : (וי) ובהעלות
 אונ אז דער ענן פלעגט זיך אפ טאהן פון דעם
 משכן יקעי פלעגין די ישראל ציהען קלוקר זיין
 פלעגין גיין בכל פסעיהם אין אלע זייער ציהונג :
 (וי) ואם לא אונ אז דער ענן האט זיך גיט אפ
 גיטאהן זיין יקעי האבין זיין גיט געצויגן עד יום
 ביו דעם טאג נואם דער ענן האט זיך אפ גיטאהן :

(ויח) די ענן נוארום דער ענן פון גאט איז גינען
 אויף דעם משכן יקס ביי טאג וואס אונ דער עמוד
 אש תהיה טוהט זיין ביי נאכט אויף דעם משכן
 לעיני צו די אויגן פון אלע ישראל קלוקר אלע
 ישראל האבין דאס גינען ביי פסעיהם אין אלע
 זייער ציהונג פלוקר תמיד נוען דער ענן איז
 אנוועק געצויגן פון דעם משכן זענען די ישראל
 גענאנגען אונ אז דער ענן איז געפליגען שטיין
 זענען די ישראל אויף געפליגען שטיין :

ענין גמר בנין ביהמ"ק

אז אפר שלמה ה' אפר לשבון
 בערף ונו' . נוען שלמה
 המלך האט אויפגעבאקט דעם בית
 המקדש האט ער גינאנט , גאט האט

הפטרות פקודי כמנהג האשכנזים במלכים א' סימן ו'

א וְתִשְׁלַם בְּלִי-הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
 בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת-קִדְשֵׁי הַדָּגָר אָבִיו

פירוש ע"ט

(א) ותשלם ב' המלאכה אונ עם האט זיך אויך-
 גילאזט . פלוקר עם איז פערמיג
 גינאנרין נאר די מלאכה אשר עשה נואם דער מלך

שלמה האט געמאכט ביה יי אין בית המקדש
 ויבא האט שלמה געבראכט נואם איז געפליגען
 פון דעם נואם דור האט מקדש גינען אונ קען

האט

ויתען ששנער פון אלע שמוכין וואס
דיא גבירים וואהנען, און וואס קען
האט גייערעם דער רב איז שוין גאנץ
פון שטאם, האט ער געזאגט צו ווין
קשבת ער ואל אין דערשטאל ארויס
גוין פון שטאם אפאר טייל, אז ער
וועט פערען דער רב פארם, ואל ער
געבן דעם פורמאן אפאר רובל, דער
פורמאן ואל ויך שטעלן מיט דעם רב
געבן דעם הויף וואס דער קשבת
האט אים געזאגט, און געצויכט
דעם ארם, דער פורמאן האט אזוי
גיסאקט און איז צו געפארן מיט דעם
רב געבן דעם גביר און קיינער האט
גיס געזאגט פון דעם שווינדל, ווי
דער רב איז אריין געקוקט אין דיא
שמוכין זענען באדער געקוקט אלע
גבירים פון שטאם צום רב און האבן
אים גינעבן שוים, און אלע זענען
באלד צוועק געגאנגען קען זאל לאזן
דעם רב אפוקען פון וועג, אויף
פארנין פריה האט דער בעל הבית
מיט גענומען צוין קינד און איז מיט
אים אריין געגאנגען צום רב, וואס

מקום הארון ויספו הכרבים על-הארון ועל-בדיו
מלמעלה: ו יארכו הכרבים ויראו ראשי הכרבים
מן-הקדש על-פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו
שם עד היום הזה: ו אין בארון רק שני לחות
האבנים אשר הנה שם משה בחרב אשר פרת
יהיה עם-פני ישראל בצאתם מארץ מצרים:
יא ויהי בצאת הכהנים מן-הקדש והענין מלא
את-בית יהוה: יב ולא-יכלו הכהנים לעמוד
לשרת מפני הענין כי-מלא כבוד-יהוה את-בית
יהוה: יג אז אמר שלמה יהוה אמר לשכן בערפל:
יד בנה בניתי בית זבל לה מכון לשבתה עולמים:
טו ויסב המלך את-פניו ויברך את כל-קהל
ישראל וכל-קהל ישראל עמד: טז ויאמר ברוך
יהוה אלהי ישראל אשר דבר בפיו את דוד אבי

דער בעל הבית האט געפירט די סיד אריין צו צוין איז שטוב איז ער שפארק דערשטאקן גיטארין צום שלשן, און איז בלאס
גיטארין פון שרעק, נאר באלד האט ער ויך געשפארקט, אונזיין פנים איז צוריק פרייליך גיטארין, און האט געשטיקט
אביסל מיט דעם רב און איז ארויס געגאנגען פון שטוב, וואס ער איז ארויס געגאנגען פון שטוב האט דאס קינד
גיאנץ צום פאטער נאך סיד וואס איז רא גינען מיט דיר, ווען סיד זענען אריין געקוקט צום רב אין שטוב וואס דאס
האטס נאר געפונט דיא סיד ביקסו שפארק דער שראקן און בלאס גיטארין, און באלד האטסו ויך געשפארקט און צוים
פרייליך גיטארין, האט דער פאטער גיאנץ צום ווען, און דאס האטס ויך נאר גיט געוואנדערט ווען די גיט אריין
געקוקט צום רב אין שטוב, האט דער ווען געשפארקט איה האב סיד געוואנדערט און וואנדער סיד איה, אזוי פיל מאסטי

פירוש ע"ט

אויף דעם ארמ ווי דער ארון איז געשטאנען פון
אין וואנט צו דער אנדערער ויסווי און דיא
פרוכים האבן פדעקט אויף דעם ארון ווע בריו
און אויף ווינע שטאנען פלעגל פון הויבין:
(ס) וואס און די שטאנען זענען לאנג גינען
נבוא און ווי זענען גינען גיטארין די עקין פון
די שטאנען פון דעם קדשי קדשים על פני הדביר
אויבער דעם דביר וואס גראו החוצה אבער ווי זענען
גיס גינען גיטארין ארויס פון דעם פרוכת נאר
די האבין ויך אן געשפארקט אין דעם פרוכת פון
אינווייניג וואס זענען דארטין גינען אויף
דעם ארמ ביו דעם זעלבנען טאג: (י) אין בארון
עס איז אין ארון מיין גיס גינען רב נאר די צוויי
שטיינערנע טאבלען אשר וואס משה האט דארטין
געלייגט בחיב אין דער שטאם חורב אשר וואס
גאט האט פוכת ברית גינען מיט דיא קינדער
ישראל אז ווי זענען ארויס געגאנגען פון מצרים:
(יא) ויהי בצאת ארום אים איז גינען אז די פהנים
זענען ארויס געגאנגען פון דעם קדשי קדשים
והענין און דער ענין האט דער פילם דעם בית
המקדש: (יב) ואל און די פהנים האבן גיס
געקאנט שטיין און באדינען מקריב ווין קרבנות

פאר גאט מחמת דעם ענין כי ווארום דער כבוד
פון גאט האט דער פילם דעם בית המקדש:
(יג) אז אפער שלמה דענסטמאקל האט שלמה גיאנץ
יג אפער גאט האט אזוי גיאנץ זשבו צו רוקען אין
בית המקדש גערפ אין דעם געפיל אין וואלקין,
אזוי וואס אין פסוק שטייט כי בענין אוראח על
הכפורת. איז שטייט מיט דעם וואלקין וועל איה
גינען ווערן אויף דעם פפוכת: (יד) בנה באהען
בניתי איה האב געבאהעט בית אהויו זכור
אהארבערין דיר דיר-סכין איין אן ברייטונג זשבוק
צו דיין ויצונג עקשים אויף אייביג: (טז) ויסב און
ער האט ארום גערינגילט דער קלף ווין פנים
און האט ויך אום גיקערט צו דיא ישראל ויברך
און ער האט גיבענשט נאר דאס איין וואלקונג
פון ישראל און דאס איין וואלקונג פון די ישראל
איז געשטאנען: (פז) ויאמר און דער קלף האט
גינאנט בידו וי געלויבט איז גאט דער גאט פון
ישראל אשר וואס ער האט גירעט מיט ווין כויל
מיט מיין פאטער דוד אז ער וועט אים געבן
אזוהן וואס ער וועט באהען דעם בית המקדש
יכידו און מיט ווין גוטע האנט האט ער דער
פילם דאס היינט קהנים גינען ווינע רייד נאכר

ובידו מלא לאמר: י מן-היום אשר הוצאתי את עמי את-ישראל ממצרים לא-בחרתי בעיר מפל שבמי ישראל לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בדרך להיות על-עמי ישראל: ה ויהי עס-לבב דוד אבי לבנות בית לשם יהוה אלהי ישראל: י ואמר יהוה אל-דוד אבי יען אשר היה עס-לבבך לבנות בית לשמי המיבית פי היה עס-לבבך: כ רק אתה לא תבנה הבית פי אס-בנה היצא מחלציה תוא-יבנה הבית לשמי: כא ויקם יהוה את-דברו אשר דבר ואקם תחת דוד אבי ואשב על-כפא ישראל כאשר דבר יהוה ואבנה הבית לשם יהוה אלהי ישראל: כב ואשם שם מקום לארון אשר-שם

והוא פיל דוד האם נקראתם צי מאהלין די שטוב, און אוי וואנדערליך שוין וואו די שטוב איז נעמאלט, וואו ציי דעם גרעסטן שר, מיט שיינע רויזן און שיינע גלופען, וואס עס ציהט צו זיך די אויגן צום זען. איצט האט דער רב גרעסט אלע וועגס מיט ליינענע לייכער, ווערט מען אז דעם רב גרעסט דאס גאר גיס אנדער ער וויל דאס גאר גיס, איז דאך אלע הוצאות גיווען אונס וויסן, האט דער פאטער גימאכט צום קינד, איך האב אויך אין אונזער געהאט צער פון דעם, גאר איצט האב איך מיך געזעכט און עס איז געטער אוי, ווען דער רב וואלט מאקי ליב געהאט אוי וואהנגען וואס די וועגס זענען שוין געמאלט, וואלט איך גיס זיכער גיווען אז דער רב וועט ציי מיר גלייכע וואהנגען, פאטער וועט קומען איין אנדער גיכר און וועט מאכען פאר אים אשענער וואהנגען וועט ער גיין צו אים

וואהנגען, אבער אז איך וועל איצט דער רב האט פיינט די אויסגעמאלטע וועגס, וועט ער דאך גיס גיין וואס אשענער וואהנגען, אז ער וועט גאר זיין צו פרידען מיט מיר אלעין וועט ער אייביג ציי מיר וואהנגען, דאס וועלכע איז גייען צי א דעם בית המקדש וואו שלמה האט געבאט, ער האט אויפגעבויט נוצער פיל עולם און נאך צו מאכען אשוינגס בית המקדש, און דא וועט איינצויג זענען גיווען גרעסט מיט גאלד, און מיט גלופען און פייגיל און פייסלען, אלץ פון גאלד, עס איז נאך אוי וואס אפאלאץ גיס גיווען ציי מלכים, האט שלמה געמיינט גאט, וועט גאט האבן פון דא שיינמיט פון בית המקדש, נאכדעם האט שלמה גיווען וואו דער קבור פון גאט איז געקומען אין בית המקדש איז אריין געקומען איינצויג ערפל, אפונסטער וואלפון און איינצויג איז גיווארן פינפטער, איז שלמה דערשטאנען גיווארן און האט געהאט גרויס צער, און דאס גימאכט איך האב געווען אוי שטארק צו געשינען דעם מקדש, און גאט האט דעם מקדש איינצויג פינפטער געמאכט, איז דאך פון ארבעט גיווען גאר אונקנס, נאכדעם האט שלמה גימאכט פארקערט איצט איז נאך געטער, אז הקב"ה וואלט ליב געהאט דא שיינמיט פון בית המקדש, וואלט געקענט זיין די פקלעך וואלטן געמאכט אשענער בית המקדש, וואלט הקב"ה פאלאט פון בית המקדש און וואלט געבאנען וואהנגען אין זייער בית המקדש, אבער איצט אז גאט קוקט גיס אויף שיינמיט, וועט גאט גיס פאלאטן פון מקדש, נאך גנה גיט בית וכול לך, דעם מקדש וואס איך האב געבאט פון וואהנגען צו דיר, מען לשבת עולם, דאס איז אונגרייפונג דא וואלט איינצויג וואהנגען אייביג, און די וועגס פון דעם בית המקדש קיין מאהל אונזען גיין, ווארט גיס אין דעם שיינעם מקדש וואס וואהנגען גאר מיט אונז יודין וילקס וואהנגען, וואו גאט האט גימאכט צו שלמה, דא שטוב וואס דא האט געבאט דעם שפיין אוי נאנג וואו דא (און דא יודין) וועלן היסען צו לענגען תורה און צו טאן סבות און

פירוש עים

וואס ער האט גימאכט צו מיין פאטער דוד: הארצין צו באהען אהויז ישי פון מיינעטונענין (י) מן היום פון דעם מאנ אן וואס איך האב ארויס געצויגן מיין פאלק ישראל פון מצרים יא גיחתי האב איך גיס אויס-דער-וויילט אין איין שטאט פון אלע שבטים פון דא ישראל גיט מען זאל אין דער שטאט באהען אהויז מיין גאטען זאל ויין דארטין, בלוסר מיין שכינה זאל דארטין רוהען וואס האב איך אויס-דער-וויילט אין מיין קנעכט דוד יהיה ער זאל ויין אסקה איבער מיין פאלק ישראל: (יח) יהי און עס איז גיווען מיט דעם הארץ פון מיין פאטער דוד גיט צו באהען איין בית המקדש לשם יי פון גאטס וועגן אהויז ישי וואס ער איז דער גאט פון ישראל: (יט) ואמר יי האט גימאכט צו מיין פאטער דוד מן היום פון דעם ווייל עס איז גיווען מיט דין

דעם

**בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאָאוֹ
אֶת־מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם :**

בְּשָׁלֹשׁ מִדְּבָרִים , דַּעֲשֶׂה וְיֵין אֶפְלָר
אִי־יָדִין , אִי־יָדִין וְעֵלִין
יֵין מִן פֶּאֶלֶק אִי־יָדִין בֵּית הַתְּקַדֶּשׁ
דַּעֲשֶׂה שְׁשִׁין צוֹ אִי־יָדִין קְבוֹר אִי־
שְׁשִׁין :

(וכפי מנהג הספרדים ספסירין ויעש חירם הנמצא בהפטרות ויקהל).

פירוש ע"ס

רַעַם אֶרֶן לִיגַם בְּיָת וּבְעֶרְהֵיִם : פֶּן נָאֵם אֲשֶׁר עֲלָשְׁעֵרִין בְּהוֹצִיאָאוֹ אִי־נָאֵם הָאֵם וְיֵין אֶרֶן לִיגַם
וְנָאֵם הָאֵם בִּכְרַת בְּרִית גִּינוֹעַן מִיט אִי־נָעֶרֶךְ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם פֶּן רַעַם לֹא־רַעַם מִצְרָיִם :

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרות ומזמור ה' מלך גאות לבש או מזמור שיר
ליום השבת וה' מלך ילל"ם דברו משנה והלכה מסדר פהרות שהוא נגד היסוד כמיתה היום :

ברטנורא

משנה ידים פרק א

עיקר תי"ט

[א] מי . לא מרביעית כלי המחזיק רביעית רש"י : [ב] ידים . דחק (פ"כ דחגיגה מ"ה) נוסף לידים לחולין ולמשער ולתרום וסחם ידים אינן אלא שני' וסוכלין תרום ולא חולין אכל משום סדך תרום חקטו אף לחולין כדי שיהא רגיל בנטי' ויטלו לתרום . גמ' : (א) וכן הא דקאמר לר' דמשמע ולא לה' שסרי לא נחמו חכמים שיעור רק למים שכלו וכי איכא שיעור לא חשו כמה יניע לב"א רק שניע עד הפרק . סר"ש : [ג] דמאה . נומא היא כלומר כ"ו שמספיקין לשפוך כ"א ג"ס . פור : [ד] ד"ו בו' . מליג אף כרישא דלשנים הכי מוכח כגמ' : (כ) וכשנשטן כפחות מרביעית דלחור משירו טהרה דלחור נשטן כה"ק דרפ"כ ופ"ש כה"ק : (א) דכיון שלא טהרו את הידים היה די ברביעית ומחלה לג' אלא כיון דנפיש גברא חיישינן שמא לא ירקדקו יפה ליטול עד הפרק שכל"א מחלה במים משני חבירו ומיהו אי איכא רביעית ומחל' ונטל הראשון מהם חצי רביעית הא דחצי דיוטיל רביעית הנשאר לב' האחרונים דלפי' בחמלה כג' לב' ברביעית כ"ש השתא דלחמי משירי טהרה וכי לא מהני הכא ה"מ איכא דלא נשאר לב' האחרונים רביעית (א) : ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהן מרביעית . שיהיה בכלי כשעה שהאחרון נטל את ידיו רביעית ואין הלי' כר"י : מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים . דין ג"י שצריך ליטול ידיו עד הפרק ולאחר שנטל ידיו בשטיפה א' אע"פ דידין טהור' אס קנח אחס כמסה מכל מקום אס חזר ונגע במים שעל המפה ידיו טמאות (ב) ואס נגע בהן ככר של תרומה נטמא ולכך אורחיה דעכד שטיפה אחרת במים שניים לטהר המים הראשונים שפ"ג ידיו והשתא קאמ' דאס נתן המים שניים ולא הגיע לפרק יכול להוסיף עליהם ולשפוך מים במקום שלא שפך שם תחלה ויטהר המים הראשונים שפ"ג ידיו אבל על הראשונים אס לא הגיעו לפרק אינו יכול להוסיף (ג) אלא צריך לנגב ידיו ולחזור ולשפוך בבת א' מים שנינו לפרק :

פרק א א' כי רביעית או קם איז דא אין אפלי אפערטיל לוג וואקער , דאס איז אאיי אונ אהאלקע איי וקען נעקט אפלי פול מיט וואקער גלייך מיט רעם ברעג פלי . אונ קען גלייך אריין אין דא וואקער אאיי מיט אהאלקע איי . די וואקער וואס גייט ארויס פון די פלי דורך דא איי מיט אהאלקע , דאס איז אפערטיל לוג נותקט ידיו אף לשנים מיט די וואקער קען זיך וואשן איין קענקש . אונ אויב עס בלייבט נאך אביסל וואקער אין די פלי , קען זיך וואשן גאך אפערטיל מיט די ביסל וואקער שפצית י"ג אז עס איז דא אין די פלי וואקער אהאלקע לוג נאך אונ אריי אפערטיל וואקער איינער וואקער לשפשה או ארבעה קעגין זיך וואשן מיט די וואקער דריי קענקשין אדער פיר קענקשין איינער נאך רעם אנדערין מיט אויב עס איז דא

אריית

ג'ט

מה מכלים : (ה) לקדש והספר שני ל' וכן טעלה ל' היא
במ' שאלוין והיא שאלוין מכלי כזה נותן לכל שאלוין במקום
לא ושינוי מלאה פוסל וכשינוי רביעית לכל וט"י פוסל כשאלוין
ולר"מ מ"ס. והר"א ס"ל שאלוין במקום נתי כשרין
לפי כיון דשרין לבעלי קריין : [ח] פסולין. דו"ח דקידוש
ידים מן הכיור דחביב התם מ"ס
יתירה. כ"י : (ו) דח"ק סתם
דכרו ואמר פרה בהן פתו כו'
וחתם איהו ומתתם וכו' כו'
ומהר"מ כ' דשרה דח"ק משמע

המים שנפסלו משהיית הבהמה בכלים
פסולים ובקרקעות כשרים. נפל לתוכן
דיו קומס. וקנקנתים. ונשתנו מראיהן
[ה] פסולין. עשה בהן מלאכה או ששרה בהן
פתו פסולין. שמעון התימני אומר אפילו נתכוין לשרות בזה
ונפל לשני כשרים : ד' המריח בהם את הכלים או שמיחה בהם
את המדות פסולים. הריח בהם כלים מורחים או חרשים כשרים. ר'
יוסי פוסל בחדשים : ה' המים שהנחתם מטביל בהם את הגלוסקין
פסולים. וכשהוא מריח את ידיו בהן כשרים. הכל כשרים ליתן
לידים. אפילו חרש שומה וקמן. מניח חבית בין ברכיו ונוטל.

נתכוין לשרות פתו במקום ח' ונפל במקום אחר יהיו פסולין (ו) והלא לא נתכוין ולא בטלם. אלא ודאי כשרים הם.
ואין הלכה כר"ש החמני : ד' או שמיחה בה את המדות. לחלוותי שדבקה בה ואינה יולאה אלא בדוחק
להכי תנן לשון מיהוי כמו מיהוי קרבו דתנן בפסחים פ' אלו דברים (דס"ח) : פוסל בחדשים. דח"ע"ס שהם
נקיים אין רגילות להשתמש בהם עד שידחוס תחלה ואין הלכה כר"י : ה' גלוסקין. ככרות לחם נקי וטהור : ואם
הריח בהן ידיו. ועם חת הגלוסקין כידו : כשרים. המים שנכלי לטעיה שלא נעשית מלאכה כמים שנכלי
אלא כמים שלקה כחמיו : מניח חבית בין ברכיו. וברכו מסייעין לשפך וכו' וכן נכרה מו"ה לא פליג ר"י

אין קשר. ויטיל ער האם נים געוואלט ווייזקין די
ברויט אין דיא אנדערע וואסער. האט ער זיין
ניט מבטל גינען צו דיא ברויט. דריבער זענען
זיי קשר. אבער דער ערשטער האלט אפילו
ער האט געוואלט ווייזקין די ברויט אין די וואסער.
און דיא ברויט איז אריין געפאלן אין אנדערע
וואסער איז די אנדערע וואסער פסול : ד' הייט
בהם את הפלים או ער האט אפ געוואשן פלים אין
די וואסער או שפיתת בהם את הכדוח אדער ער האט
אפ געוואשן מיט די וואסער די קשקה וואס איז
גינען אונגעקערט אויף די הענט פון די באסין
וואס קען מעקט מיט זיי קשקה פסולים זענען די
וואסער פסול צום וואשן מיט זייא דיא הענט
הדיח בהם פלים מדיחם או ער האט געוואשן אין די
וואסער אפ געוואשענע פלים או חרשים אדער
גייע פלים כשרים זענען דיא וואסער קשר צו
וואשן מיט זיי די הענט רבי יוסי פליג בחדשים רבי
יוסי זאגט אז קען האט געוואשן גייע פלים אין
די וואסער. איז די וואסער פסול צו וואשן מיט
זיי די הענט : ה' הפים שהנחתם מטביל בהן את הגלוסקין
די וואסער וואס דער בעקער טונקט איין אין זיי
דיא קיבלאך פסולים איז דיא וואסער פסול צום
וואשן מיט זיי דיא הענט וקשהו מדיח את ידיו בהן
און אז דער בעקער טונקט איין די הענט אין די
וואסער. און בשבירת די קיבלאך מיט די גאסע
הענט כשרים די וואסער וואס אין די פלי זענען
קשר צום וואשן מיט זיי די הענט הכל כשרים זיין
זינים אלע קענין אויף גיסען וואסער זיין חבר
אויף דיא הענט אפיין חרש שופה הקפן אפילו
אמובער. און אפילו אקשונענער. און אפילו
אקינד. מיט חבית בין ברכיו ונוטל ער מען געמען

ניט קמא. און אויב אין די אנדערע פלי ליגט
עסינווארג אדער משקה זענען זיי קהור. אבער
אז אשך ליגט אין אהויבין. און אין דער לופט
פון הויבין איינגט אצוראקענע פלי. און אין
דיא צוראקענע פלי ליגט עסינווארג אדער
משקה. ווערין זיי קמא : ג' הפים שנפסלו משהיית
הבהמה וואסער וואס זענען פארשטונקען און
קאלעני גינעווארין אז אבהקה וויל זיי ניט פרינקען
בפלים פסולים אויב די וואסער איז אין אפלי זענען
זיין פסול צו וואשן מיט זיי די הענט צום עסין
ובקרקעות און אויב דיא וואסער איז אין דיא ערד
אזוי ווי אקקנה און אין זיין איז דא פערציג קאה
וואסער כשרים זענען זיין קשר קען זאל אין זיין
טובל זיין די הענט צום עסין נפל יהונו דיא אויב
אין דיא וואסער איז אריין געפאלן מיט קומס
ובקנקנתים דאס איז אועלכע פארבין ונשפנו מראיהן
און עס איז גיענדערט גינעווארין דער קאלאר פון
די וואסער פסול זענען דיא וואסער פסול צום
וואשן מיט זיי די הענט צום עסין עשה בהם מלאכה
אויב ער האט גיטאהן אקלאכה מיט די וואסער
או ששרה בהן פתו אדער ער האט געוויקט ברויט
אין די וואסער פסול זענען די וואסער פסול צום
וואשן מיט זיי דיא הענט צום עסין שפען תפיסין
אויב אפיין נתכוין לשרות בזה ונפל לשני שפען תפיסין
זאגט אפילו ער האט געוואלט ווייזקין די ברויט
אין די וואסער. און די ברויט איז אריין געפאלן
אין אנדערע וואסער וועט איר אויף נאגין אז די
אנדערע וואסער איז פסול. פאר וואס זאג דיא
אנדערע וואסער זיין פסול. ער האט דאך גאר
ניט געוואלט אז די ברויט זאל זיך ווייזקין אין די
אנדערע וואסער כשרים גאר די אנדערע וואסער

נחמתיך ונחמתיך
שלא לזנות שרייב בשר
נחמתיך ונחמתיך
נחמתיך ונחמתיך

נחמתיך ונחמתיך
נחמתיך ונחמתיך
נחמתיך ונחמתיך
נחמתיך ונחמתיך

שפועטער זאל ער אונקער שפעלן דיא הענט
דיא וואקער זאל אויף זיין ארויף רינען דאס
הייסט גיט געוואשן. קען דאך דיא וואקער
זאל קוקען אויף דיא הענט דורך דעם פח פון
אקענטש. אונ בייא דיא פאס האט דאך דער
פח פון דעם קענטש לאנג אויף גיהערט. דיא
וואקער רינט דאך פון זיך אליין, אונ אקאפע
איז גיט קיין קענטש. אז דיא מאלפע גיט
ארויף וואקער אויף דיא הענט דאס הייט
גיט געוואשן:

רש"י

האי וקאי' לטולת דליקין
בין דס כחור לדס נטוי
מחוס דמוק עפי וזין דס
מחכות על ראש לשאר דס
מחכות: אומנא. מקין
דס בקרן: בין האי להאי.
בין קמל לכתחל:

ישראל ויהוה
קמיתא לאספר חנה אפר
אונ כר וזקרא אונ רב אשי
ארופא אר. דער רופא האט
פון אמימר. דאס גרשטע
רופא האט. אפגעצאפט אין
געווינען צו אמימר האט
מיר האבין גילערנט דס
דס גדה רויט וויא דיא
שקלי ניה אחרית דער
אביסול בלוט אפר ניה
צו מר וזקרא אונ רב אשי
גילערנט, זיא איז שוין
גרשטע בלוט אפר רב אשי
בין האי ניה אפר ניה
רב אשי גילאנט אזוי וויא
דערקען גיט דעם אונקערשיר
גרשטע ביסול בלוט ביו די
בלוט, דאך איך גיט זעהן
פון אשה. טייל איך נער
טעלדע בלוט איז קמא אונ
איז קהור:

הו

זכה: ומטה חבית על צדה
צדה. ואפילו הלך וישכ לו
אחר כך. והחבית שופכת
מים כל היום כלו מחמת
והקוף. מיה שמה מו"ל בלע"ז
כשני: ר"י פוסל בב' אל. כקוף
על דס לאו כח גברא חשיב ליה.

אפערט וואקער צווישען דיא קניא, אונ אויס
בייגין די פאס מיט די קניא אויף
וואשין פסח חבית על צדה ויפד ער
אפאם וואקער אויף אונט. אונ די
פון איר אפילו אנאנצין קאנ, אונ
שפעלט ער אונקער די הענט אונ
והקוף נופי ידיו אקענטש קענ
פון אקאלפע רבי יוסי פופי גשני
די צוויי זאכן זענען פסול, אז
אפאם עס זאל רינען פון איר

רש"י

דב נחמן. אמתניתין קאי:
והלה ר"מ. כתס:
בקילור. אמלט"ר וחלום
הוא ומתעסקה בו חלמא
קילור דומה לדס נדום וחף
פל גכ דלא הוי סומק כולי
האי

רב נחמן אפר כדס הקוף מתביב'
ר"מ בקילור ור' חלה בשרף
לאו אדום לא אשאר דמים
ורב אשי הוה ירבי קמיה
קרנא קמיתא לאמימר
אדום דתנן כי האי שקלי
להו אשהי אפר רב אשי
בין האי להאי לא מבעי לי
רב נחמן אפר כדס הקוף מתביב'
פון גדות דאך ויין רויט
גייט ארויס פון אקער וואס
זאגט דיא נקרא מייני איך
פן ענין פשה ויהי רבי מאיר
ניקראפין אשה האט געהאט
העמד אונ זיא האט געהאט
די מכה איז גינען אפלאקטער
גילאנט מיר געקען אן אז
גדות נאר פון דעם פלאקטער
שקפה אונ אקאהל האט
אויף איר העמד, אונ זיא
הענט ואפט פון אויפליין
גילאנט דער פלעק איז גיט
דעם ואפט, זעהן מיר אז
גלייך צו די בלוט פון דעם
ואפט פון פייגין בוים, אונ
קען אין רויטקייט זענען וויא
דאך אז דיא דס גדות איז
ענפערט די נקרא יא אשאר
גיט אויף דעם רויטין קאליער
גענין אנדערע קאליערין פון

הלכה פסוקה

הרמב"ם הלכות שבת פ"ב

(א) לא יתן אדם ערער שבת כלים לאונן כותי
לעשותן אף על פי שמסכן עצמו אינו כדאי
שיצא כהן מביתו קודם שהשיבה וכן לא ימכור אדם
חפציו לביתו ולא ישיאלנו ולא ילנו ולא ימסכנו
ולא יתן לו כמנהג האדם כדאי שיצא כחות חפץ
מפתח ביתו קודם השבת שכל זמן שהיה בביתו
אין אדם יורד אימתי נתון לו וכשיבא הבית
מבית כשרה וחפץ ישראל בירו יראה כמו שהלוחה

(א) לֹא יִתֵּן אָדָם בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת בָּלִים לְאוֹמֶן בּוֹתֵי יַעֲשׂוֹתוֹן
אִיּוֹר טָאָר נִישׁ גַּעֲבִין עֶרֶב שַׁבָּת כְּלָיִם צִו

[illegible]

זיך

(ב) הנהגה אנדרה לכוני להחליטה לעיר אחרת אם קצין עמו שבר החלטה מחר ואחיל נהנה לו ערם שבר עם חשיבה והוא שיצא אם מפתח ביתו ערם היתה ואם לא קצין אם יש מביניה אדם קבוע שהוא מקבל האחרות ושולח אותם לכל מדינה ומדינה עם שולחיו מותר ליתן להם האחרות והוא שיהיה שהות ביום כדי שיגיע לבית הסמך ביום קודם השבת שהוא זה שמקבל האחרות ושולחן ביום מחר לחשוב מה ואם אין עם אדם קבוע לכך אלא הכותי

וואלט אים די וואך פארקויפט אום שבת (ב) הייז
אדער ביהמ"ד וואס ער האט אויב איידער
צו אעכערס נאך שבת ער וואלט דעם בריוו פראגן
אום שבת אין מיין אנדער שטאט אס קען ער שוין
הילף מיר אויב דער יוד האט געדונגען מיט
עס עכערס ווי פיל ער וואלט אים געבן פאר דעם
בריוו אונזעק פראגן. מען קען וואסיל נאט ווי גיט
שבת אס הייזט אפילו דער יוד האט געגעבן דעם
עכערס דעם בריוו פרייאקאנ ביי נאכט ווען עס
האט שוין אנגעהויבן נאכט פון זעען, פון
דעקטענען מען קען וואס אס ביי פסח ביהמ"ד
השבת נאר אויב דער עכערס איז ארום געגאנגען
פון דעם יוד'ס שטוב מיט דעם בריוו איידער
עס איז גיטארן שבת וואס נא קען אום אויב דער
יוד האט נישט געדונגען מיט דעם עכערס פאר
דעם בריוו אונזעק פראגן אס נישט ביהמ"ד אס
הייזט קען האנדל וואס אס קען מיר וואס
שווארץ אויב אין דיא שטאט איז דא אסענש
אשקענדיגער וואס ער געבט צו וואסיל אלע
בריוו און ער ליגט די בריוו מיט זיינע קענטשן
אין אלע שטעט מיר נישט נישט וואסיל מען דער
יוד געבן צום עכערס דעם בריוו ער שבת ער
וואלט אים אונזעק פראגן צו זענעם קענטשן אפילו
אום שבת וואס שבת שבת שבת ביי גיט נישט
הספד קען מיר השבת נאר עס וואלט נאך זיין און
פיל צייט פרייאקאנ ביי נאכט אז דער עכערס וואלט
קענען קומען צו דיא לעצטע שטוב פון שטאט
נאכט צו די מאהער וואס ארום שטאט איידער
עס וועט ווערן שבת שבת וואסיל האט וואס
ביימ"ד קען וואסיל וואסיל וואסיל וואסיל וואסיל
נעמט צו וואסיל די בריוו און שיקט זיי אונז
אין זיין שטוב נאכט צו דיא מאהער ביי שטאט
וואס אין עס אים קען נאך אום אויב אין דיא שטאט

אין גיט דא אפגענוש וואס זעקסט צו וואסען דא ברויף און הויז שטענדיג וו האנדט האו שטיליגה נאך
 אהרד נאך דער עכום וואס מען גיט אים דעם ברויף בראנט אונזעק דעם ברויף אין איין אונזער
 שטאט צו וועקען דער ברויף איז געשעקט געווארן אדער געשטן ביי מיטל האנדל זעלבס און אז ער
 דעם מאד מען קיין מאהל גיט שרעק אונזער דורך אעכערס ערב שבת דער עכום נאך בראנט
 דעם ברויף אים זעבט סיידן ער האט מיט דעם עכום בראנדענען ווי פיל ער זאל אים זעבן פאר
 דעם ברויף אונזעק בראנדענען.

קונטרס התיקון בדעת זקנים

באשר שהדעת זקנים נדפס כמה פעמים בדפוסים שונים בטעותים. ע"כ התעוררנו כעת לתקן בהחוקים שלנו כיד ה' הטובה עלינו.

פרשת	בד"ה	טעות	תיקון
בראשית נח שפתי חכמי	אל האשה ויחפרו המים על פסוק אחי יפת	הרכה שפחות ח' יום כן ק"ב כן ק"ג כי יפת וחם	ארכה שפחות ס' יום ק' ב' ק' ג' כי חם ויפת. כי חם ח' גדול מיפת כרלעיל אות ז' מה מעשה אשקה כת ב"ג
דף תולדות ויצא	ואברכך ויהי יצחק אם יהי' אלקים	מה אשקה בת כ"ב דברניות הן	נתחלפו האותיות וכצ"ל והדר מכנימין (והוא ע"פ מדרש פרקי דר"א) [ורלא כמו שתקנו בהחוקים ד' לעמכערג]
ברש"י	מלאו ימי	ציון אות ו' לשפתי חכמים	העולם אומרים כי אשתמיט הציון אות ו' מן מלאו ימי שאמרה לי אמי. ער. והלא קל שבקלים אינו אומר בן חלשין
ויגש שמות	ומקצה ותשלח את אמתה	חלשים רמן המים רמשייתו	(חסר) הן' והה' רמן חמים והה' רמשייתו
משפטים תרומה	כמהר ועצי שטים	כמהר עולה סמחים זו וארניהם ל' ועמורים וארני החצר ומ' עמורים המשכן וחמש של	כמהר עולה ר' זוזים וארניהם צ"ו והעמורים וארני החצר ומ' עמורי המשכן חמש על
אמור במדבר חוקת בלק עקב	לנפש שנים ועשרים את וחב כתועפות אראנו ואנכי עמדתי בהר	מקרים אכיו לאמו ואלפיהם שנים כמו כאחודע רונכת זכעל דבר בשמש כשני	מקרים אמו לאכיו ואלפי הם שנים כמו בהתרע כדמחנמינן ובמל דבר ר"ל בשעה השני. כי סדר המולות שצ"ס חנכ"ל אם בן תחילת ליל שני ש' ואחריו צ' תחילת יום ה' ש' ואחריו ג"ב צ' והסימן אם כל חי פי' בדי נתלן המאורות והמול הראשון צ' בנ"ל צריך תיקון ואולי ר"ת גואל הצדק והכ' יתיר
תצא	והי' כאשר	משיח יבא בג"ה	

בכדי לזכות הכנים שיוכלו לקיים מצוות קביעת החורג בשבת קודש המספיק סדר הלימוד להגות בו כיום שבת קודש והם לקושי
תנ"ך משנה וסליכה ואגדה וזוהר כפי שנואל כחוב בספר יו"ט:
והרבות נפש החדשים לדבר ה' הוסיף הרב המוסק וכו' הר"ם פ"ש כר"ו מס"ק (המחבר ס' חו"ט ולקח המבן וכו') ולקח
אורות נחמדים עניני שבת מספרי מוסר והלכך שטוקה מש"ע וע"פ ואחרונים דברים עלא נודעו לרבים והמה דברים
שעיתים וסכל כלשון לא ונקי וקרא בשם הנאות להם מ ג ח ת ש ב ת:
קודם הלימוד ביום השבת קודש יאמר זה כוונת:

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחינו ורחימו יחד שם ייה בור"ה ביחודא שליט בשם כל ישראל. חריני
נזכר כרי שיביאני חליבור לשמור שבת בהלכתה ואוכח להתערך באהבת ויראת חשם יתברך ולזכות ליום שכולו
שבת וקדושה ומנוחה:
כח הסרי' ז"ל ביום השבת יכוין ב' שמות אלו:

יוד הי יוד חי. יוד הא ואו הא. יוד הו חו חה (שם ד' מילואי הוי"ט) אקף הי יוד חי. אקף הא
יוד הא. אקף הו חו חה (שם ג' מילואי הוי"ט) ושם יה בנימסריא שבת:
תורה (ויקרא כד)

א וְלִקְחַתָּ סֵלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלֹת שְׁנֵי עָשָׂר זֵיתִים יִהְיֶה
(חק לישראל ע"ט) 74 11 תחלה

תורה ליום השבת

תחילה האחת : ושלחת אותם שתיים מערכות של המערכת על השלחן המהיר לפני יתה : ונתת על המערכת לבנה וזה והיתה ללחם לאזכרה אישה ליתה : ביום השבת ביום השבת יערכנו : לפני יתה המיד מאת בני ישראל ברית עולם : והיתה לאתרו ולבניו ואכלו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי יתה חק-עולם :

רש"י

(ב) שש המערכות. שש חלות המערכת האחת : השלחן המהיר. של זהב טהור. ד"ל על סהר של שלחן של יתה וזהו הסיפון מניחין את הלחם מעל גבי השלחן (מנחות ל"ז ח"ג) : (ג) ונתת על המערכת. על כל אחת מחתי המערכות היו שני בוכי לכוה מלא קומץ לכל אחת : והיתה. הלכונה הזאת : ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם

נביאים (י"ד ע"ה גח)

" ונתת יתה המיד והשביע בצחצחות גפשה ועצמותיה יחליץ והיית פגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכובו מימיו : ובנו מפה תרבות עולם מוסרי דור-דור תקומם וקרא לה גדר פריץ משוכב נתיבות לשבת : איסור-שיב משבת רגלה עשות חפצה ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יתה מכבד וכבודתו מעשות תרכיך ממצוא חפצה ודבר דבר : איסור-ענג על-יתנה ותרכבתה על-במ תי יידי ארץ והאכלתה נחלת יעקב אביך בימי יתה דבר :

רש"י

(א) בצחצחות. בעת מלח ונזורה כך חירגס יונתן : יחליץ. חיין כמו חלוצי זכא (במדבר לא) : (ב) משוכב נתיבות לשבת. חירגס יונתן מחיב דשיעור לאורייתא. משוכב כמו משיב. לשבת ליישובו של עולם : (ד) נחלת יעקב אביך. נחלה בלא תנאים כמה ש. אחר ופרלת ימה וקדמה וגו' (בראשית כח) לא באברהם שגאמר (שם יג) הארץ אשר רוחה יעקב שגמר את השבת שגאמר (שם לג) ויחן את פני העיר שקבע תחומין עם דמדומי חמה כך פירש רבי שמעון :

גדרה פרלת העולם : משוכב. אלה הוא המשיב אם הנתיבות לסיים מיושבות בלגשים כי כהנים הפריס חרנים נשמו הכהנים וזכונת כבני הערים ונחישותו נתיבות : (א) אם השיב משבת וגו'. ר"ל אם שבתה נדרך ללחם חוץ לפסחם ויזכרת שטא שבת ושבתות רגלך בנזור השבת : שבת. הא"ס של משבת טומאת במקום שמים ור"ל אם שביב פסחם הפלך אחד מן המלכות הפסחם : ציוס קדשי. וזו השבת שקדשו המקום : וקדשת לשבת פג. תהיה אם שבת יום מנו ר"ל יתה מיוחד לך להסתעב ט : לקדוש ס'. מיוחד. ליום השבת שקדשו המקום תהיה יום מיוחד מכלי פסחם כי מלכסם של חול : וכדכד. ר"ל לא בקריעת שם עגל אלא מכדור ששטחם כי מיוחד : ממלוא. מכלי פטא טו הפלך ר"ל שלל חפשה בו הפלך מדברים הסטוריים בשבת : ודבר דבר. ומלכד בו דבר הלאר בשבת כחשונות וביולא : (ד) לא תסתעב על ה'. כשתסתעב על ה' יסעיף לך פוטל כדכס ותסתעב על ס' ר"ל לא תסתעב לשון ה' לא תסתעב הנוף במלך סלואי להשכיל בחורח ס' : וסככסר. ר"ל סתים כדכס סעעלכ וסככסלכ : וסככסר. ר"ל לך סתים סלכין אשר הסכלתי ליעקב אביך [ואמר : יעקב לטי של וכלני נכנסם הנחלה לא לשמשל כן סככסם ולא נשמי כן יתקן וכן נאמר ויעמיד ליעקב לחוק וגו'] לאמר לך אמן אם אמן כנמן (סככסם קס) : כי ס' ס' דבר. ויין שטא דבר יקיים :

ואמרים ברכי נפשי (תהלים קד) תמלא לקמי :

ברטנורא משנה שבת פרק ז עיקר תוי"ט

כלל גדול השוכח עיקר שבת. כסנור אין שבת בחורה ואע"ג דמעיקרא שבת ועכשיו שבת : אין חייב אלא חמאת אחת. על כל השכחות שחלל דכולה שגגה חלה היא דכתיב את שבתותי חמורו ומשמע שמירה אחת לשכחות הרבה (א) : חזירע. כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת (א) ומסתבר דכי כתיב שמינר עיקר שבת. שיש שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו בתורה ונאסרו כי מלאכות : ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה. ע"י שגגה שבת שאיט יודע שבת היום : חייב על כל שבת ושבת. סעלס

חטאת אחת ועל זה נאמר ושומר בני ישראל את השבת
דמשמע שמירה לכל שבת ושבת כלומר שחייב חטאת על
כל שבת ושבת חטאת שלא נודע לו כי נהניח והעלם אחד
הוא אמרין ימים שבתיים הוי"ו ידעה ש"ל שלא שמע

ביתאיים שאלו היום שבת
היה אלא שלא נזכר במלאכת
עשה בו הלכך כל שבת
ושבת שגנה אחת היא :
הינדע שהוא שבת ועשה
מלאכות הרבה. שלא ידע
שמלאכות הללו אסורות
ועשן כמה פעמים בכמה
שבתות : חייב על כל אב
מלאכה . חטאת אחת
ואע"פ שחזר וכפלו בכמה
שבתות כל אב מן חטא
שגנה היה דהא לא נודע לו
בנתיים והא ליכא למימר
ימים שבתיים הוי"ו ידעה
לחלק דמשום ימים שבתיים
אין לו לדעת איזו מלאכה
אסורה ואיזו מותרת אלא
א"כ יבדק ויבדק לפני חכמים
בהלכות שבת ויבדק הדן
שחייב על שתי תולדות של
שתי אבות חלוקות על כל

פסוק דכחל חסד שגנא ס"ל וקרבן אשויג קאפי. רש"י: [ב] חייב
על כו'. כנפי' יליף פסוקים שהם חייב על כל אחר וא' פסוקים
שלינו חייב אלא א' על כל שבת, ומסתברא דחייבא כדון שבת
ועתה מלאכות דאילא שגנא פוסק ופסוקא בשגנא שבת וזדון
מלאכות דחל חסד שגנא ס"ל. רש"י: [ב] ארבעים חסד א' י"ל וכו'

חייב אלא חטאת אחת. היודע עיקר שבת ועשה
מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת
ושבת. היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה
בשבתו הרבה [א] חייב על כל אב מלאכה ומלאכה.
העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו
חייב אלא חטאת אחת : ב אבות מלאכות [ב] מ'
חסר אחת הוורע והחורש והקוצר והמעמר הדש
והזורר הכורר והמזון והמקדק והלש והאופה
הגוזזות הצמר המלכנו והמנפצו והצובעו והטווה
והמסוך והעושה שתי בתי גידין והאורג שני חוטיין
והפוצע שני חוטיין הקושר והמתיר והתופר שתי
תפירות הקורע על מנת לתפור שתי תפירות הצד
צבי השוחפו והמפשישו המולחו והמעמר את 'ורו
והמזון והמחטבו הכותב שתי אותיות והמחוקק
על מנת לכתוב שתי אותיות הכותב [ג] והמותר
המכבה והמבעיר המכה בפטיש המוציא מרשות
לרשות דרי' אלו אבות מלאכות ארבע' חסר אחת :
ג ועוד כלל אחר אמרו כל הבשר להצניע ומצניעין
במזהו והוציאו בשבת חייב עליו חטאת וכל שאינו
בשר להצניע ואין מצניעין במזהו והוציאו בשבת
אינו חייב אלא המצניעו : ד המוציא תבן במלא

חטאת אחת אכל אי עבד אב ותולדה ידיה או שתי
תולדות של אב אחד לא מחייב אלא חטא כדקתני סיפא
העושה מלאכה הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת
בגון שתי תולדות של אב אחד משום דהוי כעושה וסוור
ועושה כדעלם אחת ואין חלוק חקאות בהעלם אחת אלא
בבסי עבדות שאין דומים או בחלוק שבתות לענין שגנא
שבת : ב היודע והחורש. הא דלא תנא החורש ברישא
וסדר הוורע כדרך כל הארץ להצניעין שאם היה קרקע
קשה ומרשו חורשו וא"כ חזר ומרשו מחייב אחרת שיהיה
משום חורש : הקוצר. בורעיס והמלקט בחללות חייב
משום קוצר : המעמר. חוסף ורעיס חלופים וזכרם אל מקום

אחד : והזורר. ברת לרוח : הבורר. פסולת בידו או בכברה : והמקדק. בגשה ואע"פ דהני כליו חדא ניגהו
להפריש פסולת מתוך האוכל נעשו שלשתן משום שלשתן הוו במשכן אפי' דדמי להדדי חשיב להו כל חדא באפני
נפשיה. א"כ לפי שאין בבת אחת אלא זה אחר זה : האופה. לא הויא במשכן דאין אפייה אלא בשפת ושת לא שייכא
במלאכת המשכן אלא תנא סדורא דפת נקט (ב) ומיהו מבשל שהוא מעין מלאכה אופה הוי במשכן בסממנין של צבע
חכלת וארגמן ותולעת שני, והמגיס בקדרה והטונב כפי עב על גבי קדרה העומדת על האש חייב משום משכן מבשל וכל הקד
קמאי דחשיב במתניתין הוורע הקוצר הדש וכו' כלהו הוי בממננין של צבע במלאכת המשכן : הגוזז צמר. וכל שאר
מלאכותיה שייכי בלמר חכלת של מלאכת המשכן : המלכנו. מככנו צמר : המנפצו. חובטו בשבט אי גמי סורקו
במסרק : המסוך. אורד"ר בלע"ז (א) בתי גידין. שטות שני חוטיין בתוך הכית ניר (ד) : הפוצע. מסיר חוטי
הערכ מעל השתי או השתי מעל הערכ לצורך חריגה : והקושר והמתיר. שכן ילידי חלזון שממנו עושין החבלות
קושרין ומתירין שפעמים צריך לטול חוטיין מרשת זו להסוף על זו ומתיר בכלן וקושר כאן (ה) ותופר וקורע גמי הוא
ביריעות שכן ידעיה שאכלה עש ונקבה בו נקב קטן ועגול צריך לקרוע למטה ולמעלה את הנקב שלא תהא התפירה
עשויה קמטין קמטין : והתופר שתי תפירות. והוא שקשרן דאי לא קשרן לא קיימי ומחייב תרתי משום קושר ומשום
חוסר : הצד צבי. וכל מלאכת עורו טהגות כחמשים בעורותיהן (ו) : המולחו והמעמר. בש"ס מקשה היינו מולח
היינו מטבד אלא אפיק חד מנייה ועייל שרשטו במקומו ששרשטו מאבות מלאכות הוא : המזון. מנגד שער :
מחתכו. מקציעו ומחתכו לרעויות וסגדלים : ובותב ובוחק. הוי במשכן שכן רשמיים בקרשים לידע איזו כן וזגו
וכותב אות בזה וזאת בזה ופעמים שטעה ומוחק : מכבה ומבעיר. באש שחתך דוד הסממנין : מכה בפטיש.
הוא גמר מלאכה שכן אומן מכה בסדן בגמר מלאכה ואין מכה בפטיש חייב אלא בגמר מלאכה (ז) ומינא דרישא דמה
אבות מלאכות ארבעים חסר אחת אף על גב דהדר חשיב להו חדא חטא אחת לאשמועינן דאפילו עבד אינא כל מלאכות
שבעול בשבת אחת בהעלם אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטאות (ח) דכלהו שאר מלאכות תולדות להק
אבות ואשתכח דעבד אב ותולדה דיליה ולא מחייב אלא חדא : ג כל הבשר להצניע. שהוא דבר העשוי לצורך אדם :
ומצניעים במזהו. שיש בו שיעור הראוי להצניע : אינו חייב אלא המצניעו. אם נעשה משום על אדם אחד

כמו שסוף פסוקים וחשבו כו'.
ומקדק. אלו. דמכריך פריך
כלילת דמ"ז פ"ג דמכות וסוף
פסוק. קא' ארבעים יכנו.
ומסוי"ט. ספסרין : (ב) גמ'
ועממא משום דשכיחא. סר"ן.
ול"ג משום דרדייט סוף פסוק
ואינו מלכנס ס"ל מס שמדריך
כפי לא סוף מלכנס דמצינא
נאסא חסר כך קמ"ל. לו י"ל
דמצינא דרדייט סוף.
ס"ח : (ג) פ"י רש"י ולבן כ'
סמסר חוטי סמטי. ח"ל
סר"ט סוף סמסרין אל הסטי
גזר מן הסמסר הסבוס :
(ד) רש"י. וז"ל ספסרין פסוקים
אל חוטי סמטי כדכין שיעלם
זו ויכר זס ויכר ספסרין ויחזור
סמטי יפלה סמסרין ויכר
סמסרין ויכר ספסרין. וסמסרין
פ.מ.ס. סרשס סר"כ כתיב פסוק
עמם' כליל וז"ל סן סמסרין
כדכין מן סן סמסרין ויחזור
מגדיהן קלס סמסרין ויחזור
דכ' סל' כס סמסרין כחוס.
ומ"ט סמטי : (ס) רש"י וזכר
סמסרין יס לקדק דליתו חייב
אלא במתיר פ"ט לקדק אלס סמסרין דמ"ג דקדקו מל' רש"י כו'
שלינו מלכין פ"ט חסר פ"ט לקדק ולס דקדקו מן סל' סוף סמסרין
כו' וע"מ כ' כס סר"כ וכו' שם כדכין דכ"ט פסוק פ"ט נקשר
וסל דלס חסר פ"ט סמסרין כסו כדכין דקדקו. סמטי : (ו) וז"ל
דקקס ל' משום דשכיחא כתי' סר"כ גבי פס' ליל : [ג] וסמסרין.
דוקא פ"ט לבנות. גמ'. וז' סמסרין דמכבה גמי פ"ט להכתיב.
וסקסו דס"ל למחש פ"ט כו'. וז"ל דסמסרין גמי לא קמטי לילס אלס
משום דכתי' למחש : שפסרין דכ' דוקא אלס פ"ט להכתיב ונכנסו
אפי' כל סמסרין חייב לא ללכתיב למחש : (ז) כן סרש"י ויחזור
כדכין כס' י"ב וע"מ כס' סמסרין וז"ל כדכין סר"כ מדרש
כ"ג שס. סמטי : (ח) לא דוקא אלס חסר. א' וסמסרין דכין לא
מלס ומינא דרישא למחש פל כל א' וא' וסמטי לא ידע לא' מן
ככרס) ודסיסל למעוטי שובע (משום סמטי מככרס) ועדקדק

עיקר תוי"ט

הכחשה: ודורסן. בשמור כנפיה ורחמים. כי יחפץ למורסן הוא ככה גרום מבורן: חורן מקלירי ערש. שמתפרץ: שמה שלוח עמחן. לאסוף הקליפות שהחליטו עם נוסחיה כעשיה מכן גורן וקליפי הפול בזן שכן להם ומתכננין עם קליפתן כרבי יודה מתפרץ עם החוליות בשמור גרורות חלבי יבשים לא שחין נחלנין בקליפתן לא שם גרוים פזנבין בקשרה ואין הלכה כרבי יודה:

רמז

ושניהם מקרא אחד דרשו. ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמנאנו בשדה רבי חקא סבר דני תלתא היום לבר מוארתא. ורבנן סברי בדיק דאוראיתא. תנא רבי אליהו כל השנה הלכות בכליו ומבטליו כהוואן קדש עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו אל תקר הליכות אלא הלכות : אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למדיהו ורוב שלום בניך. אל תקרא בניך אלא בוניך. שלום רב לאוהביך תוסיף ואין למו מכשול. יהי שלום בחילך שלום אבסמיתון. למען אחי ועמי אברהם נא שלום כך. למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך. ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

[illegible]

מוסר

עניני שבת מש"ס ומדרשים זה"ק והאר"י ומפרי מוסר :

(א) זה לשון ספר יראים כעל התום' ול'. צוה הקב"ה
לחת אדם שמירה שבה על לבו שג' ושמרתם את השבת
ובתובי שמור את יום השבת לקדשו, ושמירה הוא בלב
מש"כ ואבין שמר את הדין. וכנסו יצוה הקב"ה
ולחת מורא ולקדשו כך צוה הקב"ה לחת מורא לשבת
כז'. וזהו מורא שבה שיחשוב אדם בלבו לזכור את

(ה) זה לשון מהר"ם מאמרו: "אור נדירים יום ערב שבת קודש יסוד בתפלתו להקריב אש פנים בכל הכנסה ימים כבדו יסודו לקבל אור שבת נדירה". והם אפשר לו שישקנו. ולכל הכחות לא יקבע בעצמם כבודם המעלה וכל שבת מעלה יין: (ג) נספר טעם מנדים (פ' מנחות) בערב שבת נדיר רב פטלים וסכנה רבה לנמות מלבו כל עונדין דחול ואיחוד כבודים וסכנה:

ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפמרת כי יפקד מושבך: ושלשת תבד מאד ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה וישבת בצל האבן האז: ואני שלשת החצים צדה אורה לשלחתי למטה: והנה אשלח את הנער לך מצא את החצים אמר אמר לנער הנה החצים | ממה והנה קחנו | ובאה פישלום קהואן דבר חיותה: ואם כה אמר לעם הנה החצים ממה והלאה לך פי שלחה יהוה: ותדבר אשר דברנו אני ואמה הנה יהוה ביני ובינך עד עולם: ויפטר דוד בשדה ויהי חודש וישב המלך על יאל ל הלחם לאכול: וישב המלך עד מושבו בפעם | בפעם אל מושב הקיר ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאר ויפך מקום דוד: ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור: ויהי מפמרת חודש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל יהונתן בנו מועד דא בא בן ישי נסתמו גסיתום אל הלהם: ויען יהונתן את שאול נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית לחם: ויאמר שלחני נא כי נבח משפחה לנו בעיר והוא צוה לי אחי נעתה אם מצאתי חן בגיניך אמקמה נא ואראה את אחי עד כן לא בא אל שלחן המלך: ויחר אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשת ערות אמה: פי כל הימים אשר בן ישי חי עד האדמה לא תבון אתה ומלכותך נעתה שדה וקח אהו אלי פי בן מות הוא: ויען יהונתן את שאול אביו ויאמר אליו למה ימת מה עשה: ויטל שאול את החנית עליו לחפתו וידע יהונתן כי בדה היא מעם אביו להמית את דוד: ויקם יהונתן מעם השלחן בחר אף ולא אכל ביום ההוא השני לחם פי נעצב אל דוד פי הקלמו אביו: ויהי בבקר ויצא יהונתן השדה למועד דוד ונער קטן עמו: ויאמר לנער רץ מצא נא את החצים אשר אנכי מורה הנער רץ והוא יורה החצי להעברו: ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירה יהונתן ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלא החצי ממה והלאה: ויקרא יהונתן אחרי הנער מהרה חושה אל תעמד ויקלם נער יהונתן את החצי החצים ק' ויבא אל אדניו: והנער לא ידע מאומה אף יהונתן ודוד ידעו את הדבר: ויפן יהונתן את כליו אל הנער אשר לו ויאמר לו לך הביא העיר: הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפך לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים נשקו | איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד ד' הגדיד: ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנחנו לשם יהוה לאמר יהוה יהיה | ביני ובינך וביני ורעי וביני ורעה עד עולם:

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדם רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מגורתי: ואמר כל אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאם יהוה ואיזה אפיט אל עני ונכה דוח וחרד עד דברי: שוחט השור מכה איש וזבח הששה ערב פלג מעלה מנחה דם חזיר מזכיר לבנה מברך און גסיתום בחרו בדרביתם ובשקוציהם נפשם חפצה: גם אני אבחר בתעלליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין עונה דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר לא חפצתי בחרו: שמעו דברי יהוה החרדים אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם מגורתם למען שמי יכבד יהוה ונראה בשמחתכם ותם יבשו: קול שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאיביו: במרם תחיל ילדה במרם יבוא תבד לה והמליטה זכר: מי שמע פזאת מי ראה פאזה תיחל רץ ביום אחד אבינוד גוי פעם אחת כי חלה גסיתה ציון את בנייה

הפטרת שבת וראש חודש

בְּנִיָּה: הֲאֵנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלֵיד יֹאמַר יְהוָה אֲחֵאֲנִי הַמּוֹלִיד וְעַצְמִי אֵמַר אֶלְהוֹתָי: שְׁמָחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כִּי־אֶהְיֶה שִׁישׁוֹ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כִּי־הִמְתַּאבְּרִים עָלֶיהָ: לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשֵּׁר תִּנְחַמְתִּיהָ לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזֶּה כְּבוֹדָהּ: כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹמֶה־אֶלֶיהָ כְּהִלָּה שְׁלֹם וּכְהִלָּה שׁוֹמֶה כְּבוֹד גִּזְיוֹם וְיִנְקָתָם עַל־צַד תִּנְשָׁאוּ וְעַל־כְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׁעוּ: כֹּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ בֶּן אֲנֹכִי אֲנַחֲמָכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ: וְרֹאיתֶם וְשֵׁשׁ לְבַבְכֶּם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא תִּפְרַחְנָה וְנִדְעָה יְדִי־יְהוָה אֶת־עַבְדֵּי וְזַעַם אֶת־אֵיכֵיו: כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסְפוֹהָ מִרְכָּבָתִּי וְהִשִּׁיב־בַּחֲמָה אֶפֶס וְנִעְרָתוֹ בְּלִחְבֵי־אֵשׁ: כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחִרְבוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְכָבוֹד־חֲלָלֵי יְהוָה: הַמִּתְמַדְּשִׁים וְהַמְשַׁהֲרִים אֶל־הַנְּנוֹת אַחֵר אַחֵד בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָפָר יַחְדוֹ יִסְמוּ נֶאֱמַר יְהוָה: וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאֵהֶם לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגִּזְיוֹם וְהַלְשִׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי: וְשָׁמְתִי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם | פְּלִיטִים אֶל־הַגִּזְיוֹם תִּרְשִׁישׁ פֹּרֶץ וְקוֹדֶם מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת תּוֹבֵל וְזֶה הָאִישׁ הַרְחִיק אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִנֵּדוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגִזְיוֹם: וְהִבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיהֶם | מִכָּל־הַגִּזְיוֹם | מִנְחָה | לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרֶכֶב וּבְצִבִּים וּבַפָּרָדִים וּבַכְּרָחוֹת עַל־דֶּרֶךְ קִדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אֵמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָל־מָוֶלֶת בֵּית יְהוָה: וְנִסְמְתָם אֶתָּה לְכֹהֲנִים לְגִזְיוֹם אָמַר יְהוָה: כִּי כֹאֲשֶׁר הִשְׁמִים הַחֲדָשִׁים וְהָאֶרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נֶאֱמַר יְהוָה בֶּן יַעֲמֹד וְרַעְכָם וְשִׁמְכָם: וְהִנֵּה מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי־שֶׁבַת בְּשֶׁבַתוֹ יָבוֹא כִּי־בָשָׂר לְהִשְׁתַּהוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה: וְיֵצְאוּ וְרָאוּ בְּפָנֶי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוֹת וְאֵשׁם לֹא תִכָּבֵּה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר:

וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שֶׁבַת בְּשֶׁבַתוֹ יָבוֹא כִּי בָשָׂר לְהִשְׁתַּהוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה: מִנְחָה מִפָּרָדִים אִם חֵל רִיחַ בִּימֵם שִׁיק וְבִימֵם א' לְהוֹסִיף פֶּסֶק דְּאִשְׁתּוֹן וְאִחְרֵיהֶן שֶׁל הַפְּסוּטָה מִדֵּי חֲדָשׁ

הפטרה לפרשת שקלים במלכים ב' סימן י"א

בְּשֶׁבַע שָׁנִים כ"ח אֶחָד מוֹלִידִין ז' סָפְרִים כָּל קוֹרֵי ז' גִּזְרֵי בְּמִשְׁמַח הַשְּׂמִינִי וְקִדְשׁ לְמִילָה וּבְסֶפֶר ז' קוֹלָה סְפִסְפִּיר כֹּהֵן חֶסֶד מִתְחַלֵּת הֵס' מִדֵּי לְכַסֵּר מִלְ נִפְסוּחִיכָה וְהַסְפִּירִין סְפִסְפִּיר ז' וְהֵס מִלְ ר"ח בְּשֶׁבַע מוֹלִידִין ז' סָפְרִים כָּל קוֹרֵי ז' סְפִסְפִּיר ז' גִּזְרֵי וְלֹא יִאֲמַר קִדְשׁ. וְכִי קוֹלָה בִּאֵן מִתְחַלֵּת הַסְפִּירִים וְכִיֹּם סָפְפִיר עַד וּבְסוּד מִלְ וּבְסֶפֶר ז' קוֹלָה סְפִסְפִּיר ז' שְׁלִים וְהַסְפִּירִין סְפִסְפִּיר ז':

וַיִּכְרֹת יְחִיזְקֵאל אֶת־הַבַּיִת בֵּין יְהוָה וּבֵין הַמִּלָּה וּבֵין הָעָם לְהָיוֹת לָעַם לַיהוָה וּבֵין הַמִּלָּה וּבֵין הָעָם: וַיָּבֹאוּ כָּל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַפֶּלֶא וַיַּתְּצוּהוּ אֶת־מִזְבְּחֵהוּ מִזְבְּחֵהוּ כִּי וְאֶת־צִלְקִיו שִׁבְרוּ הֵיטֵב וְאֵת מִתְּנֵן כֶּהֱן הַבַּעַל הָרָגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשֶׂם הַכֹּהֵן פְּקוּדֹת עַל־בֵּית יְהוָה: וַיִּקַּח אֶת־שְׁרֵי הַמַּאֲוֹת וְאֶת־הַבָּרִי וְאֶת־הָרָצִים וְאֵת | כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיִּרְדּוּ אֶת־הַמִּלָּה מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ דֶרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמִּלָּה וַיִּשָּׁב עַל־כִּסֵּא הַמִּלְכִּים: וַיִּשְׁמַח כָּל־עַם הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה וְאֶת־עַמְתָּיָהוּ הִמִּיתוּ בַּחֲרֹב בֵּית יִמְלָךְ הַמֶּלֶךְ קִרִי:

בִּאֵן מִתְחַלֵּת הָאֲשִׁכָּנוֹת

בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמַלְכוֹ: בְּשָׁנָה־שֶׁבַע לַיהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שֶׁבַע: וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: רַק הַבָּמֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזְבָּחִים וּמִקְדָּשִׁים בְּבָמֹת: וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים כָּל־כֶּסֶף הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יוֹבֵאֵם בֵּית־יְהוָה כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף גִּפְשׁוֹת עָרְפוֹ כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל־כָּבִישׁ דֶּהֱבִיא בֵּית יְהוָה: וַיִּקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מִכְרוֹ וְהֵם יַחֲזִקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכָל־אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בְּדֶק: וַיְהִי בִשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ שָׁנָה לְמֶלֶךְ יְהוֹאָשׁ לֹא־חֲזָקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לַיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וּלְכֹהֲנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲלֵהֶם מִדּוֹעַ אֵינֶכֶם מְחַזְּקִים אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת וְעַתָּה אֶל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מִכְרֵיכֶם כִּי־בֶדֶק הַבַּיִת תִּתְּנוּהוּ: וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קִנְיָה כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם וּלְבִלְתִּי חֹזֵק אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת: וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶרְוֹן אֶחָד וַיִּקַּב

הפטרה לפרשת שקלים

חר בדתו ויתן אתו אצל המזבח פימין מימין קרי בבוא-איש בית יהוה ונתנו-שמה
הכהנים שמרי הסף את-כף-הכסף המוכא בית-יהוה: ויהי פראותם כירב הכסף
בארון ועל ספר המסך והבדן תגדוד ויצרו וימנו את-הכסף הנמצא בית-יהוה:
ונתנו את-הכסף המתכן על יד יי' ק' עשי המלאכה תפקדים המפקדים קרי בית יהוה
ויוציאו לחרשי העץ ולפנים העשים בית יהוה: ולגדרים ולחצבי האבן ולקנות
עצים ואבני מחצב לחוק את-בדק בית-יהוה וכל אשר-יצא על-הבית לחוקה: אף
לא יעשה בית יהוה ספות כסף מזמרות מזרקות חצרות כסף כלי זהב וכסף-כסף
מן-הכסף המוכא בית-יהוה: כי-לעשי המלאכה יתנו וחוקו-בו את-בית יהוה:
ולא יחשבו את-האנשים אשר יתנו את-הכסף על-ידם דתת לעשי המלאכה כי
באמנה הם עשים: כסף אשם וכסף חטאות לא יוכא בית יהוה לכהנים יהיו:

קריאה לפרשת זכור

ככתב כלפי טורים מוליין טי ספרים בלשון קורין סכנה גברי כסרסת הכבוע וקדם למילה וכספר טי קורל המסעיר סכסס 14:

זכור את אשר-עשה ד' עמלק בדרך בצאתכם מצרים: אשר חרף בדרך ויוגב
בך כל-הנהגשים אחריך ואתה עוף ויגע ולא ירא אלהים: והיה בהניח יהוה
אחריו ד' מלך-איביה מסביב בארץ אשר יהוה-אלהיה נתן ד' נחלה לרשתה
תמחה את-זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

הפטרה לפרשת זכור בשמואל א' ט' ט"ז

כל המספרים

ניאמר שמואל אל-שאו אלתי שנה יהוה למשחה למלך על-עמו על-ישראל ועתה
שמע לקול דברי יהוה: כאן מהחילין האשכנזים

פה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר-עשה עמלק לישראל שם לו בדרך
בעלתו מצרים: עתה לך והפיתה את-עמלק והחרמתם את-כל-אשר-לו ולא
תחמל עליו והמתה מאיש עד-אשה מעולל ועד-יונק משור ועד-שה מנמל ועד-
חמור: וישמע שאול את-העם ויפקדם במלואים מאתים אלף חגלי ועשרת אלפים את-
איש יהודה: ויבא שאול עד-עיר עמלק וירב בנחל: ויאמר שאול אל-הקניי כלו סרו
רדו מתוך עמלקי פן-אספך עמו ואתה עשית חסד עם-כד-בני ישראל בעיותם
מצרים ויסר קיני מתוך עמלק: ויך שאול את-עמלק מחוילה בואף שור אשר
על-פני מצרים: ויתפש את-אנג מלך-עמלק חי ואת-ד' העם החרים לפי-חרב:
ויחמל שאול והעם על-אנג ועל-מיטב הצאן והפקר והמשנים ועל-הכרים ועל-כד-
הפוב ולא אבו החריםם וכד-המלאכה נמכרה ונמס אתה החריםו ויהי דבר יהוה אל-
שמואל לאמר: נחמתי כי-המלכתי את-שאו למלך כי-שב מאחרי ואת-דברי לא
תקים ויחר לשמואל וינזק אל-יהוה כל-הלידה: וישכם שמואל לקראת שאול בבקר ויגד
לשמואל לאמר בא-שאו הפרמלה והנה מצוי לו יד ניסב ויעבר וירד הנקנר:
ויבא שמואל אל-שאו ויאמר לו שאול ברוך אתה ליהוה הקימתי את-דבר יהוה:
ניאמר שמואל ומה קול-הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע: ויאמר
שאו מעמלקי הביאום אשר חמל העם על-מיטב הצאן והפקר למען זבח ליהוה
אלהיה ואת-היותך החרטנו: ויאמר שמואל אל-שאו הרף ואנידה לך את אשר
דבר יהוה אלי הלידה ויאמרו ויאמר קרי לו דבר: ויאמר שמואל הלא אס-קמן אתה
בעיניך ראש שבמי ישראל אתה נמשחה יהוה למלך על-ישראל: וישלחה יהוה
בדרך ויאמר לך והחרמתה את-החפאים את-עמלק ונלחמת בו עד-פלותם אתם:
ולמה לא-שמעת בקול יהוה ותעט אל-השלל ותעש הרע בעיני יהוה: ויאמר שאול

הפטרה לפרשת זכור

אֶל־שְׂמוּאֵל אִשָּׁר שָׁמְעָתִי בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶּכָּה בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי יְהוָה וְאָבִיָּא אֶת־אֹנֹן מֶלֶךְ עַמְלֵק וְאֶת־עַמְלֵק הַחֶרְמֵתִי : וַיִּקַּח הָעָם מִהַשְׁלָל צֹאן וּבָקָר רִאשִׁית הַחֶרֶם לְזֹבֵחַ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל : וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הֲחָפֵץ לַיהוָה בַּעֲלֹת וּבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע מִזֶּבֶח מִלֹּב דִּקְשִׁיב מִחֵב אֵילִים : כִּי חֲטֵאתֶם־לָקֵם מִרִי וְאֲנִי וְחֵרְפִים הִפְצֵר יַעַן מֵאִסַּת אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ מִפִּיךָ : וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂמוּאֵל חֲטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיהָ כִּי־יֵרָאתִי אֶת־הָעָם וְאִשְׁמַע בְּקוֹלָם : וְעַתָּה שֵׁא נָא אֶת־חֲטָאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה : וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂמוּאֵל לֹא אֲשׁוּב עִמָּךְ כִּי מֵאִסַּת אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ יְהוָה מִהוּיֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל : וַיִּסַּב שְׂמוּאֵל לִלְכֹת וַיַּחֲזֹק בְּגֻבֹהַּ מַעֲיָלוֹ וַיִּקְרַע : וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׂמוּאֵל קְרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה הַיּוֹם וְנָתַתָּ לְרַעְיָה הַזֹּת מֶמֶלֶךְ : וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי־לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם : וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי עִתָּה כִּבְדֵּנִי נָא וְגַד־וְקַנִּי עִמִּי וְגַד־יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם : וַיָּשׁוּב שְׂמוּאֵל אַחֲרָי שְׂמוּאֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׂמוּאֵל לַיהוָה : וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הִנֵּנִי אֵלֶי אֶת־אֹנֹן מֶלֶךְ עַמְלֵק וְיֵלֶךְ אֵלָיו אֹנֹן מֵעַתָּה וַיֹּאמֶר אֹנֹן אֲנִי כִּי־מֵרֶמֶת הָמוֹת : וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל כֹּה־אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּה בְּנֵי־תִשְׁבִּי מִגִּישִׁים אֲבִיךָ וַיִּשְׁפָּסֶם שְׂמוּאֵל אֶת־אֹנֹן לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל : וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל הַרְמֵתָה וּשְׂמוּאֵל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּבְעֵת שְׂמוּאֵל :

קריאה לפרשת פרה

בשנת שקדום שנת הסחור' עמוד חר' (ואם חל ר"ח) יסוף בשנת ח' בשנת הסחור' של חר' מולידן שני ספרים בראשון קור' ו' גברי ב' הסבוע וקד' ל'ילא וכספר שני קור' הספיר פדש ו :

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֱלֹהֵימָהּ וְאֶל־אַחֲרֵן לֵאמֹר : וְזֹאת תֵּבֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אִשּׁוֹ
 לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עַל־וְנִתְּמָס אֹתָהּ אֶל־אֱלֹעֶז הַכֹּהֵן וְהִצִּיאָהּ אֹתָהּ אֶל־מַחֲוֵץ לְמִתְּנָהּ וְשָׂחַג
 אֹתָהּ לִפְנֵינוּ : וְלָקַח אֱלֹעֶז הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאֶזְבְּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֶכַח פְּנֵי אֱהִי מוֹעֵד מִדָּמָה
 שִׁבְעַת פַּעֲמִים : וְשָׂרָף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֵרָה וְאֶת־בִּשְׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרָשׁוֹ
 יִשְׂרָף : וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲזֹו וְאֹזֹב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהַשְׂלִיף אֶל־הַתּוֹךְ שִׁרְפַת הַפָּרָה
 וְכִבֵּם בְּגִדָיו הַכֹּהֵן וְרֹחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמִּים וְאַחֲרָיִם בָּמָּה אֶל־הַמִּחְנֶה וּמָמָה הַכֹּהֵן עַד־הָעֶרֶב
 וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יִכֶּם בְּגִדָיו בַּמִּים וְרֹחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמִּים וּמָמָה עַד־הָעֶרֶב : וְאַסָּף אֶל־
 מַתּוֹר אֶת־אֶפֶר הַפָּרָה וְהַגִּידִים מַחֲוֵץ לְמִחְנֶה בְּמָקוֹם מְתוֹר וְהִיתָה לְעֹדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה הַטָּמֵא הוּא : וְכִבֵּם הָאֶסָּף אֶת־אֶפֶר הַפָּרָה אֶת־בְּגִדָיו וּמָמָה עַד
 הָעֶרֶב וְהִיתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִבְנֵי הָגֵר בְּתוֹכָם לַחֲקֹת עֹלָם : הַנֶּנֶץ בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אִחִי
 וּמָמָה שִׁבְעַת יָמִים : הוּא יִתְחַטֵּא־לּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִסְתַּר וְאַסִּיכּוֹ
 יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִסְתַּר : כִּלְכֵּל הַנֶּנֶץ בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר
 יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה מָמָה וּנְכִרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא
 זָרַק עָלָיו מָמָה וְהָיָה עוֹד מָמָתוֹ כּוֹ : וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל כִּלְכֵּל מָמָה אֶל־
 הָאֹהֶל וְכִלְכֵּל־אֲשֶׁר בָּאֵהֶל מָמָה שִׁבְעַת יָמִים : וְכָל כִּלְכֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמְד פְּתִי
 עָלָיו מָמָה הוּא : וְכֹל אֲשֶׁר־נָע עַל־פְּנֵי הַשֹּׁלֵחַ בַּחֲדָרֵי חָרִיב אוֹ בְּמַת אוֹר־בַּעֲצִים אִדֹּ
 אוֹ בַּקֶּבֶר מָמָה שִׁבְעַת יָמִים : וְלָקַחוּ לְמָמָה מִעֵפֶר שִׁרְפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִי
 חַיִּים אֶל־כָּלִי : וְלָקַח אֹזֹב וּמָבֵל בַּמִּים אִישׁ מַתּוֹר וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים וְעַל־
 הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הִיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֶּנֶץ בַּעֲצִים אוֹ בַּחֲלִי אוֹ בְּמַת אוֹ בַּקֶּבֶר : וְהָיָה הַמֶּזֶד
 עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחָטָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֵּם בְּגִדָיו וְרַחַ
 בַּמִּים וְסִתַּר בָּעֶרֶב : וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִמָּמָה לֹא יִתְחַטֵּא וּנְכִרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֶּבֶר
 כִּי אֶת־מַקְדָּשׁ יְהוָה מָמָה מִי נִדָּה לֹא־זָרַק עָלָיו מָמָה הוּא : וְהִיתָה לָהֶם לַחֲקֹת מִלֵּךְ

קריאה לפרשת פרה

ומזה מִי־הנדה יכבם בגדיו והנגע בְּמִי הנדה יטמא עד־הערב : וְכִי אֲשֶׁר־יִגְעֶנּוּ
הַטֹּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּגְעָה תִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב :

הפטרת פרשת פרה ביהוקאל סי' לו

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר : בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אֲדָמָתָם וַיִּטְמָאוּ אוֹתָהּ
בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִיּוֹתָם בְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְהִה דְרָכָם לִפְנֵי : וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַד־
הָדָם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם טִמְאוּהָ : וְאֶפְרָץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִיּוֹתָם שִׁפְמָתִים : וַיָּבֹאוּ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּשָׁם וַיַּחֲלִקוּ אֶת־שֵׁם קִדְשִׁי
בְּאֵמֶר לָהֶם עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ : וְאֶחָד מֵעַם־קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה : לָכֵן אֶמַּר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֱלֹהֵי יְהוָה לֹא זָמַנְתִּי כִּם
אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אֶם־שֵׁם קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֵתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם : וְכִדְשִׁיתִי
אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלְּלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֱלֹהֵי
יְהוָה בְּהַקְדִּישִׁי כִבֶּם לְעֵינֵיכֶם : וְלִקְחֹתִי אֹתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי אֹתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת
וּבִבְאֵתִי אֲתֶכֶם אֶל־אֲדָמְתְּכֶם : וְחִקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים מְהוֹרִים וַיִּהְיֶה מִיָּד מִכָּל־מִקְדָּשֵׁיכֶם
וּמִכָּל־גְּלוֹלֵיכֶם אֶמְהַר אֹתְכֶם : וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ הַדָּשָׁה אֲתֵן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי
אֶת־לֵב הָאֵבֶן מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר : וְאֶת־רוּחִי אֲתֵן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר־בְּחֶזְקוֹ תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּחִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם : וַיִּשְׁכַּתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֶנְכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים : וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתְכֶם מִכָּל־מִקְדָּשֵׁיכֶם וּקְרָאתִי אֶל־
הַדָּגָן וְהַרְבִּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא־אֲתֵן עֲלֵיכֶם רָעָב : וְהַרְבִּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ וְהַגִּבּוֹרֶת הַשָּׂדֶה לִמְעַן
אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶף מֵרָעָב בְּגוֹיִם : וּבְרָכְתִּי אֶת־דְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעֲלֵיכֶם אֲשֶׁר
לֹא־טוֹבִים וְנִקְמַתֶם בְּפָנֵיכֶם עַל עוֹנֵיכֶם וְעַל תוֹעֲבוֹתֵיכֶם : לֹא זָמַנְתֶּם אֲנִי עֹשֶׂה נֹאֵם
אֱלֹהֵי יְהוָה וַיִּדַּע לָכֶם בְּרוּשׁ וְהִקְדַּמְנוּ מִדְּרָכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל : כֹּה אָמַר אֱלֹהֵי יְהוָה בְּיוֹם
מַהְרִי אֶתְכֶם מִכָּל עוֹנֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים וּבִגְבוּלֵיהֶן כֹּתֹת : וְהָאָרֶץ תִּשְׁמַח בְּעַבְדִּי
תַּחַת אֲשֶׁר הִיְתָה שְׂמֵחָה לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר : וְאֶמְרוּ הָאָרֶץ הִלְוִה הַנְּשִׁמָּה הִיְתָה כְּגֹן־עֵדֶן
וְהָעָרִים הַחֲרוֹבוֹת וְהַנְּשִׁמּוֹת וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁכְּבוּ : וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־יִשְׁאָרוּ
מִבְּיֹאתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהַרְסוֹת נִמְעָתִי הַנְּשִׁמָּה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי :

באן מסיימין הספרים

כֹּה אָמַר אֱלֹהֵי יְהוָה עוֹד וְזֹאת אֲדַרְשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרַבָּה אֹתָם כִּצְאֹן
אָדָם : כִּצְאֹן קִדְשִׁים כִּצְאֹן יְרוּשָׁלַם בְּמַעֲדֵיהָ בְּתַהַיְיְנָה הָעָרִים הַחֲרוֹבוֹת מִלְּאוֹת
צֹאן אָדָם וַיִּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה :

כַּכֶּת שְׁלֹשִׁי כ"ה יסין מוֹלֵאֵין שְׁט סְפָרִים כִּדְלָשִׁין קוֹרִין שְׁכֵנֶה גִבְרִי כֶּס' הַשְׁכּוֹת וקִדְשׁ לַעֲיָלָה וְכַסְפִּי שֶׁי' קוֹרֵא הַמַּסְפִּיר כֶּס' כֹּה מִתְחַלֵּת
אֲחוּדֶה הוֹס לִכֶּס פֶּד תִּחְלְלוּ מְלוֹת וְלֹס חֲל' כ"ה יסין כַּכֶּת מוֹלֵאֵין ג' סְפָרִים כִּדְלָשִׁין קוֹרִין שְׁכֵנֶה גִבְרִי כֶּס' הַשְׁכּוֹת וְלֹס יִסְמַר קִדְשׁ וְכַסְפִּי שֶׁי' קוֹרֵא
הַמַּסְפִּיר וְכִיּוֹם שְׁכֵנֶה פֶד וְכַסְפִּי שֶׁי' קוֹרֵא הַמַּסְפִּיר כֶּס' הַשְׁכּוֹת וְכַסְפִּי שֶׁי' קוֹרֵא הַמַּסְפִּיר כֶּס' הַשְׁכּוֹת :

הפטרת פרשת החדש ביהוקאל סימן מה

בָּאן מִתְחִילִין הַאֲשַׁכְנוּיִם כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לְנִשְׂאֵי בִישְׂרָאֵל : וְעַל־
הַנְּשִׂאֵי יִהְיֶה הָעוֹלָה וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בְּהַגִּים וּבְחִדְשֵׁיכֶם וּבְשָׁבָתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־
הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל :

באן מתחילין הספרים כֹּה־אָמַר אֱלֹהֵי יְהוָה בְּרֹאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בָּקָר תָּמִים

וְחִטָּאת אֶת־הַמִּקְדָּשׁ : וְזָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל־מִזְבֵּחַ
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פָּנוֹת הָעֹזָרָה לְמִזְבֶּחַ נְעִל־מִזְבֵּחַ שֶׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית : וְכֵן תַּעֲשֶׂה
בְּשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׁנָה וּמִפָּתִי וּכְפָרְתָם אֶת־הַבַּיִת : בְּרֹאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי יוֹם
לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שְׁבָעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֶאֱכֹל : וְעֹשֶׂה הַנְּשִׂאֵי בְיוֹם הַרְוֵא בְּעוֹד

ובעד

הפסוק פרשת החדש

ובעד כל-עם הארץ פר המאח: ושבעת ימי-החג יעשה עולה ליהוה שבעת פרים
 ושבעת אילים המימם ליום שבעת הימים וחמאת שער עזים ליום: ומנחה איפה לפר
 ואיפה לאיל יעשה ושמן הין לאיפה: בשבילי בחמשה עשר וזם חת שבת יעשה באיפה
 שבעת הימים בחמאת בעלה וכמנחה וכשמן: כה-אמר אדני יהוה שער החצר הפנימית
 הפנה קדים יהיה מגור ששת ימי המעשה וכיום השבת יפתח וכיום החוץ יפתח: וכא
 הנשיא דרך אולם השער מחוץ ועמד על-מזות השער ועשו הכהנים את-עולתו ואת
 שלמיו והשתחוה על-מפתן השער ויצא והשער לא יסגר עד-הערב: והשתחוה עם-
 הארץ פתח השער והוא בשבתות ובחדשים לפני יהוה: והעלה אש-קרב הנשיא
 ליהוה ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים: ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה
 מתת ידו ושמן הין לאיפה: וכיום החדש פר בר-בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים
 יהיו: ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים באשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה:
 וכבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא ובדרכו יצא: וכבוא עם הארץ לפני יהוה
 במועדים ובא דרך שער צפון והשתחוה יצא דרך שער צפון והבא דרך שער צפון יצא
 דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אש-בא לו כי נכחו יצאו: והנשיא ברוכס
 בבוואם יבוא ובצאתם יצאו: ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר ואיפה לאיל
 ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה: וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה
 ליהוה ופתח לו את השער הפנה קדים ועשה את-עולתו ואת-שלמיו באש יעשה
 ביום השבת ויצא וסגר את השער אחרי צאתו: וכבש בר-שנתו תמימים תעשה עולה ליום
 ליהוה בבקר בבקר תעשה אתו: ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששת האיפה ושמן
 שלישית ההין לרם את-הפסל מנחה ליהוה חקות עולם תמיד: ועשו את-הקרבנות
 המנחה ואת השמן בבקר בבקר עזרת תמיד: סגור קרי מיעשו קרי

באן מסמין חספדיים

כה-אמר אדני יהוה כי-יתן הנשיא מנחה לאיש מבניו נחלתו היא לבניו תהיה אחותם
 היא בנותיה: וכי-יתן מנחה מנחתו לאחד מעבדיו ותהיה לו עד-שנת הרדור ושבה
 לנשיא אף נחלתו בניו להם תהיה: ולא יקח הנשיא מנחתה העם להונתם מאחותב
 מאחותו ינחל את-בניו למען אשר לא יפצו עמי איש מאחותו:

פסוק ספרדים אמר כל ר"ח ניסן ביום א' לימור אחר הפסוק החדש פסוק ראשון ואחרון של הפסוק פסוק חדש. ואם זה
 ר"ח בשבת אומרים פסוק ראשון ואחרון של הפסוק שבת ור"ח:

אלו המעשים לקורא בצבור והוא העליון

אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה דך אלהיך
 אחרים על-פני לא תעשה דך פסל וכל-תמונה אשר בשמים ובעל ואיש
 בארץ מתחת ואשר במים ומהתחת לארץ לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי
 יהוה אלהיך אל קדוש ונורא: בות על-בנים על-שלישים ועל-רבעים לשנאי ועשו
 חכר לאלפים לאחבי ולשמרי מצותי: ס לא תשא את-שם יהוה אלהיך לשוא כ
 לא יקח יהוה את אשר ישא את-שמו לשוא: פ וכוז את-יום השבת לקדשו שש
 ימים תעבד ועשית כל-מלאכתך ויום השביעי שבת: ויהיה אלהיך לא תעשה כל
 מלאכה אמה ובנה ובתך עבדך ואמתך ובחמקה ונהך אשר בשעריך כי ששת
 ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את-הים ואת-כל אשר-בם וינח ביום
 השביעי על-פן בנה יהוה את-יום השבת וקדשהו: ס כבוד את-אביך ואת-אמן
 למען יארכו ימיה על האדמה אשר יהיה אלהיך נמן דך: ס לא תרע: ס ד
 תנאח: ס לא תענה ברעך עד שקר: ס לא תחמד בית רעה: ס לא-
 תחמד אשת רעה ועבד ושרו וחסדו וכל אשר דרעה:

ברוך